

॥

श्रीगुरुभ्यो नमः

श्रीहनुमत्स्तुतिमञ्जरी

स्तुति - नामावली - कवच -

मन्त्रप्रयोग - पूजाक्रमादिसमुच्चयः

ஸ்ரீ ஹநுமத்ஸ்துதிமஞ்ஜரீ

ஸ்தோத்திரம், நாமாவளி, கவசம்,

மந்த்ர பிரயோகம்

பூஜை முறை முதலியவற்றின் தொகுப்பு

தொகுப்பாளர் :

வைத்ய S.V. ராதாகிருஷ்ண சாஸ்திரி,

ஸ்ரீரங்கம்

வெளியிடுவோர் :

MAHAPERIYVAL TRUST

94, Gurukrupa, I.T.I. Layout

Bangalore-54

2010

८८

SRI HANUMAT STUTI MANJARI

Stotras, Namavali, Kavachas, Mantras, etc.,
on Sri Hanuman.

First Edition ; 2010

Compiled by

Brahma Vidya Ratna, Rashtrapati Sammanita
Vaidya S.V. Radhakrishna Sastri,
Srirangam

Copies available at :

Kuppuswamy Research Institute
Royapettah High Road,
Mylapore, Chennai-600 004
(Inside Mylapore Sanskrit College)

Published by :

Sri Mahaperiyaval Trust
Gurukripa, 94, I.T.I. Layout,
M.S.R.I.T. Nagar
Bangalore - 560 054

Lasertypeset & Printed at :

V.K.N. ENTERPRISES
164, R.H. Road, Mylapore, Chennai-4
Cell : 9840217036

ஸ்ரீ ஹனுமான்

ஸ்ரீ மஹாபெரியவாள் டிரஸ்டின் மூலம் வெளியிடப் பெற்ற ஸ்ரீ விஷ்ணு ஸ்துதிமஞ்ஜளியில் ஸ்ரீ ஹனுமானைப் பற்றிய பகுதி சிறிதளவே வெளியிட நேர்ந்தது. பாரத நாட்டின் பல்வேறு பகுதிகளில் முக்யமாக கர்நாடகத்திலும் மஹாராಷ்ட்ரத்திலும் தமிழ் நாட்டிலும் ஹனுமானின் வழிபாடு, ஒவ்வொரு க்ராமத்திலும் நகரத்திலும் ஒவ்வொரு தெருவிலும் சிறு சிறு கோவில்களில் தனித்தும் வைஷ்ணவ திருக்கோவில்களில் சிறப்புடனும் நடைபெறுகிறது. பாரதீயப் பண்பாட்டிற்குக்குந்தகம் விளைவித்த வெளிநாட்டு வேறு மத்தினர் வழிபாட்டிடங்களை உருக்குலைக்க முற்பட்ட போது ஸமர்த்த ராமதாஸர் முதலிய மஹான்கள் ஹனுமானை மக்கள் முன்னே நிறுத்தி எளியவரும் அவரை வழிபட வழி வகுத்து நிலைமையைக் கட்டுக்குள் கொணர்ந்தனர்.

துவைத வேதாந்த குரு பரம்பரையினர் பகவான் வாயு, ஹனுமான், பாண்டவர்களின் பீமன், மத்வர் என நால்வரும் ஒரேதுவைத ஒளி எனப் போதித்ததால் மாத்வர் வழிபாட்டில் ஹனுமான் முக்ய இடம் பெறுகிறார். சிறு சிறு கிராமங்களைத்திலும் கூட பிள்ளையாருக்கு உறுதுணையாக ஹனுமானும் இறைவழிபாட்டில் முக்ய இடம் பெறுகின்றார்.

ஹனுமானைப் பற்றித் தொகுக்க முற்பட்டதும் கண்ணட எழுத்தில் வெளியாகியுள்ள எண்ணற்ற துதிகள் முதலியவைகிட்டின. ஹனுமானின் மந்தர வழிபாட்டு முறை இப்பகுதிகளில் அதிகம். பல நரஸிம்ஹ கோத்ரங்களில் ஆஞ்சனேயருக்கு முக்ய இடம் உண்டு. நாமக்கல், கடிகாசலம் முதலியவை குறிப்பிடத்தக்கவை. நாராயணைனைப் போன்று இவரும் சங்கசக்ரதாரியாகக் கட்சி தருமிடம் அதிகம்.

இவரே அனைத்து இறைவடிவினருமாவார் என்ற நம்பிக்கை உண்டு. ருத்ரர், வாயு, வராஹர், ஹயக்ரீவர் முதலிய பல தேவர்களின் வடிவினராக இவரைக் காண்பதுண்டு. பஞ்சமுகர், ஸப்தமுகர், ஏகாதசமுகர் என்ற வடிவங்கள் குறிப்பிடத் தக்கவை. எட்டு திக்குகளிலும் வானிலும் அடியிலும் இடையிலும் உள்ளவராகத் தயானிப்பர். ராமனுக்கு வால்மீகி ஹனுமானின் ஸஹஸ்ரநாம ஸ்துதியை உபதேசித்ததாக வரலாறு உண்டு. விபீஷணர் இவருடைய சிறந்த பக்தர். ராமருடன் ஸக்ரீவனும் விபீஷணனும் இணைந்ததில் ஹனுமானின் பங்கு மிகப் பெரிதும் சிறந்ததும் உரிய நேரத்தில் வெளிப்பட்டதுமாகும்.

இந்நாலில் முதலில் பக்தரனைவரும் எளிதில் நினைவிற் கொண்டு பாடுகிற ஸ்துதிகள் இடம் பெறுகின்றன. அவற்றை எளிதில் உணருமாறு தமிழ் உரை உள்ளது. வாயு - கேஸரி - அஞ்சனை இவர்களின் புதல்வராக, ஸக்ரீவனின் நண்பராக, ஸ்ரீ ராம லக்ஷ்மணர்களைத் தோளில் சுமப்பவராக, ஸ்ரீதையிடம் செய்து கொண்டு சேர்க்கிற தூதுவராக, போரில் உதவுபவராக, வால்மீகி அறிமுகப்படுத்துகிறார். இதிலுள்ள துதிகளோ பரம் பொருளாகவே அவரைக் காட்டுகின்றன. எளிய மக்களுக்கு உதவ அந்தப் பேராண்மையும் பேரறிவும் பெற்ற பரம் பொருள் மனிதனைவிட எளியவானராகத் தோன்றி பரம்பொருள் ஆற்றுகிற இறைப் பணிகளை எளிதில் செய்து எளியவனுக்கும் உதவுகிறது என்பதே துதிகளின் தாத்பர்யம்.

ஹனுமான் காப்பு தெய்வம். மனிதனுக்குப் பல இன்னல்கள் மனித முயற்சியால் தீராதவை. அவற்றிலிருந்து விடுவிக்க, நினைத்த கணத்தில் ஹனுமான் அங்கு தோன்றி உரிய முறையில் உதவுகிறார் என்பதே ஸமர்த்த ராமதாலை ஸ்வாமியிலிருந்து பாமரன்வரை

கண்டறிந்த உண்மை. இதனை இந்நாவின் ஒவ்வொரு பக்கத்திலும் காணலாம்.

கவச ஸ்துதிகள், மந்த்ர யந்த்ர தந்த்ர முறைகள் தக்க வழி காட்டுகிற குருவர்களிடம் உபதேசம் பெற்றே கடைபிடிக்கத் தக்கவை. அக்ஷரப் பிசகு, உச்சரிப்புப் பிசகு கேடுவிளைவிக்கக் கூடும். நமது அறியாமையை நன்கு உணர்ந்த ஹனுமான் இவற்றைப் பொருட்படுத்த மாட்டார். எனினும் நல்ல வழி காட்டியின் துணை கொண்டு உரிய முறையில் இறைவனை வழிபடுவோமாக.

ஸ்ரீ மஹாபெரியவாள் டிரஸ்டின் முக்கியக் குறிக்கோள்-நாட்டின் பல பகுதிகளிலும் நேற்றுவரை பழக்கப்பட்டிருந்த நல்வழிகள் இன்று புலப்படாதவாறு மறைகின்றன. அவற்றை மறுபடி முன் நிறுத்தி அப்பழக்கங்களை வழக்கிலிருந்து மறையாதபடி பாதுகாக்க, நேற்றுவரை நம்முன்னேர் மூல நூலாகக் கொண்டிருந்தவற்றை முடிந்தவரை பாதுகாத்து அடுத்த தலைமுறையிடம் ஒப்படைப்பதாகும்.

ஸ்ரீ காஞ்சி காமகோடி பீடத்து ஸ்ரீசங்கராசார்ய ஸ்ரீ மஹாபெரியவாளின் அருளாசியுடன் துவங்கப்பட்ட இப்பணி, இன்றைய பீடாதிபதிகளான ஸ்ரீ சரணர்களின் பேரருளால் சிறப்பாக நிறைவேற்கிறது. நூல் பிரசரிக்கத் தொடங்கிய போது இருந்த மலைப்பு சிறிது சிறிதாக மறைந்து பக்கம் பக்கமாக எழுதி உருவாகக் கைகளிலும் எழுது கோலிலும் துடிப்புடன் செயல்பட ஸ்ரீ சரணர்களின் அருள் தோன்றுத் துணையாகக் கூட நிற்கிறது.

அவர்களது திருவடிகளில் இதனை ஸாஷ்டாங்க நமஸ்காரங்களுடன் ஸமர்ப்பிக்கிறோம்.

இப்பணியில் உதவியர் பலர். அனைவருக்கும் இறையருளும் குருவருளும் கூடி நலம் தரவேண்டுகிறோம்.

श्री हनुमत्स्तुतिमञ्चरी

विषयानुक्रमणिका

पृष्ठसंख्या

श्री आङ्गनेयसुप्रभातम्	१
श्री हनुमद्वन्दनम्	५
सुन्दरस्तवः - बालकृष्णशास्त्री.....	२२
हनुमत्स्मरणम्	३७
हनुमत्स्तोत्रम् - विभीषणः	३८
हनुमत्पञ्चरत्नम् - श्रीशङ्करभगवत्पादाः	४३
संकटमोचनहनुमत्स्तोत्रम् - तुलसीदासः	४४
हनुमत्स्तोत्रम् - व्यासतीर्थः	४६
हनुमत्ताण्डवस्तोत्रम्	४८
हनुमद्वचानम् - मार्कण्डेयपुराणं.....	५१
हनुमत्प्रशंसनम् - आनन्दतीर्थः	५२
सुन्दरकाण्ड रामायणनिर्णयः - आनन्दतीर्थः	५४
घटिकाचल हनुमत्स्तोत्रम् - ब्रह्माण्डपुराणं	६०
श्रीहनुमत्स्तोत्रम्—१	६३
श्रीहनुमत्स्तोत्रम्—२	६४
श्रीहनुमत्स्तोत्रम्—३	६५
घटिकाचलहनुमत्स्तोत्रम्	६६
हनुमदक्षास्तोत्रम्.....	६७

आपदुद्धारकहनुमत्स्तोत्रम् - विभीषणः	६८
श्रीहनुमत्स्तवः	७०
संकष्टमोचनहनुमत्स्तोत्रम् - महेश्वरानन्दसरस्वती	७१
हनुमदष्टकम्—१ अच्युतयतिः	७३
हनुमदष्टकम्—२ ब्रह्माण्डपुराणं	७५
हनुमदष्टकम्—३ मुद्गलाचार्यः	७६
हनुमदष्टकम्—४	७७
पवनजाष्टकम्.....	७८
यन्त्रोद्धारकमङ्गलाष्टकम् - भीमसेनः	७९
हनुमद्वीतम्	८१
भोगापुरेशहनुमत्स्तोत्रम्	८२
भोगापुरेशाष्टकम्.....	८४
पञ्चमुखिहनुमत्पञ्चरत्नम् - वेङ्कटार्यः	८६
हनुमच्वरत्नपद्ममाला	८७
हनुमच्वतुर्विंशतिः - श्री सच्चिदानन्दशिवाभिनव-	
नृसिंहभारती स्वामिनः	८९
हनुमत्सहस्रनामस्तोत्रम्—१ नामावलिः - रुद्रयामले .	९१
हनुमत्सहस्रनामस्तोत्रम्—२	१२०
हनुमदष्टोत्तरशतनामस्तोत्रम्-१ -नामावलिः	
पाञ्चरात्रागमे	१४६

हनुमदष्टोत्तरशतनामस्तोत्रम्-२	.....	१५१
" " -३ घटिकाचलमाहात्म्यम्	.....	१५७
" " -४ रघुवीरयतिः	.....	१६१
" " -५ कार्यकार स्वामिनाथः .	.....	१६५
" " -६ कालिकारहस्ये	.....	१७२
आञ्जनेयद्वादशनामस्तोत्रं, नामावलिः	.....	१७६
मारुतिकवचम्	.....	१७७
हनुमद्वाङ्गूलास्तस्तोत्रम्	.....	१७७
हनुमल्लाङ्गूलास्तस्तोत्रम्	.....	१०९
हनुमत्कवचम्-१	.....	१८१
हनुमत्कवचम्-२	.....	१८८
पञ्चमुखिवीर हनुमत्कवचम् - सुदर्शनसंहिता	.....	१९२
पञ्चमुखिवीरहनुमत्कवचम् - सुदर्शनसंहिता	.....	१९८
सप्तमुखि हनुमत्कवचम् - सुदर्शनसंहिता	.....	२०२
एकादशमुखिहनुमत्कवचम्—१ - रुद्रयामले	.....	२०६
एकादशमुखिहनुमत्कवचम्—२-अगस्त्यसार संहिता	.....	२११
हनुमतो लघुपूजाक्रमः	.....	२१४
हनुमद्वत्तम् - पम्पापूजा - हनुमत्पूजा	.....	२२०
दीपदानम्	.....	२२९
हनुमतः आवरणपूजा	.....	२३३
हनुमन्मन्त्राः - प्रपञ्चसारसंग्रहे	.....	२४८

हनुमन्मन्त्राः - पुरश्चर्याणि वि	२५१
हनुमन्मन्त्रप्रयोगविधिः मन्त्रमहोदधौ	२५६
हनुमतन्त्रान्तर्गतमन्त्रसमुच्चयः	२६९
हनुमदष्टादशाक्षरमन्त्रजपविधानम्	२७८
विश्वलोचनचक्रपूजा	२७९
मारुते जय	२८४
हनुमत्पञ्चरत्नम्	२८८

பொருளடக்கம்

ஸ்ரீ ஹனுமானைப் பற்றியவை

பக்க எண்

ஆஞ்ஜிநேய ஸூப்ரபாதம்	1
ஹனுமத் வந்தனம்	5
ஸூந்தரஸ்தவம் - பாலகிருஷ்ண சாஸ்திரி	22
ஹனுமதஸ்மரணம்	37
ஹனுமத் ஸ்தோத்திரம் - விபீஷணர்	38
ஹனுமத் பஞ்சரத்னம் - சங்கர பகவத் பாதர்	43
ஸங்கடமோசன ஹனுமத் ஸ்தோத்திரம் - துளஸீதாஸர் ...	44
ஹனுமத் ஸ்தோத்திரம் வியாஸ தீர்த்தர்	47
ஹனுமத் தாண்டவ ஸ்தோத்திரம்	48
ஹனுமத் தியானம் - மார்கண்டேய புராணம்	51
ஹனுமத் ப்ரசம்ஸனம் - ஆனந்த தீர்த்தர்	52
ஸூந்தர காண்ட ராமாயண நிர்ணயம்-ஆனந்த தீர்த்தர் ...	54
கடிகாசல ஹனுமத் ஸ்தோத்திரம் - பிரும்மாண்ட புராணம்	60
ஹனுமத் ஸ்தோத்திரம்—1	63
ஹனுமத் ஸ்தோத்திரம்—2	65
கடிகாசல ஹனுமத் ஸ்தோத்ரம்	66
ஹனுமத்ரக்ஷா ஸ்தோத்திரம்	67
ஆபதுத்தாரக ஹனுமத் ஸ்தோத்திரம் - விபீஷணர்	68
ஸ்ரீ ஹனுமத் ஸ்தவம்	70
ஸங்கஷ்டமோசந ஹனுமத் ஸ்தோத்திரம் மஹேசவரானந்த ஸரஸ்வதீ.....	71

ஹநுமத் வாங்கலாஸ்தர் ஸ்தோத்திரம்	179
ஹநுமத் படபாநல் ஸ்தோத்திரம்	179
ஹநுமத் கவசம்—1	181
ஹநுமத் கவசம்—2	188
பஞ்சமுகி வீரஹநுமத் கவசம்(1)-ஸாதர்சன ஸம்ஹிதா	192
" " (2) "	198
ஸப்தமுகி ஹநுமத் கவசம் - ஸாதர்சன ஸம்ஹிதா	202
ஏகாதசமுகி ஹநுமத் கவசம்-1 ருத்ரயாமளம்	206
ஏகாதசிமுகி ஹநுமத் கவசம்-2	
அகஸ்த்ய ஸாரஸம்ஹிதா	211
ஹநுமானின் லகுபூஜாக்ரமம்	215
ஹநுமத் வரதம் - பம்பாபூஜா, ஹநுமத் பூஜா	220
தீபதானம்	229
ஹநுமானின் ஆவரண பூஜை	233
ஹநுமான் - மந்த்ரங்கள் - ப்ரபஞ்சஸாரஸார ஸங்கரஹம்	248
ஹநுமான் - மந்த்ரங்கள் - புரச்சர்யார்னவம்	251
ஹநுமான் - மந்த்ரங்கள் - மந்த்ரமஹோததி	256
ஹநுமத் தந்தர - மந்தர ஸமுக்சயம்	269
ஹநுமானின் 18 அகஷாரமந்தர ஜைபமுறை	278
விச்வலோசந சக்ரபூஜை	280
மாருதே ஜை !	284
ஹநுமத் பஞ்சரத்னம்	289

सत्त्व

श्री सीतारामाभ्यां नमः ।

श्रीमदाञ्जनेयाय नमः

श्रीहनुमत्स्तुतिमञ्जरी

प्रिं ऋणुमत्तं लंतुतीमञ्जरी
श्रीमदाञ्जनेय सुप्रभातम्

अमलकनकवर्णं प्रज्वलत्पावकाक्षं
सरसिजनिभवकत्रं सर्वदा सुप्रसन्नम् ।
रणरचनसुगात्रं कुण्डलालङ्घताङ्गं
परजयकरवालं रामदूतं नमामि ॥

मாசற்ற தங்கநிறமுள்ளவர், நன்கு எரிகிற தீபோன்ற கண்கள் உள்ளவர், தாமரைபோன்ற முகமுள்ளவர், எப்போதும் தெளிவுடனுள்ளவர், போரிடமுனைந்த மேனியர், குண்டலங்களால் அழகானவர், பிறரை வெல்கிற வாள் கொண்டவர், அந்த ராமதூதரை வணங்குகிறேன்.

श्रीरामचन्द्रचरणाम्बुजमत्तमूङ्ग
श्रीराममन्त्रजपशील भवाधिपोत ।
श्रीजानकीहृदयतापनिवारमूर्ते
श्रीबीरधीर हनुमन् तव सुप्रभातम् ॥

१

ஸ்ரீராம சந்திரனின் திருவுடித் தாமரையைச் சுற்றி வருகிற மதர்த்த வண்டே ! ஸ்ரீராமனின் மந்த்ர ஐபத்தை வழக்கமாகக் கொண்டவரே ! பிறவிக் கடலைக் கடக்கச் செய்கிற ஒடமானவரே ! ஸ்ரீ ஜானகியின் உள்ளத்துத் தாபத்தைப் போக்குபவரே ! வீரரே ! தீரரே ! ஹநுமானே ! உமக்கு நற் காலையாகட்டும். (1)

श्रीरामदिव्यचरितामृतस्वादलोल

श्रीरामकिङ्गर गुणाकर दीनबन्धो ।

श्रीरामभक्त जगदेकमहोग्रशौर्य

श्रीवीर धीर हनुमन् तव सुप्रभातम् ॥

२

श्रीरामनीं वरलाराक्षिर अमृतत्तेतपं परुकुवत्तिलं
आर्वमं केान्नटवरे ! श्रीरामनीं पणीकैलाचं चेय्पवरे !
कुण्ठं चिरप्पुकूलीं इरुप्पिटमे ! एनीयवरीं उरविनरे !
श्रीरामनीं पक्तरे ! उलकिलं औरे बेप्रुमं - कटुमं कुरतं तन्मेम
केान्नटवरे ! उमकंकु नरंकालै आकुक ! (2)

सुग्रीवमित्र कपिशेखर पुण्यमूर्ते

सुग्रीवराघवसमागमदिव्यकीर्ते ।

सुग्रीवमन्त्रिवर शूरकुलाग्रगण्य

श्रीवीर धीर हनुमन् तव सुप्रभातम् ॥

३

सा-कंरीवनीं नन्नपरे ! वाणररीलं चिरन्तवरे ! पुनीत
वष्टिविनरे ! सा-कंरीवनुमं, रामनुमं इज्जेयचं चेय्तपं पुनीतपं
पुकम्हं केान्नटवरे ! सा-कंरीवनीं चिरन्त मन्त्रिरीये ! कुररीं
कुलत्तिनं मुतलीलं उल्लवराक मतिक्कप्पउपवरे ! वीररे !
त्रिररे ! उनुमाने ! उमकंकु नरंकालै आकुक ! (3)

भक्तार्तिभञ्जन दयाकर योगिवन्ध

श्रीकेसरीप्रियतनूज सुवण्दिह ।

श्रीभास्करात्मजमनोऽम्बुजचञ्चरीक

श्रीवीर धीर हनुमन् तव सुप्रभातम् ॥

४

पत्तरीं तुयरे मुरिप्पवरे ! परिवु काट्टुपवरे !
योकिकूलं वणंकतं तक्कवरे ! श्रुं केलरीयिं अन्पुपं
पुतलंवरे ! तंक मेनीयरे ! श्रुं सामरीयनीं पुतलंवरान
सा-कंरीवनीं मनमान तामरे मितु वण्टाक मेमाय्प्पवरे !
वीररे ! त्रिररे ! उनुमाने ! उमकंकु नरंकालैयाकुक ! (4)

श्रीमारुतप्रियतनूज महाबलाढ्य

मैनाकवन्दितपदाम्बुज दण्डतारिन् ।

श्री उष्ट्रवाहन सुलक्षणलक्षिताङ्ग

श्रीवीर धीर हनुमन् तव सुप्रभातम् ॥

५

मूँ वायुविं इन्नीय पुतल्लवरो ! बेगु वलिव
केऊंटवरो ! मेमनाकमलैयालै तिरुवटिकलीलै वन्नांकप
बेपर्न्नवरो ! एतिरीयेत तज्जित्तवरो ! ओट्टकेकये
वाकनमाकक केऊंटवरो ! नल्ल लक्षणांकलै बेपारुन्तिय
वटिविनरो ! वीररो ! त्रीररो ! हनुमाणेन ! उमक्कु नर्नकालै. (5)

पञ्चानना(न)स्य भवभीतिहरस्य राम-

पादाञ्जसेवनपरस्य परात्परस्य ।

श्री अञ्जनाप्रियसुतस्य सुविग्रहस्य

श्रीवीर धीर हनुमन् तव सुप्रभातम् ॥

६

चिङ्क(ज्ञन्तु)मुकम् केऊंटवरो ! वीररो ! त्रीररो !
हनुमाणेन ! प्रिवित तुयरे नीक्कुपवरुम्, मूर्खामणिन
तिरुवटित तामररये वழிபावुवதिलै मुैनन्तवरुम्
मेलाऩवरुक्कुम् मेलाऩवरुम्, अञ्चैनयिन अन्पुक्कुरीय
पुतल्लवरुम् अम्किय मेणीयरुमाण उमक्कु नर्नकालै. (6)

गन्धवर्यक्षभुजगाधिपकिन्नराश्च

आदित्यविश्वसुरुदसुरर्षिसङ्घाः ।

सङ्कीर्तयन्ति तव दिव्यसुनामपक्षिम्

श्रीवीर धीर हनुमन् तव सुप्रभातम् ॥

७

उमतु तिरुनामंकलीन वरीकेकये कन्तर्वरुम्, यक्षरुम्,
नाकरुम्, किण्णररंकरुम्, लैरार्यनुम्, विच्वावलैवुम्,
रुत्तररंकरुम्, तेवरंकरुम् पाटुकिण्ऱनर. वीररो ! त्रीररो !
हनुमाणेन ! उमक्कु नर्नकालैयाकुक ! (7)

श्रीगौतमीच्यवनतुम्बुरुनारदात्रि-

मैत्रेयव्यासजनकादिमहर्षिसङ्घाः ।

गायन्ति हर्षभरितास्तव दिव्यकीर्ति

श्रीवीर धीर हनुमन् तव सुप्रभातम् ॥

८

அஹல்யை, சியவனர், தும்புரு, நாரதர், அத்ரி, மைத்ரேயர், வ்யாஸர், ஜனகர் முதலான மஹர்ஷிக் கூட்டங்கள் மகிழ்ச்சி நிறைந்த உள்ளத்தினராக உம் திருப்புகழைப்பாடுகின்றனர். வீரரே ! தீரரே ! ஹனுமானே ! உமக்கு நற்காலையாகுக ! (8)

भृजावली च मकरन्दरसं पिबेद्यं

कूजन्त्युदारमधुरं चरणायुधाश्च ।

देवालये घनगभीरसुशङ्खघोषः

श्रीवीर धीर हनुमन् तव सुप्रभातम् ॥

९

வண்டுகள் பூவின் மகரந்தத்தைப் பருகி ரீங்காரமிடுகின்றன. கோழிகளும் இனிது கூவுகின்றன. உம் தேவாலயத்தில் கனத்த ஆழந்த சங்கொலிகள் வெளிப்படுகின்றன. வீரரே ! தீரரே ! ஹனுமானே ! உமக்கு நற்காலையாகுக ! (9)

पम्पासरोवरसुपुण्यपवित्रतीर्थ-

मादाय हैमकलशैश्र महर्षिसङ्घाः ।

तिष्ठन्ति त्वच्चरणपङ्कजसेवनार्थ

श्रीवीर धीर हनुमन् तव सुप्रभातम् ॥

१०

மஹர்ஷிகள் உம் திருவடித் தாமரையை வழிபட பம்பா ஸரலின் புனித நீரைத் தங்கக் கலசத்தில் ஏந்தி நிற்கின்றனர். வீரரே ! தீரரே ! ஹனுமானே உமக்கு நற்காலையாகுக ! (10)

श्रीसूर्यपुत्रप्रिय नाथ मनोज्ञमूर्ते
वातात्मजात कपिवीर सुपिङ्गलाक्ष ।
सञ्जीवनाय रघुवीरसुभक्तवर्य
श्रीवीर धीर हनुमन् तव सुप्रभातम् ॥

११

सौरांश्यनीं मकणेण साक्षीवनीं इन्नीय तुज्जेवरे !
मनाम् कवरंकिर मेमेयरे ! वायुविन् पुतल्लवरे ! वानर वीररे !
सिवन्त कण्कगुरुंलवरे ! रकुवीररीन् पुनित चिरन्त पक्तरे !
वीररे ! त्रीरे ! खण्डुमाणे ! एम्मेम वाघ्विक्क उमक्कु
नृकालैयाकुक. (11)

—★—

श्रीहनुमद्वन्द्वम्

प्रिं खण्डुमत्तं वन्त्तनामं
अञ्जनानन्दनं वीरं जानकीशोकनाशनम् ।
कपीशमक्षहन्तारं बन्दे लङ्काभयंकरम् ॥

१

अंगुच्छैनये मकिञ्चिप्पवर्, वीरर्, ज्ञानकीयिन् तुयरे
अकर्त्रियवर्, वानररीन् तालैवर्, अक्षैन मायंत्तवर्,
लवंकेकये अस्सरुत्तियवर्. अवरे वणंकुकिरेण. (1)

अञ्जनीगर्भसम्भूत कपीन्द्रसचिवोत्तम ।
रामप्रिय नमस्तुम्यं हनुमन् रक्ष सर्वदा ॥

२

अंगुज्जनीयिन् करुवरैयि ल तेऽन्नरीयवरे ! वानर
अरचनं साक्षीवनीं चिरन्त मन्तुरीये ! रामनीटम् अन्पु
केान्टवरे ! अनुमाणे ! उमक्कु वन्त्तनाम्. एप्पोतुम्
काप्पेर. (2)

अतुलितबलधामं स्वणशैलाभदेहं

दनुजवनकृशानुं ज्ञानिनामग्रगण्यम् ।

सकलगुणनिधानं वानराणामधीशं

रघुपतिप्रियभक्तं वातजातं नमामि ॥

३

स्टर्नं र वलीविं इग्रुप्पिटम्, तन्कमलै पोान्नं गेमेनी
उल्लावर, अरक्कर काट्टिं काट्टुत्ति, पेररीगुर्कलीं
मुन्नेण्टि, कुण्ङन्कलं अैनेत्तुन्न वेवप्पिटम्, वानरार्तं
तलैवर, राकवलीं अैन्पुक्कुरीय पक्तर, अन्त वायु कुमाररे
वण्ङन्कुकिरेण्.(3)

अपराजित पिङ्गाक्ष नमस्ते राजपूजित ।

दीने मयि दयां कृत्वा मम दुःखं विनाशय ॥

४

पिऱरालं वेल्ल इयलातवरो! चिवन्त कन्नन्नरो!
अरक्करकलालं पूज्जीक्कप्प बेप्रंरवरो! ऎन्ननीटम् परीवकाट्टि ऎन्न
तुयरर नैक्कुवीर.(4)

अशेषलङ्कापतिसैन्यहन्ता श्रीरामसेवाचरणैककर्ता ।

अनेकदुःखाहतलोकगोप्ता त्वसौ हनुमान्मम सौख्यकर्ता ॥

५

लंकेकयरचनीं पट्ट अैनेत्ततयुम् अैमित्तवर, श्री
रामनीं पणीविट्टयेआन्नरेये चेष्पपवर, तुयरन्कलं
पलवर्णरुलं अैपट्ट मक्कलैक काप्पपवर. इन्त ल्लनुमान्न
एनक्कु इन्पम् अैनीप्पपवर.(5)

आञ्जनेयं पाटलास्यं स्वणाद्रिसमविग्रहम् ।

पारिजातद्वमूलस्थं वन्दे साधकनन्दनम् ॥

६

अञ्जनैयीं पुतल्लवर, चिवन्त मुकमुल्लावर. तन्कमलै
पोान्नं गेमेनीर. पारिज्ञात मरत्तथयिलं वसिप्पपवर. अवरे
वम्पिपुवत्तिलं मुैनन्तवरे मकिम्बिप्पपवर. अवरे
वण्ङन्कुकिरेण्.(6)

आञ्जनेयमतिपाटलाननं काञ्चनाद्रिकमनीयविग्रहम् ।
पारिजाततरुमूलवासिनं भावयामि पवमाननन्दनम् ॥

६

अञ्चल्लेष्यिणि पृथग्वरं, मिक्षं शिवन्त ह मुकुम्बांवरं,
तङ्कमलै (मेरु) पोन्ऱु अम्भिय उरुवमेन्तवरं, पारिज्ञात
मरत्तद्यिलं वचिप्पवरं. अन्त वायुकुमारजै उल्लत्तिलं
काञ्जिरेण.(7)

आधिव्याधिमहामारिग्रहपीडापहारिणे ।
प्राणापहर्त्रै दैत्यानां रामप्राणात्मने नमः ॥

८

मन्नेनोऽ, उटल्लेनोऽ मर्त्त्रुम् केळांलौनेनोऽकलीं
पीटेययुम् नवक्किरक पीटेययुम् पोक्कुपवरुम्
अरक्करिणि उयिरर्प पर्निप्पवरुम् रामनुक्कु उयिरान
वरुमानवरुक्कु वन्तनम्.(8)

आपन्नाखिललोकार्त्तिहारिणे श्रीहनुमते ।
अकस्मादागतोत्पातनाशनाय नमोऽस्तु ते ॥

९

तुयरुर्न मक्कलैनवरीणि तुयर्नैक्कुपवरुम् ऎतिर्पारामलं
नेरक्किर विपत्तेत नैक्कुपवरुमाणि चिर्मिक्क ऊनुमानुक्कु
वन्नक्कम्.(9)

उद्यत्कोट्यक्सङ्काशं जगत्प्रक्षोभमहारकम् ।
श्रीरामांघ्रिध्याननिष्ठं सुग्रीवप्रमुखार्चितम् ।
वित्रासयन्तं नादेन राक्षसान् मारुतिं भजे ॥

१०

उत्तिक्किण्ऱ कोटि लामीय छलीकेळाण्टवरुम्, उलकेककं
कुमुरच्चेय्यपवेक्कौ अकर्त्रुपवरुम् पूर्णे रामनीणि
तिरुवट्टकौत तियाणीप्पதिलं नीलैत्तवरुम् लाक्कैवैन
मुतलाञ्चेरालं वழிபटप्प वेत्तरवरुम् उरक्क कोविप्पत्तालं
अरक्करकौ न उंक्कस चेय्यपवरुमाणि वायुकुमाररेप
पुकललैकिरेण.(10)

उद्यदादित्यसङ्काशमुदारभुजविक्रमम् ।

कन्दर्पकोटिलावण्यं सर्वविद्याविशारदम् ॥

११

श्रीरामहृदयानन्दं भक्तकल्पमहीरुहम् ।

अभयं वरदं दोभ्या कलये मारुतात्मजम् ॥

१२

उत्तिक्किञ्चन्न लग्नीयजैनप्य पेऋालं छलीर्पवरुम् बेपरुन्तेतोलं
वलिवूलावरुम् कोष्ठिमन्मतरकलीन्न अमुकु केकाण्टवरुम्,
वित्तयकलैनेत्तिलुम् तेहर्न्तवरुम् श्री रामनीन्न उलात्तत
आनन्तिक्कक्ष चेष्पपवरुम् पक्तरकलं विरुम्पियते वழन्कुकिर
कर्पकमरमुम् अपयमुम् वरमुम् केकलालं वழन्कुपवरुमान
वायुकुमारजैन वழिपाटुकिरेण्.(11-12)

उद्यन्मार्तण्डकोटिप्रकटरुचियुतं चारुवीरासनस्थं

मौञ्जीयज्ञोपवीतारुणरुचिरशिखाशोभनं कुण्डलाङ्गम् ।

भक्तानामिष्टदं तं प्रणतमुनिजनं मेघनादप्रमोदं

वन्दे देवं विधेयं प्लवगकुलपतिं गोष्पदीभूतवार्धिम् ॥

१३

उत्तिक्किञ्चन्न कोष्ठि लग्नीर्यछली केकाण्टवर, वैरालन्तत्तिलं
अमुकुटन अमर्न्तवर, मुञ्जुक्कमयिरु, उपवीतम्, चेन्नन्निरकेशम्
श्रीवर्नरुलं अमुकियवर, कुण्टलमणीन्तवर, पक्तरकलं
विरुम्पियते अलीप्पवर. मुनीवरकलालं वணन्कप्प बेपर्नवर,
मेकमं पेऋालं रु कर्जीत्तु मकिम्पपवर, श्रीतमाक उत्तवुपवर,
वाऩरक्कुट्टत तलैवर, माट्टिन्न कुलाम्पपट्टयेप्पेऋालं
कटलैत्तताण्णियवर, अन्त तेवैन वणन्कुकिरेण्.(13)

उल्लंघ्य सिन्धोः सलिलं सलीलं यः शोकवह्निं जनकात्मजायाः ।

आदाय तेनैव ददाह लङ्कां नमामि तं प्राञ्जलिराञ्जनेयम् ॥

१४

कटलिन्नैरर एलीत्तिलं विलीयाट्टाकक्क कटन्तु ज्ञनकलीन्न मकलीन्न
तुयराकिय नेन्नुप्पेपक्क केकाण्टर्न्तु अतगुलं लवन्केकयेच
स्टटेटरीत्त अन्त अञ्जुलैनयिन्न पुतल्लवरएक केककप्पी
वणन्कुकिरेण्.(14)

कदापि शुप्रैर्वचामरैः प्रभुं

गायन् गुणान् वीजयति स्थितोऽग्रतः ।

कदाप्युपश्लोकयति स्वनिर्मितैः

स्तवैः शुभैः श्रीहनुमान् कृताञ्जलिः ॥

१५

प्रौ खलुमाणं केकप्पीयवाऱ्ह प्रिरपुवाण रामनीं मुन्निंरु
चिरन्त वेण्णसामरंकैा वीक्वार. अवरतु चिरप्पुकैाप
पाटुवार. चिलसमयम् ताणि इयर्त्रिय तुक्तिकौलं
पाराटुवार.(15)

करात्तशैलशस्त्राय द्रुमशस्त्राय ते नमः ।

बालैकष्टहृचयर्यि रुद्रमूर्तिधराय च ॥

१६

मलैयेनुम् आयुतत्तेतकं केयिलेन्तियवर्, मरत्तेत
आयुतमाक एन्तियवर्. पाल निलैयिलिरुन्तेत प्रिरुम्मसारी,
रुत्तरीन अवतारम्, अवरुक्कु नमस्कारम्.(16)

कारागृहे प्रयाणे च संग्रामे देशविष्णवे ।

स्मरन्ति त्वां हनूमन्तं तेषां नास्ति विपत्तदा ॥

१७

चिरैयिलुम् प्रियाणन्तिलुम् प्रोरीलुम्
तेचक्केकान्तलीप्पिलुम् खलुमाणै- उम्मेम स्मरीप्पवरुक्कुक्क
केकु नेरातु.(17)

कृतक्रोधे यस्मिन्मरनगरी मङ्गलरवा

नवातङ्का लङ्का समजनि वनं वृचति सति ।

सदा सीताकान्तप्रणतिमतिविख्यातमहिमा

हनूमानव्यानः कपिकुलशिरोमण्डनमणिः ॥

१८

इवर् केपाम् केान्नटतुम् तेवर्कैीनं नकरम् मन्कैा ओली
केान्नटिरुक्कुम्. इलंकैयिनं काट्टै इवर् अழिक्कुम्
प्रोतु इलंकै पुतुप्पुतु तुन्पन्कैा अनुपवित्ततु.
எல்லையின मணாளै ऎப்ப्रोतும் வணங்குவதால் பெருமையும்

ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ಕೊಣ್ಟವರು ವಾನರರ್ ಗುಲಂಗು
ಕುಟಾಮಣಿಯಾಜವರುಮಾನ ಖಣ್ಣುಮಾನ ನಮಂಮಾಕ ಕಾಕಕಟ್ಟುಮ.(18)

ಗೋಷ್ಠೆಕೃತವಾರಾಶಿಂ ಮಶಕಿಕೃತರಾಖಾಸಮ್।

ರಾಮಾಯಣಮಹಾಮಾಲಾರಥಂ ವಂದೇನಿಲಾತ್ಮಜಮ್।

೧೯

ಕಟಲೈ ಮಾಟ್ಟಿಂ ಕುಳಂಪಡಿ ಪೋಲ ಕಟನ್ತವರ್. ಅರಕ್ಕರ್ಕಳಿಂಕ
ಕೊಸುಪೋಲ ಆಕ್ಕಿಯವರ್. ರಾಮಾಯಣಮೆನ್ನುಮ ಮಾಳಿಕ್ಕಣಿಯಾನ
ರಥಂತಿನಮಾನವರ್. ಅಂತ ವಾಯು ಕುಮಾರರೆ ವಣಂಗುಕಿರೇನ್.(19)

ಜಾನುಸ್ಥಬಾಮಬಾಂತು ಚ ಜ್ಞಾನಮುದ್ರಾಪರಂ ಹರಿಸ್ಮಿ।

ಅಧ್ಯಾತ್ಮಚಿತ್ತಮಾಸೀನಿಂ ಕದಲೀವನಮಧ್ಯಗಮ್।

ಬಾಲಾರ್ಕಕೋಟಿಪ್ರತಿರ್ಮಂ ವಂದೇ ಜ್ಞಾನಪ್ರದಂ ಹರಿಸ್ಮಿ॥

೨೦

ಮುಘಂಕಾಲ ಮೀತು ಇಂತುಕೈಕಯ ವೈತತಿಗ್ರಂಥಪವರ್.
ಜಂಗ್ನಾನಮುತ್ತರೆ ಕಾಟ್ಟುಕಿರ ವಲತುಕೈ ಕೊಣ್ಟವರ್, ವಾನರರ್,
ವಾಷಪಂಕ್ಕಾಟ್ಟಿಂ ನಡುವೇ ಆತ್ಮ ಸಿಂತಣಿಯುಟಿಂ ಅಮರಂತವರ್,
ಕೋಟಿ ಇಂಗಂಕುರಿಯನುಕ ಕೊಪ್ಪಾನವರ್. ಅರಿವೆ ವ್ಯಂಗುಕಿರ
ಅಂತ ವಾನರರೆ ವಣಂಗುಕಿರೇನ್.(20)

ಜವಲತ್ಕಾಞ್ಜನವರ್ಣಾಯ ದೀರ್ಘಲಾಙ್ಗಲಧಾರಿಣೆ।

ಸೌಮಿತ್ರಿಜಯದಾತ್ರೇ ಚ ರಾಮದೂತಾಯ ತೆ ನಮಃ ॥

೨೧

ಓಳಿಮಿಕ್ಕ ತಂಕಮೇನಿಯರ್ ನೀಂಣ್ಟವಾಲೆಕ ಕೊಣ್ಟವರ್.
ಲಕಂಷಮಣಿನೆ ವೆರ್ಥಿ ಬೆರಹಕೆಯೆತವರ್. ರಾಮನಿಂ ತೂತರ್, ಉಮಕ್ಕು
ವಂತನಾಮ.(21)

ತಸಚಾಮಿಕರನಿಭಂ ಭೀಘಂ ಸಂವಿಹಿತಾಞ್ಜಲಿಸ್ಮಿ।

ಚಲತ್ಕುಣ್ಡಲದೀಸಾಸ್ಯ ಪದ್ಮಾಖಂ ಮಾರುತಿಂ ಭಜೇ ॥

೨೨

ಉರುಕ್ಕಿಯ ತಂಕನಿರಮ ಕೊಣ್ಟವರ್, ಪಯತ್ತತೆ
ನೀಕುಪವರ್, ಕೈಕಪ್ಪಿ ನಿರ್ಪವರ್. ಆಡುಕಿಂರ ಕುಣ್ಟಲ ಓಳಿಯಾಲ್
ಓಳಿರುಕಿರ ಮುಕಮ ಉಳಿವರ್. ತಾಮರೆಕ ಕಣಣರ್, ಅಂತ
ವಾಯುಕುಮಾರರೆ ವ್ಯಿಪ್ತಿಕಿರೇನ್.(22)

द्विभुजं स्वर्णवर्णाभं रामसेवापरायणम् ।
मौञ्जीकौपीनसहितं तं वन्दे रामसेवकम् ॥

२३

இருகைகளுள்ளவர், தங்கமேனியர், ராமனது பணிவிடையில் முனைந்தவர், மெளஞ்சீ அரைஞாண்கயிறும் கெளபீனமும் தரித்தவர், ராமனின் ஸேவகர், அவரை வணங்குகிறேன்.(23)

दहनतससुवर्णसमप्रभं भयहरं हृदये विहिताञ्जलिम् ।
श्रवणकुण्डलशोभिमुखाम्बुजं नमत वानरराजमिहाङ्गुतम् ॥ २४

நெருப்பில் வாட்டிய தங்கம் போல் ஒளிர்பவர், பயத்தை நீக்குபவர், மார்புமீது கைகூப்பியவர், காதுகளில் குண்டலத்தால் ஒளிர்கிற முகம் உள்ளவர், அற்புதமான அந்த வானரராஜரை வணங்குவீர்(24))

नखायुधाय भीमाय दन्तायुधधराय च ।
विहङ्गाय च शर्वाय वज्रदेहाय ते नमः ॥ २५

நகத்தை ஆயுதமாகக் கொண்டவர், அச்சுறுத்துபவர், பற்களை ஆயுதமாகக் கொண்டவர், வானில் செல்பவர், (எதிரியை) செதுக்கி அழிக்கிற சிவன், வஜ்ரம் பொன்ற திடைல் கொண்டவர். அந்த உமக்கு வந்தனம்.(25)

नादबिन्दुकलातीतं उत्पत्तिस्थितिवर्जितम् ।
साक्षादीश्वरसद्गुपं हनूमन्तं भजाम्यहम् ॥ २६

நாதம் பிந்து கலை என்ற ஒவியின் மிகஸுக்ஷமநிலைக்கு அப்பாற்பட்டவர். தோற்றம் நிலைப்பு அற்றவர், சுசுவரனின் பேரிருக்கைவடிவினர். அந்த ஹனுமானை நான் வழிபடுகிறேன்.(26)

पञ्चास्यमच्युतमनेकविचित्रवर्ण-
वक्त्रं शशाङ्कशेखरं कपिराजवर्यम् ।

पीताम्बरादिमुकुटैरुपशोभिताङ्गम्

पिङ्गाक्षमाघमनिशं मनसा स्मरामि ॥

२७

ஐந்து முகமுள்ளவர், பற்பல விசித்திர வண்ணம் கொண்ட முகமுள்ளவர், சந்திரனை முடியில் சூடியவர், சிறந்த வானரத்தலைவர். மஞ்சள் நிறத்தாடை கிரீடம் முதலியவற்றால் மேனியழகு கொண்டவர், சிவந்தகண்களுள்ளவர், முதல்வர் இவரை எப்போதும் உள்ளத்தில் கொள்கிறேன்.(27)

पद्मरागमणिकुण्डलत्विषा पाटलीकृतकपोलमण्डलम् ।

दिव्यहेमकदलीवनान्तरे भावयामि पवमाननन्दनम् ॥

२८

தெய்வத்தன்மைமிக்க வாழைக்காட்டின் இடையே பத்மராக ரத்னகுண்டல ஒளியால் சிவந்த கண்ப்பகுதி கொண்டவர். அந்த வாயுகுமாரனை உள்ளத்தில் காண்கிறேன்.(28)

प्रतस्स्वर्णवर्णमिं संरक्तारुणलोचनम् ।

सुग्रीवादियुतं वन्दे पीताम्बरसमावृतम् ।

गोष्ठदीकृतवारीशं (राशिं) पुच्छमस्तकमीश्वरम्

ज्ञानमुद्रां च बिभ्राणं सर्वलङ्कारभूषितम् ॥

२९

காய்ச்சிய தங்கழுளி கொண்டவர். கண்சிவந்தவர், ஸக்ரீவன் முதலானவருடன் கூடியவர். பீதாம்பரம் அணிந்தவர், கடலைக்குளம்படியாக்கியவர், வாலைத்தலையில் கொண்டவர். பேராண்மையுள்ளவர் ஜஞானமுத்தரயைக் காட்டுபவர். ஆபரணங்களைத்தையும் பூண்டவர். இவரை வணங்குகிறேன்.(29)

बुद्धिर्बलं यशो धैर्यं निर्भयत्वमरोगता ।

अजाह्यं वाक्पदुत्वं च हनूमत्स्मरणाद्वेत् ॥

३०

நுண்ணறிவு, வலிவு, புகழ், உறுதி, அச்சமின்மை, நோயின்மை, ஜடத்தன்மையின்மை, வாக்குவல்லமை இவை ஹனுமானைத் தியானிப்பதால் ஏற்படும்.(30)

भान्विन्दूचरणारविन्दयुगलं कौपीनमौञ्जीधरं
काञ्चित्श्रेणिधरं दुकूलवसनं यज्ञोपवीताजिनम् ।
हस्ताभ्यां धृतपुस्तकं च विलसद्धारावलिं कुण्डलं
खेचालं विशिखं प्रसन्नवदनं श्रीवायुपुत्रं भजे ॥   ३१

सौरीय सन्तुष्टिरमण्टलवंकरुक्कु मेलं त्रिग्रुवटित्तं तामरे
केऽन्नंटवरं, केळापैनमुमं मेळाञ्जलियुमं तरीत्तवरं, इटुप्पु
संक्षिलि अण्णीन्तवरं पट्टा॒टै उटुत्तियवरं, उपवीतमुमं
माण्णेत्रोलुमं पुण्णंटवरं, कैकलालं पुत्तकमुमं ज्ञपमालैयुमं
एन्तियवरं, कुण्णंटलमण्णीन्तवरं, वाणीलं चेल्पवरं. ईकै
मुटिप्पु इल्लातवरं, तेलीन्त इण्णीय मुकमं उल्लावरं. इन्त
वायुकुमाररे वथिपटुकिरेण.(31)

मनोजवं मारुततुल्यवेगं जितेन्द्रियं बुद्धिमतां वरिष्ठम् ।
वातात्मजं वानरयूथमुख्यं श्रीरामदूतं शिरसा नमामि ॥   ३२

मनत्तुनि॑ वेकमं केऽन्नंटवरं, वायुविनि॑ वेकमं
केऽन्नंटवरं, पुलनैटक्कमं उल्लावरं, पेरर्निञ्चुरंकलि॑लं
मिक्कच्चिन्नन्तवरं. वायुविनि॑ कुमाररं, वानरप्पतेटत्तलैवरं,
श्रुरामलीनि॑ त्रुतरं, इवरेत्तं तलैयालं वन्नंकुकिरेण.(32)

मरुत्सुतं रामपदारविन्द वन्दारुष्टुन्दारकमाशु वन्दे ।
धीशक्तिभक्तिद्युतिसिद्धयो यं कान्तं स्वकान्ता इव कामयन्ते ॥   ३३

वायुविनि॑ कुमाररं, रामलीनि॑ त्रिग्रुवटित्तामरेरकैला
वथिपटुपवरीलं चिऱन्तवरं. कातवि॑ तनं कातलैने
नाटुवतेप्पोलं अरिवुमं आ॒र॒र॒लुमं पक्तियुमं ओलीयुमं चेयलं
नीरेवुमं इवरेत्तं ताणेवीरुमंपि अण्णुकुकिन्नै.(33)

मर्कटेश महोत्साह सर्वशत्रुहरोत्तम ।
शत्रुं संहर मां रक्ष श्रीमन्नापद उद्धर ॥   ३४

वानरर्कलीनि॑ तलैवरे॑! बेरुमं उर्च्चाकमं केऽन्नंटवरे॑!
एत्तिरीकलैनवरेयुमं माय्प्पपवरे॑! चिऱन्तवरे॑! शेर्मिक्कवरे॑!

எதிரியை ஒடுக்குவீர்! என்னைக்காப்பீர்! ஆபத்திலிருந்து வெளிக் கொணர்வீர்.(34)

மர்க்டேஶ மஹாத்ஸாஹ ஸ்வர்த்தகநிவாரக |

அரீந்ஸஂஹ மாங ரக்ஷ சு஖ ஦ாபய மே ப்ரமோ ||

35

வானரர் தலைவரே, பெரும் உற்சாகம் கொண்டவரே! எல்லாத் துயரங்களையும் நீக்குபவரே! எதிரிகளை அழிப்பீர்! என்னைக் காப்பீர்! வல்லவரே! இன்பம் பெறச்செய்வீர்.(35)

மஹாஸீலம் ஸமுத்பாட்டு ஧ாவந்தம் ராவண ப்ரதி |

திஷ்ட திஷ்ட ரண டுடு ஘ோரராவும் ஸமுத்திரன् ||

36

லாக்ஷராஸாருண் வந்஦ே காலாந்தகயமோபமம் |

ஞ்சல்஦தில்ஸந்தேந் ஸூர்யகோடிஸமப்ரமம் |

அஜ்ஞாதைமஹாவீரவீரேஷ்டிதம் ரூத்ரபிணம் ||

37

ராவணனை நோக்கிப் பெரும் மலையை பெயர்த்து துஷ்டனே! போரிட நிற்பாய், நிற்பாய்! எனக்கூச்சவிட்டு விரட்டுபவர். கொம்பரக்கு போன்று சிவந்தவர், காலயமனைப் போன்றவர், கொழுந்து விட்டெடரிகின்ற நெருப்பு போன்ற கண்களுள்ளவர், கோடிஸூர்ய ஒளிகொண்டவர், அங்கதன் முதலிய வானரவீரர்கள் சூழநிற்பவர் ருத்திரரின் ஸ்வரூபம், அவரை வணங்குகிறேன்.(36-37)

மாருதிதம் வீரவஜாஜ்ஞம் ஭க்தரக்ஷणடிக்ஷிதம் |

ஹநுமந்தம் ஸदா வந்஦ே ராமமந்தப்ரचாரகம் ||

38

வாயுவின் புதல்வர், வீரர், வைரம் பாய்ந்த உடலுள்ளவர், பக்தரைக்காப்பதில் முனைந்தவர், ராமனின் மந்திரத்தை போதித்துப் பரவச்செய்தவர். அந்தஹனுமானை எப்போதும் வணங்குகிறேன். (38)

யத் யத் ரघுநாதகிர்தன் தத் தத் கृதமஸ்தகாஜலிம் |

஬ாப்பவாரிபரிபூர்ணலோசனம் மாருதிதம் நமத ராக்ஷஸாந்தகம் ||

39

ರಗುನಾಥಗಳ ರಾಮಣೆಯ ಪಾಠಮಿತಂಕಗಳಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲಾಮ್ ತಲೈಮೀತು
ಷಕ್ಕಪ್ಪಿ ನಿರ್ಪವರ್, ಕಣಣೀರ್ಪಿ ಬೆಗ್ರಂತು ನಿರೈನ್ತ ಕಣಕಳಿ
ಉಳಿವರ್, ಅರಕ್ಕರಕಗಳಿಂ ಯಮನ್, ವಾಯುಕುಮಾರರಾಜು ಅವರೆ
ವಣಂಗ್ಕುವೀರ್.(39)

ಯो ವಾರಾಂನಿಧಿಮಲ್ಪಲ್ವಲಮಿಂಬಿಂಧ್ಯ ಪ್ರತಾಪಾಂವಿತೋ

ವೈದೇಹಿಘನಶೋಕವಹಿಹರಣೋ ವೈಕೃಷಠಭಕ್ತಪ್ರಿಯಃ ।

ಅಖಾದ್ಯರ್ಜಿತರಾಖಸೆಶವರಮಹಾದರ್ಪಾಪಿಹಾರಿ ರಣೋ

ಸೋಽಯಂ ವಾನರಪುಙ್ಗವೋಽವತು ಸದಾ ಚಾಸ್ಮಾನ್ ಸಮೀರಾತ್ಮಜಃ ॥ ೪೦

ಕಟ್ಲೆಕ ಕುಟ್ಟೆಯಪ್ಪೋಳ ತಾಣಿತಿ ಪೇರಾರ್ಥವುತನ್
ಲೀತೆಯಿಂ ಕಾಂತುಯರೆಪ ಪೋಕ್ಕಿಯವರ್. ವಿಷಣ್ಣುಪಕ್ತರಕಗಳಿಟಮ್
ಅಂಪ ಕೊಣ್ಣಿತವರ್. ಅಷ್ಟಿನ್ ಮುತಲಿಯ ಅರಕ್ಕರತಲೈವರಿಂ
ಬೆಗ್ರಂತಿಮಿರೆಪ ಪೋರಿಲ್ ಅಮಿತ್ತವರ್, ವಾನರರಕಗಳಿಲ್ ಶಿರಂತವರ್.
ವಾಯುಕುಮಾರರ್, ಅವರ್ ಎಪ್ಪೋತುಮ್ ನಮಂಮೆಕ ಕಾಕ್ಕಟ್ಟಿಮ್.(40)

ರಾಜದ್ವಾರಿ ಬಿಲದ್ವಾರಿ ಪ್ರವೇಶೋ ಭೂತಸಙ್ಕುಲೇ ।

ಗಜಸಿಂಹಮಹಾಬ್ಯಾಧಿಚೌರಭೀಷಣಕಾನನೆ ।

೪೧

ಶರಣಾಯ ಶರಣಾಯ ವಾತಾತ್ಮಜ ನಮೋಸ್ತು ತೆ ।

ನಮಃ ಷ್ಳವಗಸೈನ್ಯಾನಾಂ ಪ್ರಾಣಭೂತಾತ್ಮನೆ ನಮಃ ॥

೪೨

ವಾಯುಕುಮಾರರೇ! ಅರಣ್ಮಣೆವಾಯಿಲ್, ಪಿಲವಾಯಿಲ್,
ಪ್ರತಕಣಂಕಳಿ ಕುಂಂತವಾಯಿಲ್, ಯಾಣೆ, ಸಿಂಕಮ್, ಪುಲಿ, ತಿರುತನ್
ಮುತಲಿಯವರ್ಗ್ರಾಲ್ ಅಷ್ಕುರುತ್ತುಕಿರ ಕಾಟು, ಇವರ್ಥನಿಲ್ ಪುಕವಿಟಮ್
ಪುಕವಿಟಮ್ ಕೊಳಿಂತಹಕವರುಮ್ ವಾನರಪಪಟಯಿಂ ಉಯಿರುಮಾನ
ಉಮಕ್ಕು ನಮಂಸಂಕಾರಮ್.(41-42)

ರಾಮೇಷ್ ಕರುಣಾಪೂರ್ಣ ಹನುಮಂತ ಭಯಾಪಹಮ್ ।

ಶತ್ರುನಾಶಕರಂ ಭೀಮಂ ಸರ್ವಾಭೀಷಫಲಪ್ರದಮ್ ॥

೪೩

ಪ್ರದೋಷೇ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಭಾತೇ ವಾ ಯೇ ಸ್ಮರಂತ್ಯಜನಾಸುತಮ್ ।

ಅರ್ಥಸಿಂಧಿಂ ಯಶಃಪೂರ್ತಿ ಪ್ರಾಪುಬಂತ ನ ಸಂಶಯಃ ॥

೪೪

ರಾಮಾನುಕೆ ನಂಬರ್, ಕರುಣೆ ನಿರೈನ್ತವರ್, ಪಯಮ್ ನೀಕುಪವರ್,
ಎತ್ತಿರಿಯೆ ಅಧಿಪಪವರ್, ಪಯಂಕರತ್ ತೋರ್ಖರಮ್ ಕೊಣ್ಟವರ್,
ವಿರುಮ್ ಪಿಯಿನೆತ್ತತೆಯುಮ್ ತರುಪವರ್. ಅಂಚೆನೆಯಿಂ ಪುತಲ್ವರಾನ
ಉಮೆಮ ನರ್ಕಾಲೆಯಿಲೋ ಮಾಲೆಯಿಲೋ ತಿಯಾನಿಪಪವರ್
ವಿರುಮ್ ಪಿಯತಪೆಪ್ರವರ್. ಪುಕ್ಷಮಂಟವರ್. ಜ್ಯಯಮಿಲ್ಲಿ. (43-44)

ಲಾಕ್ಷಾರಸಾರುಣ ವನ್ದೇ ಕಾಲಾನ್ತಕಯಮೋಪಮ್.

ಜ್ವಲದಗ್ರಿಲಸಬೆತ್ರ ಸ್ಯಾರ್ಕೋಟಿಸಮಪ್ರಭಮ್.

ಅಙ್ಗದಾಯೈರ್ಮಹಾವೀರೋಷಿತ ರುದ್ರಪಿಣಮ್.

೪೫

ಕೊಮೆಪರಕುಕುಕುಮುಮ್ಪ ಪೋಂರ್ ಶಿವನ್ತವರ್,
ಯಮಿನೆಪ್ಪೋಂರ್ವರ್, ಎರಿಕಿರ್ ನೆರ್ನುಪ್ಪು ಪೋಂರ್ ಕಣಕಗುಂಳಾವರ್,
ಕೋಡಿ ಸಾರ್ಯಾಳಿ ಕೊಣ್ಟವರ್, ಅಂಕತಣ್ ಮುತಲಿಯ
ಬೆಪ್ರುವೀರರ್ಕಾಳಾಲ್ ಕುಮುಪೆಪರ್ಥವರ್, ಗುತ್ತಿರಣಿಂ ಸೆವಲ್ರುಪಮ್
ಇವರೆವಣಂಗುಕಿರೆನ್. (45)

ಬಂದ್ರದೇಹಾಯ ಕಾಲಾಗ್ರಿರುದ್ರಾಯಾಭಿತತೇಜಸೇ ।

ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತಮಭನಾಯಾಸ್ಮೈ ನಮಃ ಶ್ರೀರುದ್ರಮೂರ್ತಯೈ ॥

೪೬

ವೆವರಮ್ ಪಾಯ್ನ್ತ ಉತ್ವಾಳಾವರ್, ಕಾಲಾಕಣಿ ಗುತ್ತರರಾನವರ್,
ಅಳವಿಟಾಯಿಲಾತ್ ಒಳಿಕೊಣ್ಟವರ್, ಪಿರುಮ್ ಮಾಲೆತ್ತಿರತ್ತತ
ಸೆತಮ್ಪಿಕಕಸ್ ಚೆಯ್ತ ಅಂತ ಗುತ್ತಿರಾಮುರ್ತತಿಕುಕು ವಣಕ್ಕಮ್. (46)

ಬಂಜಾಂ ಪಿಂಜಕೆಶಾಢಾಂ ಸ್ವರ್ಣಕುಣ್ಡಲಮಣಿತಮ್.

ನಿಯುಜ್ಞಮುಪಸಂಕ್ರಮ್ಯ ಪಾರಾವಾರಪರಾಕ್ರಮಮ್.

೪೭

ವಾಮಹಸ್ತಗದಾಯುಕ್ತ ಪಾಶಹಸ್ತಕಮಣ್ಡಲುಮ್.

ತದ್ವಾಧಿಷಿಣದೋರ್ಧಂ ಹನ್ಮನ್ತ ವಿಚಿನ್ತಯೈ ॥

೪೮

ವಂಜರಮ್ ಪೋಂರ್ ಮೆನಿಯಾಳಾವರ್, ಚೆಮೆಪಟ್ಟೆತಯಾನ
ಕೆಸಮುಳಾವರ್. ತಂಕಕ್ಕ ಕುಣ್ಟಲಮಣಿನ್ತವರ್, ಓರುವರೋಬೆಟಾರುವರ್
ಮೋತುಕಿಂರ್ ಪೋರಿಲ್ ಇತ್ತುಕೈಯಿಲ್ ಕತೆ ಕೊಣ್ಟು
ವಲತುಕೈಯ ಉಯರ್ತತಿ ನಿರ್ಪವರ್, ಪಾಸಮುಮ್ ಕಮಣ್ಟಲುವುಮ್
ಎಂತಿಯವರ್, ಇಂತ ಹಣ್ಣುಮಾನೆತ್ ತಿಯಾನಿಕ್ಕಿರೆನ್. (47-48)

वज्राङ्गं पद्मनेत्रं कनकमयलसत् कुण्डलाक्रान्तगण्डं
दम्भोलिस्तम्भसार प्रहरणसुवशीभूत रक्षोऽधिनाथम्।
उद्यज्ञाङ्गूलसप्ताचलविचलकरं भीममूर्ति कपीन्द्रं
वन्दे तं रामचन्द्रप्रमुखदृष्टरं सत्प्रसारं प्रसन्नम्॥ ४९

वज्जरम् पोान्न उटलं केान्नंटवर्, तन्ककंकुन्नंटल ओली
पटर्नंतकन्ननमूल्लावर् वैवरत्तुन्नं पोान्न उल्लवलीवालं
अरक्कर् तैलवैन मयंकसं चेयंतवर्. वाैल उयर्त्तु
एमुमैलैकैला असेत्तवर्, अस्सरुत्तुकिर तेहर्मूल्लावर्,
वाैलरत्तैलवर्. रामचन्त्रिरन्निन्न एत्तिरील वलीवुमिक्कवराक
उल्लावर्. उल्लात्तु वलीमै केान्नंटवर्, तेलीवाैलवर्,
अवराैवन्नांकुकिरेण्.(49)

वन्दे बालदिवाकरद्युतिनिमं देवारिदप्पिहं
देवेन्द्रप्रमुखैःप्रशस्तयशसं देदीप्यमानं रुचा ।
सुग्रीवादिसमस्तवानरयुतं सुव्यक्ततत्त्वप्रियं
संरक्तारुणलोचनं पवनजं पीताम्बरालङ्घृतम्॥ ५०

இளஞ்குரிய ஒளி கொண்டவர், தேவர்களின் எதிரிகளின்
துமிரை அடக்கியவர். இந்திரன் முதலானேரால்
புகழப்பெற்றவர், ஒளியால் துலங்குபவர், ஸாக்ரீவர் முதலான
வானரரனைவருடன் கூடியவர். நன்கு புலப்படுகிற (ராமனின்)
பெருநிலையை விரும்புபவர், நன்கு சிவந்த கண்களுள்ளவர்,
பீதாம்பரம் உடுத்தியவர். அந்த வாயுகுமாரரை
வணங்குகிறேன்.(50)

वन्दे रणे हनुमन्तं कपिकोटिसमन्वितम्।
धावन्तं रावणं जेतुं दृष्ट्वा सत्वरमुत्थितम्॥ ५१
लक्ष्मणं च महावीरं पतितं रणभूतले ।
गुरुं च क्रोधमुत्पाद्य गृहीत्वा गुरुपर्वतम्॥ ५२

हाहाकारैः सदपैश्च कम्पयन्तं जगत्त्रयम् ।

ब्रह्माण्डं स समावाप्य कृत्वा भीमकलेवरम् ॥

५३

पेओर्कंकलात्तिलं कोटि वानररक्कुटानं कूटियवरं, रावणैनैकं कण्टतुमं विरेवृतानं एमुन्तु विरट्टुपवरं, महावीरराजा लक्ष्मणानं पोर्कंकलात्तिलं विमुन्तततेकं कण्टु बेरुमं कोपत्तुटानं बेरुमलैलये केाणर्न्तवरं, ह्राह्राकारारत्तुटानं मुवलकेयुमं नुन्कंकसं चेय्तु अस्करुत्तुकिर तेऽररथत्तिलं पिरुम्माण्टत्ततेये वियापीत्तु निर्पवरं. इन्त खनुमाज्ञा वन्नंकुकिरेणं. (51-53)

वन्दे वानरसिंहखगराट् क्रोडाश्वकत्रान्वितम्

दिव्यालङ्करणं त्रिपञ्चनयनं देदीप्यमानं रुचा ।

हस्ताभैरसिखेटपुस्तकसुधाकुम्भाङ्गाद्रीन् हलं

खट्टाङ्गं फणिभूहं दशभुजं सर्वारितीरापहम् ॥

५४

वानरमं, चिंकमं, करुटानं, वराहमं, तुतिरे एन ज्ञान्तु मुकमंकेाण्टवरं. तेय्विक आपरणमणीन्तवरं, पतिज्ञान्तु कण्कलं केाण्टवरं, पोरेवाली केाण्टवरं, तामरे पोाण्ऱ पत्तुकेकलीलं कत्ति, केटयमं, पुस्तकमं, अमुत कलसमं, अंकुचमं, मलै, कलप्पपे, कट्वाङ्कमं, पाम्पु, मरमं इवर्तरे एन्तियवरं, एतिरीवीररक्कलं अजेवरेयुमं अमीत्तवरं. इवरे वन्नंकुकिरेणं. (पञ्चमुक खनुमाणं) (54)

वामहस्ते महावृक्षं दशास्यकरखण्डनम् ।

उद्यद्विषिणदोर्दण्डं हनूमन्तं विचिन्तये ॥

५५

रावणाणीनं केककौत्तुक्यिलं केाण्टु वलतुकेये उयर्त्ति निर्किर खनुमाज्ञात्तुकिर तियाणीक्किरेणं. (55)

वामे करे वैरिभिदं वहन्तं शैलं परे शूँखलहारटङ्गम् ।

दधानमच्छच्छवियज्ञासूत्रं भजे ज्वलत्कुण्डलमाङ्गनेयम् ॥

५६

இடதுகையில் எதிரியை அழிக்கிற மலையைத்தாங்கி வலதுகையில் சங்கிலியும் உளியும் கொண்டவர். பளபளக்கிற உபவீதம் பூண்டவர். ஒளிர்கிற குண்டலமணிந்தவர். அந்த அஞ்ஜனைகுமாரரை வழிபடுகிறேன்.(56)

வாமே ஜானுனி வாம்஬ாஹுமபர் த் ஜானமுத்ராயுத்

ஹ௃தோ கலயன் வூதோ முனி஗ணைர்஧ாத்மத்தேக்ஷணः ।

ஆசीனः கடலீவனே மणிமयே பாலார்க்கோடிப்ரभோ

஧்யாயன் பிரஹ் பர் கரோது மனஸः ஸி஦्धிஂ ஹநுமாந்மம ॥ ५७

இடதுமுழங்கால் மீது இடதுகையை வைத்து ஜ்ஞானமுத்ரையுடனுள்ள வலதுகையை இதயத்தில் வைத்து முனிவர்கள் சூழ உள்ளத்து ஆத்மதத்துவத்தை நோக்குபவராக வாழைக்காட்டில் இளங்குரிய ஒளி கொண்ட ரத்னபீடத்தில் அமர்ந்து பிரும்மத் தியானத்தில் ஈடுபட்டுள்ள ஹனுமான் என் மனத்தின் செயல் நிறைவை அளிக்கட்டும்.(57)

வாமே ஶைல் வைரி஭ி஦் விஶுஷ்ட் டக்கமன்யதः ।

த்தூதாந்மான வானரரை வணங்குகிறேன் ॥ ५८

இடதுகையில் எதிரியை மாய்க்கிற மலையையும் வலதுகையில் தூயஉளியையும் ஏந்திய தங்கமேனியரும் குண்டலமணிந்தவருமான வானரரை வணங்குகிறேன்.(58)

ஸदா ராம ராமேதி நாமாமृத் த் ஸदா ராமமானந்஦னிஷ்யந்஦கந்஦ம् ।

பி஬ந்த நமந்த ஸுடந்த ஹஸந்த ஹநுமந்தமந்த்ரஜே த் நிதாந்தம् ॥ ५९

எப்போதும் ராம ராம என நாமாமுதக்தைப் பருகுபவர்.ஆனந்தச் சாறுள்ள கிழங்கான ராமனை எப்போதும் பருகுபவர், ராமனை வணங்குபவர், நல்லபற்கஞ்சன் அழகாகச் சிரிப்பவர், அந்த ஹனுமானை எப்போதும் உள்ளத்தில் வழிபடுகிறேன். (59)

सपीतकौपीनमुद्भिताङ्गुलिम् समुज्जवलन्मौङ्यजिनोपवीतिनम्

सकूण्डलं लम्बशिखासमावृतं तमाञ्जनेयं शरणं प्रपद्ये ॥ ६०

மஞ்சள்நிறக் கெளபீனம் கட்டியவர். விரல்களைத்துக்கீக்காட்டுபவர், மெளங்ஜியும் மான்தோலும் உபவீதமும் பளபளக்க குண்டலத்துடன் தொங்குகிற சிகையுடனுள்ள ஆஞ்ஜனேயரைச் சரணடைகிறேன்.(60)

सर्वारिष्टनिवारकं शुभकरं पिङ्गाक्षमक्षापहं

सीतान्वेषणतत्परं कपिवरं कोटीन्दुसूर्यभम्।
लङ्काद्वीपभयङ्करं सकलदं सुग्रीवसम्मानितं

देवेन्द्रादिसमस्तदेवविनुतं काकुत्स्थदूतं भजे ॥ ६१

கேடுகளைத்தையும் தடுப்பவர், நன்மைபுரிபவர், சிவந்தகண்ணர், அகஷனை அழித்தவர். ஸீதையைத் தேடுவதில் முனைந்தவர், வானரரில் சிறந்தவர் கோடிசந்திரஸ்ளரி ஒளிகொண்டவர், வங்கைத்தீவை அச்சுறுத்துபவர், அனைத்தையும் வழங்குபவர், ஸாக்ரீவனைல் பெரிதும் மதிக்கப்பெற்றவர். இந்திரன் முதலானதேவர் அனைவராலும் வணங்கப்பெற்றவர். அந்த ராமதூதரை வழிபடுகிறேன்.(61)

संसारसागरावर्तकर्तव्यभ्रान्तचेतसाम् ।

शरणागतमत्यन्नां शरण्याय नमोऽस्तु ते ॥

६२

ஸம்ஸாரக் கடவின் சுழலில் அகப்பட்டுச் செய்வகையறியாது பிரமித்து நிற்கிற தன்னைச் சரண்டைந்த மக்களுக்குப் புகலிடமான உமக்கு வணக்கம். (62)

सीतारामपदाम्बुजे मधुपवद्यन्मानसं लीयते

सीतारामगुणावली निशि दिवा यज्जिह्या पीयते ।

सीतारामविचित्ररूपमनिशं यच्चक्षुषोभूषणम्

सीतारामसुनामधामनिरतं तं सदगुरुं तं भजे ॥

६३

ಈತಾರಾಮರ್ಕಣಿಂ ತಿಗ್ರುವತ್ತಿ ತಾಮರೆಯಿಲ್ ತೇಣೆಪೋಳಿ
ಮಾಂತ್ರಿ ನಿರ್ಪವರ್. ಈತಾರಾಮರ್ಕಣಿಂ ಕುಣಕ್ಕುವಿಯಲೈ ಇರವುಮ್
ಪಕಳುಮ್ ನಾಕ್ಕಾಲ್ ಪರುಕುಪವರ್, ಈತಾರಾಮರ್ಕಣಿಂ ವಿಯಪ್ಪುಕ್ಕುರಿಯ
ತೋರ್ಥರ್ತತಹತ್ ತನ್ ಕಣ್ಕಣ್ಕುಕ್ಕು ಅಣಿಯಾಕಕ್ ಕೊಣ್ಟವರ್.
ಈತಾರಾಮರ್ಕಣಿಂ ನಾಮಂಕಣಿಂ ಎಪ್ಪೋತುಮ್ ಆಂತ್ರವರ್ ಅಂತ
ಷತ್ಕುರುವೆ ವழಿಪಡಿಕಿರೇನ್.(63)

ಸೀತಾವಿಯುಕ್ತಶ್ರೀರಾಮಶೋಕದೃಷ್ಟಿಯಾಪಹ ।
ತಾಪತ್ರಿತಯಸಂಹಾರಿಭಾಜನೆಯ ನಮೋಽಸ್ತुತೆ ॥

೬೪

ಈತಹಯಿಟಮಿಗ್ರಂಥ ಪಿರಿಂಥ ಶ್ರೀರಾಮಣಿಂ ಚೋಕತತಹಯುಮ್
ತುಂಪತತಹಯುಮ್ ಪಯತತಹಯುಮ್ ಪೋಕ್ಕುಪವರೋ! ಆತ್ಯಾತ್ಮಿಕ -
ಆತಿತಹವಿಕ - ಆತಿಪೆಣತಿಕ ತಾಪಂಕಣಿಂ ನೀಕ್ಕುಪವರೋ!
ಅಂಜಣೆಯಿಂ ಪುತಲ್ವವರೋ ಉಮಕ್ಕು ವಣಕ್ಕಮ್.(64)

ಸೀತಾಶಿವಿರ್ದಿಸಂಪಂಚ ಸಮಸ್ತಾವಯವಾಖತ ।
ಲೋಲಲಂಗ್ಲಪಾತೆನ ಮಮಾರಾತೀಭಿವಾರಯ ॥

೬೫

ಈತಹಯಿಂ ವಾಂತತ್ತುಕಣಿಂ ಪೆಬ್ರವರೋ! ತಾಕಕಪೆಬ್ರಾತ
ಅಂಕಂಕಣಿಂ ಉಳಿವರೋ! ಆತ್ರಿಕಿಂಥ ಉಮ ವಾಳಾಲ್ ಅಧಿಪತಾಲ್ ಎನ್
ಎತ್ತಿರಿಕಣಿಂ ಅಧಿಪರೀರ್.(65)

ಸ್ಕಟಿಕಾಭಂ ಸರ್ಣಿಕಾಂತಿಂ ದ್ವಿಭುಜಂ ಚ ಕೃತಾಜಲಿಮ್ ।
ಕ್ರಿಂಡಲಙ್ಕಾಸಂಶೋಭಿಮುಖಾಭುಜಮಹಂ ಭಜೆ ॥

೬೬

ಸೆಪಾಟಿಕಮ್ ಪೋಣಂಥು ತ್ಯಾವರ್, ತಂಕಣಿಂ ಕೊಣ್ಟವರ್
ಆಗ್ರಹಕಕಣಿಂ ಕೊಣ್ಟವರ್, ಕೈಕ್ಕಾಪ್ಪಿ ನಿರ್ಪವರ್,
ಆಗ್ರಹಣಂತಲಂಕಣಾಲ್ ಅಧಿಕಿಯ ತಾಮರೆ ಪೋಣಂಥ ಮುಕಮುಳಣವರ್.
ಅಂತ ಹಣ್ಣುಮಾಣಿ ವழಿಪಡಿಕಿರೇನ್.(66)

ಸ್ವಾನಂದಹೇತೋರ್ಭಜತಾಂ ಜನಾನಾಂ ಮಗ್ರಃ ಸದಾ ರಾಮಕಥಾಸುಧಾಯಾಮ್ ।
ಅಸಾವಿದಾರ್ನಿ ಚ ನಿಷೇವಮಾಣಿ ರಾಮ ಪತಿಂ ಕಿಷ್ಪುರುಷೇ ಕಿಲಾಸ್ತೆ ॥

೬೭

ತನ್ನಿಂ ವழಿಪಡಿಕಿರ್ ಮಕ್ಕಣಿಂ ಉಳಿತತ್ತು ಆಣಂತಹಮ್
ತರವೆವಂತ್ರೇ ರಾಮಕತಯಮುತತ್ತಿಲ್ ಆಂತ್ರವರಾಕ ಇಪ್ಪೋತುಮ್

किंभुरुषवर्षथत्तिलं तन्न स्वामियाण रामैन वழिपट्टुकं
केऽन्नंतिरुक्किरुर्हनुमाणं.(67)

हनुमन्तं महावीरं वायुतुल्यपराक्रमम् ।

ममाभीष्टार्थसिद्धयर्थं प्रणमामि मुहुर्मुहुः ॥

६८

पेरुम्वैरारं, वायुवेप्पोन्ऱु पेरात्त्रलं
केऽन्नंतवरं, अवरे एन्वीरुप्पमं निऱेवृ अष्टककृ
वन्नंकुकिरेणं.(68)

हनूमान् रामपादाब्जसङ्गी वर्णिवरः शुचिः ।

सञ्जीवनोपहर्ता मे दीर्घमायुर्ददात्विह ॥

६९

रामैनिणं तिरुवट्टित्तामरायिलं लयित्तवरुमं
पिरुम्मचारीकणिलं सिऱन्तवरुमं त्रायवरुमं लग्नज्जीविमलैयेकं
केऽन्नर्न्तवरुमाण लहनुमाणं नैन्नं आयुणा अरुलाट्टुमं.(69)

—★—

सुन्दरस्तवः

सून्दरस्तवम्

(सुन्दरकाण्डप्रतिसर्गसंग्रहात्मकः)

आत्रेय श्रीबालकृष्ण शास्त्रिविरचितः

(आत्रेय पालकिरुष्णं सास्तीर्णे इयर्नीयतु.) किष्किन्त्ता
काण्नंतत्तिणं कटैसि लर्ककमं सून्दर काण्नंतमं,
युत्तकाण्नतत्तिणं मुतलं लर्ककमं एन 70 लर्ककन्कणिणं
पेपारुणातं तरुकिरु क्षेलोक अमेप्पु केऽन्नं 70
क्षेलोकन्कणिणां.)

जान्बवत्स्मारितबलं सागरोल्लङ्घनोत्सुकम् ।

स्मरतां स्फूर्तिदं दीनरक्षकं नौमि मारुतिम् ॥

१

ஜாம்பவானால் தனது வலிவு உணர்த்தப் பெற்றவர். கடலைக் கடப்பதில் ஆர்வமிக்கவர். தன்னை ஸ்மரிப்பவருக்கு உற்சாகம் தருபவர். எளியவரைக் காப்பவர் அந்த வாயுகுமாரனைத்துதிக்கிறேன். (1)

மைநாக-ஸுரசா-ஸ்ரீரதிலஜ்ஞாந்வதே |
பூஷ஦ஂஶாலபகாகாரं திஷ்ண்ட நौமி மாருதிம् ||

2

மைநாகம் ஸ-ரஸா ஸிம்ஹீ இவர்களைத் தவிர்த்துக் கடவின் அக்கரையில் பூனைவடிவில் நிற்பவர். அந்த வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (2)

நிகூடஶृங்க வृக्षाग्र ப्रாகாராதிஷ்வस்஥ிதம् |
दुर्गरक्षेक्षणोद्धिग्रचेतसं நौमि மாருதிம् ||

3

திரிகூட சிகரத்திலும் மரங்களின் உச்சியிலும் மதிற்சுவர்கள் மீதும் நின்று கோட்டையின் காப்பைக் கண்டு கலங்கியவர். அந்த வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (3)

லக்ஷ்யாத்புष்ய வாமஸுषி஘ாதாவ஘ாந்யா |
उत्तवाऽयतिमनुज्ञातं ஸोत்ஸாஹ் நौமி மாருதிம् ||

4

ஏதிர்க்க இயலாத வங்காதேவி தன் இடது கைமுட்டியின் தாக்குதலால் கிரங்கியவளாகி வங்கையின் வருங்காலத்தைக் கூறி அனுமதி வழங்க, உற்சாகத்துடனுள்ள அந்த வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (4)

விவி஧ைர்வநைர்஦்஦ிஸां புரீ ராக்ஷஸஸக்லாம् |
पश्यन्तं ராக்ஷஸेन்஦ிநாந்தःபுரஂ நौமி மாருதிம् ||

5

பலமாளிகைகளால் ஒளி பெற்று ராக்ஷஸர்களின் நடமாட்டமுள்ள வங்கையைக் கண்டு ராக்ஷஸ அரசரின் அந்தப்புரத்தினுட் சென்ற அந்த வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (5)

ज्यौत्स्न्यां निश्यतिरम्येषु हर्म्येषु जनकात्मजाम् |
मार्गमाणमदृष्टा तां विषण्णं நौமி மாருதிம् ||

6

இரவில் நிலவில் மிக அழகான மாளிகைகளில் ஸ்தோதயைத் தேடிக்காணுமல் நொந்து நிற்கிற வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (6)

கும்பகண்டிரக்ஷோऽய்ப்ராஸாदாவृதமுதமम् ।

சுగுஸ் ராவணங்கு விஶந்த் நौமி மாருதிம् ॥

७

கும்பகர்ணன் முதலிய அரக்கர் தலைவர்களின் பெருமாளிகைகளால் சூழப்பெற்ற ராவணனின் மாளிகையினுள் ரகசியமாக நுழைகிற வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (7)

புஷ்பகார்ஜ்ய ராஜங்கு ஭ூஸ்வர்஗ விஸ்மயாவஹம् ।

உஷ்வாஸ்யஉஷ்வா வைதேர்ஹி ஦ு: ரிதம் நौமி மாருதிம् ॥

८

பூமியில் ஸ்வர்க்கமான புஷ்பகம் என்ற அரசமாளிகையைக்கண்டு ஸ்தோதயைக் காணுமல் துயருற்ற வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (8)

ரத்நாஞ்வல் விஶ்வகர்மனிர்மித் காமங் ஶுभம् ।

பஶ்யந்த் புஷ்பக் ஸ்஫ாரநயன் நौமி மாருதிம् ॥

९

விசுவகர்மாவால் அமைக்கப் பெற்றதும், ரத்னாஞ்வளிமிக்கதும் விரும்பியவாறு (வானில்) செல்வதும் மங்களமானதுமான புஷ்பகவிமானத்தை விரிந்த கண்களுடன் பார்க்கிற வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (9)

ஸ்தூலாந்தःபுர் ஸுஸ்நாநாயௌவதமஞ்சலம् ।

உஷ்வாஸ்யவிகृத் ஸிதா் ஦ிவக்ஷு நौமி மாருதிம् ॥

१०

கலகலப்புடன்ஊள் (ராவணனின்) அந்தப்புரத்தில் பலயுவதிகள் கூச்சமின்றிப் படுத்திருப்பதைக் கண்டும் மனத்தில் விகாரமேதுமின்றி ஸ்தோதயைக் காண்பதிலேயே ஆர்வமிக்க வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (10)

பீவாந் ராவண் ஸுஸ் தத்பர்ண் ஶயனேந்யதः ।

உஷ்வா ஸிதேतி ஸஂஹஸ் சபல் நौமி மாரு திம् ॥

११

தூங்குகிற பருத்த ராவணனுக்கருகே மறுபறத்தில்
படுத்திருக்கிற அவனது மனைவி மந்தோதரியைக் கண்டு
ஸீதையைக் கண்டேன் என மகிழ்கிற சஞ்சலமிக்க
வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (11)

ஸுஸ்திவிடினஸ்தமாதாவ்யைவிஶக்கினம்।

அபக்ரம்யாத்பானமூமிஂ ஗ச்சன்த் நௌமி மாருதிம்॥

12

தூங்குகிற பெண்களைக் கண்டதால் தன் பிரும்மசரியம்
இழக்கப்பட்டதோ என்று ஜயமுற்றபின் அங்கிருந்து அகன்று
மதுபான சாலையில் நுழைகிற வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (12)

காலாத்ய-நூபக்ராத-காயாரிஸிஞ்சி-விஶக்கிதம்।

நிர்விணமப்யனிவேடை ஦ஷார்஥ நௌமி மாருதிம்॥

13

நேரக்கடத்தல், ஸாக்ரீவனின் கோபம், வந்த
பணிநிறைவேறுமை இவற்றால் கலங்கி மனம்தளர
தளராதிருப்பதே பயன் தருமெனக்கண்டவாயுகுமாரனைத்
துதிக்கிறேன். (13)

புனர்வூதை காபேயமானுஷாபாயஶக்கினம்।

ராமாடிந் ஸிஞ்சயே நத்வாத்திஷ்டன்த் நௌமி மாருதிம்॥

14

திரும்பிச் செல்வதில் குரங்கு புத்தியும் மனிதர்களான
ராமலக்ஷ்மண பரதாதிகளின் அழிவும் உண்டெனக் கண்டு செயல்
நிறைவுற ராமன் முதலியவரை வணங்கி வேண்டி எழுந்த
வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (14)

ஸ்திராமஶோகவனிகாநாய் ஸ்தாநார்஥ேஷ்யதீம்।

நாய்கு புஷ்பதவுக்ஷாயாநிலீன் நௌமி மாருதிம்॥

15

அசோகவனத்திலுள்ள ஆற்றில் நீராட வரவிருக்கிற
ஸீதையைக் காணவிரும்பி, பூத்தமரத்தின் மீது
மறைந்தமர்ந்துள்ள வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (15)

सीतां दृष्टा शिंशपाधः स्थितां चारित्रमातृकाम् ।
मनसा राममासाद्य निवृत्तं नौमि मारुतिम् ॥

१६

चिम्चपामरथं कृष्णायिलं कर्त्रं पिणं अटेयालामाक
अमर्नं तु गूला लैतेतयेकं कण्ठु मनत्तालं रामज्ञे अटेन्तु
तिरुम्पिय वायुकुमारजैत्तु तु त्रिकंकिरेण्. (16)

इह सीता ततो रामः ईदशीयं स तादृशः ।
अन्योन्यमर्हत इति स्तुवन्तं नौमि मारुतिम् ॥

१७

आंग्के लैतेत; अन्के रामनं; इवलं इवंवारु; अवरं
अवंवारु; ओरुवरुकंकेकारुवरं एर्न्ऱवरं इवर्कंकेलो
एनत्तु त्रिकंकिरवायुकुमारजैत्तु त्रिकंकिरेण्. (17)

राक्षसीवेष्टितेहेयं तद्वष्टाहं नृपात्मजौ ।
नमामि सुकृतं मेऽतीत्याश्वस्तं नौमि मारुतिम् ॥

१८

आंग्कु इवलं अरकंकिकलालं कुम्पपट्टु गूलातेतकं कण्ठं
नानं अरकुमाररकलानं रामलक्ष्मणरक्लौ नमस्करीकंकिरेण्.
एनं पुण्यमं अलावकटन्त तेनतं तन्नैत्तेन्ऱर्हीकं केकाण्ठं
वायुकुमारजैत्तु त्रिकंकिरेण्. (18)

सुसोत्थितं दृष्ट्यूर्वं रावणं प्रमदावृतम् ।
सीतोपच्छन्दकं दृष्टाऽवस्थुतं नौमि मारुतिम् ॥

१९

मुन्तानं कण्ठं त्रिन्तरा रावणं विमुत्तेमुन्तु अरकंकिकलं
पुटेत्तुमु लैतेतयिनं मनत्तेतत्त त्रिरुप्प वन्ततेतकं कण्ठु
पतुंकिमरेन्त वायुकुमारजैत्तु त्रिकंकिरेण्. (19)

रावणागमनोद्विग्रां विषणां वीक्ष्य मैथिलीम् ।
सर्वोपमाद्रव्यदूरां सीदन्तं नौमि मारुतिम् ॥

२०

रावणनीनं वरवालं पतरी वरुन्तुकिर लैतेत
स्त्रियेन्ऱवलेनकं कण्ठु वरुन्तुकिर वायुकुमारजैत्त
त्रिकंकिरेण्. (20)

ஸாந்தேநானுப்ரदாநென ஶௌர్யேண ஜநகாத்மஜாம் ।
ரக்ஷோऽधிபே லோभயதி வृக்ஷஸ்஥ं நौமி மாருதிம् ॥ २१

இதமாகப் பேசி விரும்பியதை வழங்குவதாகக்கூறி தன்வீரத்தை விளக்கி ராவணன் ஜானகியை மனமாற்றமடையச் செய்யும் போது மரத்தின் மீதமர்ந்துள்ள வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (21)

மாஂ ப்ர஧ூஷ்ய ஸ்தரீ நஶ்யேரிதி தத்திவாடிநீம் ।
கருணாஂ ரூபிணீ ஸ்திதாஂ பஶ்யந்த நौமி மாருதிம् ॥ २२

கற்புள்ள என்னை வலிவில் அடைய முயன்றால் அழிவாய் என அவனுக்கு நலம்கூறிய கருணையே வடிவான ஸீதையைக் காண்கின்ற வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (22)

மாஸத்திவாதி஧ிஂ கृत்வा ஸ்மாரயித்வாத்தமபௌரුஷம் ।
அப்யாதாஂ ராவண ஧ிக்ருவந்த நौமி மாருதிம் ॥ २३

தன் ஆண்மையை நினைவுட்டி இரண்டு மாதங்கள் அவகாசம் தந்து வெளியேறிய ராவணைச் ‘ஓ’ என இகழ்கிற வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (23)

குல் வீர்ய ப்ரேம ஗த்யந்தராभாவ் விவூஷ்டி : ।
ராக்ஷஸீர்஦்வார்முखிமுख்யா : ஜி஘த்ஸு நौமி மாருதிம் ॥ २४

(ராவணனது) குலம், வீர்யம், காதல், வேறுவழியின்மை என்பவற்றை விளக்குகிற தூர்முகீ முதலிய அரக்கிகளை மாய்க்கத்துடிக்கிற வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (24)

குஞ்சமிர்த்த்ஸ்ரமானாஂ தாஂ ஆத்மானமனுஶோசதீம் ।
देषी विलोक्य रुदतीं खिद्यन्तं नौमि மாருதிம் ॥ २५

கோபம் கொண்ட அரக்கிகளால் மிரட்டப்பெற்று தன்னையே நொந்து கொண்டு புலம்புகிற ஸீதையைக் கண்டு வருந்துகிற வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (25)

पुनर्निर्भर्त्सनपरास्वासु वेणीस्पृगङ्गुलिम् ।

मानुष्यगर्हिणीं देवीं पश्यन्तं नौमि मारुतिम् ॥

२६

मरुपाटि अरक्किळर्म मिरट्टिक केाண्टेते इरुक्क लீதைத் தன்
கூந்தலைப் परं नै मनितप्पிறवியை नொந்து கொள்வதைக்
காண்கிற வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (26)

विलपन्तीं जनस्थानाहरणाधनुचिन्तनैः ।

प्राणत्यागपरां सीतां दृष्टाऽऽतीं नौमि मारुतिम् ॥

२७

ஜனஸ்தானத்திலிருந்து தான் கொண்ரப் பெற்றது
முதலியதை நினைத்துப் புலம்பி உயிரை விடத்துணிந்த
லீதையைக் கண்டு வருந்துகிற வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன்.
(27)

त्रिजटास्वप्नसंहृष्टां रक्षः स्त्रीभ्योऽभयप्रदाम् ।

अस्वस्थहृदयां देवीं पश्यन्तं नौमि मारुतिम् ॥

२८

திரிஜடையின் கனவு பற்றியறிந்து மகிழ்ந்து
அரக்கிகளுக்கும் அபயமளித்தும் மனஅமைதியுருத லீதையைக்
காண்கிற வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (28)

अचिरादात्मनिर्यातिमद्ष्वोद्धन्धनोद्यताम् ।

सीतां दृष्टा शिंशपाध उद्धिग्नं नौमि मारुतिम् ॥

२९

தன்விடுதலை விரைவில் நேராதெனக்கண்டு தூக்குமாட்டிக்
கொள்ள முனைந்த லீதையை சிம்சபாமரத்திடியில் கண்டு
அமைதி இழந்த வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (29)

वामाक्ष्यूभुजस्पन्दैः निमित्तैर्मुदितां शनैः ।

सीतां शान्तज्वरां दृष्टा प्रहृष्टं नौमि मारुतिम् ॥

३०

இடதுகண்ணும் துடையும் தோரும் துடிக்க நற்சகுனம்
கண்டு மகிழ்ந்து பதட்டமைங்கிய லீதையைக்கண்டு மகிழ்ந்த
வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (30)

दृष्टाऽत्रेयं कथं सान्त्व्योपेयाऽवेद्या न वेद्यवहम् ।

इति रामकथाख्यानप्रवृत्तं नौमि मारुतिम् ॥

३१

अप्पेऋोतु इवैला एप्पटि लमाताणप्पटुत्तुवतु? एप्पटि अन्नुकुवतु? एप्पटित्त तेरीविप्पतु? ओन्ऱुम् पुरीयविल्लै एन रामणीन् वरलार्हरेह कृत्ततेताटन्किय वायुकुमारैनेत्त तुत्तिक्किरेण्ण. (31)

सुसे रक्षिगणे श्रुत्वा शुभां रामकथां द्रुमम् ।

उत्पश्यन्तीं जनकजां पश्यन्तं नौमि मारुतिम् ॥

३२

कावलर् कृट्टम् त्रुञ्जकुम् पोतु मन्कलमाण रामणीन् वरलार्हरेहक् केट्टु मरत्तिण्ण मैतु उर्त्तरु नेऊक्कुकिर ज्ञानकियेक्काण्किर वायुकुमारैनेत्त तुत्तिक्किरेण्ण. (32)

स्वप्ने कपिर्दुर्निर्मित्तं, श्रुता रामकथा शुभा ।

देवीं द्वेधा विमुह्यन्तीं पश्यन्तं नौमि मारुतिम् ॥

३३

कनविलं कुरंगु, केट्टचकुणम्. केट्टतु मन्कलमाण रामकतेत एन इरुवकेयिलुम् कलंकि निर्त्तिर तेवियेक्काण्किर वायुकुमारैनेत्त तुत्तिक्किरेण्ण. (33)

का त्वं वसिष्ठचन्द्रात्रिपत्नीष्विति वितर्कितैः ।

सीतामौनमपास्यन्तं प्रणतं नौमि मारुतिम् ॥

३४

न्यारं? वलीष्टारं, सन्तिरनं, अत्तिरी इवरंकलीलं ओरुवरीनं मैनविया? एन विचारीत्तु लैसेतायीनं मेमानत्तेतक् कलैत्तु वज्ञानंकि निर्त्तिर वायुकुमारैनेत्त तुत्तिक्किरेण्ण. (34)

रामदूतोऽस्मि मा भैषीः श्रद्धत्स्व प्रतिनेष्यसे ।

विशङ्कां सन्त्यजेत्येवंवदन्तं नौमि मारुतिम्

३५

नाणं रामणीनं त्रुतानं! पयप्पटात्तीर! नम्पुवीर! त्रिरुम्पि अमृत्तुक्षं चेलंलप्पटुवीर! एनक् कृत्तकिर वायुकुमारैनेत्त तुत्तिक्किरेण्ण. (35)

सुग्रीवसख्यं भूषाद्यावेदनं वालिनो वधम् ।

तीत्वार्थिं दर्शनं देव्या आख्यान्तं नौमि मारुतिम् ॥

३६

लक्ष्मीवल्लुटनं नट्पु, लैते (एरिन्त) नकेककैनाक कण्टतु, वालिवतम्, ताण कटलैत ताण्डि तेविययकं कण्टतेन नटन्ततेतकं कूरुकिऱ वायुकुमारैनत् तुतिक्किरेन्. (36)

अभिज्ञानेन सुग्रीवोद्योगेन विरहाधिना ।

सुखिनीं दुःखिनीं दर्वी पश्यन्तं नौमि मारुतिम् ॥

३७

प्रिवृत तुयरुन्नवै अटेयाळा मेंतिरत्तालुम् लक्ष्मीवल्लीन मुयर्सि पलन् तरुवते एनक्कूरीयतालुम् इन्पमुरस चेय्तु अवै नेंककि निऱ्किऱ वायुकुमारैनत् तुतिक्किरेन्. (37)

मानिनीं दृढविसंभां राघवोद्योगकाङ्क्षिणीम् ।

रक्षो जित्वैव नेयां तां नमन्तं नौमि मारुतिम् ॥

३८

तन्मानम् मिक्कवलुम् तिटनम् पिक्कके केऊन्टवलुम् रामनीन मेलं नटवाटिक्ककये एतिर्पार्प्पवलुम् अरक्कैन वेन्टेन तन्नै अम्मत्तुच चेल्वते एतिर्पार्प्पवलुमान लैतये वज्ञांकि निऱ्किऱ वायुकुमारैनत् तुतिक्किरेन्. (38)

काकोदन्तं रामगुणान् देवृभक्तिं शिरोमणिम् ।

अभिज्ञानतया दात्रीं ध्यायन्तं नौमि मारुतिम् ॥

३९

काक्कके वरलारु, रामनीन कुज्ञांकौ, गमत्तुनार लक्ष्मणनीन पक्ति, तन्स कुटामणी इवर्न रामनीटम् काट्ट अटेयाळामाकत तरुकिऱ तेवियय उल्नेंककि निऱ्किऱ वायुकुमारैनत् तुतिक्किरेन्. (39)

मणौ प्रतीतां उत्साहोद्योजनप्रार्थिनीं सतीम् ।

आश्वासयन्तमुचितैर्हेतुभिः नौमि मारुतिम् ॥

४०

कुटामणीयीलं नम् पिक्ककक्क केऊन्टु रामै उर्च्चाक मुट्टित्तुन्ट वेन्टुकिऱ लैतये तक्ककारणम् कूरीत तेऱ्ऱुकिऱ वायुकुमारैनत् तुतिक्किरेन्. (40)

पुनस्तदेवाभिज्ञानं स्मारयन्त्या कृताशिष्म् ।
मैथिल्या मनसा राममासनं नौमि मारुतिम् ॥

४१

मरुपदि मुनिकूरीय काक्कके वरलाहु मुतलियवर्णरेख
नीजेन्नुट्टि अमेतियालं आचिवमृष्टकप्प बेन्नु मनत्तहालं
रामजैन अन्नुकिविट्ट वायुकुमारजैन्त तुतिक्किरेण. (41)

दृष्ट्वा सीतां ध्रुवे जन्ये ज्ञातुं रक्षोबलं बनम् ।
विनाश्य तोरणासीनं युयुत्सुं नौमि मारुतिम् ॥

४२

लैतेतयेकं कन्नटपिनं पोरीद्वतु कट्टायमं एन
उन्नर्न्तु रावणन्तु पटेवलिमेये अर्थियक्काटटेत
अमृत्तु तेऽरण्तत्तिनं मैतमर्न्तु पोरीटत्तुणीन्त
वायुकुमारजैन्त तुतिक्किरेण. (42)

राक्षसीज्ञातवृत्तान्त रावणप्रेषितान् क्षणात् ।
निघ्नन्तं किङ्करानेकं जयिष्णुं नौमि मारुतिम् ॥

४३

अरक्किकलीनं मूलमं नीलैमेये उन्नर्न्तु रावणन्तं
अनुप्पिय किङ्कररक्कला नेनादियिलं तनीत्तु नीन्नरुमायत्तु
मेलुमं वेन्नरिपेन्नत तुणीन्त वायुकुमारजैन्त तुतिक्किरेण.
(43)

जयत्यतिबल इति गर्जन्तं पादपाश्निना ।
दग्धवा चैत्यं पुनः सङ्गामोत्सुकं नौमि मारुतिम् ॥

४४

मावैरन्न रामनं वेलंकिरुनं एनकं कर्जीत्तुकं केाण्णटेत
मरत्तेतकं केाणुत्तु तेऽट्ट मालीकेये अमृत्तुप्प पोरीट
मुनं नीरिक्किर वायुकुमारजैन्त तुतिक्किरेण. (44)

परिघीकृत्य सालद्वुं प्रहस्तसुतमारणम् ।
दशग्रीवबलेयताजिज्ञासुं नौमि मारुतिम् ॥

४५

आश्चराणं मरत्तेत इरुमंपुत तटियाककं केाण्णटु
पिरलूल्लस्तनीनं मक्कैन (जुम्पुमालिये) केाण्णरु रावणनीनं

पटेटयिं वरेययेकं काणवीरुम्पुकिर वायुकुमारैनं
तुक्तिक्किरेण्. (45)

सप्तामात्यसुतान् आत्मनिनदैर्गतजीवितान् ।
कृत्वा पुनस्तोरणग्रे लसन्तं नौमि मारुतिम् ॥

४६

तन् कर्जैनयालं एमु मन्त्रिकलीं पुतलंवर्कलौ
उयिरर्त्तवराक्कि मறुपடि तेऽरण्णत्तिं मैतु तुलन्तुकिर
वायुकुमारैनं तुक्तिक्किरेण्. (46)

उद्धिग्नरावणाज्ञासपृतनापतिपञ्चकम् ।
प्रापय्य पञ्चतां तोरणाग्रस्थं नौमि मारुतिम् ॥

४७

तिकेकत्त रावणगुलं आज्ञेयिटप्पट्ट ज्ञन्तु
लेन्नापत्तिकलौ अप्पित्ततुत्त तेऽरण्णत्तिं मुनं पुरत्तिलं
अमर्न्तुलौ वायुकुमारैनं तुक्तिक्किरेण्. (47)

अक्षं राजात्मजं वीरं दर्शनीयपराक्रमम् ।
हत्वा नियुक्ते तिष्ठन्तं तोरणे नौमि मारुतिम् ॥

४८

काणत्तक्क वीरमुलौ रावणनीनं गुमारैं
अक्षैनप्पेऋारीलं माय्यत्ततुत्त तेऽरण्णत्तिं मैतमर्न्त
वायुकुमारैनं तुक्तिक्किरेण्. (48)

नीतमिन्द्रजिताऽख्येण ब्राह्मणे क्षणरोधिना ।
सभास्थरावणोदीक्षाविस्मितं नौमि मारुतिम् ॥

४९

कण्नेनरम् तटेपटुत्तवतुम् इन्तिरज्जित्ततालं
एवप्पट्टतुमाण पिरुम्माल्स्तिरत्तालं कटुन्नु लेकाण्णु
सेल्लप्पट्टु लप्पेयिलं अमर्न्त रावणैः उर्त्त्रु नेऋक्कि
वियप्पुर्त वायुकुमारैनं तुक्तिक्किरेण्. (49)

दशास्यं मन्त्रिसंबीतं वरोदीर्णं महाद्युतिम् ।
अनादत्याहवङ्गानितं पश्यन्तं नौमि मारुतिम् ॥

५०

வரங்களால் செருக்குற்றுப் பேரொளியுடன் மந்திரிகள் சூழ
அமர்ந்துள்ள ராவணனை போரிட்டகளைப்பைப் பொருட்
படுத்தாமல் உற்று நோக்குகிற வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (50)

கோட்ஸி கஸ்யாசி கேனானாகதோ ஭ग்ந் வன் குத: ।
பிரஹஸ்தஸ்யோத்ரர் ஦ாதுமுடுகுக் நௌமி மாருதிம् ॥

५१

நீ யார்? எவனைச் சார்ந்தவன்! எதற்காக இங்கு வந்தாய்? ஏன்
காடு அழிக்கப் பெற்றது? என்ற பிரஹஸ்தனுக்கு
விடைக்கறமுற்பட்ட வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (51)

சுந்தரிவச்சிவம் ராம஦ூத் ஸிதோபலஷ்யை ।
பிராஸமுத்தா தத்திதோக்திநிரத் நௌமி மாருதிம् ॥

५२

ஸ்ரீக்ரீவனின் அமைச்சன், ராமனின் தூதன்,
ஸ்ரீதையைக்காண வந்ததாகக் கூறி அவனுக்கு இதம் கூறமுற்பட்ட
வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (52)

இந்துஸான்திவத பௌலஸ்த்யாடிஷ வாலாஶி யோஜனம् ।
கர்த்தவிசிந்தாடதிவயங் உடீர்ண் நௌமி மாருதிம् ॥

५३

தம்பியான விபீஷணனால் அமைதியற்ற ராவணனின்
ஆணையால் வாலில் நெருப்பு மூட்டப்பெற்று
இனிச்செய்யவேண்டித்தில் மிகவும் முனைந்து வெளிக்கிளம்பிய
வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (53)

வாலாதாஹியா ஸிதாப்ரார்஥நாஶிதலாநலம் ।
ப்ரிணயந்த் புரீதாஹாட மீஷன் நௌமி மாருதிம् ॥

५४

வாலின் எரிப்பில் பயந்து ஸ்ரீதை வேண்டிதால் குளிர்ந்த
அக்னியை நகரை எரிப்பதால் திருப்தியறச் செய்கிற
அச்சுறுத்துகிற வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (54)

அவாய் இதி வாலாதந்யஸ்தாஶிஂ ந஗ரீ க்ஷணாத் ।
தஹந்த் ஸிஞ்சங்ந்஧வை: ஸ்துத் த் நௌமி மாருதிம् ॥

५५

ಕೊಳ್ಳಲ್ಲದ ತಕಾತವನ್ ಎನ ವಾಲಿನ ನುನಿಯಿಲ್ ನೆಗ್ರುಪ್ಪ
ವೈಕೆಕಪ್ ಪೆರ್ರು, ನಕರೆ ನೊಡಿಯಿಲ್ ಎರಿತ್ತು ಚಿತ್ತತರುಮ ಕಂತರ್ವರುಮ
ಪಾರಾಟ್ಟುಕಿರ ಅಂತ ವಾಯುಕುಮಾರಣತ್ ತುತಿಕೆಕಿರೆನ್. (55)

ಲಘಾ ಸಿತಾ, ರಿಪುಜ್ಞಾತಃ, ಬಲ್ ದಷ್ಟ, ವೃಥಾಽಖಿಲಮ् ।

ಸೀತಾಽಪಿ ಮौಢ್ಯಾದ್ ದಧೇತಿ ಸೀದಂತಂ ನೌಮಿ ಮಾರುತಿಮ् ॥ ೫೬

ಈತಹ ಕಣ್ಟುಪಿಡಿಕಪ್ ಪೆರ್ರುಳಳಿ; ಎತ್ತಿರಿಯಿನ ತಕ್ತಿ ಅರ್ಥಿಪ
ಪೆರ್ರಂತು; ಪಟೆ ಕಾಣಪೆರ್ರಂತು; ಆಣುಲ ಎಲ್ಲಾಮ ವೀಣೆ;
ಈತಹಯುಮ ತನ ಅಚಟ್ಟುತ್ತ ತನತ್ತಾಲ್ ಎರಿಕೆಕಪಪಟ್ಟಾಳೆ!
ಎನವರುಂತುಕಿರ ವಾಯುಕುಮಾರಣತ್ ತುತಿಕೆಕಿರೆನ್. (56)

ಆಪೃಜ್ಞಯ ಮೈಥಿಲೀ ರಾಮದರ್ಶನತ್ವರಯಾಽಚಲಾತ್ ।

ತ್ರಿಕೂಟಾದುತಪತನ್ತಂ ತ ಕೃತಾರ್ಥ ನೌಮಿ ಮಾರುತಿಮ् ॥ ೫೭

ಮೈತಿಲಿಯಿಟಮ್ ವಿಣಣಪೆರ್ತ್ತು ವಿಟ್ಟು ರಾಮಣೆಕಕಾಣ
ವಿರೆನ್ತು ತಿರಿಕೂಟಮಳೆಯಿಲಿಗ್ರಂತು ಎಂಪಿಚಯತ್ತಕಕತಹಸಚ ಚಯತ್ತು
ಮುದಿತ್ತತ ನಿರೈವುಟನ್ತಾವುಕಿರ ವಾಯುಕುಮಾರಣತ್ ತುತಿಕೆಕಿರೆನ್. (57)

ಸೋಪಾಯನೈರಜ್ಞದಾಧೈ: ಉಬದಾಂಧಿರೂಪಾಸ್ಥಿತಮ् ।

ದಷ್ಟಾ ಸೀತेत್ಯುದೀರ್ಥ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ತಂ ನೌಮಿ ಮಾರುತಿಮ् ॥ ೫೮

ಅಂಪಣಿಪ್ಪಕಣ್ಟಂ ಕೋಷುಮಿಟ್ಟು ಅಂಕತಂ
ಮುತಲಾಂಗ್ರಾಲ ವರವೇರ್ಕಪಪಟ್ಟು ಈತಹ ಕಾಣಪಪಟ್ಟಾಳಂ ಎನ
ವಿರಿವಾಕ ವಿಳಕ್ಕುಕಿರ ವಾಯುಕುಮಾರಣತ್ ತುತಿಕೆಕಿರೆನ್. (58)

ತೀಲ್ವಾಽನ್ವಿಷ್ಯಾಪಲಭ್ಯಾಶಾಸ್ಯ ಚ ಭಂತ್ವಾಪದಿಷ್ಯ ಚ ।

ದಧವಾ ದಷ್ಣಾಽಗತೋಽಸ್ಮಿತಿ ಬ್ರವನ್ತಂ ನೌಮಿ ಮಾರುತಿಮ् ॥ ೫೯

ಕಟಲೈಕಕಟನ್ತು ತೆಷಿ, ಈತಹಯೆಕಕಣ್ಟು ಅಮೆತಿಪಪಟ್ಟತಿ
ರಾವಣ ನಕರೆ ಅಪಿತ್ತು ರಾವಣನ್ನಾಕ್ಕು ವಪ್ಪಿಕ್ಕಾರಿ ಈತಹಯೆಕ ಕಣ್ಟು
ವನ್ತುಳಳೆಂ ಎನಕ್ಕೂರುಕಿರ ವಾಯುಕುಮಾರಣತ್ ತುತಿಕೆಕಿರೆನ್. (59)

ದಷ್ಣಾ ಸೀತಾಂ ರಾಮನಾಮ ಶಾಬಯಿತ್ವಾ ಸಮಾಗತಃ: ।

ಬ್ರೂತ ಕರ್ತವ್ಯಮಿತ್ಯೇತಾನ್ ಪೃಜ್ಞನ್ತಂ ನೌಮಿ ಮಾರುತಿಮ् ॥ ೬೦

ஸீதையைக்கண்டு ராமநாமத்தைப் பரப்பிவந்துள்ளேன்.
இனிச்செய்யவேண்டிதென்ன? என இவர்களைக் கேட்கிற
வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (60)

ந வர்ய், கபிராட்ர ப்ரமாண் ப்ரதியாம தம்।

குர்மஸ்தாடிஷ்மிதி ப்ரத்யுக்த நौமி மாருதிம்॥

6 1

நாமல்ல, வானரராஜனே இதில் பொறுப்பாளர், அவரிடம்
திரும்பிச் செல்வோம். அவரது உத்தரவுப்படி செய்வோம் என
அவர்கள் கூறியதைக் கேட்ட வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (61)

மध்யேமார்஗் ம஧ுவனே நிபீய ம஧ு புஷ்கலம்।

நदம்பிர்வாநரை: ஸாக் க்ரிங்கந்த நौமி மாருதிம்॥

6 2

நடுவழியில் மதுவனத்தில் நிறைய மதுவருந்திக்
கொண்டாடுகிற வானரர்களுடன் விளையாடுகிற வாயுகுமாரனைத்
துதிக்கிறேன். (62)

மாதங்குத்யக்பிவृத் ஧வஸ்தே ம஧ுவனே க்ஷணாத்।

அமியுக்த ஦धிமுखேநாவ்யங் நौமி மாருதிம்॥

6 3

மதமேறி ஆடுகிற வானரர்கள் சூழநொடியில் ததிமுகஞல்
தடுக்கப் பெற்றவரும் கவலையுறுதவருமான வாயுகுமாரனைத்
துதிக்கிறேன். (63)

சீதாஂ ஦ஷாஂ ம஧ுவந்஧வ்ஸாடு விஜாய துஷ்டா |

திடக்ஷிதம் கபிஶேநாத்யாதராநௌமி மாருதிம்॥

6 4

மதுவனத்தின் அழிப்பால் ஸீதை காணப்பட்டதை ஊகித்து
மகிழ்ந்த ஸாக்ரீவன் ஆதரவுடன் காணவிரும்பிய
வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (64)

நிஶம்ய ஸுஶ்ரீவாதேஶ் த்வரிதை: ஸखிமிவृதம்।

ஸுஶ்ரீவேநாதராதூஷ் மஹிதம் நौமி மாருதிம்॥

6 5

ஸாக்ரீவனின் கட்டளையைக் கேட்டு விரைவற்று
நண்பர்கள் சூழசென்று ஸாக்ரீவனால் பரிவுடன்
காணப்பெற்றுப் பெரிதும் மதிக்கப் பெற்ற வாயுகுமாரனைத்
துதிக்கிறேன். (65)

नियतामक्षतां सीतां अभिज्ञानं मणिं च तम् ।
निवेद्य प्राञ्जलिं प्रहृं कृतार्थं नौमि मारुतिम् ॥

६६

கட்டுப்பாட்டுடன் பாதுகாப்பாக உள்ள ஸீதை,
அடையாளமான சூடாமணி இவற்றைக் கைகூப்பித் தெரிவித்து
நிறைவுற்ற வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (66)

दृष्टा चूडामणिं साश्रु स्मृत्वा तातविदेहयोः ।
रामेण वृत्तविस्तारे चोदितं नौमि मारुतिम् ॥

६७

நன்கு சூடாமணியை நோக்கித் தன் தந்தையையும்
ஜனகரையும் நினைத்த ராமனால் நடந்ததை விளக்கத் தூண்டப்
பெற்ற வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (67)

विस्रम्भं तर्जनं शोकावेगं च समयावधिम् ।
सन्देशमुत्त्वा कर्तव्योद्योजकं नौमि मारुतिम् ॥

६८

நம்பிக்கை, மிரட்டல், சோகவேகம், காலவரை, செய்தி
என அனைத்தையும் கூறிசெயலில் தூண்டுகிற வாயுகுமாரனைத்
துதிக்கிறேன். (68)

त्वचित्ता त्वयि विस्रब्धा विजित्य रिपुमञ्जसा ।
प्रत्यादेयेति विनयाद्वदन्तं नौमि मारुतिम् ॥

६९

உம்மையே நினைப்பவள் உம்மை நம்பியவள் விரைவில்
ஏதிரியை வென்று மீட்கத்தக்கவள் எனப்பணிவுடன் கூறுகிற
வாயுகுமாரனைத் துதிக்கிறேன். (69)

स्त्रिघरामपरीरम्भमुग्धस्मेरमुखाम्बुजम् ।
हृदयासीनवैदेहीराघवं नौमि मारुतिम् ॥

७०

न टपु मिक्क रामनि अ इ न्न प्पा ल इ न्तु
पु न्चि री क्क ि र मु कह त्ता मरे यू ल वरु म उ ल ल
लै त्ते यै यू म रा मै न्यू म अ मर्त्ति य वरु मा न
मा गु त्ति यै यै त्तु क्क ि न्चे न्न .(70)

* * *

श्री हनूमत्स्मरणम्

मृँ उहनामत्तं स्मरणम्

प्रातः स्मरामि हनुमन्तमनन्तवीर्यं

श्रीरामचन्द्रचरणाम्बुजचञ्चरीकम्।

लङ्कापुरीदहननन्दितदेववृन्दं

सर्वर्थसिद्धिसदनं प्रथितप्रभावम्॥

१॥

एलैलैयर्ह वीर्यम् केान्नटवर्ह, मृँ रामसन्तिरणीन्स
त्तिरुवष्टित्ता मरे क्लै वन्नटाक्षं कुर्हूपवर्ह, लंग्कै न करे
एरीत्तुत्ते तेवर्क्कै मक्षित्तिवित्तवर्ह. नायि य तैनैत्तत्ते
निरैवैपे रेष्ट चेय्पवर्ह, पुक्ष्मै वे पर्ह पे रो अर्है केान्नटवर्ह.
अन्त उल्लुमा नैक काैलयील निनैवील केाल्कि न्न .(1)

माध्यं नमामि वृजिनार्णवतारणैक-

धीरं शरण्यमुदितानुपमप्रभावम्।

सीताऽधिसिन्धुपरिशोषणकर्मदक्षम्

वन्दारुकल्पतरुमव्ययमाञ्जनेयम्॥

२॥

पा पक्कटैलैत्त ता न्न टास चेय्व ति ल त नीत्त त
उरु त्ति केान्नटवर्ह. चरण्यम् पुकह त्तक्कवर्ह, इ इ न्न यर्ह पे रो अर्है ल
वे वीप्प आ त्तु पवर्ह, लै त्ते यीन्स उ ल ल त्तु ये रे न्न म कटै ल वर्ह
वे वप्प ति ल इ इ न्न यर्ह वल्ल मै केान्नटवर्ह, वन्न अंकि
निर्क्क ि र अ यार्क कुरु क्क कर्ह पकमरम्, तेय्व उत्तवर्ह, अन्त

ಆಂಚನೆಯರೆ ನಡುಪ್ಪಕವಿಲ್ಲ ತಿಯಾನಿಕೆಕ್ಕಿರೇಣು.(2)

ಸಾಯಂ ಭಜಾಮಿ ಶರಣೋಪಸ್ಯಾತಾಖಿಲಾರ್ತಿ-

ಪುಞ್ಜಪ್ರಣಾಶನವಿಧಿ ಪ್ರಥಿತಪ್ರತಾಪಮ् ।

ಅಕ್ಷಾಂತಕಂ ಸಕಲರಾಕ್ಷಸವಂಶಧೂಮ-

ಕೆತುಂ ಪ್ರಮोದಿತವಿದೇಹಸುತ್ತಂ ದಯಾಲುಮ् ॥

೩॥

ಶರಣಟಂತ್ರವರಿಂ ತ್ಯಾರಣಿತ್ತತೈಯುಮ ಕುವಿತ್ತು ಅಪಿಪ್ಪತಿಲ್ಲ¹
ಪ್ರಕಾರು ಬೆಪರ್ರ ವಲ್ಲಮಾಮ ಕೊಣ್ಟವರ್, ಅಂತಿಮಾನುಕು ಯಮನ್,
ರಾಕ್ಷಷಲರಣಿವರಿಂ ವಮ್ಕತ್ತತೈಯೇ ಅಪಿತ್ತತ ತೂಮಕೇತು, ವಿತೋಹರಿಂ
ಮಕಳಾಕಿಯ ಲೇತೈಯೈ ಮಹಿಷಿತ್ತವರ್. ಪರಿವುಮಿಕ್ಕವರ್. ಇಂತ
ಆಂಚನೆಯರೆ ಮಾಲೆಯಿಲ್ಲ ವழಿಪಡುಕಿರೇಣು.(3)

* * *

ಶ್ರೀಹನುಮಸ್ತಾತ್ರಮ्

ವಿಭಿಷಣಿಕ್ತಮ्

ಶ್ರೀ ಹಣ್ಣುಮತ್ ಸ್ತೋತ್ರಿರಮ್

ವಿಪೇಷಣರ್ ಇಯರ್ಥಿಯತು

ನಮೋ ಹನುಮತೆ ತುಭ್ಯಂ ನಮೋ ಮಾರುತಸೂಂಬಿ ।

ನಮಃ ಶ್ರೀರಾಮಭಕ್ತಾಯ ಶ್ಯಾಮಾಶ್ಯಾಯ ಚ ತೆ ನಮಃ ॥

೧

ಹಣ್ಣುಮಾಗಣ ಉಮಕ್ಕು ವಂತನಾಮ ವಾಯುಕುಮಾರನುಕ್ಕು
ವಂತನಾಮ. ಶ್ರೀ ರಾಮಪಕ್ತನುಕ್ಕು ವಂತನಾಮ. ಮೇಕವಣಿಣಿ
ಮುಕಮುಳಣವರುಕ್ಕು ವಂತನಾಮ.(1)

ನಮೋ ವಾನರವೀರಾಯ ಸುಗ್ರೀವಸಖ್ಯಕಾರಿಣೆ ।

ಲಙ್ಕಾವಿದಾಹನಾರ್ಥಾಯ ಹೆಲಾಸಾಗರತಾರಿಣೆ ॥

೨

ವಾನರವೀರಗ್ರಂತಿ ಸಾಕ್ಷರ್ವಾನ್ನಾತಣ ರಾಮಣೆ ನಣಪರಾಕ
ರ್ರಿಣಿತ್ತವರುಮ ಲಂಕಾಕಣೆ ಎರಿಕೆ ವಿಳಾಯಾಟ್ಟಾಕಕ ಕಟಲೆಕ

कृतं तव रुमान उमकं कु वन्त हनम् .(2)

सीता शोकविनाशाय राम मुद्राधराय च ।

रावणान्तकुलच्छेदकारिणे ते नमो नमः ॥

३

लौलेतयिं तु य रे अ कर्त्रि य व रुम् रा मनि ं अ टे या ओ
मो त्रि रथ त त त ता अं कि य व रुम् रा व ज्ञ अ व न तु
वम्स त त त वे ट टि स्च सा य त त व रुमान उमकं कु वन्त हनम् .(3)

मेघनाद मखध्वंसकारिणे ते नमो नमः ।

अशोकवनविध्वंसकारिणे भयहारिणे ॥

४

इन्ति रज्जीति ति इं वे ऊ वी ये कं कु लै त त व रुम् ,
अ चोकव न त त त अ पुत्र त त व रुम् प य त त त नैकु प व रुमान
उमकं कु वन्त हनम् .(4)

वायुपुत्राय वीराय आकाशोदरगामिने ।

वनपालशिरश्छेत्रे लङ्काप्रासादभञ्जिने ॥

५

ज्वलत्कनकवर्णाय दीर्घलांगूलधारिणे ।

सौमित्रिजयदात्रे च रामदूताय ते नमः ॥

६

वा यु वी इं कु मा र रुम् , वे र रुम् वा नि इं न उ वे
से लं प व रुम् ल नं के कं का ट टि इं का व ल नि इं त लै ये
वे ट टि य व रुम् ल नं के क यि इं मे नं मा ट अ पुत्र त त व रुम्
प ग ग ग ग क ि र त नं क मे नि य रुम् नै न ट वा लु ऊ व रुम्
ल क ष म ज न नु कु वे व र रुम् त नं त व रुम् रा मनि इं तु त रुमान उमकं कु
वन्त हनम् .(5-6)

अक्षस्य वधकर्त्रे च ब्रह्मपाशनिवारिणे ।

लक्ष्मणाङ्गमहाशक्तिशस्त्रघातविनाशिने ॥

७

रक्षोद्घाय रिपुद्घाय भूत द्घाय च ते नमः ।

ऋक्षवान रवीरौघप्राणदाय नमो नमः ॥

८

ಅಷ್ಟಿನೆ ವತ್ತತತ್ತವರ್ ಪಿಗ್ರಂಮಾಲ್ಸ್ತಿರಕ್ ಕಟಟೆ
ವಿಲಕ್ಕಿಕೆಕಾಣ್ಟವರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಂ ಉಟಲಿಲ್ ಸಕ್ತಿಯಿಂ
ತಾಕ್ಕುತಲೈತ್ ತಡುತ್ತವರ್. ಅರಕ್ಕರಕಳಿಂ ಅಮಿತ್ತವರ್, ಎತ್ತಿರಿಕಳಿಂ
ಅಮಿತ್ತವರ್, ಪ್ರತಕಣಂಕಳಿಂ ಮಾಯ್ತತವರ್. ಕರಾಟಿ-ವಾನರ ವೀರರ್ಕಲಿಂ
ಹೂಟ್ಟತ್ತಿರ್ಕು ಉಯಿಞ್ಟಿಯವರ್. ಉಮಕ್ಕು ವನ್ತನಂ.(7-8)

ಪರಸೈನ್ಯಬಲಘಾಯ ಶಸ್ತಾಸ್ತಘಾಯ ತೆ ನಮಃ ।

ವಿಷಘಾಯ ದ್ವಿಷದಘಾಯ ಜವರಘಾಯ ಚ ತೆ ನಮಃ ॥

೯

ಎತ್ತಿರಿಪ್ಪಟೆಯ ಅಮಿತ್ತವರ್, ಸಲ್ಸ್ತಿರ-ಅಲ್ಸ್ತಿರಂಕಳಿಂ
ಅಮಿತ್ತವರ್, ವಿಷಮ್ ಎತ್ತಿರಿ ಜ್ಞವರಂಕಳಿಂ ಅಮಿತ್ತವರ್, ಉಮಕ್ಕು
ವನ್ತನಂ.(9)

ಮಹಾಭಯರಿಪುಘಾಯ ಭಕ್ತತ್ರಾಣೈಕಕಾರಿಣೇ ।

ಪರಪ್ರೇರಿತಮನ್ತಾಣಾಂ ಯನ್ತಾಣಾಂ ಸ್ತಮಭಕಾರಿಣೇ ॥

೧೦

ಪಯಃಪಾಷಾಣತರಣಕಾರಣಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ।

ಬಾಲಾರ್ಕಮಣ್ಡಲಗ್ರಾಸಕಾರಿಣೇ ಭವತಾರಿಣೇ ॥

೧೧

ನಖಾಯುಧಾಯ ಭೀಮಾಯ ದಂತಾಯುಧಧರಾಯ ಚ ।

ರಿಪುಮಾಯಾವಿನಾಶಾಯ ರಾಮಾಜಾಲೋಕರಕ್ಷಿಣೇ ॥

೧೨

ಪ್ರತಿಗ್ರಾಮಸ್ಥಿತಾಯಾಥ ರಕ್ಷಿಭೂತವಧಾರ್ಥಿಣೇ ।

ಕರಾಲಶೈಲಶಸ್ತಾಯ ದ್ರುಮಶಸ್ತಾಯ ತೆ ನಮಃ ॥

೧೩

ಪೆರಿತುಮ ಪಯಮುರುತ್ತುರ ಎತ್ತಿರಿಯ ಅಮಿತ್ತವರ್. ಪಕ್ತತರೆಕ್
ಕಾಪ್ಪಟೆತತ್ ತನಿತ್ತತುಚ ಚೆಯ್ಪವರ್. ಪಿರಾರ ಏವಿಯ
ಮಂತ್ತಿರ-ಯಂತ್ತಿರಂಕಳಾಸ ಚೆಯಲ್ಪಟಾಮಲ್ ತಡುತ್ತವರ್. ಕಟಲ್ನೀರಿಲ್
ಕರ್ಕಳಿಂ ಮಿತಕ್ಕಕ್ ಚೆಯ್ಯಕ ಕಾರಣಮಾನವರ್. ಇಳಂಗುರಿಯ
ಮಣ್ಟಲತತ್ತತ ವಿಮುಂಕ್ತಿಯವರ್, ಪಿರಾವಿಕಕಟಲೈತ್ ತಾಣ್ಟಸ್
ಚೆಯ್ಪವರ್. ನಕತ್ತತೆ ಆಯುತಮಾಕಕ ಕೊಣ್ಟವರ್, ಪಯಮುರುತ್ತಪವರ್,
ಪರ್ಕಳಿಂ ಆಯುತಮಾಕಕ ಕೊಣ್ಟವರ್, ಎತ್ತಿರಿಯಿಂ ಮಾಯೆಯೆ
ಅಮಿತ್ತವರ್, ರಾಮನಿಂ ಆಜ್ಞೆಯಾಲ್ ಉಲಕೆಕಕ ಕಾತ್ತವರ್. ಓವೆಬಾರು

किरामत्तिलुम् श्रीगुप्पवर्. अरक्कर, पूतरकौना अमिप्पति लं
नाट्टम् केऽन्नंटवर्. करुभुरतान मलययम् मरन्कौनायम्
शुभमाक्क केऽन्नंटवर्, उमक्कु वन्तनम्.(10-13)

बालैकृष्णचर्याय रुद्रमूर्तिधराय च ।

विहङ्गमाय सर्वाय वज्रदेहाय ते नमः ॥

१४

कौपीनवाससे तुभ्यं रामभक्तिरताय च ।

दक्षिणाशाभास्कराय शतचन्द्रोदयात्मने ॥

१५

कृत्याक्षतव्यथाघाय सवङ्गेशहराय च ।

स्वाम्याज्ञापार्थसंग्रामसंख्ये सञ्जयधारिणे ॥

१६

भक्तान्तदिव्यवादेषु संग्रामे जयदायिने ।

किलिकलाबुबुकोच्चारघोरशब्दकराय च ॥

१७

सपर्गिव्याधिसंस्तम्भकारिणे वनचारिणे ।

सदा वनफलाहारसंतृप्ताय विशेषतः ॥

१८

महार्णवशिलाबद्धसेतुबन्धाय ते नमः ।

श्रीवयत्तिलेये श्रीगुरुम्मचरीयम् केऽन्नंटवर्.
रुत्तरवृष्टिवम् केऽन्नंटवर्. वाणीलं चेल्पवर् एल्लामानवर्,
वैवरम्पायन्त उटर्कट्टुॱ्ऱवर्. उमक्कु वन्तनम्.

केऽन्नंटम् तरीत्तवर्, रामनीटम् पक्तियालं शुभपट्टवर्,
तेन्तिष्ठयिन्स लारीयन्, नूरुचन्त्तिर उत्तय ओॱ्ऱी केऽन्नंटवर्.
ऋवुत्तलालं (अपिचारत्त्तालं) नेरन्त वेत्तैनययकं कुरैप्पवर्,
तुयरैनेत्तत्तयम् कुरैप्पवर्, ईस्तैन्यालं अर्ज्जानन्तु
पोर्मुॱ्ऱैन्यिलं वेरैर्नि तरुपवर्. पक्तरकौलैट्टये
नैटैपेरुक्किर वातत्तिलुम् पोरीलुम् वेरैर्नि तरुपवर्.
किलिकिला, धुपका एनक्केऽरमाक्क कुच्चलिट्टपवर्, पाम्पु,
अक्कनी, नेंडै श्रीवैरैर्निन् ताक्कत्तत्त स्तम्पिक्कक्क चेय्पवर्.
काटुकौलील उलावुपवर् काट्टिलुॱ्ऱवर् काय्कनीकौलाल

पश्चियार्थीक शेकाळंपवर्. बेपरुंगकटलिलं कर्नकलालं पालमं
कट्टियवर्. उमकंकु वन्धनामं नमस्कारम्.(14-18)

वादे विवादे संग्रामे भये घोरे महावने ॥ १९

सिंहव्याघ्रादिचौरेभ्यः स्तोत्रपाठाद् भयं न हि ।
दिव्ये भूतभये व्याधौ विषे स्थावरजङ्गमे ॥ २०

राजशस्त्रभये चोग्रे तथा ग्रहभयेषु च ।
जले सर्वे महावृष्टौ दुर्भिक्षे प्राणसंप्लवे ॥ २१

पठेत् स्तोत्रं प्रमुच्येत भयेभ्यः सर्वतो नरः ।
तस्य कापि भयं नास्ति हनुमत्स्तवपाठतः ॥ २२

सर्वदा वै त्रिकालं च पठनीयमिदं स्तवम् ।
सर्वान् कामानवाप्नोति नात्र कार्या विचारणा ॥ २३

वातवीवातवंकलं, पोरारं, पयन्तरुम् कुम्हनीलं.
केऋरमाणकाटु, चिंकम्, पुलि मुतवियवर्त्रीनं पयम्,
वाणत्तिलिरुन्तु पयम्, नेनाड् - विष्टत्ताक्कम्, अरचनतु
आयुतपयम्, किरहूपीटै, नैरन्तीलै, बेपरुममै, तुर्पिक्कम्.
उयिरुकंकु आपत्तु ऎन नेरुक्कटिकलैनैत्तिलुम् इन्त
संतोत्तिरम् पेप्रुतवि चेय्तु तुयरे नैक्कुम्, तिनैन्तोरुम्
मून्ऱै वेलैकलैलुम् संतोत्तिरम् कूरवुम् विरुम्पियते
ज्ञयमिन्ऱीप बेप्रलाम्.(19-23)

विभीषणकृतं स्तोत्रं ताक्ष्येण समुदीरितम् ।
ये पठिष्यन्ति भक्त्या वै सिद्ध्यस्तत्करे स्थिताः ॥ २४

वीपीष्णन्नं इयर्नीय इन्त संतुतियेकं करुटनं
बेवलीप्पटुत्तिगुरं नीैनैत्तैनैत्तेयुम् इतुनीैरवृक्षं
चेय्युम्.(24)

श्रीहनुमत्पञ्चरत्नस्तोत्रम् ॥

श्रीशङ्कर भगवत्पाद विरचितम्

गृही उन्मामकं पञ्चरत्नं स्तोत्रात्तीरम्

गृही चन्द्रकर पकवत्पातरं इयर्ह्रियतु

वीताखिलविषयेच्छं जातानन्दाश्रुपुलकमत्यच्छम् ।

सीतापतिदूताद्यं वातात्मजमद्य भावये हृषम् ॥

१

वेवलीप्पेपारुलं नाट्टमैनैत्तेत्युम् तुरन्तवरुम्
आनन्तकं कण्णर्णीरुम् मेय्चिलिर्त्तलुम् केाण्णटवरुम्
मिकत्तेत्तलीवानवरुम् लैतेत्यिनं कण्णवरुक्कु मुतलं तुरातरुम्
उल्लत्तिर्त्तिर्त्तु उवप्पानवरुमान वायुकुमारैन इन्ऱ्यु
त्रियाणीक्किरेण्.(1)

तरुणारुणमुखकमलं करुणारसपूरपूरितापाङ्गम् ।

सञ्जीवनमाशासे मञ्जुलमहिमानमञ्जनाभाग्यम् ॥

२

इलामं अरुणनं पोैन्ऱ्यु चिवन्त मुकत्तामरे
केाण्णटवरुम् करुणैनप्प बेपरुक्काैल निरैन्त मेणीयरुम्
उयीरुट्टुपवरुम् अम्किय मेण्णमेमिक्क बेपरुमेम
केाण्णटवरुम् अञ्चैन्यिनं पाक्कियमुमानवरे
नाटुकिरेण्.(2)

शम्बरवैरिशारातिगम्बुजदलविपुललोचनोदारम् ।

कम्बुगलमनिलदिष्टं बिम्बज्ञलितोष्टमेकमवलम्बे ॥

३

सम्परणीनं एतिरीयान मन्मथनीनं अम्पुवीक्ष्ये
मीरीक्ष्येचल्पवरुम् तामरे इत्तु पोैन्ऱ्यु विरीन्त कण्णकाल
बेपरुमेमिक्कवरुम् चन्द्रुपोैन्ऱ्यु कमुत्तुल्लवरुम् वायुवाल
अलीक्कप्प बेपर्त्तवरुम् कोवेवप्पम्मम् पोैन्ऱ्यु चिवन्त
उत्तुल्लवरुमान ओरुवरेरप्पर्त्तिक केाण्णटिरुक्किरेण्.(3)

दूरीकृतसीतार्तिः प्रकटीकृतरामवैभवस्फूर्तिः ।

दारितदशमुखकीर्तिः पुरतो मम भातु हनुमतो मूर्तिः ॥

४

लौकेतयिनं तु यजरेत् त्वा र अकर्ण्हि यवरुम् रामणीनं
पेरोण्णमयेय ओलीपरप्पियवरुम् रावणाणीनं
पुकमेष्टक्किल्लित्तवरुमाण ल्लानुमाणीनं उरुवम् ऎन्मुन्पु
त्रुलन्कट्टुम्.(4)

वानरनिकराध्यक्षं दानवकुलकुमुदरविकरसदक्षम् ।

दीनजनावनदीक्षं पवनतपः पाकपुञ्जमद्राक्षम् ॥

५

वाणरर्गं कुलत्तलैवरुम्, अल्लर्गीनं कुलमाक्षिय
अल्ललिक्कु शुरीयूलीक्कुत्तिरुम् ऎलीयमक्कलैक्क काप्पत्तिलं
मुलैन्नंत्तवरुम् वायुविनं तवत्तिनं पलन्नकलीनं
कुवीयलुमाणवरेक्क कण्णटेन्.(5)

एतत्पवनसुतस्य स्तोत्रं यः पठति पञ्चरत्नाख्यम् ।

चिरमिह निखिलान् भोगान्मुक्त्वा श्रीरामभक्तिभाग् भवति ॥

६

वायुकुमारजैनप्पर्ण्हिय इन्त पञ्चरत्न
स्ल्लेहात्तिरत्तेतप्प पदिप्पवर्ग इम्मेमयिनं इन्पमैनेत्तेयुम्
स्लवत्तत्तु पूर्णरामणीटम् पक्कु केऽन्नटवरावार्.(6)

* * *

श्रीमद्गोस्वामि तुलसीदास कृत

सङ्कटमोचनहनुमत्स्तोत्रम् ॥

पूर्ण केऽन्नवामि तुलसीत्तालर्ग इयर्ण्हिय

संकटमोचनहनुमत्स्तोत्रम् ॥

ततोऽहं तुलसीदासः स्मरामि रघुन्दनम् ।

हनुमन्तं तत्पुरस्ताद्रक्षार्थे भक्तरक्षकम् ॥

७

ತುಳಿಲೀತಾಂಶಾಲಾಗುಣ ನಾಂ ರಾಗುನಾಥಾಗುಣ ರಾಮಾಣಯುಂ
ಅವರು ಕುಮಾರಿ ಅಮರ್ನಂತುಂಳಾ ಪಕ್ತಹರ್ಕಳಿಂ ಕಾಕ್ಕಿಂಱ
ಉನ್ನಾಮಾಣಿಯುಂ ಕಾಪ್ಪಾಪೆ ಪೆರಹ್ತ ತಿಯಾನಿಕೆಂದ್ರಿಯಾಗಿರೇಣಂ.(1)

ಹನುಮಂಜುನಾಸೂನೋ ವಾಯುಪುತ್ರ ಮಹಾಬಲ |
ಮಹಾಲಾಙ್ಗೂಲನಿಕ್ಷೇಪನಿಹತಾಖಿಲರಾಖಾಸ ||

೨

ಅಖಾವಕ್ಷಾವಿನಿಕ್ಷೇಪಕುಲಿಶಾಗ್ರಣಖಾಖಿತ |
ಶ್ರೀರಾಮಹೃದಯಾನಂದ ವಿಪತ್ತೌ ಶರಣ ಭವ ||

೩

ಉನ್ನಾಮಾಣೇ! ಅಂತಿಮಾನಿಯಿಂ ಪುತಲ್ವವರೇ! ವಾಯುವಿನ
ಪುತಲ್ವವರೇ! ಪೆರುಮ ವಲಿವುಂಳಾವರೇ! ಪೆರುಮ ವಾಲಿಂ ಅಧಿಯಾಲ
ರಾಷ್ಟ್ರಾಳೈರಾಣಿವರಾಯುಂ ಮಾಯ್ತತವರೇ! ಅಷ್ಟಿನಿಂ ಮಾರ್ಪಾಪಕ್ತಕುತ್ತಿಯ
ವಜ್ಞರಾಯುತತ್ತಿಂ ನುನಿಪೋಂರ ನಕನುನಿ ಕೊಣ್ಣಂತವರೇ! ಶ್ರೀ
ರಾಮನಿಂ ಉಂಳಾತತಿಲ್ ಆಣಂತಮ ಸರಕ್ಕಕ್ ಚೆಯ್ಪವರೇ! ವಿಪತ್ತಿಲ್
ಪಾತುಕಾಪ್ಪಾರಾಕ ಇಗ್ರಾಪ್ಪೀರ.(2-3)

ಉಳಂಧ್ಯ ಸಾಗರ ಯೆನ ಭಾಯಾಗ್ರಾಹಿ ನಿಪಾತಿತಾ |
ಸಿಂಹನಾದಹತಾಮಿತ್ರ ವಿಪತ್ತೌ ಶರಣ ಭವ ||

೪

ಕಟಲೈತ್ತಾಣಂತಿ ನಿಮಿಳಿಲಪ್ಪಿತಿತ್ತತುತ್ತ ತಾಕ್ಕುಕಿರ ಅರಕ್ಕಿ
ಉಮ್ಮಾಲ ಅಧಿಕ್ಕಪ್ಪಟ್ಟಾಳಿ. ಚಿಂಗಕರ್ಜಿನಿಯಾಲೆಯೇ ಎತ್ತಿರಿಯೆ
ಅಧಿತ್ತವರೇ! ವಿಪತ್ತಿಲ್ ಕೈಕೊಡುಪ್ಪೀರ.(4)

ಲಕ್ಷ್ಮಣ ನಿಹತೆ ಭೂಮಾವಾನೀಯ ದ್ರೋಣಾಚಲಂ ತತಃ |
ಯಯಾ ಜೀವಿತವಾನಂದ ತಾಂ ಶಕ್ತಿಂ ಪ್ರಕಟಿಕುರು ||

೫

ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಂ ಅಧಿಪಟ್ಟುಕ್ಕಿಂಘೇ ವಿಮೃಂತಪೋತು ತುರೋಣ
ಮಲೈಯೆಕ ಕೊಣಾರ್ನಂತು ಉಯಿರಪ್ಪಿತ್ತ ಅಂತ ಸಕ್ತಿಯೆ ಇಂಱ್ರು
ಕಾಟ್ಟುವೀರ.(5)

ಯೆನ ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರ ವೀರೋ ನಿಃಶಙ್ಕ ವಿಜಿತ: ಸ್ವಯಮ್ |
ದುನೀರೀಳ್ಯಾಡಪಿ ದೇವಾನಾಂ ತದ್ವಲಂ ದಶಯಾಧುನಾ ||

೬

ತೇವರ್ಕಳಾಳುಮ ನಿಮಿರ್ನಂತು ಪಾರಕಕಕ್ಕೂಟ ಇಯಲಾತ
ಲಂಕ್ಕೇಕವರಣಿಸಿನಿತ್ತಿಮತಯಕ್ಕಮಿಂಱಿತಾಗುಲ್ ವೆಲ್ಲಪ್ಪಟ್ಟಾಗೇ
ಅಂತ ವಲಿವೆ ಇಪ್ಪೋತು ಕಾಟ್ಟುವೀರ.(6)

यथा लङ्कां प्रविश्य त्वं ज्ञातवान् जानकीं स्वयम् ।

रावणान्तःपुरेऽत्युगे तां बुद्धिं प्रकटीकुरु ।

७

कावलीलुलंगा रावणाणीन् अन्तप्पुरात्तिलं उलंगा
ज्ञानकियेत्त ताणेलवंकेयालि नुमेन्तु कण्ठु प्रियत्त अन्त
पोरनीवेव वेवलीप्पुत्तुवैर्.(7)

रुद्रावतार भक्तार्तिविमोचन महाभुज ।

कपिराज प्रपञ्चस्त्वां शरणं भव रक्ष माम् ॥

८

रुत्तुरीरीन् मरुत्तेऽर्थमेऽ! पक्तैनेत् तुयारीलिरुन्तु
विटुविप्पवरो! बेगुन्तेऽत्तोलरो! वाणर अरचरो! नाणं
उम्मेमस्च सरण्णतेट्टन्तेऩ. एनक्कुप्प पातुकाप्पोलरावैर्.
एनैनैक काप्पैर्.(8)

इत्यष्टकं हनुमतो यः पठेच्छृद्धयान्वितः ।

सर्वकष्टविनिर्मुक्तो लभते वांछितं फलम् ॥

९

இந்த ஹனுமதஷ்டகத்தை அக்கரையுடன் படிப்பவர்
கஷ்டங்கள் அனைத்திலிருந்தும் விடுபட்டு விரும்பியதைப்
பெறுவர்.(9)

* * *

हनुमत्स्तोत्रम्

व्यासतीर्थ विरचितम्

श्रीं हनुमतं स्तोत्तरिम्

श्रीं वियासतीर्त्तरं इयर्त्तियतु

नमामि दूतं रामस्य सुखदं च सुरदुमम् ।

पीनवृत्तमहाबाहुं सर्वशत्रुनिवर्णम् ॥

१

नानारक्षसमायुक्तकुण्डलादिविभूषितम् ।

सर्वदाऽभीष्टदातारं सतां वै दृढमाहवे ॥ २

वासिनं चक्रतीर्थस्य दक्षिणस्थगिरौ सदा ।

तुङ्गाम्भोधितरङ्गस्य वातेन परिशोभिते ॥ ३

नानादेशागतैः सन्दिः सेव्यमानं नृपोत्तमैः ।

धूपदीपादिनैवेद्यैः पञ्चखाद्यैश्च शक्तितः ॥ ४

भजामि श्रीहनुमन्तं हेमकान्तिसमप्रभम् ।

व्यासतीर्थयतीन्द्रेण पूजितं प्रणिधानतः ॥ ५

श्री रामार्जिनं तुतरं, इन्पमलीप्पवरं, कर्पकविरुक्षम्, परुत्तं उरुण्णटपेरुन्तेऽतालरं, एल्ला ऎतिरीकैलायुम् अटक्कियवरं. पलरत्नानंकलं पतित्तं कुण्णटलम् मुतवियवर्णरेह अण्णीन्तवरं, नल्लेलारुक्कुम् एप्पोतुम् विरुम्पियतेत अणीप्पवरं, पोरीलं तिटमाक निऱ्पवरं, सक्करतीर्त्ततत्तिनं तेणंपुरत्तिलुला कुण्णरिलं कटलिनं पेपाङ्कुकिर अलैयिनं कार्त्रू वैकमिटत्तिलं आलयम् केकाण्णटवरं, पलनाटुकलीलीरुन्तुम् वन्तत नल्लेलारालुम् अरचरकलालुम् त्रापम्, त्रिपम्, पञ्चपक्ष्यपरमाण्णनम् कृष्ण निवेतनत्तालुम् वழिपटप बेपृथवरं. वियालैतीर्त्ततरं एन्नं तुरवियरचरालं त्रियाणत्तुटनं वழिपटप बेपृथवरं. अवरे वण्णंकुकिरेणं.(1-5)

त्रिवारं यः पठेन्नित्यं स्तोत्रं भक्त्या द्विजोत्तमः ।

वांछितं लभते भीष्टं षण्मासाभ्यन्तरे खलु ॥ ६

पुत्रार्थी लभते पुत्रं यशोऽर्थी लभते यशः ।

विद्यार्थी लभते विद्यां धनार्थी लभते धनम् ॥ ७

सर्वथा माऽस्तु सन्देहो हरिः साक्षी जगत्पतिः ।

यः करोत्यत्र सन्देहं स याति निरयं ध्रुवम् ॥ ८

இந்த ஸ்தோத்திரத்தைத்தினமும் 3 வேளை பக்தியுடன் படிப்பவர் விரும்பியதை ஆறுமாதங்களில் பெறுவர். நன்மக்கள், புகழ், கல்வி, செல்வம் என அனைத்தையும் பெறுவர். ஜயமில்லை. உலகத்தில் நாயகரான ஹரி இதற்குச் சாட்சி. இதனை நம்பாதவர் கேடுறுவர்.(6-8)

* * *

श्रीहनुमत्ताण्डवस्तोत्रम्

ॐ नमः मत्ताण्डवस्तोत्रम्
वन्दे सिन्दूरवर्णभिं लोहिताम्बरभूषितम्।
रक्ताङ्गरागशोभाद्यं शोणपुच्छं कपीश्वरम्॥ १

சிந்தூர வண்ணத்தவர், செவ்வாடையணிந்தவர், செந்நிற நறுமணப் பூச்சால் அழகானவர், செந்நிற வாலுள்ளவர். இந்த வானரத் தலைவரை வழிபடுகிறேன்.(1)

भजे समीरनन्दनं सुभक्तचित्तरञ्जनं
दिनेशरूपभक्षकं समस्तभक्तरक्षकम्।
सुकण्ठकार्यसाधकं विपक्षपक्षबाधकं
समुद्रपारगामिनं नमामि सिद्धकामिनम्॥ २

வாயுவின்குமாரர், நல்ல பக்தர்களின் உள்ளத்தை மகிழ்விப்பவர். ஸ்ரீயவடிவத்தை விழுங்கியவர். பக்தர் அனைவரையும் காப்பவர், ஸ்ரீவணின் பணிகளுக்கு உதவுபவர், எதிரியின் கட்சிக்கு எதிரி, கடவின் அக்கரைக்குச் சென்றவர், ஸித்தர்களை விரும்புபவர். அவரை வழிபடுகிறேன்.(2)

सुशंकितं सुकण्ठमुक्तवान् हि यो हितं
वचस्त्वमाशु धैर्यमाश्रयात्र वो भयं कदापि न ।

इति पूर्वगंनाथभाषितं निशम्य वानरा-

धिनाथ आप शं तदा स रामदूत आश्रयः ॥

३

मिकवुम् पयन्त लौकर्कीवनीटम् लृथमाक इवंवारु
कूर्हिगुर्. इंकु पयमेतुमिल्लै. तेत्रीयत्तेतकं
कटैपिटप्पा॒य! इतैनेकं केट्ट वानरत् तैलवनं निम्मति
अटैन्त्तान्. अन्त रामत्तात्तरे एनकंकु का॒प्पु.(3)

सुदीर्घबाहुलोचनेन पुच्छगुच्छशोभिना

भुजद्वयेन सोदरौ निजांसयुगममास्थितौ ।
कृतौ हि कोसलाधिपौ कपीशराजसन्धिधौ

विदेहजेशलक्ष्मणौ स मे शिवं करोत्वरम् ॥

४

नैन्नंट कैकगुम्म अकन्नं कान्नंगुम्म केान्नंटवरुम् नैन्नंट
वालिं नुनीयिलुूंला मयीर्कर्न्नरयालं अमुकगुमान् इवरालं
इराण्णु तेऽलंकूलं केऽलल तेचत्तराचर्कलान् रामनुम्
लक्ष्मणनुम् अमर्त्तप्पट्टवर्कलाक वानर अरचन्ने
लौकर्कीवनीन् अरुकामेक्कुक केानरप्पट्टनर्. अन्त
शुंज्जनेयर विरवीलं नन्ममे पुरियट्टुम्.(4)

सुशब्दशास्त्रपारं विलोक्य रामचन्द्रमा:

कपीशनाथसेवकं समस्तनीतिमार्गगम् ।

प्रशस्य लक्ष्मणं प्रति प्रलभ्बबाहुभूषितः

कपीन्द्रसख्यमाकरोत् स्वकार्यसाधकः प्रभुः ॥

५

तन्पण्णीये निरैववृहस् चेय्यविग्रुम्पिय पिरपुवान
रामसन्त्तिरन् वियाकरणप् पोरन्निगुर् लृन्नुमान् एन उन्नर्न्तु
वानर राज्ञीन् लेवकरानवरुम् नैति वழियैनत्तेत्युम्
अरिन्तवरुमान् इवरे लक्ष्मणनीटम् पुकम्न्त्तार. नैन्नंट
तेऽलालं अमुकान रामन् वानर राज्ञीन् लौकर्कीव गेन्नु नट्पु
केान्नंटार.(5)

प्रचण्डवेगधारिणं नगेन्द्रगर्वहारिणं

फणीशमातृगर्वहृदशास्यवासनाशकृत् ।
विभीषणेन सख्यकुद्धिदेहजातितापहृत्

सुकण्ठकार्यसाधकं नमामि यातुघातुकम् ॥

६

पयंकरमाऩ वेकम् केऽन्नंतवर्, बेपरुमलैयिन् त्रिमिरे
अटक्कियवर्. नाकमातावाऩ लारलावीन् चेचरुक्केक
अटक्कियवर्, रावணनीन् नकरत्तेत अழित्तवर्.
विपीळज्ञानुटन् नट्टपु पूळंटवर्, लैतेतयिन् बेपरुन्तुयरे
पोक्कियवर्, लाक्कीवरुक्कुच्चिच्च चेयर्पाट्टिलं उत्तवियवर्.
अरक्करे अழित्तवर्. अवरे वणंकुकिरेण्.(6)

नमामि पुष्पमालिनं सुवर्णवर्णधारिणं

गदायुधेन भूषितं किरीटकुण्डलान्वितम् ।
सुपुच्छगुच्छतुच्छलंकदाहकं सुनायकं

विपक्षपक्षराक्षसेन्द्रसर्ववंशनाशकम् ॥

७

पुञ्चपमालैयैत्तरीत्तवर्, तन्कन्तिरम् केऽन्नंतवर्, कतेत
आयुत्तत्तालं अழकर्, कीर्तमुम् कुञ्टलमुम् पूळंटवर्. अழकिय
वालिन् नुनीयिलं ओट्टिय चिरुनेनरुप्पालं इलंकैकये
एरीत्तवर्, नल्ल तैलवर्, ऎत्तिरीयाऩ अरक्कर् तैलवन्न
रावणनीन् वम्चत्तेतप्पु पूळोटोटु अழित्तवर्. अवरे
वणंकुकिरेण्.(7)

रघूत्तमस्य सेवकं नमामि लक्ष्मणप्रियं

दिनेशवंशभूषणस्य मुद्रिकाप्रदर्शकम् ।
विदेहजातिशोकतापहारिणम् प्रहारिणम्

सुसूक्ष्मरूपधारिणं नमामि दीर्घरूपिणम् ॥

८

रक्तत्तमरीन् लेवकर्, लक्ष्मणैनीन् अन्पर्, लालीय
वम्चत्तिन् अण्णीयाऩ रामनीन् मेंोत्तिरत्तेत (लैतेतयिटम्)
काट्टियवर्. लैतेतयिन् बेपरुन्तुयरे नीक्कियवर्, ऎत्तिरीये

अष्टत्तु वैमृत्तुपवर्गं मिकमिकसं चिरिय वषिवमेन्पवर्गं
(இதற்குமாருக) बेप्रुवषिवमुम्म एற्पवर्ग. இவரை
வணங்குகிறேன்.(8)

नमस्वदात्मजेन भास्वता त्वया कृतामहासहा-

यता यया द्वयोर्हितं ह्यभूत्स्वकृत्यतः ।
सुकण्ठ आप तारकां रघूत्तमो विदेहजां

निपात्य वालिनं प्रभुस्ततो दशाननं खलम् ॥

९

वायुकुमारराण उम्मालं इरुवरुक्कु पेरुतवி चेयंयपं
बेपற்றतु. वालीयेययुम्म तुष्टगेन रावणैयुम्म केऊन्ऱतालं
सौकर्वैवनं तारारयेययुम्म रामनं लैतेयेययुम्म तिरुम्पपं
बेपற्ऱनार.(9)

इमं स्तवं कुजेऽहि यः पठेत्सुचेतसा नरः

कपीशनाथसेवको भुनक्ति सर्वसम्पदः ।

प्लवङ्गराजसत्कृपाकटाक्षभाजनस्सदा

न शत्रुतो भयं भवेत्कदापि तस्य नुस्त्वह ॥

१०

இந்தத் துதியைச் चेवंवायंक्किऴमेमकளில் உள்ளம்
பொருந்திப्पடिक்கிற ஹनுमானின் பக்தன் எல்லா
चெல்வங்களையும் பெறுகிறேன். அவரது கிருபைक்குப்
பாத்திரஞ்கிறேன். அவனுக்கு எதிரிப்பயமில்லை.(9)

* * *

श्री हनुमद्ध्यानम्

मरकतमणिवर्णं दिव्यसौन्दर्यदीहं

नखरदशनश्वैर्वज्रतुल्यैः समेतम् ।
तटिदमलकिरीटं मूर्ध्वं रोमाङ्कितं च

हरितकुसुमभासं नेत्रयुग्मं सुफुलम् ॥

१

अनिशमतुलभक्त्या रामदेवस्य योग्यान् ।

निखिलगुरुचरित्राण्यास्यपद्माद्वदन्तम् ।

स्फटिकमणिनिकाशे कुण्डले धारयन्तं

गजकर इव बाहुं रामसेवार्थजातम् ॥

२

अशनिसमद्रढिम्नं दीर्घवक्षः स्थलं च

नवकमलसुपादं मर्दयन्तं रिपूंश्च ।

हरिदयितवरिष्ठं प्राणसूनुं बलाढ्यं

निखिलगुणसमेतं चिन्तये वानरेशम् ॥

३

-मार्केण्डेयपुराणतः

* * *

श्री हनुमत्प्रशंसनम्

मुक्तिप्रदानात् प्रतिकर्तृता मे सर्वस्य बोधो भवतां भवेत् ।

हनुमतो न प्रतिकर्तृता स्यात् स्वभावभक्तस्य निरौषधं मे ॥

१

मद्भक्तौ ज्ञानपूर्ताविनुपधिकबलप्रोभ्रतिस्थैर्यधैर्य-

स्वाभाव्याधिक्यतेजः सुमतिदमशमेष्वस्य तुल्यो न कश्चित् ।

शेषो रुद्रः सुपर्णोऽप्युरुगुणसमितौ नो सहस्राशुतुल्या

अस्येत्यस्मान्मदैशं पदमहममुना सार्धमेवोपभोक्ष्ये ॥

२

पूर्वं जिगाय भुवनं दशकन्धरोऽसा

वज्जोन्द्रवस्य वरतो न तु तं कदाचित् ।

कश्चिज्जिगाय पुरुहूतसुतः कपित्वाद्

विष्णोर्वरादजयदर्जुन एव चैनम् ॥

३

दत्तो वरो न मनुजान् प्रति वानरांश्च

धात्राऽस्य तेन विजितो युधि वालिनैषः ।

अब्जोद्भवस्य वरमाशभिभूय रक्षो

जिग्ये त्वहं रणमुखे बलिमाह्यन्तम् ॥

४

बलेद्वारिस्थोऽहं वरमस्मै सम्प्रदाय पूर्वं तु ।

तेन मया रक्षोऽस्तं योजनमयुतं पदाङ्गुल्या ॥

५

पुनश्च युद्धाय समाह्यन्तं न्यपातयं रावणमेकमुष्टिना ।

महाबलोऽहं कपिलाख्यरूपस्त्रिकूटरूपः पवनश्च मे सुतः ॥

६

आवां स्वशक्त्या जयिनाविति स्म शिवो वरान्तेऽजयदेनमेवम् ।

ज्ञात्वा सुराजेयमिमं हि वक्रे हरो जयेयाहममुं दशाननम् ॥

७

अतः स्वभावाज्जयिनावहं च वायुश्च वायुर्हनुमान् स एषः ।

अमुष्य हेतोस्तु पुरा हि वायुना शिवेन्द्रपूर्वा अपि काष्ठवत्कृताः ॥

अतो हनूमान् पदमेतु धातुर्मदाज्ञया सृष्ट्यवनादिकर्म ।

मोक्षं च लोकस्य सदैव कुर्वन् मुक्तान् सुखयन् प्रवर्तताम् ॥९

भोगाश्च ये यानि च कर्मजातान्यनाद्यनन्तानि ममेह सन्ति ।

मदाज्ञया तान्यखिलानि सन्ति धातुः पदे तत् सहभोगनाम ॥

१०

एतादृशं मे सहभोजनं ते मया प्रदत्तं हनुमन् सदैव ।

इतीरितस्तं हनूमान् प्रणम्य जगाद वाक्यं स्थिरभवितनम्रः ॥

११

-इति श्रीमदानन्दतीर्थीयमहाभारततात्पर्यनिर्णयितः

* * *

सुन्दरकाण्डरामायणनिर्णयः

- रामाय शाश्वतसुविस्तृतषड्गुणाय
सर्वेश्वराय बलवीर्यमहार्णवाय ।
नत्वा लिलञ्जयिषुरर्णवमुत्पपात
निष्पीड्य तं गिरिवरं पवनस्य सूनुः ॥ १
- चुक्षोभ वारिधिरनुप्रययौ च शीघ्रं
यादोगणैः सह तदीयबलाभिकृष्टः ।
वृक्षाश्र पर्वतगताः पवनेन पूर्वं
क्षिप्तोऽणवे गिरिरुदागमदस्य हेतोः ॥ २
- शैलो हरस्य गिरिपक्षविनाशकाले
क्षिप्तोऽणवे स मरुतोर्बरितात्मपक्षः ।
हैमो गिरिः पवनजस्य तु विक्रमार्थं
मुद्भिद्य वारिधिमवर्धदनेकसानुः ॥ ३
- नैवात्र विक्रमणमैच्छदविश्रमोऽसौ
निःसीमपौरुषबलस्य कुतः श्रमोऽस्य ।
आश्लिष्य पर्वतवरं स ददर्श गच्छन्
देवैस्तु नागजननीं प्रहितां वरेण ॥ ४
- जिज्ञासुभिर्निजबलं तव भक्षमेतु
यद्यत् त्वमिच्छसि तदित्यमरोदितायाः ।
आस्यं प्रविश्य सपदि प्रविनिःसृतोऽस्मात्
देवाननन्दयदुत स्वकमेषु रक्षन् ॥ ५

- दृष्टा सुरप्रणयितां बलमस्य चोग्रं
देवाः प्रतुष्टुवुरमुं सुमनोऽभिवृष्ट्या ।
तैराद्यतः पुनरसौ वियतैव गच्छन्
छायाग्रहं प्रतिददर्श च सिंहिकाख्यम् ॥ ६
- लङ्घावनाय सकलस्य च निग्रहेऽस्याः
सामर्थ्यमप्रतिहतं प्रददौ विधाता ।
छायामवाक्षिपदसौ पवनात्मजस्य
सोऽस्याः शरीरमनुविश्य बिभेद चाशु ॥ ७
- निः सीममात्मबलमित्यसुदर्शयानो
हत्वैव तामपि विधातृवराभिगुप्ताम् ।
लम्बे स लम्बशिखरे निपपात लङ्घा
प्राकाररूपकगिराथ च सञ्चुकोचे ॥ ८
- भूत्वा बिडालसमितो निशि तां पुरीं च
प्राप्स्यन् ददर्श निजरूपवर्तीं स लङ्घाम् ।
रुद्धोऽनयाऽऽश्वथ विजित्य च तां स्वमुष्टि-
पिष्टां तयाऽनुमत एव विवेश लङ्घाम् ॥ ९
- मार्गमाणो बहिश्चान्तः सोऽशोकवनिकातले ।
ददर्श शिंशपावृक्षमूलस्थितरमाकृतिम् ॥ १०
- नरलोकविडम्बस्य जानन् रामस्य हृदतम् ।
तस्य चेष्टानुसारेण कृत्वा चेष्टाश्च संविदम् ॥ ११
- तादृक्चेष्टासमेताया अङ्गुलीयमदात् ततः ।
सीताया यानि चैवासन्नाकृतेस्तानि सर्वशः ॥ १२

भूषणानि द्विधा भूत्वा तान्येवासन् तथैव च । अथ चूदामणिं दिव्यं दातुं रामाय सा ददौ ॥	१३
यद्यप्येतन्म पश्यन्ति निशाचरगणास्तु ते । द्युलोकचारिणः सर्वे पश्यन्त्यृष्य एव च ॥	१४
तेषां विडम्बनायैव दैत्यानां बञ्चनाय च । पश्यतां कलिमुख्यानां विडम्बोऽयं कृतो भवेत् ॥	१५
कृत्वा कार्यमिदं सर्वं विशङ्कः पवनात्मजः । आत्माविष्करणे चित्तं चक्रे मतिमतां वरः ॥	१६
अथ वनमखिलं तद्रावणस्यावलम्ब्य क्षितिरुहमिममेकं वर्जयित्वाऽऽशु वीरः । रजनिचरविनाशं कांक्षमाणोऽतिवेलं मुहुरतिरखनादी तोरणं चारुरोह ॥	१७
अथाशृणोदशाननः कपीन्द्रचेष्टितं परम् । दिदेश किञ्चरान् बहून् कपिर्निर्गृह्यतामिति ॥	१८
समस्तशो विमृत्यवो वराद्धरस्य किञ्चराः । समासदन्महाबलं सुरान्तरात्मनोऽङ्गजम् ॥	१९
अशीतिकोटियूथं पुरः सराष्टकायुतम् । अनेकहेतिसङ्कुलं कपीन्द्रमावृणोद्भलम् ॥	२०
समावृतस्तथाऽयुधैः स ताडितश्च तैर्भृशम् । चकार तान् समस्तशस्तलप्रहारचूर्णितान् ॥	२१
पुनश्च मन्त्रिपुत्रकान् स रावणप्रचोदितान् । ममर्द सप्तपर्वतप्रभान् वराभिरक्षितान् ॥	२२

बलाग्रगामिनस्तथा स शर्ववाक्सुगर्वितान् ।	
निहत्य सर्वरक्षसां तृतीयभागमक्षिणोत् ॥	२३
अनौपमं हरेबलं निशम्य राक्षसाधिपः ।	
कुमारमक्षमात्मनः समं सुतं न्ययोजयत् ॥	२४
स सर्वलोकसाक्षिणः सुतं शरैर्वर्ष ह ।	
शितैर्वरास्त्रमन्त्रितैर्न चैनमभ्यचालयत् ॥	२५
स मण्डमध्यगासुतं समीक्ष्य रावणोपमम् ।	
तृतीय एष भाँशको बलस्य हीत्यचिन्तयत् ॥	२६
निधार्य एव रावणः राघवस्य नान्यथा ।	
युधीन्द्रजिन्मया हतो न चास्य शक्तिरीक्ष्यते ॥	२७
अतस्तयोः समो मया तृतीय एष हन्यते ।	
विचार्य चैवमाशु तं पदोः प्रगृह्य पुस्त्रे ॥	२८
स चक्रवद्धमातुरं विधाय रावणात्मजम् ।	
अपोथयद्वरातले क्षणेन मारुतीतनुः ॥	२९
विचूर्णिते धरातले निजे सुते स रावणः ।	
निशम्य शोकतापितस्तदग्रजं समादिशत् ॥	३०
अथेन्द्रजिन्महाशरैर्वरास्त्रसम्प्रयोजितैः ।	
ततश्च वानरोत्तमं न चाशकद्विचालने ॥	३१
अथास्त्रमुत्तमं विधेमुमोच सर्वदुःसहम् ।	
स तेन ताडितो हरिव्यचिन्तयन्निराकुलः ॥	३२
मया वरा विलङ्घिता ह्यनेकशः स्वयम्भुवः ।	
स माननीय एव मे ततोऽत्र मानयाम्यहम् ॥	३३

- इमे च कुर्युरत्र किं प्रहृष्टरक्षसां गणाः ।
इतीह लक्ष्यमेव मे स रावणश्च दृश्यते ॥ ३४
- इदं समीक्ष्य बद्धवत् स्थितं कपीन्द्रमाशु ते ।
बबन्धुरन्यपाशकैर्जगाम चाख्मस्य तत् ॥ ३५
- अथ प्रगृह्य तं कपिं समीपमानयंश्च ते ।
निशाचरेश्वरस्य तं स पृष्ठवांश्च रावणः ॥ ३६
- कपे कुतोऽसि कस्य वा किर्मर्थमीदृशां कृतम् ।
इतीरितः स चावदत् प्रणम्य राममीश्वरम् ॥ ३७
- अवैहि दूतमागतं दुरन्तविक्रमस्य माम् ।
रघूत्तमस्य मारुतिं कुलक्षये तवेश्वरम् ॥ ३८
- न चेत् प्रदास्यसि त्वरन् रघूत्तमप्रियां तदा ।
सपुत्रमित्रबान्धवो विनाशमाशु यास्यसि ॥ ३९
- न रामबाणधारणे क्षमाः सुरेश्वरा अपि ।
विरिञ्चशर्वपूर्वकाः किमु त्वमल्पसारकः ॥ ४०
- प्रकोपितस्य तस्य कः पुरः स्थितौ क्षमो भवेत् ।
सुरासुरोरगादिके जगत्यचिन्त्यकर्मणः ॥ ४१
- इतीरिते वधोद्यतं न्यवारयद्विभीषणः ।
स पुच्छदाहकर्मणे न्ययोजयन्निशाचरान् ॥ ४२
- अथास्य वस्त्रसञ्चयैः पिधाय पुच्छमग्रये ।
ददुर्दाह नास्य तन्मरुत्सखो हुताशनः ॥ ४३

ममर्ष सर्वचेष्टितं स रक्षसां निरामयः । बलोद्धतश्च कौतुकात् प्रदग्धुमेव तां पुरीम् ॥	४४
ददाह चाखिलां पुरीं स्वपुच्छगेन वहिना । कृतिस्तु विश्वकर्मणोऽप्यदद्यतास्य तेजसा ॥	४५
सुवर्णरत्नकारितां स राक्षसोत्तमैः सह । प्रदद्य सर्वशः पुरीं मुदान्वितो जगर्ज वै ॥	४६
स रावणं सपुत्रकं तृणोपमं विधाय वै । तयो प्रपश्यतोः पुरीं विधाय भस्मसाद्यौ ॥	४७
विलङ्घ्य चार्णवं पुनः स्वजातिभिः प्रपूजितः । प्रभक्ष्य वानरेशितुर्मधु प्रभुं समेयिवान् ॥	४८
रामं सुरेश्वरमगण्यगुणाभिरामं सम्प्राप्य सर्वकपिवीरवैः समेतः । चूडामणिं पवनजः पदयोर्निधाय सर्वज्ञकैः प्रणतिमस्य चकार भक्त्या ॥	४९
रामोऽपि नान्यदनुदातुममुष्य योग्यं अत्यन्तमत्किभरितस्य विलक्ष्य किञ्चित् । स्वात्मप्रदानमधिकं पवनात्मजस्य कुर्वन् समाश्लिषदमुं परमाभितुष्टः ॥	५०
इति श्रीमदानन्दतीर्थीयमहाभारतात्पर्यनिर्णये रामचरिते हनुमतप्रतियानम् (सुन्दरकाण्डकथानिर्णयः)	

* * *

श्रीघटिकाचलहनुमत्स्तोत्रम् ॥

अतिपाटलवक्त्राब्जं धृतहेमाद्रिविग्रहम् ।

आञ्जनेयं शङ्खचक्रपाणिं चेतसि धीमहि ॥ १

श्रीयोगपीठविन्यस्तव्यत्यस्तचरणाम्बुजम् ।

दरार्थभयमुद्राक्षमालापट्टिकथा युतम् ॥ २

पारिजाततरोर्मूलवासिनं वनवासिनम् ।

पश्चिमाभिमुखं बालं नृहरेध्यनिसंस्थितम् ॥ ३

सर्वभीष्टप्रदं नृणां हनुमन्तमुपास्महे ।

नारद उवाच-

स्थानानामुत्तमं स्थानं किं स्थानं वद मे पितः ।

ब्रह्मोवाच-

ब्रह्मन् पुरा विवादोऽभूत् नारायणकपीशयोः ॥

तत् तेऽहं सम्प्रवक्ष्यामि सावधानमनाः शृणु ।

एकमासाद्वरदः साक्षात् द्विमासाद्रज्ञनायकः ॥ १

मासार्धेन प्रवक्ष्यमि तथा वै वेङ्गेश्वरः ।

अर्धमासेन दास्यामि कृतं तु परमं शिवम् ॥ २

घटिकाचलसंस्थानाद्घटिकाचलवल्लभः ।

हनुमानञ्जनासून् रामभक्तो जितेन्द्रियः ॥ ३

घटिकादेव काम्यानां कामदाता भवाम्यहम् ।

शङ्खचक्रप्रदो येन प्रदास्यामि हरेः पदम् ॥ ४

-
- घटिकाचलसंस्थाने घटिकां वसते यदि । ५
स मुक्तः सर्वलोकेषु वायुपुत्रप्रसादतः ॥
- ब्रह्मतीर्थस्य निकटे राघवेन्द्रस्य सन्निधौ ।
वायुपुत्रं समालोक्य न भयं विद्यते नरे ॥ ६
- तस्माद्वायुसुतस्थानं पवित्रमतिदुर्लभम् ।
पूर्वाब्धेः पश्चिमे भागे दक्षिणाब्धेस्तथोत्तरे ॥ ७
- वेङ्कटाद्वक्षिणे भागे पर्वते घटिकाचले ।
तत्रैव क्रषयः सर्वे तपस्तप्यन्ति सादरम् ॥ ८
- पञ्चाक्षरमहामन्त्रं द्विषट्कं च द्विजातिनाम् ।
नाममन्त्रं ततः श्रीमन् स्त्रीशूद्राणामुदाहृतम् ॥ ९
- तत्र स्त्रात्वा ब्रह्मतीर्थे नत्वा तं वायुमन्दिरे ।
वायुपुत्रं भवेन्नित्यं सर्वारिष्टविवर्जितः ॥ १०
- सेवते मण्डलं नित्यं तथा वै ह्यर्धमण्डलम् ।
वाञ्छितं विन्दते नित्यं वायुपुत्रप्रसादतः ॥
तस्मात्त्वमपि भोः पुत्र निवासं घटिकाचले ॥ ११
- नारद उवाच-**
- कथं वासः प्रकर्तव्यो घटिकाचलमस्तके ।
केन मन्त्रेण बलवानाङ्गेयः प्रसीदति ॥ १२
- विधानं तस्य मन्त्रस्य होमं चैव विशेषतः ।
कियत्कालं तत्र वासं कर्तव्यं तन्ममावद ॥ १३

ब्रह्मोवाच-

ब्रह्मतीर्थे ततः स्त्वा हनुमत्संमुखे स्थितः ।

द्वादशाक्षरमन्त्रं तु नित्यमष्टसहस्रकम् ॥

१४

जपेन्नियमतः शुद्धस्तद्भक्तस्तु परायणः ।

निराहारः फलाहारो ब्रह्मचर्यव्रते स्थितः ॥

१५

मण्डलं तत्र वस्तव्यं भक्तियुक्तेन चेतसा ।

ध्यानश्लोकं प्रवक्ष्यामि शृणु नारद तत्वतः ॥

१६

तमञ्जनानन्दनमिन्दुबिम्ब-

निभाननं सुन्दरमप्रमेयम् ।

सीतासुतं सूक्ष्मगुणस्वदेहं

श्रीरामपादार्पणचित्तवृत्तिम् ॥

१७

एवं ध्यात्वा सदा भक्त्या तत्पादजलजं मुदा ।

चतुर्थांशेन होमं वा कर्तव्यं पायसेन च ॥

१८

विधिना विधियुक्तस्तु विदित्वा घटिकाचलम् (भजे) ।

जगाम जयमन्विच्छन्निन्द्रियाणां महामनाः ॥१९

एवं नियमयुक्तः सन् यः करोति हरेः प्रियम् ।

विजयं विन्दते देही वायुपुत्रप्रसादतः ॥

२०

ब्रह्माण्ड पुराणतः

* * *

श्री हनूमत्स्तोत्रम् - १

अक्षादिराक्षसहरं दशकण्ठदर्प-

निर्मूलनं रघुवराङ्गिसरोजभक्तम् ।

सीताऽविष्वधनदुःखनिवारकं तं

वायोः सुतं गिलितभानुमहं नमामि ॥

१

मां पश्य पश्य दयया निजदृष्टिपातैः

मां रक्ष रक्ष परितो रिपुदुःखपुंजात् ।

वश्यं कुरु त्रिजगतां वसुधाधिपानां

मे देहि देहि महर्तीं वसुधां श्रियं च ॥

२

आपञ्च्चयो रक्ष सर्वत्र आज्ञनेय नमोऽस्तु ते ।

बन्धनं च्छेदयाभुक्तं कपिवर्य नमोऽस्तु ते ॥

३

देहि मे सम्पदो नित्यं त्रिलोचन नमोऽस्तु ते ।

दुष्टरोगान् हन हन रामदूत नमोऽस्तु ते ॥

४

उच्चाटय रिपून् सर्वान् मोहनं कुरु भूमुजाम् ।

विद्वेषिणो मारय त्वं त्रिमूर्त्यात्मक सर्वदा ॥

५

सञ्जीवपर्वतोद्धार मम दुःखं निवारय ।

घोरानुपद्रवान् सर्वान् नाशयाक्षासुरान्तक ॥

६

एवं स्तुत्वा हनुमन्तं नरः श्रद्धासमन्वितः ।

पुत्रपौत्रादिसहितः सर्वान् कामानवाप्युत्ता ॥

७

मर्कटेश महोत्साह सर्वशोकविनाशक ।

शत्रून् संहर मां रक्ष श्रियं दत्वा च मां भर ॥

८

श्रीहनुमत्स्तोत्रम् - २

आपनाखिललोकार्तिहारिणे श्रीहनूमते ।	
अकस्मादागतोत्पातनाशनाय नमो नमः ॥	१
वामे करे वैरिभिदं वहन्तं शैलं परे शृङ्गलहारटङ्गम् ।	
दधानमच्छाच्छसुवर्णवर्णं भजे ज्वलत्कुण्डलमाञ्जनेयम् ॥	२
विभीषण उवाच-	
सीतावियुक्ते श्रीरामे शोकदुःखभयापह ।	
तापत्रयाग्निसंहारिनाञ्जनेय नमोऽस्तुते ॥	३
आधिव्याधिमहामारिग्रहपीडापहारिणे ।	
प्राणापहत्रै दैत्यानां रामप्रियहितात्मने ॥	४
संसारसागरावर्तगर्त निश्रान्तचेतसा ।	
शरणागतसङ्गीवी सौमित्रिप्राणरक्षकः ॥	५
सुचरित्रः सदानन्दः सर्वदा भक्तवत्सलः ।	
सुरद्विषां सुसंहारी सुग्रीवानन्दवर्धनः ॥	६
य इदं हनुमत्स्तोत्रं पठेन्नित्यं नरोत्तमः ।	
सिद्धचन्ति सर्वकार्याणि धनधान्यसमृद्धयः ॥	७
मृत्युदारिद्रवनाशं च सङ्ग्रामे विजयी भवेत् ।	
लाभं च राजवश्यं च सत्यं पावनकीर्तनम् ॥	८
परं मन्त्रं परं तन्त्रं परयन्त्रं निवारयेत् ।	
परविद्याविनाशं च ह्यात्ममन्त्रस्य रक्षकम् ॥	९

* * *

श्रीहनूमत्स्तोत्रम्- ३

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि स्तोत्रं सर्वसुखावहम् ।	
सर्वकामप्रदं नृणां हनुमत्स्तोत्रमुत्तमम् ॥	१
तस्माटकसङ्काशं नानापुष्पविराजितम् ।	
उद्यद्वालार्कवदनं त्रिनेत्रं कुण्डलोज्ज्वलम् ॥	२
मौञ्जीकौपीनकं हेममयज्ञोपवीतिनम् ।	
पिङ्गलाक्षं महाकायं टङ्गशैलेन्द्रधारिणम् ॥	३
मूर्तित्रयात्मकं वीरं महाशौर्यं महाहनुम् ।	
हनूमन्तं वायुसूनुं नमामि ब्रह्मचारिणम् ॥	४
त्रिवर्णाक्षरमन्त्रस्थं जपाकुसुमसन्निभम् ।	
नानाभूषणसंयुक्तमाञ्जनेयं नमाम्यहम् ॥	५
पञ्चाक्षरस्थितं देवं नीलनीरदसन्निभम् ।	
पूजितं सर्वदैवैस्तु राक्षसारिं नमाम्यहम् ॥	६
अचलद्युतिसङ्काशं सर्वालङ्कारभूषितम् ।	
षडक्षरयुतं देवं नमामि ब्रह्मचारिणम् ॥	७
सप्तवर्णमयं देवं हरीशं तं सुरार्चितम् ।	
सुन्दरास्याब्जसंयुक्तं त्रिनेत्रं तं नमाम्यहम् ॥	८
अष्टादशाधिपं देवं हेमवर्णं महातनुम् ।	
नमामि जगतां वन्दं लङ्काप्रासाददाहनम् ॥	९
अतसीपुष्पसङ्काशं दशवर्णात्मकं विभुम् ।	
जटाधरं चतुर्बाहुं नमामि कपिनायकम् ॥	१०

- द्वादशाक्षरमन्त्रस्य नायकं कुन्तधारिणम् ।
हेमवर्णलस्तकायं भजे सुग्रीवमन्त्रिणम् ॥ ११
- मालामन्त्रात्मकं देवं त्रिवर्णं च चतुर्भुजम् ।
पाशाङ्कुशधरं देवं कपिवर्यं नमाम्यहम् ॥ १२
- त्रयोदशाक्षरहितं सीतादुःखनिवारणम् ।
सुरासुरगणैः सर्वैः संस्तुतं प्रणमाम्यहम् ॥ १३
- हाहाकारमुखान्तनित्यदहनज्वालासमूहोज्ज्वलं
विद्वन्मण्डलजातरोषपरुषं श्रीरामदासं विभुम् ।
सञ्चूर्णीकृतधूम्रलोचनमहाद्यक्षादिरक्षोबलं
तं वन्दे रविधारणं सुरवरैर्वन्दं समीरात्मजम् ॥ १४
- रघुपतिपदभक्तं किङ्किणीकोत्तमाङ्गं
मुकुलितकरपद्मं मोदयानं तरङ्गे ।
पुलकितविपुलाङ्गं पुण्यलीलानुषङ्गं
वनचरकुलनाथं वायुपुत्रं नतोऽस्मि ॥ १५
- * * *

श्री घटिकाचलहनुमत्स्तोत्रम्

- शङ्खचक्रधरं देवं घटिकाचलवासिनम् ।
योगारूढं ह्वाञ्जनेयं वायुपुत्रं नमाम्यहम् ॥ १
- भक्ताभीष्ठप्रदातारं चतुर्बाहुविराजितम् ।
दिवाकरद्युतिनिमं वन्देऽहं पवनात्मजम् ॥ २
- कौपीनमेखलासूत्रं स्वर्णकुण्डलमण्डितम् ।
लङ्घिताबिधं रामदूतं नमामि सततं हरिम् ॥ ३

४	दैत्यानां नाशनार्थाय महाकायधरं विभुम् । गदाधरकरो यस्तं वन्देऽहं मारुतात्मजम् ॥
५	नृसिंहाभिमुखो भूत्वा पर्वताग्रे च संस्थितम् । वाञ्छन्तं ब्रह्मपदवीं नमामि कपिनायकम् ॥
६	बालादित्यवपुष्कं च सागरोत्तारकारकम् । समीरवेगं देवेशं वन्दे ह्यमितविक्रमम् ॥
७	पद्मरागारुणमणिशोभितं कामरूपिणम् । पारिजाततरुस्थं च वन्देऽहं वनचारिणम् ॥
८	रामदूत नमस्तुभ्यं पादपद्मार्चनं सदा । देहि मे वाञ्छितफलं पुत्रपौत्रप्रवर्धनम् ॥
९	इदं स्तोत्रं पठेन्नित्यं प्रातः काले द्विजोत्तमः । तस्याभीष्टं ददात्याशु रामभक्तो महाबलः ॥

* * *

श्रीहनुमद्रक्षास्तोत्रम्

१	वामे करे वैरिभिदं वहन्तं शैलं परे शृङ्खलहारटङ्कम् । ददानमच्छाच्छसुवर्णवर्णं भजे ज्वलत्कुण्डलमाङ्गनेयम् ॥
२	पद्मरागमणिकुण्डलत्विषा पाटलीकृतकपोलमस्तकम् । दिव्यहेमकदलीवनान्तरे भावयामि पवमाननन्दनम् ॥
३	उद्यदादित्यसङ्काशमुदारभुजविक्रमम् । कन्दर्पकोटिलावण्यं सर्वविद्याविशारदम् ॥

श्रीरामहृदयानन्दं भक्तकल्पमहीरुहम् ।

अभयं वरदं दोभ्यां कलये मारुतात्मजम् ॥

४

वामहस्ते महाकृच्छ्र दशास्यकरमर्दनम् ।

उद्यद्वीक्षणकोदण्डं हनूमन्तं विचिन्तयेत् ॥

५

स्फटिकाभं स्वर्णकान्ति द्विभुजं च कृताञ्जलिम् ।

कुण्डलद्वयसंशोभिमुखाम्भोजं हरिं भजे ॥

६

* * *

आपदुद्धारक श्रीहनूमत्स्तोत्रम् ।

(विभीषणकृतम्)

श्रीहनुमते नमः । अस्य श्रीहनुमत्स्तोत्रमहामन्त्रस्य, विभीषण
ऋषिः, अनुष्टुप् छन्दः, हनुमान् देवता । मम शत्रुमुखस्तम्भनार्थे
सर्वकार्यसिद्ध्यर्थे च जपे विनियोगः । ध्यानम्-

चन्द्राभं चरणारविन्दयुगलं कौपीन मौञ्जीधरं

नाभ्यां वै कटिसूत्रयुक्तवसनं यज्ञोपवीतावृतम् ।

हस्ताभ्यामवलम्ब्य चाञ्जलिमथो हारावलीकुण्डलं

बिभ्रदीर्घशिखं प्रसन्नवदनं दिव्याञ्जनेयं भजे ॥

मन्त्रः - ओ नमो हनुमते रुद्राय । मम सर्वदुष्टजनमुखस्तम्भनं कुरु कुरु ॥

मम सर्वकार्यसिद्धिं कुरु कुरु । ऐं हाँ हाँ हूं फट् स्वाहा । (अष्टवारं जपेत्) ।

आपनाखिललोकार्तिहारिणे श्रीहनूमते ।

अकस्मादागतोत्पातनाशनाय नमोऽस्तु ते ॥

१

सीतावियुक्तश्रीरामशोकदुःखभयापह ।	
तापत्रयस्य संहारिन्नाञ्जनेय नमोऽस्तु ते ॥	२
आधिव्याधिमहामारिग्रहपीडापहारिणे ।	
प्राणापहन्त्रे दैत्यानां रामप्राणात्मने नमः ॥	३
संसारसागरावर्तागितसम्भ्रान्तचेतसाम् ।	
शरणागतमत्यर्णानां शरण्याय नमोऽस्तु ते ॥	४
राजद्वारे बिलद्वारे प्रवेशे भूतसङ्कुले ।	
गजसिंहमहाव्याघ्रचोरभीषणकानने ॥	५
महाभयेऽग्निसंस्थाने शत्रुसंगसमाश्रिते ।	
शरणागतमत्यर्णानां शरण्याय नमो नमः ॥	६
प्रदोषे वा प्रभाते वा ये स्मरन्त्यञ्जनासुतम् ।	
अर्थसिद्धियशः कामान् प्राप्नुवन्ति न संशयः ॥	७
कारागृहे प्रयाणे च सङ्ग्रामे देशविलुप्ते ।	
ये स्मरन्ति हनूमन्तं तेषां नास्ति विपत्तयः ॥	८
वज्रदेहाय कालाग्निरुद्रायामिततेजसे ।	
नमः लङ्घगसैन्यानां प्राणभूतात्मने नमः ॥	९
दुष्टदैत्यमहादर्पदलनाय महात्मने ।	
ब्रह्मास्तम्भनायायास्मै नमः श्रीरुद्रमूर्तये ॥	१०
जस्वा स्तोत्रमिदं पुण्यं वसुवारं पठेन्नरः ।	
राजस्थाने सभास्थाने वादे प्रासे जपेदध्वंबम् ॥	११

विभीषणकृतं स्तोत्रं यः पठेत् प्रयतो नरः ।
सर्वपिद्धचो विमुच्येत नात्र कार्या विचारणा ॥

१२

* * *

श्रीहनुमत्स्तवः

कन्दर्पकोटिलावण्यं सर्वविद्याविशारदम् ।

१

उद्यदादित्यसङ्काशमुदारभुजविक्रमम् ॥

श्रीरामहृदयानन्दं भक्तकल्पमहीरुहम् ।

२

अभयं वरदं दोभ्या कलये मारुतात्मजम् ॥

वामहस्तं महाकृत्स्नं दशास्यशिरखण्डनम् ।

३

उद्यदक्षिणदोर्दण्डं हनूमन्तं विचिन्तयेत् ॥

बालार्कार्युततेजसं त्रिभुवनप्रक्षोभकं सुन्दरं

सुग्रीवाद्यखिलप्लवज्ञनिकरैराराधितं साञ्जलिम् ।

नादेनैव समस्तराक्षसगणान् सन्त्रासयन्तं प्रभुं

४

श्रीमद्रामपदाभ्युजस्मृतिरतं ध्यायामि वातात्मजम् ॥

आमिषीकृतमार्ताण्डं गोष्पदीकृतसागरम् ।

५

तृणीकृतदशग्रीवमाञ्जनेयं नमाम्यहम् ॥

चित्ते मे पूर्णबोधोऽस्तु वाचि मे भातु भारती ।

क्रियासुर्गुरवः सर्वे दयां मयि दयालवः ॥

६

* * *

श्रीसङ्कष्टमोचनस्तोत्रम्

काशीपीठाधीश्वर-जगद्गुरु-शंकराचार्य-

स्वामिश्रीमहेश्वरानन्दसरस्वतीविरचितम्

सिन्दूर पूरु रुचिरो बलवीर्यसिन्धुः

बुद्धिप्रभावनिधिरञ्जुतवैभवश्रीः ।

दीनार्तिदावदहनो वरदो वरेण्यः

सङ्कष्टमोचनविभुस्तनुतां शुभं नः ॥ १

सोत्साह लंघितमहार्णवपौरुषश्रीः

लंकापुरीप्रदहनप्रथितप्रभावः।

घोराहव-प्रमथितारि-चयप्रवीरः

प्राभंजनिर्जयति मर्कटसार्वभौमः ॥ २

द्रोणाचलानयन-वर्णित-भव्यभूतिः

श्रीराम लक्ष्मण-सहायक-चक्रवर्ती ।

काशीस्थ दक्षिण विराजित-सौधमल्लः

श्रीमारुतिर्विजयते भगवान् महेशः ॥ ३

नूनं स्मृतोऽपि ददते भजतां कपीन्द्रः

सम्पूजितो दिशति वाञ्छित-सिद्धिवृद्धिम्।

संमोदकप्रिय उपैति परं प्रहर्ष

रामायणश्रवणतः पठतां शरण्यः ॥ ४

श्रीभारत-प्रवर-युद्धरथोद्धतश्रीः

पार्थैक-केतन-कराल-विशालमूर्तिः ।

उच्चैर्धनाघन-घटा-विकटाद्वहासः

श्रीकृष्णपक्षभरणः शरणं ममाऽस्तु ॥

५

जंघालजंघ उपमातिविदूरवेगो

मुष्टि-प्रहार-परिमूच्छित-राक्षसेन्द्रः ।

श्रीरामकीर्तिपराक्रमणोद्भवश्रीः

प्राकम्पनिर्विभुरुदञ्चतु भूतये नः ।

६

सीतार्तिदारणपटुः प्रबलः प्रतापी

श्रीराघवेन्द्रपरिरम्भवर-प्रसादः ।

वर्णश्वरः सविधि शिक्षितकालनेमिः

पञ्चाननोऽपनयतां विपदोऽधिदेशम् ॥

७

उद्यद्भानुसहस्र-सन्निभतनुः पीताम्बरालङ्कृतः

प्रोज्ज्वालानल दीप्यमान-नयनो निष्पिष्ट रक्षोगणः ।

संवर्तोद्यतवारिदोदधतरवः प्रोच्चैर्गदाविभ्रमः

श्रीमान् मारुतनन्दनः प्रतिदिनं ध्येयो विपद्-भञ्जनः ॥

८

रक्षः पिशाचभयनाशनमामयाधि

प्रोच्चैर्ज्वरापहरणं हननं रिपूणाम् ।

सम्पत्तिपुत्रकरणं विजयप्रदानं

संकष्टमोचनविभोः स्तवनं नराणाम् ॥

९

दारिद्र्य-दुःख-दहनं शमनं विवादे

कल्याण साधनममंगलवारणाय ।

दाम्पत्य दीर्घसुख सर्वमनोरथास्ति

श्रीमारुतेः स्तवशतावृतिरातनोति ॥

१०

स्तोत्रं य एतदनुवासरमाप्तकामः

श्रीमारुतिं समनुचिन्त्य पठेत् सुधीरः ।

तस्मै प्रसादसुमुखो वरवानरेन्द्रः

साक्षात्कृतो भवति शाश्वतिकः सहायः ॥

११

संकष्टमोचनस्तोत्रं शङ्कराचार्यभिक्षुणा ।

महेश्वरेण रचितं मारुतेश्चरणेऽपितम् ॥

१२

* * *

अच्युतयतिकृतं

हनुमदष्टकम्-१

श्रीरघुराजपदाब्जनिकेतनं पङ्कजलोचनं मङ्गलराशे

चण्डमहाभुजदण्डसुरारिविखण्डनपण्डितं पाहि दयालो ।

पातकिनं च समुद्धरं मां महतां हि सतामपि मानमुदारं

त्वां भजतो मम देहि दयाघनं हे हनुमन् स्वपदाम्बुजदास्यम् ॥१

संसृतितापमहानलदधतनूरुहमर्तनोरतिवेलं

पुत्रधनस्वजनात्मगृहादिषु सक्तमतेरतिकिल्बिषमूर्तेः ।

केनचिदप्यमलेन पुराकृतपुण्यसुपुञ्जलवेन विभो वै

त्वां भजतो मम देहि दयाघनं हे हनुमन् स्वपदाम्बुजदास्यम् ॥२

संसृतिकूपमनल्पमधोरनिदाघनिदानमजस्मशेषं

प्राप्य सुदुःखसहस्रभुजङ्गविषैकसमाकुलसर्वतनोर्मे ।

घोरमहाकृपणापदमेव गतस्य हरे पतितस्य भवाब्धौ

त्वां भजतो मम देहि दयाघनं हे हनुमन् स्वपदाम्बुजदास्यम् ॥३

संसृतिसिन्धुविशालकरालमहाबलकालज्ञषग्रसनात्

व्यग्रसमग्रधियं कृपणं च महामदनक्रसुचक्रहृतासुम् ।

कालमहारसनोर्मिनिपीडितमुद्धर दीनमनन्यगतिं मां

त्वां भजतो मम देहि दयाघन हे हनुमन्स्वपदाम्बुजदास्यम् ॥४

संसृतिघोरमहागहने चरतो मणिरञ्जितपुण्यसुमूर्तेः

मन्मथभीकरघोरमहोग्रमृगप्रवरार्दितगात्रसुसन्धेः ।

मत्सरतापविशेषनिपीडितबाह्यमतेश्च कथंचिदमेयं

त्वां भजतो मम देहि दयाघन हे हनुमन्स्वपदाम्बुजदास्यम् ॥५

संसृतिवृक्षमनेकशताधनिदानमनन्तविकर्मसुशाखं

दुःखफलं करणादिपलाशमनज्जसुपुष्पमचिन्त्यसुमूलम् ।

तं ह्यधिरुद्ध्य हरे पतितं शरणागतमेव विमोचय मूढं

त्वां भजतो मम देहि दयाघन हे हनुमन्स्वपदाम्बुजदास्यम् ॥६

संसृतिपञ्चगवक्त्रभयङ्करदंष्ट्रमहाविषदग्धशरीरं

प्राणविनिर्गमभीतिसमाकुलमन्दमनाथमतीव विषण्णम् ।

मोहमहाकुहरे पतितं दययोद्धर मामजितेन्द्रियकामं

त्वां भजतो मम देहि दयाघन हे हनुमन् स्वपदाम्बुजदास्यम् ॥७

इन्द्रियनामकचौरगणैर्हर्ततत्त्वविवेकमहाधनराशिं

संसृतिजालनिपातितमेव महाबलिभिश्च विखण्डितकायम् ।

त्वत्पदपद्मनुज्ञमाश्रितमाशु कपीश्वर पाहि कृपालो

त्वां भजतो मम देहि दयाघन हे हनुमन्स्वपदाम्बुजदास्यम् ॥८

ब्रह्मरुद्रणरुद्रमहेन्द्रकिरीटसुकोटिलसत्पदपीठं

दाशारथिं जपति क्षितिमण्डल एष निधाय सदैव हृदब्जे ।

तस्य हनुमत एव शिवङ्गरमष्टकमेतदनिष्ठहरं वै

यः सततं हि पठेत्स नरो लभते ऽच्युतरामपदाब्जनिवासम् ॥१९

—*—

श्री हनुमदृष्टकम्-२

एकवीरं महारौद्रं तसकाश्चनकुण्डलम् ।	
लम्बवालं स्थूलकायं वन्देऽहं वायुनन्दनम् ॥	१
महावीर्यं महाशौर्यं महदुग्रं महेश्वरम् ।	
महासुरेशनिधत्तं वन्देऽहं वायुनन्दनम् ॥	२
जानकीशोकहरणं वानरं कुलदीपकम् ।	
सुब्रह्मचारिणं श्रेष्ठं वन्देऽहं वायुनन्दनम् ॥	३
दशग्रीवस्य दर्पघ्नं श्रीरामपरिसेवकम् ।	
दशदुर्दशहन्तारं वन्देऽहं वायुनन्दनम् ॥	४
लङ्कानिःशङ्कदहनं सीतासन्तोषकारिणम् ।	
समुद्रलङ्घनं चैव वन्देऽहं वायुनन्दनम् ॥	५
ब्रह्मकोटिसमं दिव्यं रुद्रकोटिसमप्रभम् ।	
वरातीतं महामन्त्रं वन्देऽहं वायुनन्दनम् ॥	६
शतकोटिसुचन्द्रार्कमण्डलाकृतिलक्षणम् ।	
आञ्जनेयं महातेजं वन्देऽहं वायुनन्दनम् ॥	७
शीघ्रकामं चिरञ्जीविसर्वकामफलप्रदम् ।	
हनुमत्स्तुतिमन्त्रेण वन्देऽहं वायुनन्दनम् ॥	८

-ब्रह्माण्डपुराणतः ।

* * *

श्रीहनुमदृष्टकम्- ३

(मुद्रलाचार्यकृतम्)

जय जय श्री हनुमनव तावकसेवकमङ्गमशङ्गमितम् ।	
कपिकुलनायकपालक शासितराक्षसनायक नाकिपते ॥	१
अयि मयि किङ्गरभावमिते त्वयि किङ्गरशङ्गर वीरपते ।	
कुरु करुणां करुणाकर पालय भारतिवन्दित धीरमते ॥	२
वितरणलज्जितनिर्जरभूरुह निर्जितदुर्जयरात्रिगते ।	
हरिवरवेष ममैष विदूषण शस्तकराञ्जलिरस्तु विदे ॥	३
जलजलसच्चरणे शरणे तव भावमतो मम देहि तयोः ।	
वरसमरारिधुरन्धरदारण वीर विरेचय मेऽरिधुरम् ॥	४
करसरसीरुहमर्पय निर्भय मूर्धनि मे भवभीतिहरम् ।	
अहमियता सुरतात बिभेमि न सत्यमये यमतोऽपि हरे ॥	५
जनकसुतापतिपादपयोभवभृङ्ग निरङ्गशुभाङ्ग गुरो ।	
हरिरिव खातजलाशयमाशुगवेगविलक्ष्मितवारिनिधे ॥	६
विदलितसर्वनिशाचरगर्व समानवनोच्छ्रय धीरमते ।	
हुतवहसात्कृतरिपुपुर कात्कृतसहगणरावण रामकृते ॥	७
मधुरगिरा रघुनन्दनयोषितमेत्य विभाष्य समागत भोः ।	
राममयीसुरयोषिदनारतगीतयशश्चयधाम विभो ॥	८
मुद्रलगीतमिदं मरुदृष्टकमिष्ठविदेऽखिलकष्टभिदे ।	
पठति निजेष्टसुरद्रुममारुतिरस्य मनोरथमातनुते ॥	९

* * *

श्री हनुमदष्टकम्-४

अञ्जनाशुभाङ्गजातमिन्दुनन्दनन्दनं
मञ्जुभाषसाधुपञ्चरञ्जनं निरञ्जनम्।
कुञ्जरादिपञ्चशक्तिमञ्जसाऽहमाश्रये
मञ्जुर्लं प्रभञ्जनात्मजं हनूमदाह्यम्॥

१

तुङ्गशृङ्गमाखिलाङ्गसङ्गिगाङ्गमञ्जलो-
तुङ्गभञ्जभञ्जदे लसन्निवृत्तिसङ्गमे।
सङ्गतं सुपिङ्गनेत्रसप्लवङ्गपुङ्गवं
मञ्जलाङ्गनं हनूमदाख्यमेमि सङ्गतिम्॥

२

सत्ववत्वमृत्यसत्यनित्यभीष्टदं गुरुं
मर्त्यनूनकीर्त्यमानसत्यराममृत्यकम्।
स्तुत्यकृत्यमत्यपूर्वसत्यमत्यलङ्घतं
नित्यकामहनुमदाख्यमेमि दैत्यहन्तकम्॥

३

इयामधामरामकामसार्वभौमसम्मतं
पामरामराश्रितस्य कामदामरीद्रुमम्।
हेमधामपुण्यनामतामसाक्षिभीमकं
नौमि तं हनूमदाख्यमेमि पापशामकम्॥

४

बालभालभानुकान्तमल्पकान्तिमालिनं
लीलयात्तशैलमल्पतूलवत्सुकोमलम्।
कोसलाधिपालदत्तमालयातिशालिनं
केवलं हनूमदाख्यमेमि देवमौलिकम्॥

५

कुण्डलादिमण्डितेन्दुमण्डलाभतुण्डको-

दण्डरामरम्यभाण्डभूतचित्तमण्डनम् ।

चण्डपण्डितं हनूमदाख्यमेमि सन्ततं

खण्डलारिमण्डलातिखण्डनादिशौण्डकम् ॥

६

वन्दनीयसुन्दरारविन्दतुल्यपादकं

मन्दहासकुन्ददन्तमिन्दिरेशनन्दकम् ।

इन्द्र वीन्द्र चन्द्र पूर्ववृन्दवन्द्यसच्चिदा-

नन्दसान्द्रकं हनूमदाख्यमाश्रयेतराम् ॥

७

क्षारभूरिवारिराशिसागरान्तद्वीपगा-

पारमेयरामदारचोरहृत्सुदारकम् ।

दारितारिवानरावतारकं निजं गुरं

दारिताधकं हनूमदाख्यमास्मराम्यहम् ॥

८

इत्यशेषवीशाशेषकेशवासवादिभिः

स्तूयमानसद्गुणौघसञ्छनूमदष्टकम् ।

सञ्चिवृत्तिसञ्ज्ञमे सुगीतमात्ममुक्तये

प्रीतिमेतु तेन भूतिदः सदा रमापतिः ॥

९

* * *

श्री पवनजाष्टकम्

भवभयापहं भारतीपतिं भजकसौख्यदं भानुदीधितिम् ।

भुवनसुन्दरं भूतिदं हरिं भजत सज्जना मारुतात्मजम् ॥

१

अमितविक्रमं ह्यञ्जनासुतं भयविनाशनं त्वञ्जलोचनम् ।

असुरघातिनं ह्यब्धिलङ्घिनं भजत सज्जना मारुतात्मजम् ॥

२

-
- परभयङ्करं पाण्डुनन्दनं पतितपावनं पापहारिणम् ।
परमसुन्दरं पङ्कजाननं भजत सज्जना मारुतात्मजम् ॥ ३
- कलिविनाशकं कौरवान्तकं कलुषसंहरं कामितप्रदम् ।
कुरुकुलोद्धवं कुम्भिणीपतिं भजत सज्जना मारुतात्मजम् ॥ ४
- मतविवर्धनं मायिमर्दनं मणिविभङ्गनं मध्वनामकम् ।
महितसन्मतिं मानदायकं भजत सज्जना मारुतात्मजम् ॥ ५
- द्विजकुलोद्धवं दिव्यविग्रहं दितिजहारिणं दीनरक्षकम् ।
दिनकरप्रभं दिव्यमानसं भजत सज्जना मारुतात्मजम् ॥ ६
- कपिकुलोद्धवं केसरीसुतं भरतपङ्कजं भीमनामकम् ।
विबुधवन्दितं विप्रवंशजं भजत सज्जना मारुतात्मजम् ॥ ७
- पठति यः पुमान् पापनाशकं पवनजाष्टकं पुण्यवर्धनम् ।
परमसौख्यदं ज्ञानमुत्तमं भुवि सुविर्मलं याति सम्पदम् ॥ ८

* * *

श्री यन्त्रोद्धारकमङ्गलाष्टकम्

(भीमसेनविरचितम्)

- यन्त्रोद्धारकनामको रघुपतेराजां गृहीत्वाऽर्णवं
तीर्त्याऽशोकवने स्थितां स्वजननीं सीतां निशाम्याशुगः ।
- कृत्वा संविदमङ्गुलीयकमिदं दत्वा शिरोभूषणं
सङ्घृष्णार्णवमुत्पपात हनूमान् कुर्यात् सदा मङ्गलम् ॥ १
- प्राप्तस्तं सदुदारकीर्तिरनिलः श्रीरामपादाम्बुजं
नत्वा कीशपतिर्जगाद् पुरतः संस्थाप्य चूडामणिम् ।

- विज्ञाप्यार्णविलङ्घनादिशुभकृनानाविधं भूतिदं
यन्त्रोद्धारकनाममारुतिरयं कुर्यात् सदा मङ्गलम्॥ २
- धर्मधर्मविचक्षणः सुरतरुभक्तेष्टसन्दोहने
दुष्टारातिकरीन्द्रकुम्भदलने पञ्चाननः पाण्डुजः ।
द्रौपद्यै प्रददौ कुबेरवनजं सौगन्धिपुष्पं मुदा
यन्त्रोद्धारकनाममारुतिरयं कुर्यात् सदा मङ्गलम्॥ ३
- यः किर्मिरहिडिम्बकीचकबकान् प्रख्यातरक्षोजनान्
संहृत्य प्रययौ सुयोधनमहन् दुःशासनादीन् रणे ।
मित्वा तद्वदयं स घोरगदया सन्मङ्गलं दत्तवान्
यन्त्रोद्धारकनाममारुतिरयं कुर्यात् सदा मङ्गलम्॥ ४
- यो भूमौ महदाङ्गया निजपतेजातिं जगज्जीवने
वेदव्यासपदाम्बुजैकनिरतः श्रीमध्यगेहालये ।
सम्प्राप्ते समये त्वमूर्त् स च गुरुः कर्मान्दिचूडामणिः
यन्त्रोद्धारकनाममारुतिरयं कुर्यात् सदा मङ्गलम्॥ ५
- मिथ्यावादकुभाष्यखण्डनपटुर्ध्वाभिधो मारुतिः
सञ्ज्ञाष्यामृतमादरान्मुनिगणैः पेपीयमानं मुदा ।
स्पृष्ट्वा यः सततं सुरोत्तमगणान् सम्पात्ययं सर्वदा
यन्त्रोद्धारकनाममारुतिरयं कुर्यात् सदा मङ्गलम्॥ ६
- पाकार्कार्कसमानसान्द्र परमासाकीर्ककाकारिभि-
र्विद्यासार्कजवानरेरितरुणा पीतार्कचक्रः पुरा ।
कङ्काकर्नुचरार्कतस्तजरया तस्ताङ्कजातान्वितो
यन्त्रोद्धारकनाममारुतिरयं कुर्यात् सदा मङ्गलम्॥ ७

श्रीमद्यासमुनीन्द्रवन्द्यचरणः श्रेष्ठार्थसम्पूरणः

सर्वाधौघनिवारणः प्रविलसन्मुद्रादिसम्भूषणः ।

सुग्रीवादिकपीन्द्रमुख्यशरणः कल्याणपूर्णः सदा

यन्त्रोद्धारकनाममारुतिरयं कुर्यात् सदा मङ्गलम् ॥

८

यन्त्रोद्धारकमङ्गलाष्टकमिदं सर्वेष्टसन्दायकं

दुस्तापत्रयवारकं द्विजगणैः सङ्घृत्यमाणं मुदा ।

भक्ताग्रेसरभीमसेनरचितं भक्त्या सदा यः पठे-

च्छ्रीमद्वायुसुतप्रसादमतुलं प्राप्नोत्यसौ मानवः ॥

९

* * *

श्री हनुमद्वीतम्

विनुतदैवते विश्वसद्गुरो हनुमदाख्य भो हन्त ते नमः ।

१

मनुजतां गते प्रेमतः सदा जनुरलङ्गलं जायतां ध्रुवम् ॥

विमलगौतमीवारिमज्जनैः सुमतिभिः सदा सेवितं भजे ।

२

विमलचेतसा वायुनन्दनं कमललोचनं कामितार्थदम् ॥

रघुपतिप्रियं राक्षसाप्रियं त्वधविदारकं स्वाङ्गिसेविनाम् ।

३

जगदधीश्वरं जानकीहितं नगवराहरं नौमि सादरम् ॥

वटतरोरधोऽवस्थितं हरिं कटकपूर्वकाकल्पभूषणम् ।

४

शठकुठारकं शङ्करं सतां भट्टमं हरिं भावयाम्यहम् ॥

कविवरेण सत्कृष्टनामिना सुतपसाऽङ्गना स्थापितं किल ।

५

क्षितिसुधाशिनां क्षेमदं सदागतिसुतं स्तुवे गेयचर्यकम् ॥

वनधिलङ्घनावाससद्यशाः कनकदीधिते कामिते दिशाम् ।

सुनयने सुरेशार्चकादशो हनुमदाख्य मे हे मरुत्सुत ॥ ६

कपिगणाधिपं कल्पपादपं स्वपदसेविनां सन्ततं सताम् ।

विपणिभूतपैर्वन्दितं सुराधिपतिभिर्जे धीकृतेऽनिलम् ॥ ७

भीम मध्व मे भो त्वदागमे रमणमञ्जसा रामतुष्टिदम् ।

श्रमनिवारकं शान्तिदायकं त्वमनुसेवितुस्त्वां दिशोरज ॥ ८

सोन्नमित्यभिधोपेतग्रामसंस्थहनूमतः ।

इमां साङ्कर्षिणीं गीतां पठन् कामितमाप्नुयात् ॥ ९

* * *

श्री भोगापुरेशहनुमत्स्तोत्रम्

प्रणमतु मम मूर्धा भारती प्राणभार्या-

भ्रगभुजगपमर्गेन्द्रादिदेवर्षिवन्द्यम् ।

सकलसुरपतेऽङ्गीन्दीवरद्वन्द्वमुग्रो-

ग्रतररिपुकुलघ्नं नाथ भोगापुरेशम् ॥ १

यत इतरमृते त्वां मामनुग्राहकं द्राग्

सुपयनपविजाने नैव जाने न जाने ।

विधिकरनिकरेतश्चाधमं मां प्रसन्नं

ह्यव किल कृपया त्वां नौमि भोगापुरेशम् ॥ २

वरसदनुजिघृक्षात्तेन तेऽनल्पशक्ते

कपिवरवपुषाविर्भूय भोगापुरे भोः ।

विषयविषविशिष्टाशेषदोषान्तकं त्वां

निखिलनिजजनानां नौमि भोगापुरेशम् ॥ ३

असदसुमदतिव्यामोहनार्थं त्विहादा-

वनिमिषमधुकेस्वीकर्तुमाससघसम् ।

उपयम महसुप्राग्वर्चलादोर्ग्रहं त्वां

निजजनकृतसेवां नौमि भोगापुरेशम् ॥

४

स्वजनगणगते कौण्डिन्यगोत्रेऽथ कृष्णे

सति तव वरसेवां कर्तरीहाभ्यकार्षीत् ।

स्वजनवरदरूपं व्यक्तमञ्जोन्तं त्वां

सदयहृदयभक्त्या नौमि भोगापुरेशम् ॥

५

निजजयविजयौ यो जन्मात्मजत्वि-

जनिजयदपज्ञाभ्युज्जनिं द्वन्द्वभाजम् ।

विविधवृजिनसज्जान् मां समभ्युद्धरन्तं

कजजनुरनुजं त्वां नौमि भोगापुरेशम् ॥

६

खलकदन कदाचिन्मूर्तिभेदेऽपि तत्रा-

धिकतरनिजतेजो दर्शयन् शङ्कितान् स्वम् ।

अनुदिनमनुकम्पा मध्यलं नाथ तेऽस्तु

स्वविधिकरजे त्वां नौमि भोगापुरेशम् ॥

७

कपिकुलतिलकेशाशोक्तमं स्वाशु भग्नं

तव पदयुगलं मे सेवितुं प्रादित त्वम् ।

पदकमलनिषेवा नाथ ते मां हि नेष्य-

त्युचितगतिमलं त्वां नौमि भोगापुरेशम् ॥

८

नुतिगतपदमुक्तामालयेत्यष्टपद्य-

प्रवरतमगुणिन्या मालिनी कृष्णजन्या ।

सुफलमिह हनूमन्मूर्तिरेषाप्यमुत्र

स्तुतिमथ पठते तामञ्चसा ते प्रदद्यात् ॥ ९

वाग्विद्विञ्चसहस्रकेन्द्रमुनिमुख्यादिप्रणीतार्हण

प्राण त्वं कृपया त्वदद्विनिरतं नः पोषकं चान्वहम् ।

त्वच्छक्तस्वभिमन्त्रिताक्षतशिखं तत्कामितं पूरयन्

श्रीमद्वेङ्कटराजमाश्वव चिरं भोगेश तुभ्यं नमः ॥ १०

* * *

श्री भोगापुरेशाष्टकम्

श्रीमद्भोगापुरेशो भवतु भवगुरुर्भूतये मे दयालुः

ज्ञानं भक्तिं विरक्तिं प्रदित शमदमाद्यज्ञजातं सुखाय ।

स्तोतुं वाऽऽराधितुं त्वां न च मम सुमतिः कल्यदीनेन्द्रियेशैः

सन्मार्गाद्वान्तितोऽयं पुरुगुण दयया पाहि भोगापुरेश ॥ १

मूढोऽहं ज्ञानहीनस्तव पदयुगले भक्तिहीनो दुरात्मा-

थापि त्वामेव जाने गुरुवर वचसा स्वामिनं नापरं वा ।

तस्मादस्मत्कृतागः क्षमय कुरु कृपां सत्वसिन्धो हनूमन्

दास्यं मे देहि नित्यं दशरथतनयप्रीत भोगापुरेश ॥ २

त्वद्वृत्पद्मान्तरज्ञे सकलगुणगणालङ्घताङ्गो विदोषः

स्वामी वेदान्तवेद्यो मम मनसि तथा वर्ततां श्रीमनोऽः ।

श्रीमद्भोगापुरेशानिलतनय हितं मामकं वेत्सि सर्वं

किं मे विज्ञापनीयं सकलमपि सदा जानतः पूर्णशक्तेः ॥ ३

रक्षः पुत्रप्रणाशो जलनिधितरणं द्रोणगिर्याहृतिश्च-

त्याद्यं दुः साध्यकर्म त्वयि कृतवति मे संशयं याति चेतः ।

यद्यस्मन्मानसस्थप्रबलतरमहाकाममुख्यारिनाशो

भूयाच्छ्रीघ्रं त्वयाऽयं सकलमपि बलं वेद्धि ते सत्यमेव ॥ ४

सर्वात्मप्रेरकेशाङ्गुष्ठबलनिखिलप्राणिवृन्दप्रविष्टा-

नेकै रूपै रमेशां परिचरसि हरे वेत्ति कस्ते महत्त्वम् ।

वत्सानुक्रोशादृष्टिर्भवतु मयि चिरं संसृतिव्याधिरुणे

श्रीमद्भोगापुरेशाभयद विरतिविज्ञानमक्त्यादिपूर्ण ॥ ५

भग्ने बिम्बे कदाचित् पुनरपि गुरुसत्पाणिलब्धप्रतिष्ठः

सान्निध्यं व्यजितुं यो निहितद्युतिमहादीपतस्मो व्यतानीत् ।

सर्वत्राद्वा पतञ्जान् मुहुरथ सुजनैः प्रार्थितः सञ्जहार

श्रीमद्भोगापुरेशां तमखिलफलदं सम्भजे पूर्वज्येष्ठम् ॥ ६

दुर्बुद्धिं दुर्विकारं हर हर हनुमन् पापजालं मदीयं

त्वत्सेवैकोपयुक्तां श्रियमपि दिश मे योग्यतां नातिलङ्घ्य ।

भूयो वृद्धिर्यथा स्यात् तव पदयुगलद्वन्द्वभक्तेरजस्तं

नर्ते त्वां मे गतिः स्यादिति धृतमनसा पालय स्वप्रपन्नम् ॥ ७

इष्टानिष्टासिनाशप्रकटितनिजसद्किंवर्गात्मशक्तिः

स्वस्वान्तध्यातसीतारमणसुचरणो मुक्तिविघ्नेभसिंहः ।

स्मृत्याऽशेषाघहताऽभिलषितफलदः शेषरुद्रादिवन्द्यः

पायाङ्गोगापुरेशश्वरणसुरशिरोरत्नमस्मान् सुदीनान् ॥ ८

श्रीमद्भोगापुरेशस्तुतिमिति कृतवान् भक्तिपूतान्तरात्मा

प्राणश्लोकाष्टकेन त्रिदशमुनिसमादिष्टमन्त्राङ्गजन्मा ।

यस्तां भक्त्या समेतः शुचिरिह पठते नित्यमस्याखिलेष्ट

दत्वाऽनिष्टं च हन्ति प्रथितसुमहिमा प्राणिवृन्दप्रणेता ॥ ९

। इति श्री भोगापुरेशाष्टकम् ॥

श्री पञ्चमुखिहनुमत्पञ्चरत्नम्

(वेङ्कटार्यकृतम्)

श्रीरामपादसरसीरुहभृङ्गराज
संसारवार्धिपतितोद्धरणावतार ।
दोः साध्यराज्यधनयोषिददभ्रबुद्धे
पञ्चाननेश मम देहि करावलम्बम् ॥

१

आप्रातरात्रिशकुनाथनिकेतनालि-
सञ्चारकृत्य पटुपादयुगस्य नित्यम् ।
मानाथसेविजनसङ्गमनिष्टृतं नः
पञ्चाननेश मम देहि करावलम्बम् ॥

२

षड्वग्वैरिसुखकृद्भवदुर्गुहाया-
मज्जानगाढतिमिरातिभयप्रदायाम् ।
कर्मानिलेन विनिवेशितदेहधर्तुः
पञ्चाननेश मम देहि करावलम्बम् ॥

३

सच्छास्त्रवार्धिपरिमज्जनशुद्धचित्ता-
स्त्वत्पादपद्मपरिचिन्तनमोदसान्द्राः ।
पश्यन्ति नो विषयदूषितमानसं मां
पञ्चाननेश मम देहि करावलम्बम् ॥

४

पञ्चेन्द्रियार्जितमहाखिलपापकर्मा
शक्तो न भोक्तुमिव दीनजनो दयालो ।
अत्यन्तदुष्टमनसो दृढनष्टदष्टः
पञ्चाननेश मम देहि करावलम्बम् ॥

५

इत्थं शुभं भजकवेङ्कटपण्डितेन
पञ्चाननस्य रचितं खलु पञ्चरत्नम्।
यः पापठीति सततं परिशुद्धभक्त्या
सन्तुष्टिमेति भगवानखिलेष्टदायी ॥

* * *

६

श्री हनूमन्नवरत्नपद्ममाला

श्रितजनपरिपालं रामकार्यानुकूलं
धृतशुभगुणजालं यातुतन्त्वार्तिमूलम्।
स्मितमुखसुकपोलं पीतपाटीरचेलं
पतिनितिनुतिलोलं नौमि वातेशबालम्॥

१

दिनकरसुतमित्रं पञ्चवक्त्रं त्रिनेत्रं
शिशुतनुकृतचित्रं रामकारुण्यपात्रम्।
अशनिसद्वशगात्रं सर्वकार्येषु जैत्रं
भवजलधिवहित्रं स्तौमि वायोः सुपुत्रम्॥

२

मुखविजितशशाङ्कं चेतसा प्राप्तलङ्कं
गतनिशिचरशङ्कं क्षालितात्मीयपङ्कम्।
नगकुसुमविटङ्कं त्यक्तशापाख्यशृङ्कं
रिपुहृदयलटङ्कं नौमि रामध्वजाङ्कम्॥

३

दशरथसुतदूतं सौरसास्योद्रगीतं
हतशशिरिपुसूतं ताक्ष्यविगातिपातम्।
मितसगरजखातं मार्गिताशेषकेतं
नयनपथगसीतं भावये वातजातम्॥

४

निगदितसुखिरामं सान्त्वितैक्ष्वाकुवामं
 कृतविपिनविरामं सर्वरक्षोतिभीमम् ।
 रिपुकुलकलिकामं रावणाख्याब्जसोमं
 मतरिपुबलसीमं चिन्तये तं निकामम् ॥

५

निहतनिखिलशूरः पुच्छवह्निप्रचारो
 द्रुतगतपरतीरः कीर्तिताशेषसारः ।
 समसितमधुधारो जातपम्पावतारो
 नतरघुकुलवीरः पातु वायोः कुमारः ॥

६

कृतरघुपतितोषः प्राप्ससीताङ्गभूषः
 कथितचरितशेषः प्रोक्तसीतोक्तभाषः ।
 मिलितसखिहनूषः सेतुजाताभिलाषः
 कृतनिजपरिपोषः पातु कीनाशवेषः ॥

७

क्षपितबलिविपक्षो मुष्टिपातार्तरक्षो
 रविजनपरिमोक्षो लक्ष्मणोद्धारदक्षः ।
 हृतमृतिपरपक्षो जातसीतापरोक्षो
 विरमितरणदीक्षः पातु मां पिङ्गलाक्षः ॥

८

सुखितसुहृदनीकः पुष्पयानप्रतीकः
 शमितभरतशोको दृष्टरामाभिषेकः ।
 स्मृतपतिसुखिसेको रामभक्तप्रवेकः
 पवनसुकृतपाकः पातु मां वायुतोकः ॥

अष्टाश्रीकृतनवरत्नपद्ममालां
 भक्त्या श्रीहनुमदुरःस्थले निबद्धाम् ।

९

सङ्गृह्य प्रयत्नना जपेत् सदा यः

सोऽभीष्टं हरिवरतो लभेत शीघ्रम् ॥

१०

* * *

श्री हनुमचतुर्विंशतिः

पूज्य श्रीसच्चिदानन्द शिवाभिनवनृसिंह भारती रचिता

यो बाल्येऽपि दिनेऽन्प्रोद्यन्तं पक्षदिव्यफलबुद्ध्या ।

१

व्युदपतदाशु हि पुष्करमादातुं नौमि तं समीरसुतम् ।

यस्मै भगवान्ब्रह्मा प्रायच्छद्वायुतृसये पूर्वम् ।

२

विविधान्वरान्वरांस्तं वन्दे दुर्ज्ञेयदिव्यमहिमानम् ।

सुरसावदनं विपुलं तरसा गत्वा विनिर्गतं दृष्ट्वा ।

३

यं सुरनिकरा विस्मयमाजग्मुनौमि तं महाप्राज्ञम् ॥

लङ्कापुराधिदैवतगर्वं वेगाच्चपेटिकादानात् ।

४

निर्मूलं यश्चक्रे वन्दे तं वायुसूनुमितबलम् ॥

गोष्ठदवत्सरितांनिधिमुल्लङ्घ्याशोकविपिनगां सीताम् ।

५

अद्राक्षीङ्गयरहितो यस्तं प्रणमामि शिंशुपामूले ॥

रामादेशश्रवणानन्दादुद्धूतशोकगन्धां यः ।

६

सीतां चक्रे मतिमांस्तमहं प्रणमामि शोकविच्छित्यै ॥

योऽक्षकुमारप्रमुखान्प्रवरान्दनुजाञ्जघान कुतुकेन ।

७

एकः सहायरहितस्तमहं प्रणमामि गन्धवहसूनुम् ॥

प्राप्य मणिं सीतायाः काननमसुरस्य सत्वरं भड्त्वा ।

८

दग्ध्वा लङ्कां योऽगाद्रधुवरनिकटं स मामवतु ॥

- सीताप्रोदितवचनान्यशेषतो यो निवेद्य रघुवीरम् ।
चक्रे चिन्तारहितं वन्दे तं चिन्तितार्थदं नमताम् ॥ ९
- समरे वक्षसि येन प्रहतः संमूर्धितः ससंज्ञोऽथ ।
प्रशाशंस रावणो यं तमतिबलानन्दवर्धनं नौमि ॥ १०
- ओषधिगिरिमतिवेगाद्वत्वानीय प्रवृद्धदिव्यतनुः ।
यो लक्ष्मणासुदानं चक्रे तं नौमि गरुडनिभवेगम् ॥ ११
- रघुपतिमुखारविन्दस्त्रवदागमशीर्षतत्त्वमकरन्दम् ।
आपीयागलमनिशां नन्दन्तं नौमि पवनमूलधनम् ॥ १२
- कनकाद्रिसदृशकायं कनकप्रदमाशु नम्रजनपद्मेः ।
रक्ताम्बुजास्यमीडे सक्तान्तः करणमिनकुलोत्तंसे ॥ १३
- कारुण्यजन्मभूमिं काकुत्स्थाङ्ग्रव्यजपूजनासक्तम् ।
कालाहितभयरहितं कामविदूरं नमामि कपिमुख्यम् ॥ १४
- कुण्डलभासिकपोलं मण्डलमङ्ग्रिप्रणम्रजन्तूनाम् ।
कुर्वन्तमीप्सितार्थैः सर्वैर्युक्तं भजेऽङ्गनासूनुम् ॥ १५
- नयनजितहेमगर्वं नवनयपारीणमञ्जनातनयम् ।
गतिविजितजनककीर्ति मतिमतिनिशितां ददानमहमीडे ॥ १६
- पुरतो भव करुणाब्धे भरताग्रचरणलग्नचित्ताब्ज ।
हर मम निखिलां चिन्तां करजितपाथोज कलितवदुरूप ॥ १७
- रविसुतमन्त्रिवरेण्यं पविताडनसहनदक्षदिव्यहनुम् ।
कविशिष्यहरणचतुरं सवितृविनेयं नमामि वातसुतम् ॥ १८

वक्षस्ताडितशैलं रक्षः पतिसैन्यमर्दनप्रवणम् ।	
रक्षाकरं नमस्याम्यक्षाधिपदूतमनिलपुण्यचयम् ॥	१९
सुरदेशिकसदृशगिरं करजैर्हीरस्य कठिनतागर्वम् ।	
नरशृङ्गतां नयन्तं नरमनिशं नौमि वाद्यमनिलसुतम् ॥	२०
श्रीपारिजातपादपमूले वासं करोषि किं हनुमन् ।	
अध्येतुमवनताखिलवाञ्छितदातृत्वमवनिजेऽदूत ॥	२१
पुरदग्धारं मनसिजजेतारं भक्तमन्तुसहनचणम् ।	
त्वामीशानं के वा न ब्रुवते ब्रूहि वायुसूनो मे ॥	२२
पुरदग्धारं मनसिजजेतारं रामनामरुचिविज्ञम् ।	
हनुमन्भवन्तमीशं वदति न कः प्रणतसर्वदोषसहम् ॥	२३
सहमानापरमूर्ते सहस्व मानाथदूत मम मन्तून् ।	
पवमानपुण्यराशो प्लवमानाब्धौ नमामि तव चरणौ ॥	२४

* * *

श्री हनुमत्सहस्रनामस्तोत्रम्-(१)

(रुद्रयामलतः)

कैलासशिखरे रम्ये देवदेवं महेश्वरम् ।	
ध्यानोपरतमासीनं नन्दिभृङ्गिगणैर्वृतम् ॥	१
ध्यानान्ते च प्रसन्नास्यमेकान्ते समुपस्थितम् ।	
दृष्ट्वा शम्भुं तदा देवी पप्रच्छ कमलानना ॥	२

देव्युवाच—

शृणु देव प्रवक्ष्यामि संशयोऽस्ति महान्मम ।
रुद्रैकादशमाख्यातं पुराहं न च वेद्धि तम् ॥ ३

कथयस्व महाप्राज्ञ सर्वतो निर्णयं शुभम् ।
समाराधयतो लोके भुक्तिमुक्तिफलं भवेत् ॥ ४

मन्त्रं यन्त्रं तथा तन्निर्णयं च विधिपूजनम् ।
तत्सर्वं ब्रूहि मे नाथ कृतार्था च भवाम्यहम् ॥ ५

ईश्वर उवाच—

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि गोप्यं सर्वागमे सदा ।
सर्वस्वं मम लोकानां नृणां स्वगर्पिवर्गदम् ॥ ६

दश विष्णुद्वादशाकास्ते चैकादश संस्मृताः ।
रुद्रः परमचण्डश्च लोकेऽस्मिन्भुक्तिमुक्तिदः ॥ ७

हनुमान्स महादेवः कालकालः सदाशिवः ।
इहैव भुक्तिकैवल्यमुक्तिदः सर्वकामदः ॥ ८

चिद्रूपी च जगद्रूपस्तथारूपविराघभूत् ।
रावणस्य वधार्थाय रामस्य च हिताय च ॥ ९

अञ्जनीगर्भसम्भूतो वायुरूपी सनातनः ।
यस्य स्मरणमात्रेण सर्वविघ्नं विनश्यति ॥ १०

मन्त्रं तस्य प्रवक्ष्यामि कामदं सुरदुर्लभम् ।
नित्यं परतरं लोके देवदैत्येषु दुर्लभम् ॥ ११

प्रणवं पूर्वमुद्घृत्य कामराजं ततो वदेत् ।

ओं नमो भगवते हनुमतेऽपि ततो वदेत् ॥	१२
ततो वैश्वानरो मायामन्त्रराजमिमं प्रिये । एवं बहुतरा मन्त्राः सर्वज्ञेषु गोपिताः ॥	१३
(ओं क्लीं नमो भगवते हनुमते स्वाहा)	
येन विज्ञातमात्रेण त्रैलोक्यं वशमानयेत् । वहिं शीतङ्करोत्येव वातं च स्थिरतां नयेत् ॥	१४
विघ्नं च नाशयत्याशु दासवत्स्याजगत्वयम् । ध्यानं तस्य प्रवक्ष्यामि हनुर्येन प्रसीदति ॥	१५
ध्यानम्—	
प्रदीपं स्वर्णविर्णार्भं बालार्करुणलोचनम् । स्वर्णमेरुविशालाङ्गं शतसूर्यसमप्रभम् ॥	१६
रक्ताम्बरं धरासीनं सुग्रीवादियुतं तथा । गोष्ठदीकृतवारीशं मशकीकृतराक्षसम् ॥	१७
पुच्छवन्तं कपीशं तं महारुद्रं भयङ्करम् । ज्ञानमुदालसद्वाहुं सर्वलङ्कारभूषितम् ॥	१८
ध्यानस्य धारणादेव विधनान्मुक्तः सदा नरः । त्रिषु लोकेषु विख्यातः सर्वत्र विजयी भवेत् ॥	१९
नाम्नां तस्य सहस्रं तु कथयिष्यामि ते शृणु । यस्य स्मरणमात्रेण वादी मूको भवेद्ध्रुवम् ॥	२०
स्तम्भनं परसैन्यानां मारणाय च वैरिणाम् । दारयेच्छाकिनीः शीघ्रं डाकिनीभूतप्रेतकान् ॥	२१

हरणं रोगशत्रूणां कारणं सर्वकर्मणाम् ।	
तारणं सर्वविद्धानां मोहनं सर्वयोषिताम् ॥	२२
धारणं सर्वयोगानां वारणं शीघ्रमापदाम् ॥	२३
 ओं अस्य श्रीहनुमतः सहस्रनामस्तोत्रमन्त्रस्य सदाशिव ऋषिः ।	
अनुष्टुप् छन्दः । श्रीहनुमान् देवता । ओं ह्रीं इति बीजम् । नम इति	
कीलकम् । स्वाहेति शक्तिः । समस्तपुरुषार्थसिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः ।	
ओमोङ्कारनमोरूपमों नमोरूपपालकः ।	
ओंकारमयोङ्कारकृदोङ्कारात्मा सनातनः ॥	२४
ब्रह्मब्रह्ममयो ब्रह्मज्ञानी ब्रह्म ब्रह्मस्वरूपवित् ।	
कपीशः कपिनाथश्च कपिनाथसुपालकः ॥	२५
कपिनाथप्रियः कालः कपिनाथस्य घातकः ।	
कपिनाथशोकहर्ता कपिभर्ता कपीश्वरः ॥	२६
कपिजीवनदाता च कपिमूर्तिः कपिर्भूतः ।	
कालात्मा कालरूपी च कालकालस्तु कालभुक् ॥	२७
कालज्ञानी कालकर्ता कालहानिः कलानिधिः ।	
कलानिधिप्रियः कर्ता कलानिधिसमप्रभः ॥	२८
कलापी च कलापाता कीशत्राता किशां पतिः ।	
कमलापतिप्रियः काकस्वरध्नः कुलपालकः ॥	२९
कुलभर्ता कुलत्राता कुलाचारपरायणः ।	
काश्यपाह्नादकः काकध्वंसी कर्मकृतां पतिः ॥	३०
कृष्णः कृष्णस्तुतिः कृष्णकृष्णरूपो महात्मवान् ।	

कृष्णवेत्ता कृष्णभर्ता कपीशः क्रोधवान् कपिः ॥	३१
कालरात्रिः कुबेरश्च कुबेरवनपालकः ।	
कुबेरधनदाता च कौसल्यानन्दजीवनः ॥	३२
कोसलेशप्रियः केतुः कपाली कामपालकः ।	
कारुण्यः करुणारूपः करुणानिधिविग्रहः ॥	३३
कारुण्यकर्ता दाता च कपिः साध्यः कृतान्तकः ।	
कूर्मः कूर्मपतिः कूर्मभर्ता कूर्मस्य प्रेमवान् ॥	३४
कुक्कुटः कुक्कुटाहानः कुञ्जरः कमलाननः ।	
कुञ्जरः कलभः केकिनादजित्कल्पजीवनः ॥	३५
कल्पान्तवासी कल्पान्तदाता कल्पविबोधकः ।	
कलभः कलहस्तश्च कम्पः कम्पपतिस्तथा ॥	३६
कर्मफलप्रदः कर्मा कमनीयः कलापवान् ।	
कमलासनबन्धश्च (कम्पः) कमलासनपूजकः ॥	३७
कमलासनसेवी च कमलासनमानितः ।	
कमलासनप्रियः कम्बुः कम्बुकण्ठोऽपि कामधुक् ॥	३८
किञ्जलकरूपी किञ्जलकः किञ्जल्कावनिवासकः ।	
खगनाथप्रियः खङ्गी खगनाथप्रहारकः ॥	३९
खगनाथसुपूज्यश्च खगनाथप्रबोधकः ।	
खगनाथवरेण्यश्च खरध्वंसी खरान्तकः ॥	४०
खरारिप्रियबन्धुश्च खरारिजीवनः सदा ।	
खङ्गहस्तः खङ्गधनः खङ्गहानी च खङ्गपः ॥	४१

खञ्जरीटप्रियः खञ्जः (खञ्जन्राता) खेचरात्मा खरारिजित् ॥	४२
खञ्जरीटपतिः पूज्यः खञ्जरीटपचञ्चलः ।	४३
खद्योतबन्धुः खद्योतः खद्योतनप्रियः सदा ॥	
गरुत्मान् गरुडो गोप्यो गरुत्मद्वर्षहारकः ।	४४
गर्विष्ठो गर्वहर्ता च गर्वहा गर्वनाशकः ॥	
गर्वो गुणप्रियो गाणो गुणसेवी गुणान्वितः	
गुणन्राता गुणरतो गुणवन्तप्रियो गुणी ॥	४५
गणेशो गणपाती च गणरूपो गणप्रियः ।	
गम्भीरोऽथ गुणाकारो गरिमा गरिमप्रदः ॥	४६
गणरक्षो गणहरो गणदो गणसेवितः ।	
गवांशो गवयन्राता गर्जितश्च गणाधिपः ॥	४७
गन्धमादनहर्ता च गन्धमादनपूजकः ।	
गन्धमादनसेवी च गन्धमादनरूपधृक् ॥	४८
गुरुर्गुरुप्रियो गौरो गुरुसेव्यो गुरुन्नतः ।	
गुरुगीतापरो गीतो गीतविद्यागुरुर्गुरुः ॥	४९
गीताप्रियो गीतरातो गीतज्ञो गीतवानपि ।	
गायत्र्या जापको गोष्ठो गोष्ठदेवोऽथ गोष्ठपः ॥	५०
गोष्ठदीकृतवारीशो गोविन्दो गोपबन्धकः ।	
गोवर्धनधरो गर्वो गोवर्धनप्रपूजकः ॥	५१
गन्धवर्वो गन्धवर्तो गन्धवर्वानन्दनन्दितः ।	
गन्धो गदाधरो गुप्तो गदाढ्यो गुह्यकेश्वरः ॥	५२

गिरिजापूजको गीश्च गीवर्णिं गोष्टिस्तथा ।	
गिरिगिरिप्रियो गर्भो गर्भपो गर्भवासकः ॥	५३
गभस्तिग्रासको ग्रासो ग्रासदाता ग्रहेश्वरः ।	
ग्रहो ग्रहेशानो ग्राहो ग्रहदोषविनाशनः ॥	५४
ग्रहारूढो ग्रहपतिर्ग्रहणो ग्रहणाधिपः ।	
गोली गव्यो गवेशश्च गवाक्षमोक्षदायकः ॥	५५
गणो गम्यो गणदाता गरुडध्वजवल्लभः ।	
गेहो गेहप्रदो गम्यो गीतागानपरायणः ॥	५६
गहरो गहरत्राणो गर्गो गर्गेश्वरप्रदः ।	
गर्गप्रियो गर्गरतो गौतमो गौतमप्रदः ॥	५७
गज्ञास्त्रायी गयानाथो गयापिण्डप्रदायकः ।	
गौतमीतीर्थचारी च गौतमीतीर्थपूजकः ॥	५८
गणेन्द्रोऽथ गणत्राता ग्रन्थदो ग्रन्थकारकः ।	
घनाङ्गो(घो)घातको घोरो घोररू पी घनप्रदः ॥	५९
घोरदंष्ट्रो घोरनखो घोरघाती घनेतरः ।	
घोरराक्षसघाती च घोररूप्यघर्दर्पहा ॥	६०
घर्मो घर्मप्रदश्चैव घर्मरूपी घनाघनः ।	
घनध्वनिरतो घण्टावाद्यप्रियघृणाकरः ॥	६१
घोघो घनस्वनो घूर्णो घूर्णितोऽपि घनालयः ।	
डकारो डप्रदो डान्तश्चन्द्रिकामोदमोदकः ॥	६२
चन्द्ररूपश्चन्द्रवन्द्यश्चन्द्रात्मा चन्द्रपूजकः ।	
चन्द्रप्रेमश्चन्द्रविन्बन्धामरप्रियः चञ्चलः ॥	६३

चन्द्रवक्त्रश्चकोराक्षश्चन्द्रनेत्रश्चतुर्भुजः ।	
चञ्चलात्मा चरश्चर्मी चलत्खञ्जनलोचनः ॥	६४
चिद्रूपश्चित्रपानश्च चलच्छ्रिताचितार्चितः ।	
चिदानन्दश्चितश्चैत्रश्चन्द्रवंशस्य पालकः ॥	६५
छत्रश्छत्रप्रदश्छत्री छत्ररूपी छिदांछदः ।	
छलहा छलदश्छिन्नश्छिन्नधाती क्षपाकरः ॥	६६
छद्मरूपी छद्महारी छली छलतरुस्तथा ।	
छायाकर द्युतिश्छन्दश्छन्दविद्याविनोदकः ॥	६७
छिन्नारातिश्छिन्नपापश्छन्दवारणवाहकः ।	
छन्दश्छत्रहनश्छिप्रश्छवनश्छन्मदश्छमी ॥	६८
क्षमागारः क्षमाबन्धः क्षपापतिप्रपूजकः ।	
छलधाती छिद्रहारी छिद्रान्वेषणपालकः ॥	६९
जनो जनार्दनो जेता जितारिर्जितसङ्गरः ।	
जितमृत्युर्जरातीतो जनार्दनप्रियो जयः ॥	७०
जयदो जयकर्ता च जयपातो जयप्रियः ।	
जितेन्द्रियो जितारातिर्जितेन्द्रियप्रियो जयी ॥	७१
जगदानन्ददाता च जगदानन्दकारकः ।	
जगद्वन्द्यो जगज्जीवो जगतामुपकारकः ॥	७२
जगद्वाता जगद्वारी जगद्वीजो जगत्पिता ।	
जगत्पतिप्रियो जिष्णुजिष्णुजिज्ञिष्णुरक्षकः ॥	७३
जिष्णुवन्द्यो जिष्णुपूज्यो जिष्णुमूर्तिविभूषितः ।	
जिष्णुप्रियो जिष्णुरतो जिष्णुलोकाभिवासकः ॥	७४

जयो जयप्रदो जायो जायको जयजाड्यहा ।	
जयप्रियो जनानन्दो जनदो जनजीवनः ॥	७५
जयानन्दो जपापुष्पवल्लभो जयपूजकः ।	
जाड्यहर्ता जाड्यदाता जाड्यकर्ता जडप्रियः ॥	७६
जगब्रेता जगब्राथो जगदीशो जनेश्वरः ।	
जगन्मङ्गलदो जीवो जगत्यवनपावनः ॥	७७
जगत्त्राणो जगत्प्राणो जानकीपतिवत्सलः ।	
जानकीपतिपूज्यश्च जानकीपतिसेवकः ॥	७८
जानकीशोकहारी च जानकीदुःखमञ्जनः ।	
यजुर्वेदो यजुर्वक्ता यजुःपाठप्रियो व्रती ॥	७९
जिष्णुर्जिष्णुकृतो जिष्णुधाता जिष्णुविनाशनः ।	
जिष्णुहा जिष्णुपाती तु जिष्णुराक्षसघातकः ॥	८०
जातीनामग्रगण्यश्च जातीनां वरदायकः ।	
झूँझुरो झूँझुरो झूँझनवरो झंझानिषेवितः ॥	८१
झिल्लीरवस्वरो अन्तो अवर्णो अनतोऽवदः ।	
टकारादिष्टकारान्तष्टवण्ठप्रपूजकः ॥	८२
टिड्मष्टिड्मस्तिष्टिड्मप्रियवत्सलः ।	
ठकारवर्णनिलयष्टकारवर्णवासितः ॥	८३
ठकारवीरभरितष्टकारप्रियदर्शकः ।	
डाकिनीनिरतो डङ्गो डङ्गिनीप्राणहारकः ॥	८४
डाकिनीवरदाता च डाकिनीभयनाशनः ।	
डिष्टिमध्वनिकर्ता च डिम्भो डिम्भातरेतरः ॥	८५

दक्षादक्षानवो दक्षावाद्यष्टकामहोत्सवः ।	
णांत्यो णान्तो णवर्णश्च णसेव्यो णप्रपूजकः ॥	८६
तन्त्री तन्त्रप्रियस्तल्पस्तन्त्रजित्तन्त्रवाहकः ।	
तन्त्रपूज्यस्तन्त्ररतस्तन्त्रविद्याविशारदः ॥	८७
तन्त्रयन्त्रजयी तन्त्रधारकस्तन्त्रवाहकः ।	
तन्त्रवेत्ता तन्त्रकर्ता तन्त्रयन्त्रवरप्रदः ॥	८८
तन्त्रदस्तन्त्रदाता च तन्त्रपस्तन्त्रदायकः ।	
तत्त्वदाता च तत्त्वज्ञस्तत्त्वस्तत्त्वप्रकाशकः ॥	८९
तन्द्रा च तपनस्तल्पतलातलनिवासकः ।	
तपस्तपःप्रियस्तापत्रयतापी तपःपतिः ॥	९०
तपस्वी च तपोज्ञाता तपतामुपकारकः ।	
तपस्तपोत्रपस्तापी तापदस्तापहारकः ॥	९१
तपःसिद्धिस्तपोत्रद्विस्तपोनिधिस्तपःप्रभुः ।	
तीर्थस्तीर्थरतस्तीव्रस्तीर्थवासी तु तीर्थदः ॥	९२
तीर्थपस्तीर्थकृत्तीर्थस्वामी तीर्थविरोधकः ।	
तीर्थसेवी तीर्थपतिस्तीर्थव्रतपरायणः ॥	९३
त्रिदोषहा त्रिनेत्रश्च त्रिनेत्रप्रियबालकः ।	
त्रिनेत्रप्रियदासश्च त्रिनेत्रप्रियपूजकः ॥	९४
त्रिविक्रमस्त्रिपादूर्ध्वस्तरणिस्तारणिस्तमः ।	
तमोरूपी तमोध्वंसी तमस्तिमिरधातकः ॥	९५
तमोधृक्तमसस्तमतारणिस्तमसोऽन्तकः ।	
तमोहृत्तमकृत्ताम्रस्ताम्रौषधिगुणप्रदः ॥	९६

तैजसस्तेजसां मूर्तिस्तेजसः प्रतिपालकः ।	
तरुणस्तर्कविज्ञाता तर्कशास्त्रविज्ञारदः ॥	९७
तिभिंगिलस्तत्त्वकर्ता तत्त्वदाता व तत्त्ववित् ।	
तत्त्वदर्शी तत्त्वगामी तत्त्वभुक्तत्त्ववाहनः ॥	९८
त्रिदिवस्त्रिदिवेशश्च त्रिकालश्च तमिस्त्रहा ।	
स्थाणुः स्थाणुप्रियः स्थाणुः सर्वतोऽपि च वासकः ॥	९९
दयासिन्धुर्दयारूपो दयानिधिर्दयापरः ।	
दयामूर्तिर्दयादाता दयादानपरायणः ॥	१००
देवेशो देवदो देवो देवराजाधिपालकः ।	
दीनबन्धुर्दीनदाता दीनोद्धरणदिव्यदृष्टक् ॥	१०१
दिव्यदेहो दिव्यरूपो दिव्यासननिवासकः ।	
दीर्घकेशो दीर्घपुच्छो दीर्घसूत्रोऽपि दीर्घभुक् ॥	१०२
दीर्घदर्शी दूरदर्शी दीर्घबाहुस्तु दीर्घपः ।	
दानवारिदरिद्रारिदैत्यारिदस्युभञ्जनः ॥	१०३
दंशी दण्डी दण्डधरो दण्डपो दण्डदायकः ।	
दामोदरप्रियो दत्तात्रेयपूजनतत्परः ॥	१०४
दर्बादिलहुतप्रीतो दद्रुरोगविनाशकः ।	
धर्मो धर्मी धर्मचारी धर्मशास्त्रपरायणः ॥	१०५
धर्मात्मा धर्मनेता च धर्मदृग्धर्मधारकः ।	
धर्मध्वजो धर्ममूर्तिर्धर्मराजस्य त्रासकः ॥	१०६
धाता ध्येयो धनो धन्यो धनदो धनपो धनी ।	
धनदत्राणकर्ता च धनप्रतिपालकः ॥	१०७

धरणीधरप्रियो धन्वी धनवद्धनधारकः ।	
धन्वीशवत्सलो धीरो धातृमोदप्रदायकः ॥	१०८
धात्रैश्वर्यप्रदाता च धात्रीशप्रतिपूजकः ।	
धात्रात्मा च धरानाथो धरानाथप्रबोधकः ॥	१०९
धर्मिष्ठो धर्मकेतुश्च धवलो धवलप्रियः ।	
धवलाचलवासी च धेनुदो धेनुपो धनी ॥	११०
धवनिरूपो धवनिप्राणो धवनिधर्मप्रबोधकः ।	
धर्मधिक्षो ध्वजो धूम्रो धातुरोधिविरोधकः ॥	१११
नारायणो नरो नेता नदीशो नरवानरः ।	
नन्दीसंक्रमणो नाट्यो नाट्यवेत्ता नटप्रियः ॥	११२
नारायणात्मको नन्दी नन्दिशृंगिगणाधिपः ।	
नन्दिकेशवरवर्मा च नन्दिकेश्वरपूजकः ॥	११३
नरसिंहो नटो नीपो नखयुद्धविशारदः ।	
नखायुधो नलो नीलो नलनीलप्रमोदकः ॥	११४
नवद्वारपुराधारो नवद्वारपुरातनः ।	
नरनारयणस्तुत्यो नखनाथो नगेश्वरः ॥	११५
नखदंष्ट्रायुधो नित्यो निराकारो निरञ्जनः ।	
निष्कलङ्घो निरवद्यो निर्मलो निर्ममो नगः ॥	११६
नगरग्रामपालश्च निरन्तो नगराधिपः ।	
नागकन्याभयध्वंसी नागारिप्रियनागरः ॥	११७
पीताम्बरः पद्मनाभः पुण्डरीकाक्षपावनः ।	
पद्माक्षः पद्मवक्त्रश्च पद्मासनप्रपूजकः ॥	११८

पद्ममाली पद्मपरः पद्मपूजनतत्परः ।	
पद्मपाणिः पद्मपादः पुण्डरीकाक्षसेवनः ॥	११९
पावनः पवनात्मा च पवनात्मजः पापहा ।	
परः परतरः पद्मः परमः परमात्मकः ॥	१२०
पीताम्बरः प्रियः प्रेम प्रेमदः प्रेमपालकः ।	
प्रौढः प्रौढपरः प्रेतदोषहा प्रेतनाशकः ॥	१२१
प्रभञ्जनान्वयः पञ्च पञ्चाक्षरमनुप्रियः ।	
पन्नगारिः प्रतापी च प्रपञ्चः परदोषहा ॥	१२२
पराभिचारशमनः परसैन्यविनाशकः ।	
प्रतिवादिमुखस्तम्भः पुराधारः पुरास्तुत् ॥	१२३
पराजितः परंब्रह्म परात्परपरात्परः ।	
पातालगः पुराणश्च पुरातनः म्लवङ्गमः ॥	१२४
पुराणपुरुषः पूज्यः पुरुषार्थप्रपूरकः ।	
म्लवगेशः पलाशारिः पृथुकः पृथिवीपतिः ॥	१२५
पुण्यशीलः पुण्यराशिः पुण्यात्मा पुण्यपालकः ।	
पुण्यकीर्तिः पुण्यगीतिः प्राणदः प्राणपोषकः ॥	१२६
प्रवीणश्च प्रसन्नश्च पार्थध्वजनिवासकः ।	
पिङ्गकेशः पिङ्गरोमा प्रणवः पिङ्गलप्रणः ॥	१२७
पराशारः पापहर्ता पिप्पलाश्रयसिद्धिदः ।	
पुण्यश्लोकः पुरातीतः प्रथमः पुरुषः पुमान् ॥	१२८
पुराधारश्च प्रत्यक्षः परमेष्ठी पितामहः ।	
फुलारविन्दवदनः फुलोत्कमललोचनः ॥	१२९

फृत्कारः फृत्करः फृश्च फूदमन्त्रपरायणः ।	
स्फटिकाद्रिनिवासी च फुलेन्दीवरलोचनः ॥	१३०
वायुरूपी वायुसुतो वाय्वात्मा वामनाशकः ।	
वनो वनचरो बालो बालत्राता तु बालकः ॥	१३१
विश्वनाथश्च विश्वं च विश्वात्मा विश्वपालकः ।	
विश्वधाता विश्वकर्ता विश्ववेत्ता विशांपतिः ॥	१३२
विमलो विमलज्ञानो विमलानन्ददायकः ।	
विमलोत्पलवक्त्रश्च विमलात्मा विलासकृत् ॥	१३३
बिन्दुमाधवपूज्यश्च बिन्दुमाधवसेवकः ।	
बीजोऽथ वीर्यदो बीजहारी बीजप्रदो विभुः ॥	१३४
विजयो बीजकर्ता च विभूतिर्भूतिदायकः ।	
विश्ववन्द्यो विश्वगम्यो विश्वहर्ता विराट्तनुः ॥	१३५
बुलकारहतारातिर्वसुदेवो वनप्रदः ।	
ब्रह्मपुच्छो ब्रह्मपरो वानरो वानरेश्वरः ॥	१३६
बलिबन्धनकृद्विश्वतेजा विश्वप्रतिष्ठितः ।	
विभोक्ता च वायुदेवो वीरवीरो वसुन्धरः ॥	१३७
वनमाली वनध्वंसी वारुणो वैष्णवो बली ।	
विभीषणप्रियो विष्णुसेवी वायुगविर्विदुः ॥	१३८
विपद्मो वायुवंशश्च वेदवेदाङ्गपारगः ।	
बृहत्तनुर्बृहत्पादो बृहत्कायो बृहद्यशाः ॥	१३९
बृहन्नासो बृहद्वाहुर्बृहन्मूर्तिर्बृहत्स्तुतिः ।	
बृहद्वनुर्बृहज्ज्ञो बृहत्कायो बृहत्करः ॥	१४०

बृहद्रतिर्बृहत्पुच्छो बृहल्लोकफलप्रदः ।	
बृहत्सेव्यो बृहच्छक्तिर्बृहद्विद्याविशारदः ॥	१४१
बृहल्लोकरतो विद्या विद्यादाता विदिक्पतिः ।	
विग्रहो विग्रहरतो व्याधिनाशी च व्याधिदः ॥	१४२
विशिष्टो बलदाता च विघ्ननाशो विनायकः ।	
वराहो वसुधानाथो भगवान् भवभञ्जनः ॥	१४३
भाग्यदो भयकर्ता च भागो भृगुपतिप्रियः ।	
भव्यो भक्तो भरद्वाजो भयाङ्गिर्भयनाशनः ॥	१४४
माधवो मधुरानाथो मेघनादो महामुनिः ।	
मायापतिर्मनस्वी च मायातीतो मनोत्सुकः ॥	१४५
मैनाकवन्दितामोदो मनोवेगी महेश्वरः ।	
मायानिर्जितरक्षाश्च मायानिर्जितविष्टपः ॥	१४६
मायाश्रयश्च निलयो मायाविध्वंसको मयः ।	
मनोयमपरो याम्यो यमदुःखनिवारणः ॥	१४७
यमुनातीरवासी च यमुनातीर्थचारणः ।	
रामो रामप्रियो रम्यो राघवो रघुनन्दनः ॥	१४८
रामप्रपूजको रुद्रो रुद्रसेवी रमापतिः ।	
रावणारी रमानाथ वत्सलो रघुपुञ्जवः ॥	१४९
रक्षोद्धनो रामदूतश्च रामेष्टो राक्षसान्तकः ।	
रामभक्तो रामरूपो राजराजो रणोत्सुकः ॥	१५०
लङ्काविध्वंसको लङ्कापतिधाती लताप्रियः ।	
लक्ष्मीनाथप्रियो लक्ष्मीनारायणात्मपालकः ॥	१५१

पूवगाब्धिहेलकश्च लङ्केशगृहभञ्जनः ।	
ब्रह्मस्वरूपी ब्रह्मात्मा ब्रह्मज्ञो ब्रह्मपालकः ॥	१५२
ब्रह्मवादी च विक्षेत्रं विश्वबीजं च विश्वदृक् ।	
विश्वमरो विश्वमूर्तिर्विश्वाकारोऽथ विश्वधृक् ॥	१५३
विश्वात्मा विश्वसेव्योऽथ विश्वो विश्वेश्वरो विभुः ।	
शुङ्खः शुक्रप्रदः शुक्रः शुक्रात्मा च शुभप्रदः ॥	१५४
शर्वरीपतिशूरश्च शूरश्चाथ श्रुतिश्रवाः ।	
शाकम्भरीशक्तिधरः शत्रुघ्नः शरणप्रदः ॥	१५५
शङ्करः शान्तिदः शान्तः शिवः शूली शिवाचितिः ।	
श्रीरामरूपः श्रीवासः श्रीपदः श्रीकरः शुचिः ॥	१५६
श्रीशः श्रीदः श्रीकरश्च श्रीकान्तप्रियः श्रीनिधिः ।	
षोडशस्वरसंयुक्तः षोडशात्मा प्रियङ्करः ॥	१५७
षडङ्गस्तोत्रनिरतः षडाननप्रपूजकः ।	
षट्शास्त्रवेत्ता षट्बाहुः षट्स्वरूपः षट्मिषः ॥	१५८
सनातनः सत्यरूपः सत्यलोकप्रबोधकः ।	
सत्यात्मा सत्यदाता च सत्यव्रतपरायणः ॥	१५९
सौम्यः सौम्यप्रदः सौम्यदक्षसौम्यः सौम्यपालकः ।	
सुग्रीवादियुतः सर्वसंसारभयनाशनः ॥	१६०
सूत्रात्मा सूक्ष्मसंध्यश्च स्थूलः सर्वगतिः पुमान् ।	
सुरभिः सागरः सेतुः सत्यः सत्यपराक्रमः ॥	१६१
सत्यगर्भः सत्यसेतुः सिद्धिस्तु सत्यगोचरः ।	
सत्यवादी सुकर्मा च सदानन्दैक ईश्वरः ॥	१६२

सिद्धिः साध्यः सुसिद्धश्च सङ्कल्पः सिद्धिहेतुकः ।	
सप्तपातालचरणः सप्तर्षिगणवन्दितः ॥	१६३
सप्ताब्धिलङ्घनो वीरः सप्तद्वीपोरुमण्डलः ।	
सप्ताङ्गं राज्यसुखदः सप्तमातृनिषेवितः ॥	१६४
सप्तच्छन्दोनिधिः सप्त सप्तपातालं संश्रयः ।	
सङ्कर्षणः सहस्रास्यः सहस्राक्षः सहस्रपात् ॥	१६५
हनुमान् हर्षदाता च हरो हरिहरीश्वरः ।	
क्षुद्रराक्षसघाती च क्षुद्रतक्षान्तिदायकः ॥	१६६
अनादीशो ह्यनन्तश्च आनन्दोऽध्यात्मबोधकः ।	
इन्द्र ईशोत्तमश्चैव उन्मत्तजनं ऋद्धिदः ॥	१६७
ऋवर्णो लृपदोपेत ऐश्वर्यं औषधीप्रियः ।	
औषधश्चांशुमांश्चैव अकारः सर्वकारणः ॥	१६८
इत्येतद्रामदूतस्य नाम्नां चैव सहस्रकम् ।	
एककालं द्विकालं वा त्रिकालं श्रद्धयान्वितः ॥	१६९
पठनात्पाठनाद्वापि सर्वा सिद्धिर्भवेत्प्रिये ।	
मोक्षार्थी लभते मोक्षं कामार्थी काममाप्नुयात् ॥	१७०
विद्यार्थी लभते विद्यां वेदव्याकरणादिकम् ।	
इच्छाकामांस्तु कामार्थी धर्मार्थी धर्ममक्षयम् ॥	१७१
पुत्रार्थी लभते पुत्रं वरायुस्सहितं पुमान् ।	
क्षेत्रं च बहुसस्यं स्याद्रावश्च बहुदुग्धदाः ॥	१७२
दुःस्वप्नं च नृभिर्दृष्टं सुस्वप्नमुपजायते ।	
दुःखौघो नश्यते तस्य संपत्तिर्वर्द्धते चिरम् ॥	१७३

चतुर्विंधं वस्तु तस्य भवत्येव न संशयः। अश्वत्थमूले जपतां नास्ति वैरिकृतं भयम्॥	१७४
त्रिकालं पठनात्तस्य सिद्धिः स्यात्करसंस्थिता । अर्धरात्रे रवौ धृत्वा कण्ठदेशो नरः शुचिः ॥	१७५
दशावर्तं पठेन्मर्त्यः सर्वान्कामानवाप्नुयात् । भौमे निशान्ते न्यग्रोधमूले स्थित्वा विचक्षणः ॥	१७६
दशावर्तं पठेन्मर्त्यः सार्वभौमः प्रजायते । अर्कमूलेऽर्कवारे तु यो मध्याहे शुचिर्जपेत् ॥	१७७
चिरायुः स सुखी पुत्री विजयी जायते क्षणात् । ब्राह्मे मुहूर्ते चोत्थाय प्रत्यहं च पठेन्नरः ॥	१७८
यं यं कामयते कामं लभते तं न संशयः । संग्रामे सन्निविष्टानां वैरिविद्रावणं परम्॥	१७९
डाकिनीभूतप्रेतेषु ग्रहपीडाहरं तथा । ज्वरापस्मारशमनं यक्षमझीहादिवारणम्॥	१८०
सर्वसौख्यप्रदं स्तोत्रं सर्वसिद्धिप्रदं तथा । सर्वान्कामानवाप्नोति वायुपुत्रप्रसादतः ॥	१८१

* * *

श्रीहनुमत्सहस्रनामावलिः

ओं नमः । ओङ्कारनमोरूपाय । ओं नमोरूपपालकाय ।
ओंङ्कारमयाय । ओंकारकृते । ओङ्कारात्मने । सनातनाय ।
ब्रह्मब्रह्मयाय । ब्रह्मज्ञानिने । ब्रह्मणे । ब्रह्मस्वरूपविदे । कपीशाया।

कपिनाथाय । कपिनाथसुपालकाय । कपिनाथप्रियाय । कालाय ।
कपिनाथस्य घातकाय । कपिनाथशोक हर्त्रे । कपिभर्त्रे । कपीश्वराय
नमः । (२०)

कपिजीवनदात्रे नमः । कपिमूर्तये । कपये भृताय । कालात्मने ।
कालरूपिणे । कालकालाय । कालभुजे । कालज्ञानिने । कालकर्त्रे ।
कालहानये । कलानिधये । कलानिधिप्रियाय । कर्त्रे । कलानिधि-
समप्रभाय । कलापिने । कलापात्रे । कीशत्रात्रे । किशांपतये ।
कमलापतिप्रियाय । काकस्वरघ्नाय नमः ॥४०

कुलपालकाय नमः । कुलभर्त्रे । कुलत्रात्रे । कुलाचारपरायणाय ।
काश्यपाह्नादकाय । काकध्वंसिने । कर्मकृतां पतये । कृष्णाय ।
कृष्णस्तुतये । कृष्ण कृष्ण रूपाय । महात्मवते । कृष्णवेत्रे । कृष्णभर्त्रे ।
कपीशाय । क्रोधवते । कपये । कालरात्रये । कुबेराय । कुबेरवनपालकाय ।
कुबेरधनदात्रे नमः । ६०

कौसल्यानन्दजीवनाय नमः । कोसलेशप्रियाय । केतवे ।
कपालिने । कामपालकाय । कारुण्याय । करुणारूपाय ।
करुणानिधिविग्रहाय । कारुण्यकर्त्रे । कारुण्यदात्रे । कपये साध्याय ।
कृतान्तकाय । कूर्माय । कूर्मपतये । कूर्मभर्त्रे । कूर्मस्य प्रेमवते । कुकुटाय ।
कुकुटाहानाय । कुञ्जराय । कमलाननाय नमः । ८०

कुञ्जराय नमः । कलभाय । केकिनादजिते । कल्पजीवनाय ।
कल्पान्तवासिने । कल्पान्तदात्रे । कल्पविबोधकाय । कलभाय ।
कलहस्ताय । कम्पाय । कम्पपतये । कर्मफलप्रदाय । कर्मणे । कमनीयाय ।
कलापवते । कमलासनबन्धाय । कम्पाय । कमलासनपूजकाय ।
कमलासनसेविने । कमलासनमानिताय नमः । (१००)

कमलासनप्रियाय नमः । कंबवे । कम्बुकण्ठाय । कामदुहे ।
 किञ्चाल्करूपिणो । किञ्चाल्काय । किञ्चाल्कावनिवासकाय ।
 खननार्थप्रियाय । खङ्गिने । खगनाथप्रहारकाय । खगनाथसुपूज्याय।
 खगनाथ प्रबोधकाय । खगनाथवरेण्याय । खरध्वंसिने । खरान्तकाय ।
 खरारिप्रियबन्धवे । खरारिजीवनाय । खंगहस्ताय । खङ्गधनाय ।
 खङ्गहानिने नमः ॥ १२०

खङ्गपाय नमः । खञ्चरीटप्रियाय । खञ्चाय । (खञ्चत्रात्रे)
 खेचारात्मने । खरारिजिते । खञ्चरीटपतये(ति) पूज्याय ।
 खञ्चरीटपचञ्चलाय । खद्योतबन्धवे । खद्योताय । खद्योतनप्रियाय ।
 गरुत्मते । गरुडाय । गोप्याय । गरुत्मदर्पहारकाय । गर्विष्टाय । गर्वहर्त्रे ।
 गर्वधने । गर्वनाशकाय । गर्वाय । गुणप्रियाय नमः । (१४०)

गाणाय नमः । गुणसेविने । गुणान्विताय । गुणत्रात्रे । गुणरताय ।
 गुणवन्तप्रियाय । गुणिने । गणेशाय । गणपातिने । गणरूपाय ।
 गणप्रियाय । गम्भीराय । गुणाकाराय । गरिम्णे । गरिमप्रदाय ।
 गणरक्षाय । गणहराय । गणदाय । गणसेविताय । गबांशाय नमः ।
 (१६०)

गवयत्रात्रे नमः । गर्जिताय । गणाधिपाय । गन्धमादनहर्त्रे ।
 गन्धमादनपूजकाय । गन्धमादनसेविने । गन्धमादनरूपधृशे । गुरवे ।
 गुरुप्रियाय । गौराय । गुरुसेव्याय । गुरुव्यताय । गुरुगीतापराय । गीताय ।
 गीतविद्यागुरवे । गुरवे । गीताप्रियाय । गीतरताय । गीतज्ञाय । गीतवते
 नमः । १८०

गायत्र्याजापकाय नमः । गोष्ठाय । गोष्ठदेवाय । गोष्ठपाय ।
 गोष्ठदीकृतवारीशाय । गोविन्दाय । गोपबन्धकाय । गोवर्धनधराय।

गर्वाय । गोवर्धनप्रपूजकाय । गन्धर्वाय । गन्धर्वरताय । गन्धर्वानन्दनन्दिताय । गन्धाय । गदाधराय । गुप्ताय । गदाढ्याय । गुह्यकेशराय । गिरिजापूजकाय । गिरे नमः । २००

गीर्वणाय नमः । गोष्टतये । गिरये । गिरिप्रियाय । गर्भाय । गर्भपाय । गर्भवासकाय । गमस्तिग्रासकाय । ग्रासाय । ग्रासदात्रे । ग्रहेशराय । ग्रहाय । ग्रहेशानाय । ग्रहाय । ग्रहदोषविनाशनाय । ग्रहारूढाय । ग्रहपतये । ग्रहणाय । ग्रहणाधिपाय । गोलिने नमः । २२०

गव्याय नमः । गवेशाय । गवाक्षमोक्षदायकाय । गणाय । गम्याय । गणदात्रे । गरुडध्वजवल्लभाय । गेहाय । गेहप्रदाय । गम्याय । गीतागानपरायणाय । गह्वराय । गह्वरत्राणाय । गर्गाय । गर्गेश्वरप्रदाय । गर्गप्रियाय । गर्गरताय । गौतमाय । गौतमप्रदाय । गजास्त्रायिने नमः । २४०

गयानाथाय नमः । गयापिण्डप्रदायकाय । गौतमीतीर्थचारिणे । गौतमीतीर्थपूजकाय । गणेन्द्राय । गणत्रात्रे । ग्रन्थदाय । ग्रन्थकारकाय । घनाङ्गाय । घाय । घातकाय । घोराय । घोररूपिणे । घनप्रदाय । घोरदंष्ट्राय । घोरनखाय । घोरघातिने । घनेतराय । घोरराक्षसघातिने । घोररूप्यघदर्पणे नमः । २६०

घर्माय नमः । घर्मप्रदाय । घर्मरूपिणे । घनाघनाय । घनध्वनिरताय । घण्टावाद्यप्रियाय । घृणाकराय । घोघाय । घनस्वनाय । घूर्णाय । घूर्णिताय । घनालयाय । डकाराय । डप्रदाय । डान्ताय । चन्द्रिकामोदमोदकाय । चन्द्ररूपाय । चन्द्रवन्द्याय । चन्द्रात्मने । चन्द्रपूजकाय नमः । २८०

चन्द्रप्रेमणे नमः । चन्द्रबिम्बाय । चामरप्रियाय । चञ्चलाय ।
 चन्द्रवक्त्राय । चकोराक्षाय । चन्द्रनेत्राय । चतुर्भुजाय । चञ्चलात्मने।
 चराय । चमिणे । चलत्खञ्जनलोचनाय । चिद्रूपाय । चित्रपानाय।
 चलच्चित्तचितार्चिताय । चिदानन्दाय । चिताय । चैत्राय । चन्द्रवंशस्य
 पालकाय । छत्राय नमः । ३००

छत्रप्रदाय नमः । छत्रिणे । छत्ररूपिणे । छिदांछदाय । छलघ्ने।
 छलदाय । छिन्नाय । छिन्नधातिने । क्षपाकराय । छद्गरूपिणे ।
 छद्गहारिणे । छलिने । छलतरवे । छायाकरद्युतये । छन्दाय ।
 छन्दविद्याविनोदकाय । छिन्नारातये । छिन्नपापाय । छन्दवारण-
 वाहकाय । छन्दसे नमः । ३२०

छ(क्ष)त्रहनाय । छ(क्ष)प्राय । छ(क्ष)वनाय । छन्मदाय ।
 छ(क्ष)मिने । क्षमागाराय । क्षमाबन्धाय । क्षपापतिप्रपूजकाय ।
 छलधातिने । छिद्रहारिणे । छिद्रान्वेषणपालकाय । जनाय । जनार्दनाय ।
 जेत्रे । जितारये । जितसङ्गराय । जितमृत्यवे । जरातीताय ।
 जनार्दनप्रियाय । जयाय नमः । ३४०

जयदाय नमः । जयकर्त्रे । जयपाताय । जयप्रियाय । जितेन्द्रियाय ।
 जितारातये । जितेन्द्रियप्रियाय । जयिने । जगदानन्ददात्रे ।
 जगदानन्दकारकाय । जगद्वन्द्याय । जगज्जीवाय । जगतामुपकारकाय ।
 जगद्धात्रे । जगद्धारिणे । जगद्वीजाय । जगत्पित्रे । जगत्पतिप्रियाय ।
 जिष्णवे । जिष्णुजिते नमः । ३६०

जिष्णुरक्षकाय नमः । जिष्णुवन्द्याय । जिष्णुपूज्याय ।
 जिष्णुमूर्तिविभूषिताय । जिष्णुप्रियाय । जिष्णुरताय ।
 जिष्णुलोकाभिवासकाय । जयाय । जयप्रदाय । जायाय । जायकाय।

जयजाडच्छने । जयप्रियाय । जनानन्दाय । जनदाय । जनजीवनाय ।
जयानन्दाय । जपापूष्पवल्लभाय । जयपूजकाय । जाडच्छहर्त्रेनमः । ३८०

जाडच्छदात्रे नमः । जाडचकर्त्रे । जडप्रियाय । जगब्रोत्रे ।
जगन्नाथाय । जगदीशाय । जनेश्वराय । जगन्मङ्गलदाय । जीवाय ।
जगत्यवनपावनाय । जगत्त्राणाय । जगत्प्राणाय । जानकीपति-
वत्सलाय । जानकीपतिपूज्याय । जानकीपतिसेवकाय । जानकीशोक-
हारिणे । जानकीदुःखभञ्जनाय । यजुर्वेदाय । यजुर्वक्त्रे । यजुः पाठप्रियाय
ब्रतिने नमः । ४००

जिष्णवे नमः । जिष्णुकृताय । जिष्णुधात्रे । जिष्णुविनाशनाय ।
जिष्णुघ्ने । जिष्णुपातिने । जिष्णुराक्षसघातकाय । जातीनामग्रगण्याय ।
जातीनां वरदायकाय । इुंझुराय । इूझुराय । इूझ्निवराय ।
झंझानिषेविताय । झिल्लीरवस्वराय । जन्ताय । जवणाय । जन्ताय ।
जदाय । टकारादये । टकारान्ताय । टवण्ठिप्रपूजकाय नमः । ४२०

टिद्विभाय नमः । टिद्विभस्तष्टये । टिद्विभप्रियवत्सलाय ।
ठकारवर्णनिलयाय । ठकारवर्णवासिताय । ठकारवीरभरिताय ।
ठकारप्रियदर्शकाय । डाकिनीनिरताय । डङ्काय । डङ्किनीप्राणहारकाय ।
डाकिनीवरदात्रे । डाकिनीभयनाशनाय । डिण्डिमध्वनिकर्त्रे । डिम्भाय ।
डिम्भातरेतराय । डङ्काडङ्कानवाय । ढङ्कावाद्याय । ढङ्कामहोत्सवाय ।
णांत्याय । णान्ताय नमः । ४४०

णवणाय । णसेव्याय । णप्रपूजकाय । तन्त्रिणे । तन्त्रप्रियाय ।
तल्पाय । तन्त्रजिते । तन्त्रवाहकाय । तन्त्रपूज्याय । तन्त्ररताय ।
तन्त्रविद्याविशारदाय । तन्त्रयन्त्रजयिने । तन्त्रधारकाय । तन्त्रवाहकाय ।
तन्त्रवेत्त्रे । तन्त्रकर्त्रे । तन्त्रयन्त्रवरप्रदाय । तन्त्रदाय । तन्त्रदात्रे ।
तन्त्रपाय नमः । ४६०

तन्त्रदायकाय नमः । तत्त्वदात्रे । तत्त्वज्ञाय । तत्त्वाय ।
 तत्त्वप्रकाशकाय । तन्द्रायै । तपनाय । तल्पतलातलनिवासकाय । तपसे ।
 तपःप्रियाय । तापत्रयतापिने । तपःपतये । तपस्विने । तपोज्ञात्रे ।
 तपतामुपकारकाय । तपसे । तपोत्रपाय । तापिने । तापदाय । तापहारकाय
 नमः । ४८०

तपःसिद्धये नमः । तपोक्रद्धये । तपोनिधये । तपःप्रभवे । तीर्थाया ।
 तीर्थरताय । तीब्राय । तीर्थवासिने । तीर्थदाय । तीर्थपाय । तीर्थकृते ।
 तीर्थस्वाभिने । तीर्थविरोधकाया । तीर्थसेविने । तीर्थपतये ।
 तीर्थव्रतपरायणाय । त्रिदोषघ्ने । त्रिनेत्राय । त्रिनेत्रप्रियबालकाय ।
 त्रिनेत्रप्रियदासाय नमः । ५००

त्रिणेत्रप्रियपूजकाय नमः । त्रिविक्रमाय । त्रिपादूर्ध्वाय । तरणये ।
 तारणये । तमसे । तमोरूपिणे । तमोर्ध्वंसिने । तमस्तिमिरघातकाय ।
 तमोरूपे । तमसस्तप्ततारणये । तमसोऽन्तकाया । तमोहृते । तमकृते ।
 ताम्राय । ताम्रौषधिगुणप्रदाय । तैजसाय । तेजसांमूर्तये । तेजसः
 प्रतिपालकाय । तरुणाय नमः । ५२०

तर्कविज्ञात्रे नमः । तर्कशास्त्रविशारदाय । तिमिङ्गिलाय ।
 तत्त्वकर्त्रे । तत्त्वदात्रे । तत्त्वविदे । तत्त्वदर्शिने । तत्त्वगामिने । तत्त्वभुजे ।
 तत्त्ववाहनाय । त्रिदिवाय । त्रिदिवेशाय । त्रिकालाय । तमिस्त्रघ्ने ।
 स्थाणवे । स्थाणुप्रियाय । स्थाणवे । सर्वतोऽपि च वासकाय ।
 दयासिन्धवे । दयारूपाय नमः । ५४०

दयानिधये नमः । दयापराय । दयामूर्तये । दयादात्रे ।
 दयादानपरायणाय । देवेशाय । देवदाय । देवाय । देवराजाधिपालकाय ।
 दीनबन्धवे । दीनदात्रे । दीनोद्धरणाय । दिव्यदृशे । दिव्यदेहाय ।

दिव्यरूपाय । दिव्यासननिवासकाय । दीर्घकेशाय । दीर्घपुच्छाय ।
दीर्घसूत्राय । दीर्घभुजे नमः । (५६०)

दीर्घदर्शिने नमः । दूरदर्शिने । दीर्घबाहवे । दीर्घपाय । दानवारये ।
दरिद्रारये । दैत्यारये । दस्युभञ्जनाय । दंष्ट्रणे । दण्डने । दण्डधराय ।
दण्डपाय । दण्डप्रदायकाय । दामोदरप्रियाय । दत्तात्रेयपूजनतत्पराय ।
दर्वादिलहुतप्रीताय । ददुरोगविनाशकाय । धर्माय । धर्मिणे । धर्मचारिणे
नमः । ५८०

धर्मशास्त्रपरायणाय नमः । धर्मात्मने । धर्मनेत्रे । धर्मदृशे ।
धर्मधारकाय । धर्मध्वजाय । धर्ममूर्तये । धर्मराजस्य त्रायकाय । धात्रे।
ध्येयाय । धनाय । धन्याय । धनदाय । धनपाय । धनिने । धनदत्राणकर्त्रे ।
धनप्रतिपालकाय । धरणीधरप्रियाय । धन्विने । धनवद्धनधारकाय
नमः । ६००

धन्वीशवत्सलाय नमः । धीराय । धातृमोदप्रमोदकाय ।
धात्रैश्वर्यदात्रे । धात्रीशप्रतिपूजकाय । धात्रात्मने । धरानाथाय ।
धरानाथप्रबोधकाय । धर्मिष्ठाय । धर्मकेतवे । धवलाय । धवलप्रियाय।
धवलाचलवासिने । धेनुदाय । धेनुपाय । धनिने । ध्वनिरूपाय ।
ध्वनिप्राणाय । ध्वनिधर्मप्रबोधकाय । धर्मध्यक्षाय नमः । ६२०

ध्वजाय नमः । धूमाय । धातुरोधिविरोधकाय । नारायणाय ।
नराय । नेत्रे । नदीशाय । नरवानराय । नदीसंक्रमणाय । नाट्याय।
नाट्यवेत्त्रे । नटप्रियाय । नारायणात्मकाय । नन्दिने ।
नन्दिशृङ्गिगणाधिपाय । नन्दिकेश्वरवर्मणे । नन्दिकेश्वरपूजकाय ।
नरसिंहाय । नटाय । नीपाय नमः । ६४०

नखयुद्धविशारदाय नमः । नखायुधाय । नलाय । नीलाय ।
 नलनीलप्रमोदकाय । नबद्वारपुराधाराय । नबद्वारपुरातनाय ।
 नरनारायणस्तुत्याय । नवनाथाय । नगेश्वराय । नखदंष्ट्रायुधाय ।
 नित्याय । निराकाराय । निरञ्जनाय । निष्कलङ्काय । निरवद्याय ।
 निर्मलाय । निर्माय । नगाय । नगर ग्रामपालाय नमः । ६६०

निरन्ताय नमः । नगराधिपाय । नागकन्याभयधंसिने ।
 नागारिप्रियाय । नागराय । पीताम्बराय । पद्मनाभाय ।
 पुण्डरीकाक्षपावनाय । पद्माक्षाय । पद्मवक्त्राय । पद्मासनप्रपूजकाय ।
 पद्ममालिने । पद्मपराय । पद्मपूजनतत्पराय । पद्मपाणये । पद्मपादाय ।
 पुण्डरीकाक्षसेवनाय । पावनाय । पवनात्मने । पवनात्मजाय नमः ।
 ६८०

पापघ्ने । पराय । परतराय । पद्माय । परमाय । परमात्मकाय ।
 पीताम्बराय । प्रियाय । प्रेमे । प्रेमदाय । प्रेमपालकाय । प्रौढाय ।
 प्रौढपराय । प्रेतदोषघ्ने । प्रेतनाशकाय । प्रभञ्जनान्वयाय । पञ्चम्यः ।
 पञ्चाक्षरमनुप्रियाय । पञ्चगारये । प्रतापिने नमः । ७००

प्रपञ्चाय नमः । परदोषघ्ने । पराभिचारशमनाय ।
 परसैन्यविनाशकाय । प्रतिवादिमुखस्तम्भाय । पुराधाराय । पुरारिनुते ।
 पराजिताय । परस्मैब्रह्मणे । परात्परपरात्पराय । पातालगाय । पुराणाय ।
 पुरातनाय । म्लवज्ञमाय । पुराणपुरुषाय । पूज्याय । पुरुषार्थप्रपूरकाय ।
 म्लवगेशाय । पलाशारये । पृथुकाय नमः । ७२०

पृथिवीपतये नमः । पुण्यशीलाय । पुण्यराशये । पुण्यात्मने ।
 पुण्यपालकाय । पुण्यकीर्तये । पुण्यगीतये । प्राणदाय । प्राणपोषकाय ।
 प्रवीणाय । प्रसन्नाय । पार्थिवजनिवासकाय । पिङ्गकेशाय । पिङ्गरोम्णे ।

प्रणवाय । पिङ्गलप्रणाय । पराशराय । पापहत्रे । पिप्पलाश्रयसिद्धिदाय ।
पुण्यश्लोकाय नमः । ७४०

पुरातीताय नमः । प्रथमाय । पुरुषाय । पुंसे । पुराधाराय ।
प्रत्यक्षाय । परमेष्ठिने । पितामहाय । फुल्लारविन्दवदनाय । फुल्लोत्कमल-
लोचनाय । फूत्काराय । फूत्कराय । फुवे । फूदमन्त्र-परायणाय ।
स्फटिकाद्रिनिवासिने । फुलेन्दीवरलोचनाय । वायुरूपिणे । वायुसुताय ।
वाय्वात्मने । वामनाशकाय नमः । ७६०

वनाय नमः । वनचराय । बालाय । बालत्रात्रे । बालकाय ।
विश्वनाथाय । विश्वाय । विश्वात्मने । विश्वपालकाय । विश्वधात्रे ।
विश्वकर्त्रे । विश्ववेत्त्रे । विशांपतये । विमलाय । विमलज्ञानाय ।
विमलानन्ददायकाय । विमलोत्पलवक्त्राय । विमलात्मने ।
विलासकृते । बिन्दुमाधवपूज्याय नमः । ७८०

बिन्दुमाधवसेवकाय नमः । बीजाय । बीर्यदाय । बीजहारिणे ।
बीजप्रदाय । विभवे । विजयाय । बीजकर्त्रे । विभूतये । भूतिदायकाय ।
विश्ववन्द्याय । विश्वगम्याय । विश्वहत्रे । विराट्तनवे । बुलकारहतारातये ।
वसुदेवाय । वनप्रदाय । ब्रह्मपुच्छाय । ब्रह्मपराय । वानराय नमः ॥ ८००

वानरेश्वराय नमः । बलिबन्धनकृते । विश्वातेजसे ।
विश्वप्रतिष्ठिताय । विभोक्त्रे । वायुदेवाय । वीरवीराय । वसुन्धराय ।
वनमालिने । वनधर्मसिने । वारुणाय । वैष्णवाय । बलिने ।
विभीषणप्रियाय । विष्णुसेविने । वायुगवये । विदुषे । विपद्याय ।
वायुवंशाय । वेदवेदान्तपारगाय नमः । ८२०

बृहत्तनवे नमः । बृहत्पादाय । बृहत्कायाय । बृहद्यशसे ।
बृहन्नासाय । बृहद्वाहवे । बृहन्मूतये । बृहत्स्तुतये । बृहद्धनुषे । बृहज्ज्वाय ।

बृहत्कायाय । बृहत्कराय । बृहद्रतये । बृहत्पुच्छाय । बृहल्लोकफलप्रदाय ।
बृहत्सेव्याय । बृहच्छक्तये । बृहद्विद्याविशारदाय । बृहल्लोकरताय । विद्यायै
नमः । ८४०

विद्यादात्रे नमः । विदिकपतये । विग्रहाय । विग्रहरताय ।
व्याधिनाशिने । व्याधिदाय । विशिष्टाय । बलदात्रे । विघ्ननाशाय ।
विनायकाय । वराहाय । वसुधानाथाय । भगवते । भयभञ्जनाय ।
भाग्यदाय । भयकर्त्रे । भागाय । भृगुपतिप्रियाय । भव्याय । भक्ताय नमः
। ८६०

भरद्वाजाय नमः । भयाङ्गये । भयनाशनाय । माधवाय ।
मधुरानाथाय । मेघनादाय । महामुनये । मायापतये । मनस्विने ।
मायातीताय । मनोत्सुकाय । मैनाकवन्दितामोदाय । मनोवेगिने ।
महेश्वराय । मायानिर्जितरक्षसे । मायानिर्जितविष्टपाय । मायाश्रयाय
निलयाय । मायाविध्वंसकाय । मयाय । मनोयमपराय नमः । ८८०

याम्याय नमः । यमदुःखनिवारणाय । यमुनातीरवासिने ।
यमुनातीर्थचारणाय । रामाय । रामप्रियाय । रम्याय । राघवाय ।
रघुनन्दनाय । रामप्रपूजकाय । रुद्राय । रुद्रसेविने । रमापतये । रावणारये ।
रमानाथवत्सलाय । रघुपुङ्गवाय । रक्षोद्घाय । रामदूताय । रामेष्टाय ।
राक्षसान्तकाय नमः । ९००

रामभक्ताय नमः । रामरूपाय । राजराजाय । रणोत्सुकाय ।
लङ्काविध्वंसकाय । लङ्कापतिघातिने । लताप्रियाय । लक्ष्मीनाथप्रियाय ।
लक्ष्मीनारायणात्मपालकाय । प्लवगाब्धिहेलकाय । लङ्केशगृहभञ्जनाय ।
ब्रह्मस्वरूपिणे । ब्रह्मात्मने । ब्रह्मज्ञाय । ब्रह्मपालकाय । ब्रह्मवादिने ।
विक्षेत्राय । विश्वबीजाय । विश्वदृशे । विश्वम्भराय नमः । ९२०

विश्वमूर्तये नमः । विश्वाकाराय । विश्वधृषे । विश्वात्मने ।
विश्वसेव्याय । विश्वाय । विश्वेश्वराय । विभवे । शुक्लाय । शुक्रप्रदाया ।
शुक्रात्मने । शुभप्रदाय । शर्वरीपतिशूराय । शूराय । श्रुतिश्रवसे ।
शाकंभरीशक्तिधराय । शत्रुघ्नाय । शरणप्रदाय । शङ्कराय । शान्तिदाय
नमः । ९४०

शान्ताय नमः । शिवाय । शूलिने । शिवार्चिताय । श्रीरामरूपाय ।
श्रीवासाय । श्रीपदाय । श्रीकराय । शुचये । श्रीशाय । श्रीदाय । श्रीकराय ।
श्रीकान्तप्रियाय । श्रीनिधये । षोडशस्वरसंयुक्ताय । षोडशात्मने
प्रियंकराय । षड्जस्तोत्रनिरताय । षडाननप्रपूजकाय । षट्शास्त्रवेत्रे ।
षट्बाहवे नमः । ९६०

षट्स्वरूपाय नमः । षट्मिष्ठाय । सनातनाय । सत्यरूपाय ।
सत्यलोकप्रबोधकाय । सत्यात्मने । सत्यदात्रे । सत्यब्रतपरायणाय ।
सौम्याय । सौम्यप्रदाय । सौम्यदृक्सौम्याय । सौम्यपालकाय ।
सुग्रीवादियुताय । सर्वसंसारभयनाशनाय । सूत्रात्मने । सूक्ष्मसन्ध्याय ।
स्थूलाय । सर्वगतये पुंसे । सुरभये । सागराय नमः । ९८०

सेतवे नमः । सत्याय । सत्यपराक्रमाय । सत्यगर्भाय । सत्यसेतवे ।
सिद्धये । सत्यगोचराय । सत्यवादिने । सुकर्मणे । सर्वानन्दैकाय ।
ईश्वराय । सिद्धये साध्याय । सुसिद्धाय । सिद्धिहेतुकाय । सङ्कल्पाय ।
सप्तपातालचरणाय । सप्तर्षिगणवन्दिताय । सप्ताब्धिलङ्घनाय । वीराय ।
सप्तद्वीपोरुमण्डलाय । सप्ताङ्गराज्यसुखदाय । सप्तमातृनिषेविताय ।
सप्तच्छन्दोनिधये नमः । १०००

सप्तसप्तपातालसंश्रयाय नमः । सङ्कर्षणाय । सहस्रास्याय ।
सहस्राक्षाय । सहस्रपदे । हनुमते । हर्षदात्रे । हराय । हरिहरीश्वराय ।
क्षुद्राक्षसघातिने । क्षुद्रतक्षान्तिदायकाय ।

अनादीशाय । अनन्ताय । आनन्दाय । अध्यात्मबोधकाय ।
 इन्द्राय । ईशोत्तमाय । उन्मत्तजनकद्विदाय । क्रवणार्थी । लृपदोपेताय ।
 ऐश्वर्याय । ओषधीप्रियाय । औषधाय । अंशुमते । सर्वकारणाय अकाराय
 नमः । (१०२५)

* * *

श्री हनुमत्सहस्रनामस्तोत्रम्-२

ऋषय ऊचुः—

को मन्त्रः किमु तदध्यानं तनो ब्रूहि यथार्थतः ।
 कथासुधारसं पीत्वा न तृप्यामः परन्तप ॥

१

वाल्मीकिरुवाच—

मन्त्रं हनुमतो विद्धि भुक्तिमुक्तिप्रदायकम् ।
 महारिष्टमहापापसर्वदुःखनिवारणम् ॥

२

ओ ऐं ह्रीं श्रीं । हनूमते रामदूताय लङ्घाविध्वंसनायां जनागर्भसम्भूताय
 शाकिनी डाकिनी विध्वंसनाय किलिकिलि भुभुकारिणे विभीषणाय
 हनुमते देवाय ओं ह्रीं ह्रीं ह्रां हूं फट् स्वाहा ॥

अन्यं हनुमतो मन्त्रं सहस्रं नामसंज्ञितम् ।
 जानन्तु ऋषयः सर्वे महादुरितनाशनम् ॥

३

यस्य संस्मरणात् सीतां लब्ध्वा राज्यमकण्टकम् ।
 विभीषणाय च ददावात्मानं लब्धवान् यथा ॥

४

ऋषय ऊचुः—

सहस्रनामसन्मन्त्रं दुःखाघौघनिवारणम् ।
 वाल्मीके ब्रूहि नस्तूर्णं शुश्रूषामः कथां पराम् ॥

५

वाल्मीकिरुचा-

शृण्वन्तु ऋषयः सर्वे सहस्रनामकं स्तवम् ।
स्तवानामुत्तमं दिव्यं सदर्थस्य प्रकाशकम् ॥

६

अस्य श्री हनुमत्सहस्रनामस्तोत्रमहामन्त्रस्य श्री रामचन्द्र ऋषिः, हनूमान् देवता, अनुष्टुप् छन्दः । हाँ ह्रीं हूं हः बीजम् । श्रीरिति शक्तिः । किलिकिलि भ्रू भ्रू कारेणोति कीलकम् । लङ्घाविध्वंसनायेति कवचम् । मम सर्वोपद्रवशान्त्यर्थं सर्वकामानां सिद्ध्यर्थं जपे विनियोगः । ओं ऐं ह्रीं हनुमते रामदूताय अङ्गुष्ठाभ्यां नमः । लङ्घाविध्वंसनाय तर्जनीभ्यां नमः । अङ्गनागर्भसम्भूताय मध्यमाभ्यां नमः । शाकिनी डाकिनी विध्वंसनाय अनामिकाभ्यां नमः । ओं किलि किलि भ्रू भ्रू कारेण विभीषणाय हनूमते देवाय कनिष्ठिकाभ्यां नमः । ओं श्रीं ह्रीं हूं हाँ फट् स्वाहा करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः । ओं हनुमते रामदूताय हृदयाय नमः । लङ्घाविध्वंसनाय शिरसे स्वाहा नमः । ओं हौं अङ्गनागर्भसम्भूताय शिखायै वौषट् । ओं हाँ शाकिनीडाकिनी ध्वंसनाय कवचाय हुम् । ओं किलि किलि भ्रू भ्रू कारेण विभीषणाय हनुमते देवाय नेत्रत्रयाय वौषट् । ओं श्रीं ह्रीं हौं हाँ फट् स्वाहा । अस्त्राय फट् ।

ध्यानम्—

प्रतस्पृष्टवर्णविणार्भं संरक्तारुणलोचनम् ।
सुग्रीवादियुतं ध्यायेत् पीताम्बरसमावृतम् ॥
गोष्ठदीकृतवाराशिं पुच्छमस्तकमीश्वरम् ।
ज्ञानमुदां च बिभ्राणं सर्वालङ्घारभूषितम् ॥

वामहस्तसमाकृष्टदशास्याननमण्डलम् ।	
उद्यदक्षिणदोर्दण्डं हनूमन्तं विचिन्तयेत् ॥	
हनूमान् श्रीप्रदो वायुपुत्रो रुद्रो नयोऽजरः ।	१
अमृत्युर्बीरवीरश्च ग्रामवासो जनाश्रयः ॥	
धनदो निर्गुणाकारो वीरो निधिपतिर्मुनिः ।	२
पिङ्गाक्षो वरदो वाग्मी सीताशोकविनाशनः ॥	
शिवः शर्वः परोऽव्यक्तो व्यक्ताव्यक्तो धराधरः ।	३
पिङ्गकेशः पिङ्गरोमा श्रुतिगम्यः सनातनः ॥	
अनादिर्भगवान् दिव्यो विश्वहेतुर्नराश्रयः ।	
आरोग्यकर्ता विश्वेशो विश्वनाथो हरीश्वरः ॥	४
भर्गो रामो रामभक्तः कल्याणप्रकृतीश्वरः ।	
विश्वम्भरो विश्वमूर्तिर्विश्वाकारोऽथ विश्वपः ॥	५
विश्वात्मा विश्वसेव्योऽथ विश्वो विश्वधरो रविः ।	
विश्वचेष्ठो विश्वगम्यो विश्वध्येयः कलाधरः ॥	६
प्लवङ्गमः कपिश्रेष्ठो ज्येष्ठो वेद्यो वनेचरः ।	
बालो वृद्धो युवा तत्त्वं तत्त्वगम्यः सखा ह्यजः ॥	७
अञ्जनासूनुरव्यग्रो ग्रामस्यान्तो धराधरः ।	
भूर्भुवः स्वर्महलोको जनोलोकस्तपोऽव्ययः ॥	८
सत्यमोङ्गारगम्यश्च प्रणवो व्यापकोऽमलः ।	
शिवधर्मप्रतिष्ठाता रामेष्ठः फलगुनप्रियः ॥	९

गोष्पदीकृतवारीशः पूर्णकामो धरापतिः ।	
रक्षोध्नः पुण्डरीकाक्षः शरणागतवत्सलः ॥	१०
जानकीप्राणदाता च रक्षः प्राणापहारकः ।	
पूर्णः सत्यः पीतवासा दिवाकरसमप्रभः ॥	११
द्रोणहर्ता शक्तिनेता शक्तिराक्षसमारकः ।	
अक्षधनो रामदूतश्च शाकिनीजीविताहरः ॥	१२
बुभूकारहतारातिर्गर्वपर्वतमर्दनः ।	
हेतुस्त्वहेतुः प्रांशुश्रविश्वकर्ता जगद्गृहः ॥	१३
जगन्नाथो जगन्नेता जगदीशो जनेश्वरः ।	
जगत्श्रितो हरिः श्रीशो गरुडस्मयभञ्जकः ॥	१४
पार्थध्वजो वायुपुत्रः सितपुच्छोऽमितप्रभः ।	
ब्रह्मपुच्छः परब्रह्मपुच्छो रामेष्टकारकः ॥	१५
सुग्रीवादियुतो ज्ञानी वानरो वानरेश्वरः ।	
कल्पस्थायी चिरञ्जीवी प्रसन्नश्च सदाशिवः ॥	१६
सन्मतिः सद्गतिर्भुक्तिमुक्तिदः कीर्तिदायकः ।	
कीर्तिः कीर्तिप्रदश्वैव समुद्रः श्रीप्रदः शिवः ॥	१७
उदधिक्रमणो देवः संसारभयनाशनः ।	
वालिबन्धनकृद्धिश्वजेता विश्वप्रतिष्ठितः ॥	१८
लङ्घारिः कालपुरुषो लङ्घेशागृहभञ्जनः ।	
भूतावासो वासुदेवो वसुखिभुवनेश्वरः ॥	१९

श्रीरामरूपः कृष्णस्तु लङ्काप्रासादभञ्जनः ।	
कृष्णः कृष्णस्तुतः शान्तः शान्तिदो विश्वभावनः ॥	२०
विश्वभोक्ताऽथ मारघ्नो ब्रह्मचारी जितेन्द्रियः ।	
ऊर्ध्वर्गो लाङ्गूली माली लाङ्गूलाहतराक्षसः ॥	२१
समीरतनुजो वीरो वीरमारो जयप्रदः ।	
जगन्मङ्गलदः पुण्यः पुण्यश्रवणकीर्तनः ॥	२२
पुण्यकीर्तिः पुण्यगीतिर्जगत्पावनपावनः ।	
देवेशोऽमितरोमाऽथ रामभक्तविधायकः ॥	२३
ध्याता ध्येयो जगत्साक्षी चेता चैतन्यविग्रहः ।	
ज्ञानदः प्राणदः प्राणो जगत्प्राणः समीरणः ॥	२४
विभीषणप्रियः शूरः पिप्पलाश्रयसिद्धिदः ।	
सिद्धः सिद्धाश्रयः कालः कालभक्षकपूजितः ॥	२५
लङ्केशनिधनस्थायी लङ्कादाहक ईश्वरः ।	
चन्द्रसूर्याग्निनेत्रश्च कालाग्निः प्रलयान्तकः ॥	२६
कपिलः कपिशः पुण्यरातिर्द्विदशराशिगः ।	
सर्वश्रियोऽप्रमेयात्मा रेवत्यादिनिवारकः ॥	२७
लक्ष्मणप्राणदाता च सीताजीवनहेतुकः ।	
रामध्यायी हृषीकेशो विष्णुभक्तो जटी बली ॥	२८
देवारिदर्पहा होता धाता कर्ता जगत्प्रभुः ।	
नगरग्रामपालश्च शुद्धो बुद्धो निरन्तरः ॥	२९

निरञ्जनो निर्विकल्पो गुणातीतो भयङ्करः ।	
हनुमांश्च दुराराध्यस्तपः साध्यो महेश्वरः ॥	३०
जानकीघनशोकोत्थतापहर्ता पराशारः ।	
वाङ्ग्यः सदसद्रूपः कारणं प्रकृतेः परः ॥	३१
भाग्यदो निर्मलो नेता पुच्छलङ्काविदाहकः ।	
पुच्छबद्धो यातुधानो यातुधानरिपुप्रियः ॥	३२
छायापहारी भूतेशो लोकेशः सद्रुतिप्रदः ।	
प्लवङ्गमेश्वरः क्रोधः क्रोधसंरक्तलोचनः ॥	३३
क्रोधहर्ता तापहर्ता भक्ताभयवरप्रदः ।	
भक्तानुकम्पी विश्वेशः पुरुहूतः पुरन्दरः ॥	३४
अग्निर्विभावसुर्भास्वान् यमो निर्क्षितिरेव च ।	
वरुणो वायुगतिमान् वायुः कुबेर ईश्वरः ॥	३५
रविश्वन्द्रः कुजः सौम्यो गुरुः काव्यः शनैश्वरः ।	
राहुः केतुर्मरुहाता धाता हर्ता समीरजः ॥	३६
मशकीकृतदेवारिदैत्यारिमधूसूदनः ।	
कामः कपिः कामपालः कपिलो विश्वजीवनः ॥	३७
भागीरथीपदाभ्मोजः सेतुबन्धविशारदः ।	
स्वाहा स्वधा हविः कव्यं हव्यवाहः प्रकाशकः ॥	३८
स्वप्रकाशो महावीरो मधुरोऽमितविक्रमः ।	
उड्डीनोऽड्डीनगतिमान् सद्रुतिः पुरुषोत्तमः ॥	३९

जगदात्मा जगद्योनिर्जगदन्तो ह्यनन्तरः ।	
विपाप्मा निष्कलङ्कोऽथ महान् महदहङ्कृतिः ॥	४०
खं वायुः पृथिवी चापो वह्निर्दिक् काल एकलः ।	
क्षेत्रज्ञः क्षेत्रपालश्च पल्वलीकृतसागरः ॥	४१
हिरण्मयः पुराणश्च खेचरो भूचरो मनुः ।	
हिरण्यगर्भः सूत्रात्मा राजराजो विशां पतिः ॥	४२
वेदान्तवेद्य उद्गीथो वेदाङ्गो वेदपारगः ।	
प्रतिग्रामस्थितः सद्यः स्फूर्तिदाता गुणाकरः ॥	४३
नक्षत्रमाली भूतात्मा सुरभिः कल्पपादपः ।	
चिन्तामणिर्गुणनिधिः प्रजाद्वारमनुत्तमः ॥	४४
पुण्यश्लोकः पुरारातिः मतिमान् शर्वरीपतिः ।	
किल् किलारावसन्त्रस्तभूतप्रेतपिशाचकः ॥	४५
ऋणत्रयहरः सूक्ष्मः स्थूलः सर्वगतिः पुमान् ।	
अपस्मारहरः स्मर्ता श्रुतिगर्था स्मृतिर्मनुः ॥	४६
स्वर्गद्वारं प्रजाद्वारं मोक्षद्वारं यतीश्वरः ।	
नादरूपं परं ब्रह्म ब्रह्म ब्रह्मपुरातनः ॥	४७
एकोऽनेको जनः इुङ्गः स्वयंज्योतिरनाकुलः ।	
ज्योतिज्योतिरनादिश्च सात्विको राजसस्तमः ॥	४८
तमोहर्ता निरालम्बो निराकारो गुणाकरः ।	
गुणाश्रयो गुणमयो बृहत्कायो बृहद्यशाः ॥	४९

बृहद्धनुर्बृहत्पादो बृहन्मूर्धा बृहत्स्वनः ।	
बृहत्कणों बृहन्नासो बृहद्वाहुर्बृहत्तनुः ॥	५०
बृहद्वलो बृहत्कायो बृहत्पुच्छो बृहत्करः ।	
बृहद्विर्भृहत्सेवो बृहल्लोकफलप्रदः ॥	५१
बृहभक्तिर्भृहद्वाञ्छाफलदो बृहदीश्वरः ।	
बृहल्लोकनुतो द्रष्टा विद्यादाता जगद्गुरुः ॥	५२
देवाचार्यः सत्यवादी ब्रह्मवादी कलाधरः ।	
सप्तपातालगामी च मलयाचलसंश्रयः ॥	५३
उत्तराशास्थितः श्रीशो दिव्यौषधिवशः खगः ।	
शाखामृगः कपीन्द्रोऽथ पुराणः प्राणचञ्चुरः ॥	५४
चतुरो ब्राह्मणो योगी योगिगम्यः परोऽवरः ।	
अनादिनिधनो व्यासो वैकुण्ठः पृथिवीपतिः ॥	५५
अपराजितो जितारातिः सदानन्दद ईशिता ।	
गोपालो गोपतिर्योद्धा कलिः स्फालः परात्परः ॥	५६
मनोवेगी सदायोगी संसारभयनाशनः ।	
तत्त्वदाताऽथ तत्त्वज्ञस्तत्त्वं तत्त्वप्रकाशकः ॥	५७
शुद्धो बुद्धो नित्ययुक्तो भक्ताकारो जगद्रथः ।	
प्रलयोऽमितमायश्च मायातीतो विमत्सरः ॥	५८
मायानिर्जितरक्षाश्च मायानिर्भितविष्टपः ।	
मायाश्रयश्च निर्लेपो मायानिर्वर्तकः सुखी ॥	५९

सुखी(खं) सुखप्रदो नागो महेशकृतसंस्तवः ।	६०
महेश्वरः सत्यसन्धः शरभः कलिपावनः ॥	
रसो रसज्ञः सन्मानो रूपं चक्षुः श्रुती रवः ।	६१
घ्राणं गन्धः स्पर्शनं च स्पर्शो हिङ्कारमानगः ॥	
नेति नेतीति गम्यश्च वैकुण्ठभजनप्रियः ।	६२
गिरिशो गिरिजाकान्तो दुर्वासाः कविरङ्गिराः ॥	
भृगुर्वसिष्ठश्चयवनो नारदस्तुम्बुरुर्हरः ।	६३
विश्वक्षेत्रं विश्वबीजं विश्वनेत्रं च विश्वपः ॥	
याजको यजमानश्च पावकः पितरस्तथा ।	६४
श्रद्धा बुद्धिः क्षमा तन्द्रा मन्त्रो मन्त्रयिता सुरः ॥	
राजेन्द्रो भूपती रूढो माली संसारसारथिः ।	६५
नित्यः सम्पूर्णकामश्च भक्तकामधुगुन्तमः ॥	
गणपः केशवो भ्राता पिता माताऽथ मारुतिः ।	६६
सहस्रमूर्धा सहस्रास्यः सहस्राक्षः सहस्रपात् ॥	
कामजित् कामदहनः कामः काम्यफलप्रदः ।	६७
मुद्रोपहारी रक्षोधनः क्षितिमारहरो बलः ॥	
नखदंष्ट्रायुधो विष्णुभक्तो भक्ताभयप्रदः ।	६८
दर्पहा दर्पदो दंष्ट्राशतमूर्तिरमूर्तिमान् ॥	
महानिधिर्महाभागो महाभर्गो महर्द्धिदः ।	६९
महाकारो महायोगी महातेजा महाद्युतिः ॥	

महाकर्मा महानादो महामन्त्रो महामतिः ।	
महाशमो महोदारो महादेवात्मको विभुः ॥	७०
रुद्रकर्मा क्रूरकर्मा रत्ननाभः कृतागमः ।	
अम्भोधिलङ्घनः सिद्धः सत्यधर्मा प्रमोदनः ॥	७१
जितामित्रो जयः सोमो विजयो वायुवाहनः ।	
जीवो धाता सहस्रांशुरुकुन्दो भूरिदक्षिणः ॥	७२
सिद्धार्थः सिद्धिदः सिद्धः सङ्कल्पः सिद्धिहेतुकः ।	
सप्तपातालचरणः सप्तर्षिगणवन्दितः ॥	७३
सप्ताब्धिलङ्घनो वीरः सप्तद्वीपोरुमण्डलः ।	
सप्ताङ्गराज्यसुखदः सप्तमातृनिषेवितः ॥	७४
सप्तलोकैकमकुटः सप्तहोत्रः स्वराश्रयः ।	
सप्तसामोपगीतश्च सप्तपातालसंश्रयः ॥	७५
सप्तच्छन्दोनिधिः सप्तच्छन्दः सप्तजनाश्रयः ।	
मेधादः कीर्तिदः शोकहारी दौर्भाग्यनाशनः ॥	७६
सर्ववश्यकरो गर्भदोषहा पुत्रपौत्रदः ।	
प्रतिवादिमुखस्तम्भो रुषचित्तप्रसादनः ॥	७७
पराभिचारशमनो दुःखहा बन्धमोक्षदः ।	
नवद्वारपुराधारो नवद्वारनिकेतनः ॥	७८
नरनारायणस्तुत्यो नवनाथमहेश्वरः ।	
मेखली कवची खड्गी भ्राजिष्णुर्जिष्णुसारथिः ॥	७९

- बहुयोजनविस्तीर्णपुच्छः पुच्छहतासुरः । ८०
 दुष्टहन्ता नियमिता पिशाचग्रहशातनः ॥
- बालग्रहविनाशी च धर्मनेता कृपाकरः । ८१
 उग्रकृत्यश्वोग्रवेग उग्रनेत्रः शतक्रतुः ॥
- शतमन्युस्तुतः स्तुत्यः स्तुतिः स्तोता महाबलः । ८२
 समग्रगुणशाली च व्यग्रो रक्षोविनाशनः ॥
- रक्षोग्रिदावो ब्रह्मेशः श्रीधरो भक्तवत्सलः । ८३
 मेघनादो मेघरूपो मेघवृष्टिनिवारणः ॥
- मेघजीवनहेतुश्च मेघश्यामः परात्मकः । ८४
 समीरतनयो धाता तत्त्वविद्याविशारदः ॥
- अमोघोऽमोघवृष्टिश्चाभीष्टदोऽनिष्टनाशनः । ८५
 अर्थोऽनर्थपिहारी च समर्थो रामसेवकः ॥
- अर्थो धन्योऽसुरारातिः पुण्डरीकाक्ष आत्मभूः । ८६
 सङ्कर्षणो विशुद्धात्मा विद्याराशिः सुरेश्वरः ॥
- अचलोद्धारको नित्यः सेतुकृद्रामसारथिः । ८७
 आनन्दः परमानन्दो मत्स्यः कूर्मो निधिः शयः ॥
- वराहो नारसिंहश्च वामनो जमदग्निजः ।
 रामः कृष्णः शिवो बुद्धः कल्की रामाश्रयो हरिः ॥ ८८
- नन्दी भृजी च चण्डी च गणेशो गणसेवितः ।
 कर्मध्यक्षः सुरारामो विश्रामो जगतीपतिः ॥ ८९

जगन्नाथः कपीशश्च सर्ववासः सदाश्रयः ।	
सुग्रीवादिस्तुतो दान्तः सर्वकर्मा मूलवज्रमः ॥	९०
नखदारितरक्षश्च नखयुद्धविशारदः ।	
कुशलः सुधनः शेषो वासुकिस्तक्षकस्तथा ॥	९१
स्वर्णवर्णो बलाढ्यश्च पुरुजेताऽधनाशनः ।	
कैवल्यदीपः कैवल्यो गरुडः पञ्चगो गुरुः ॥	९२
क्लीळीरावहतारातिगर्वः पर्वतभेदनः ।	
वज्राङ्गो वज्रवक्त्रश्च भक्तवज्रनिवारकः ॥	९३
नखायुधो मणिग्रीवो ज्वालामाली च भास्करः ।	
प्रौढप्रतापस्तपनो भक्तापनिवारकः ॥	९४
शरणं जीवनं भोक्ता नानाचेष्टोऽथ चञ्चलः ।	
स्वस्थस्त्वस्वास्थ्यहा दुःखशातनः पवनात्मजः ॥	९५
पवनः पावनः कान्तो भक्ताङ्गः सहनो बलः ।	
मेघनादरिपुर्मेघनादसंहृतराक्षसः ॥	९६
क्षरोऽक्षरो विनीतात्मा वानरेशः सताङ्गतिः ।	
श्रीकण्ठः श्रितिकण्ठश्च सहायः सहनायकः ॥	९७
अस्थूलस्त्वनणुर्भर्गो देवसंसृतिनाशनः ।	
अध्यात्मविद्यासारश्चाप्यध्यात्मकुशलः सुधीः ॥	९८
अकल्मषः सत्यहेतुः सत्यदः सत्यगोचरः ।	
सत्यगर्भः सत्यरूपः सत्यः सत्यपराक्रमः ॥	९९
अञ्जनाप्राणलिङ्गं च वायुवंशोऽद्वः श्रुतिः ।	
भद्ररूपो रुद्ररूपः सुरूपश्चित्ररूपधृत् ॥	१००

मैनाकवन्दितः सूक्ष्मदर्शनो विजयो जयः ।	
क्रान्तदिङ्मण्डलो रुद्रः प्रकटीकृतविक्रमः ॥	१०१
कम्बुकण्ठः प्रसन्नात्मा हस्तनासो वृकोदरः ।	
लम्बोष्ठः कुण्डली चित्रमाली योगविदां वरः ॥	१०२
विपश्चित् कविरानन्दविग्रहोऽनल्पनाशनः ।	
फालगुनीसूनुरव्यग्रो योगात्मा योगतत्परः ॥	१०३
योगविद्योगकर्ता च योगयोनिर्दिग्म्बरः ।	
अकारादिक्षकारान्तवर्णनिर्मितविग्रहः ॥	१०४
उलूखलमुखः सिद्धसंस्तुतः परमेश्वरः ।	
श्लिष्टजङ्घः श्लिष्टजानुः श्लिष्टपाणिः शिखाधरः ॥	१०५
सुशर्माऽमितधर्मा च नारायणपरायणः ।	
जिष्णुर्भविष्णूरोचिष्णुर्ग्रसिष्णुः स्थाणुरेव च ॥	१०६
हरी रुद्रानुकृद्धक्षकम्पनो भूमिकम्पनः ।	
गुणप्रवाहः सूत्रात्मा वीतरागः स्तुतिप्रियः ॥	१०७
नागकन्याभयधबंसी कृतपूर्णः कपालभृत् ।	
अनुकूलोऽक्षयोऽपायोऽनपायो वेदपारगः ॥	१०८
अक्षरः पुरुषो लोकनाथस्त्रयक्षः प्रभुर्दृढः ।	
अष्टाङ्गयोगफलभूः सत्यसन्धः पुरुषुतः ॥	१०९
इमशानस्थाननिलयः प्रेतविद्रावणक्षमः ।	
पञ्चाक्षरपरः पञ्चमातृको रञ्जनो ध्वजः ॥	११०
योगिनीवृन्दवन्द्यश्रीः शत्रुघ्नोऽनन्तविक्रमः ।	
ब्रह्मचारीन्द्रियवपुर्धृतदण्डो दशात्मकः ॥	१११

अप्रपञ्चः सदाचारः शूरसेनो विदारकः ।	
बुद्धः प्रमोद आनन्दः सप्तजिह्वपतिर्धरः ॥	११२
नवद्वारपुराधारः प्रत्यग्रः सामगायनः ।	
षट्क्रक्त्रधामा स्वर्लोकभयहन्मानदो मदः ॥	११३
सर्ववश्यकरः शक्तिरनन्तोऽनन्तमङ्गलः ।	
अष्टमूर्तिर्धरो नेता विरूपः स्वरसुन्दरः ॥	११४
धूमकेतुर्महाकेतुः सत्यकेतुर्महारथः ।	
नन्दी प्रियः स्वतन्त्रश्च मेखली डमरुप्रियः ॥	११५
लोहिताङ्गः समिद्धिः षड्गुणः शर्व ईश्वरः ।	
फलभुक् फलहस्तश्च सर्वकर्मफलप्रदः ॥	११६
धर्माध्यक्षो धर्मफलो धर्मो धर्मप्रदोऽर्थदः ।	
पञ्चविंशतितत्त्वज्ञस्तारको ब्रह्मतत्परः ॥	११७
त्रिमार्गवसतिर्भीमिः सर्वदुष्टनिर्बर्हणः ।	
ऊर्जः स्वामी जलस्वामी शूली माली निशाकरः ॥	११८
रक्ताम्बरधरो रक्तो रक्तमाल्यविभूषणः ।	
वनमाली शुभाङ्गश्च श्रेतः श्रेताम्बरो युवा ॥	११९
जयोऽजेयपरीवारः सहस्रवदनः कविः ।	
शाकिनीडाकिनीयक्षरक्षोभूतप्रभञ्जनः ॥	१२०
सद्योजातः कामगतिज्ञानमूर्तिर्यशस्करः ।	
शम्भुतेजाः सार्वभौमो विष्णुभक्तः ष्ठवञ्जमः ॥	१२१

चतुर्णवितिमन्त्रज्ञः पौलस्त्यबलदर्पहा ।	
सर्वलक्ष्मीप्रदः श्रीमानञ्जदप्रियवर्धनः ॥	१२२
स्मृतिबीजं सुरेशानः संसारभयनाशानः ।	
उत्तमः श्रीपरीवारः श्रीभूरुग्रश्च कामधुक् ॥	१२३
सदागतिमार्तिरिश्वा रामपादाब्जषट्पदः ।	
नीलप्रियो नीलवर्णो नीलवर्णप्रियः सुहृत् ॥	१२४
रामदूतो लोकबन्धुरन्तरात्मा मनोरमः ।	
श्रीरामध्यानकृद्धीरः सदा किंपुरुषस्तुतः ॥	१२५
रामकायान्तरञ्जश्च शुद्धिर्गतिरनामयः ।	
पुण्यश्लोकः परानन्दः परेशप्रियसारथिः ॥	१२६
लोकस्वामी मुक्तिदाता सर्वकारणकारणः ।	
महाबलो महावीरः पारावारगतिगुरुः ॥	१२७
तारको भगवांखता स्वस्तिदाता सुमञ्जलः ।	
समस्तलोकसाक्षी च समस्तसुरवन्दितः ।	
सीतासमेत श्रीरामपादसेवाधुरन्धरः ॥	१२८
इदं नामसहस्रं तु योऽधीते प्रत्यहं नरः ।	
दुःखौघो नश्यते क्षिप्रं सम्पत्तिर्वर्धते चिरम् ।	
वश्यं चतुर्विधं तस्य भवत्येव न संशयः ॥	१२९
राजानो राजपुत्राश्च राजकीयाश्च मन्त्रिणः ।	
त्रिकालं पठनादस्य दृश्यन्ते च त्रिपक्षतः ॥	१३०
अश्वत्थमूले जपतां नास्ति वैरिकृतं भयम् ।	
त्रिकालपठनादस्य सिद्धिः स्यात् करसंस्थिता ॥	१३१

ब्राह्मे मुहूर्ते चोत्थाय प्रत्यहं यः पठेन्नरः ।
ऐहिकामुष्मिकान् सोऽपि लभते नात्र संशयः ॥ १३२

संग्रामे सन्निविष्टानां वैरिविद्रावणं भवेत् ।
ज्वरापस्मारशमनं गुल्मादिव्याधिवारणम् ॥ १३३

साम्राज्यसुखसम्पत्तिदायकं जपतां नृणाम् ।
य इदं पठते नित्यं पाठयेद्वा समाहितः ।
सर्वान् कामानवाप्नोति वायुपुत्रप्रसादतः ॥ १३४

॥ श्री हनुमत्सहस्रनामस्तोत्रम् ॥

—*—

श्री हनुमत्सहस्रनामावलिः-२

ओं हनुमते नमः । श्रीप्रदाय । वायुपुत्राय । रुद्राय । नयाय ।
अजराय । अमृत्यवे । वीरवीराय । ग्रामवासाय । जनाश्रयाय । धनदाय ।
निर्गुणाकाराय । वीराय । निधिपतये । मुनये । पिङ्गाक्षाय । वरदाय ।
वाग्मिने । सीताशोकविनाशनाय । शिवाय नमः । २०

ओं शर्वाय नमः । पराय । अव्यक्ताय । व्यक्ताव्यक्ताय । धराधराय ।
पिङ्गकेशाय । पिङ्गरोम्णे । श्रुतिगम्याय । सनातनाय । अनादये । भगवते ।
दिव्याय । विश्वहेतवे । नराश्रयाय । आरोग्यकर्त्रै । विश्वेशाय ।
विश्वनाथाय । हरीश्वराय । भर्गाय । रामाय नमः । ४०

ओं रामभक्ताय नमः । कल्याण प्रकृतीश्वराय । विश्वम्भराय ।
विश्वमूर्तये । विश्वाकाराय । विश्वपाय । विश्वात्मने । विश्वसेव्याय ।
विश्वाय । विश्वधराय । रवये । विश्वचेष्टाय । विश्वगम्याय । विश्वध्येयाय ।

कलाधराय । प्लवङ्गमाय । कपिश्रेष्ठाय । ज्येष्ठाय । वेदाय । वनेचराय
नमः ॥ ६०

ओं बालाय नमः । वृद्धाय । यूने । तत्त्वाय । तत्वगम्याय । सखिने ।
अजाय । अञ्जनासूनवे । अव्यग्राय । ग्रामस्यान्ताय । धराधराय । भूः ।
भुवः । सुवः । महर्लोकाय । जनोलोकाय । तपसे । अव्ययाय । सत्याय ।
ओंकारगम्याय नमः । ८०

ओं प्रणवाय नमः । व्यापकाय । अमलाय । शिवधर्मप्रतिष्ठात्रो
रामेष्ठाय । फल्गुनप्रियाय । गोष्ठदीकृतवारीशाय । पूर्णकामाय ।
धरापतये । रक्षोघ्नाय । पुण्डरीकाक्षाय । शरणागतवत्सलाय ।
जानकीप्राणदात्रे । रक्षःप्राणापहारकाय । पूर्णाय । सत्याय । पीतवाससे ।
दिवाकरसमप्रभाय । द्रोणहर्त्रे । शक्तिनेत्रे नमः । १००

शक्तिराक्षसमारकाय नमः । अक्षध्नाय । रामदूताय । शाकिनी-
जीविताहराय । बुभूकार हतारातये । गर्वपर्वतमर्दनाय । हेतवे । अहेतवे ।
प्रांशवे । विश्वकर्त्रे । जगद्गुरवे । जगन्नाथाय । जगन्नेत्रे । जगदीशाय ।
जनेश्वराय । जगत्त्विताय । हरये । श्रीशाय । गरुडस्मय भञ्जकाय ।
पार्थध्वजाय नमः । १२०

वायुपुत्राय नमः । सित पुच्छाय । अमितप्रभाय । ब्रह्मपुच्छाय ।
परब्रह्मपुच्छाय । रामेष्ठकारकाय । सुग्रीवादियुताय । ज्ञानिने । वानराय ।
वानरेश्वराय । कल्पस्थायिने । चिरञ्जीविने । प्रसन्नाय । सदाशिवाय ।
सन्मतये । सद्गतये । भुक्तिमुक्तिदाय । कीर्तिदायकाय । कीर्तये ।
कीर्तिप्रदाय नमः । १४०

समुद्राय नमः । श्रीप्रदाय । शिवाय । उदधिक्रमणाय । देवाय ।
संसारभयनाशकाय । वालिबन्धनकृते । विश्वजेत्रे । विश्वप्रतिष्ठिताय ।

लङ्कारये । कालपुरुषाय । लङ्केशगृहभञ्जनाय । भूतावासाय । वासुदेवाय ।
वसवे । त्रिभुवनेश्वराय । श्रीरामरूपाय । कृष्णाय । लङ्काप्रासादभञ्जनाय ।
कृष्णाय नमः । १६०

कृष्णस्तुताय नमः । शान्ताय । शान्तिदाय । विश्वभावनाय ।
विश्वभोक्त्रे । मारधनाय । ब्रह्मचारिणे । जितेन्द्रियाय । ऊर्ध्वर्गाय ।
लाङ्गूलिने । मालिने । लाङ्गूलाहतराक्षसाय । समीरतनुजाय । वीराय ।
वीरमाराय । जयप्रदाय । जगन्मङ्गलदाय । पुण्याय । पुण्यश्रवण-
कीर्तनाय । पुण्यकीर्तये नमः । १८०

पुण्यगीतये नमः । जगत्पावनपावनाय । देवेशाय । अमितरोम्पे ।
रामभक्तविधायकाय । ध्यात्रे । ध्येयाय । जगत्साक्षिणे । चेतसे ।
चैतन्यविग्रहाय । ज्ञानदाय । प्राणदाय । प्राणाय । जगत्प्राणाय ।
समीरणाय । विभीषणप्रियाय । शूराय । पिप्पलाश्रयसिद्धिदाय ।
सिद्धाय । सिद्धाश्रयाय नमः ॥ २००

कालाय नमः । कालमक्षकदूषिताय । लङ्केशनिधनस्थायिने ।
लङ्कादाहकाय । ईश्वराय । चन्द्रसूर्याग्निनेत्राय । कालाग्रये ।
प्रलयान्तकाय । कपिलाय । कपिशाय । पुण्यरातये । द्वादशराशिगाय ।
सर्वश्रियाय । अप्रमेयात्मने । रेवत्यादिनिवारकाय । लक्ष्मणप्राणदात्रे ।
सीताजीवनहेतुकाय । रामध्यायिने । हृषीकेशाय । विष्णुभक्ताय नमः ।
२२०

जटिने नमः । बलिने । देवारिदर्प्पे । होत्रे । धात्रे । कत्रौ । जगत्प्रभवे ।
नगरग्रामपालाय । शुद्धाय । बुद्धाय । निरञ्जनाय । निर्वि-
कल्पाय । गुणातीताय । भयङ्कराय । हनुमते । दुराराध्याय । तपः
साध्याय । महेश्वराय । जानकीघनशोकोत्थतापहत्रै नमः ॥ २४०

पराशराय नमः । वाङ्गयाय । सदसद्रूपाय । कारणाय । प्रकृतेः
पराय । भाग्यदाय । निर्मलाय । नेत्रे । पुच्छलङ्काविदाहकाय ।
पुच्छबद्धाय । यातुधानाय । यातुधानरिपुप्रियाय । छायापहारिणे ।
भूतेशाय । लोकेशाय । सद्गतिप्रदाय । स्लवङ्गमेश्वराय । क्रोधाय ।
क्रोधसंरक्त-लोचनाय । क्रोधहर्त्रे नमः । २६०

तापहर्त्रे नमः । भक्ताभयवरप्रदाय । भक्तानुकम्पिने । विश्वेशाय ।
पुरुहूताय । पुरन्दराय । अग्रये । विभावसवे । भास्वते । यमाय ।
निरकृतये । वरुणाय । वायुगतिमते । वायवे । कुबेराय । ईश्वराय । रवये ।
चन्द्राय । कुजाय । सौम्याय नमः । २८०

गुरवे नमः । काव्याय । शनैश्चराय । राहवे । केतवे । मरुते ।
दात्रे । धात्रे । हर्त्रे । समीरजाय । मशकीकृतदेवारये । दैत्यारये ।
मधुसूदनाय । कामाय । कपये । कामपालाय । कपिलाय । विश्वजीवनाय ।
भागीरथी पदाम्भोजाय । सेतुबन्धविशारदाय नमः । ३००

स्वाहायै नमः । स्वधायै । हविषे । कव्याय । हव्यवाहाय ।
प्रकाशकाय । स्वप्रकाशाय । महावीराय । मधुराय । अमितविग्रहाय ।
उड्हीनोड्हीनगतिमते । सद्गतये । पुरुषोत्तमाय । जगदात्मने । जगद्योनये ।
जगदन्ताय । अनन्तराय । विपाप्मने । निष्कलङ्काय । महते नमः ।
३२०

महदहङ्कृतये नमः । खाय । वायवे । पृथिव्यै । अङ्ग्वचः । वह्ये ।
दिशे । कालाय । एकलाय । क्षेत्रज्ञाय । क्षेत्रपालाय । पल्वलीकृतसागराय ।
हिरण्मयाय । पुराणाय । खेचराय । भूचराय । मनवे । हिरण्यगर्भाय ।
सूत्रात्मने । राजराजाय नमः । ३४०

विशाम्पतये नमः । वेदान्तवेद्याय । उद्गीथाय । वेदाङ्गाय ।
वेदपारगाय । प्रतिग्रामस्थिताय । सद्यःस्फूर्तिदात्रे । गुणाकराय ।
नक्षत्रमालिने । भूतात्मने । सुरभये । कल्पपादपाय । चिन्तामणये ।
गुणनिधये । प्रजाद्वाराय । अनुत्तमाय । पुण्यश्लोकाय । पुरारातये ।
मतिमते । शर्वरीपतये नमः । ३६०

किल्किलारावसन्त्रस्तभूतप्रेतपिशाचकाय । ऋणत्रयहराय ।
सूक्ष्माय । स्थूलाय । सर्वगतये । पुंसे । अपस्मारहराय । स्मर्त्रे । श्रुतये ।
गाथायै । स्मृतये । मनवे । स्वर्गद्वाराय । प्रजाद्वाराय । मोक्षद्वाराय ।
यतीश्वराय । नादरूपाय । परस्मै ब्रह्मणे । ब्रह्मणे । ब्रह्मपुरातनाय नमः ।
३८०

एकाय नमः । अनेकाय । जनाय । शुक्लाय । स्वयंज्योतिषे ।
अनाकुलाय । ज्योतिज्योतिषे । अनादये । सात्विकाय । राजसाय ।
तमसे । तमोहर्त्रे । निरालम्बाय । निराकाराय । गुणाकराय । गुणाश्रयाय ।
गुणमयाय । बृहत्कायाय । बृहद्यशसे । बृहद्धनुषे नमः । ४००

बृहत्पादाय नमः । बृहन्मूर्धने । बृहत्स्वनाय । बृहत्कण्ठाय ।
बृहन्नासाय । बृहद्वाहवे । बृहत्तनवे । बृहद्वलाय । बृहत्कायाय ।
बृहत्पुच्छाय । बृहत्कराय । बृहद्वतये । बृहत्सेवाय । बृहल्लोकफलप्रदाया ।
बृहद्भक्तये । बृहद्वाच्छाफलदाय । बृहदीश्वराय । बृहल्लोकनुताय । द्रष्टे ।
विद्यादात्रे नमः । ४२०

जगद्गुरवे नमः । देवाचार्याय । सत्यवादिने । ब्रह्मवादिने ।
कलाधराय । सप्तपातालगामिने । मलयाचलसंश्रयाय ।
उत्तराशास्थिताय । श्रीशाय । दिव्यौषधिवशाय । खगाय ।

शाखामृगाय । कपीन्द्राय । पुराणाय । प्राणचञ्चुराय । चतुराय ।
ब्राह्मणाय । योगिने । योगिगम्याय । पराय नमः । ४४०

अवराय नमः । अनादिनिधनाय । व्यासाय । वैकुण्ठाय ।
पृथिवीपतये । अपराजिताय । जितारातये । सदानन्ददाय । ईशित्रे ।
गोपालाय । गोपतये । योद्घे । कलये । स्फालाय । परात्पराय ।
मनोवेगिने । सदायोगिने । संसारभयनाशनाय नमः । तत्त्वदात्रे ।
तत्त्वज्ञाय नमः । ४६०

तत्त्वाय नमः । तत्त्वप्रकाशकाय । शुद्धाय । बुद्धाय । नित्ययुक्ताय ।
भक्ताकाराय । जगद्रथाय । प्रलयाय । अमितमायाय । मायातीताय ।
विमत्सराय । मायानिर्जितरक्षसे । मायानिर्मितविष्टपाय । मायाश्रयाय ।
निर्लेपाय । मायानिर्वर्तकाय । सुखिने । सुखिने (खाय) । सुखप्रदाय ।
नागाय नमः । ४८०

महेशकृतसंस्तवाय नमः । महेश्वराय । सत्यसन्धाय । शरभाय ।
कलिपावनाय । रसाय । रसज्ञाय । सते । मानाय । रूपाय । चक्षुषे ।
श्रुतये । रवाय । द्वाणाय । गन्धाय । स्पर्शनाय । स्पर्शयि । हिङ्कार-
मानगाय । नेतिनेतीतिगम्याय । वैकुण्ठभजनप्रियाय नमः । ५००

गिरिशाय नमः । गिरिजाकान्ताय नमः । दुर्वाससे । कवये ।
अङ्गिरसे । भूगवे । वसिष्ठाय । च्यवनाय । नारदाय । तुम्भुरवे । हराय ।
विश्वक्षेत्राय । विश्वबीजाय । विश्वनेत्राय । विश्वपाय । याजकाय ।
यजमानाय । पावकाय । पितृभ्यः । श्रद्धायै नमः । (५२०)

बुद्ध्यै नमः । क्षमायै । तन्द्रायै । मन्त्राय । मन्त्रयित्रे । सुराय ।
राजेन्द्राय । भूपतये । रूढाय । मालिने । संसारसारथये । नित्याय ।

संपूर्णकामाय । भक्तकामदुहे । उत्तमाय । गणपाय । केशवाय । भ्रात्रे ।
पित्रे । मात्रे नमः । ५४०

मारुतये नमः । सहस्रमूर्छ्ने । सहस्रास्याय । सहस्राक्षाय ।
सहस्रपदे । कामजिते । कामदहनाय । कामाय । काम्यफलप्रदाय ।
मुद्रोपहारिणे । रक्षोघ्नाय । क्षितिभारहराय । बलाय । नखदंष्ट्रायुधाया ।
विष्णुभक्ताय । भक्ताभयप्रदाय । दर्पणे । दर्पदाय । दंष्ट्राशतमूर्तये ।
अमूर्तिमते नमः । ५६०

महानिधये नमः । महाभागाय । महाभगर्य । महर्षिदाय ।
महाकाराय । महायोगिने । महातेजसे । महाद्युतये । महाकर्मणे ।
महानादाय । महामन्त्राय । महामतये । महाशमाय । महोदाराय ।
महादेवात्मकाय । विभवे । रुद्रकर्मणे । क्रूरकर्मणे । रत्ननाभाय ।
कृतागमाय नमः । ५८०

अम्भोधिलङ्घनाय नमः । सिद्धाय । सत्यधर्मणे । प्रमोदनाय ।
जितामित्राय । जयाय । सोमाय । विजयाय । वायुवाहनाय । जीवाय ।
धात्रे । सहस्रांशवे । मुकुन्दाय । भूरिदक्षिणाय । सिद्धार्थाय । सिद्धिदाय ।
सिद्धाय । संकल्पाय । सिद्धिहेतुकाय । सप्तपाताल चरणाय नमः । ६००

सप्तर्षिगण वन्दिताय नमः । सप्ताब्धिलङ्घनाय । वीराय ।
सप्तद्वीपोरुमण्डलाय । सप्ताङ्गराज्यसुखदाय । सप्तमातृनिषेविताय ।
सप्तलोकैकमकुटाय । सप्तहोत्राय । स्वराश्रयाय । सप्तसामोपगीताय ।
सप्तपातालसंश्रयाय । सप्तच्छन्दोनिधये । सप्तच्छन्दाय । सप्तजनाश्रयाय ।
मेधादाय । कीर्तिदाय । शोकहारिणे । दौर्मार्ग्यनाशनाय । सर्ववश्य-
कराय । गर्भदोषधने नमः । ६२०

पुत्रपौत्रदाय नमः । प्रतिवादिमुखस्तम्भाय । रुष्टचित्तप्रसादनाय ।
 पराभिचारशमनाय । दुःखघ्ने । बन्धमोक्षदाय । नवद्वारपुराधाराय ।
 नवद्वारनिकेतनाय । नरनारायणस्तुत्याय । नवनाथमहेश्वराय ।
 मेखलिने । कवचिने । खड्गिने । भ्राजिष्णवे । जिष्णुसारथये ।
 बहुयोजनविस्तीर्णपुच्छाय । पुच्छहतासुराय । दुष्टहन्त्रे । नियमित्रे ।
 पिशाचग्रहशातनाय नमः । ६४०

बालग्रहविनाशिने नमः । धर्मनेत्रे । कृपाकराय । उग्रकृत्याय ।
 उग्रवेगाय । उग्रनेत्राय । शतक्रतवे । शतमन्युस्तुताय । स्तुत्याय । स्तुतये ।
 स्तोत्रे । महाबलाय । समग्रगुणशालिने । व्यग्राय । रक्षोविनाशनाय ।
 रक्षोग्रिदावाय । ब्रह्मेशाय । श्रीधराय । भक्तवत्सलाय । मेघनादाय नमः ।
 ६६०

मेघरूपाय नमः । मेघवृष्टिनिवारणाय । मेघजीवनहेतवे ।
 मेघश्यामाय । परात्मकाय । समीरतनयाय । धात्रे । तत्त्वविद्या-
 विशारदाय । अमोघाय । अमोघवृष्टये । अभीष्टदाय । अनिष्टनाशनाय ।
 अर्थाय । अनर्थपिहारिणे । समर्थाय । रामसेवकाय । अर्थिने । धन्याय ।
 असुरारातये । पुण्डरीकाक्षाय नमः । ६८०

आत्मभुवे नमः । सङ्कर्षणाय । विशुद्धात्मने । विद्याराशये ।
 सुरेश्वराय । अचलोद्धारकाय । नित्याय । सेतुकृते । रामसारथये ।
 आनन्दाय । परमानन्दाय । मत्स्याय । कूर्माय । निधये । शयाय ।
 वराहाय । नारसिंहाय । वामनाय । जमदग्निजाय । रामाय नमः । ७००

कृष्णाय नमः । शिवाय । बुद्धाय । कल्किने । रामाश्रयाय । हरये ।
 नन्दिने । भृंगिणे । चण्डिने । गणेशाय । गणसेविताय । कर्मध्यक्षाय ।

सुरारामाय । विश्रामाय । जगतीपतये । जगन्नाथाय । कपीशाय ।
सर्ववासाय । सदाश्रयाय । सुग्रीवादिस्तुताय नमः । ७२०

दान्ताय नमः । सर्वकर्मणे । प्लवज्ञमाय । नखदारितरक्षसे ।
नखयुद्धविशारदाय । कुशलाय । सुधनाय । शेषाय । वासुकये । तक्षकाय ।
स्वर्णविणायि । बलाढ्याय । पुरुजेत्रे । अघनाशनाय । कैवल्यदीपाय ।
कैवल्याय । गरुडाय । पञ्चगाय । गुरुवे । छ्णी छ्णी रावहतारातिगर्वय
नमः । ७४०

पर्वतभेदनाय नमः । वज्राङ्गाय । वज्रवक्त्राय ।
भक्तवज्रनिवारकाय । नखायुधाय । मणिग्रीवाय । ज्वालामालिने ।
भास्कराय । प्रौढप्रतापाय । तपनाय । भक्तापनिवारकाय । शरणाय ।
जीवनाय । भोक्त्रे । नानाचेष्टाय । चञ्चलाय । स्वस्थाय । अस्वास्थ्यघ्ने ।
दुःखशातनाय । पवनात्मजाय नमः । ७६०

पवनाय नमः । पावनाय । कान्ताय । भक्ताङ्गाय । सहनाय ।
बलाय । मेघनादरिपवे । मेघनादसंहृतराक्षसाय । क्षराय । अक्षराय ।
विनीतात्मने । वानरेशाय । सताङ्गतये । श्रीकण्ठाय । शितिकण्ठाय ।
सहायाय । सहनायकाय । अस्थूलाय । अनणवे । भगर्य नमः । ७८०

देवसंसृतिनाशनाय नमः । अध्यात्मगिद्यासाराय ।
अध्यात्मकुशलाय । सुधिये । अकल्मषाय । सत्यहेतवे । सत्यदाय ।
सत्यगोचराय । सत्यगर्भाय । सत्यरूपाय । सत्याय । सत्यपराक्रमाय ।
अञ्जनाप्राणलिङ्गाय । वायुवंशोद्भवाय । श्रुतये । भद्ररूपाय । रुद्ररूपाय ।
सुरूपाय । चित्ररूपधृशे । मैनाकवन्दिताय नमः । ८००

सूक्ष्मदर्शनाय नमः । विजयाय । जयाय । क्रान्तदिङ्गण्डलाय ।
रुद्राय । प्रकटीकृतविक्रमाय । कम्बुकण्ठाय । प्रसन्नात्मने । हस्वनासाय ।

वृकोदराय । लम्बोष्टाय । कुण्डलिने । चित्रमालिने । योगविदां वराय ।
विपश्चिते । कवये । आनन्दविग्रहाय । अनल्पनाशनाय । फाल्गुनीसूनवे ।
अव्यग्राय नमः । ८२०

योगात्मने नमः । योगतत्पराय । योगविदे । योगकर्त्रे । योगयोनये ।
दिगम्बराय । अकारादिक्षकारान्तवर्णनिर्मितविग्रहाय । उलूखलमुखाय ।
सिद्धसंस्तुताय । परमेश्वराय । श्लिष्टजड्याय । श्लिष्टजानवे । श्लिष्टपाणये ।
शिखाधराय । सुशर्मणे । अमितधर्मणे । नारायणपरायणाय । जिष्णवे ।
भविष्णवे । रोचिष्णवे नमः । ८४०

ग्रसिष्णवे नमः । स्थाणवे । हरये । रुद्रानुकृते । वृक्षकम्पनाय ।
भूमिकम्पनाय । गुणप्रवाहाय । सूत्रात्मने । वीतरागाय । स्तुतिप्रियाय ।
नागकन्याभयध्वंसिने । कृतपूर्णाय । कपालभृते । अनुकूलाय । अक्षयाय ।
अपायाय । अनपायाय । वेदपारगाय । अक्षराय । पुरुषाय नमः । ८६०

लोकनाथाय नमः । त्र्यक्षाय । प्रभवे । दृढाय । अष्टाङ्गयोगफलमुवे ।
सत्यसन्धाय । पुरुषुताय । श्मशानस्थाननिलयाय । प्रेतविद्रावण क्षमाय ।
पञ्चाक्षरपराय । पञ्चमातृकाय । रञ्जनाय । ध्वजाय । योगिनीबृन्द-
वन्दश्रिये । शत्रुघ्नाय । अनन्तविक्रमाय । ब्रह्मचारिणे । इन्द्रियवपुषे ।
धृतदण्डाय । दशात्मकाय नमः । ८८०

अप्रपञ्चाय नमः । सदाचाराय । शूरसेनाय । विदारकाय । बुद्धाय ।
प्रमोदाय । आनन्दाय । सप्तजिह्वपतये । धराय । नवद्वारपुराधाराय ।
प्रत्यग्राय । सामगायनाय । षट्चक्रधाम्ने । स्वर्लोकिभयहृते । मानदाय ।
मदाय । सर्ववश्यकराय । शक्तये । अनन्ताय । अनन्तमञ्जलाय नमः ।
९००

अष्टमूर्तिधराय नमः । नेत्रे । विरूपाय । स्वरसुन्दराय । धूमकेतवे ।
महाकेतवे । सत्यकेतवे । महारथाय । नन्दिने । प्रियाय । स्वतन्त्राय ।
मेखलिने । डमरुप्रियाय । लोहिताङ्गाय । समिधे । वह्नये । षडृतवे ।
शर्वाय । ईश्वराय । फलभुजे नमः । ९२०

फलहस्ताय नमः । सर्वकर्मफलप्रदाय । धर्मध्यक्षाय । धर्मफलाय ।
धर्माय । धर्मप्रदाय । अर्थदाय । पञ्चविंशतितत्त्वज्ञाय । तारकाय ।
ब्रह्मतत्पराय । त्रिमार्गवस्तये । भीमाय । सर्वदुष्टनिर्बहर्णाय ।
ऊर्जःस्वामिने । जलस्वामिने । शूलिने । मालिने । निशाकराय ।
रक्ताम्बरधराय । रक्ताय नमः । ९४०

रक्तमाल्यविभूषणाय नमः । वनमालिने । शुभाङ्गाय । श्वेताय ।
श्वेताम्बराय । यूने । जयाय । अजेयपरिवराय । सहस्रवदनाय । कवये ।
शाकिनीडाकिनीयक्षरक्षोभूतप्रभञ्जनाय । सद्योजाताय । कामगतये ।
ज्ञानमूर्तये । यशस्कराय । शम्भुतेजसे । सार्वभौमाय । विष्णुभक्ताय ।
प्लवङ्गमाय । चतुर्णवितिमन्त्रज्ञाय नमः । ९६०

पौलस्त्यबलदर्घिने । सर्वलक्ष्मीप्रदाय । श्रीमते ।
अङ्गदप्रियवर्धनाय । स्मृतिबीजाय । सुरेशानाय । संसारभयनाशानाय ।
उत्तमाय । श्रीपरीवाराय । श्रीभुवे । उग्राय । कामदुहे । सदागतये ।
मातरिश्वने । रामपादाब्जषट्पदाय । नीलप्रियाय । नीलवर्णाय ।
नीलवर्णप्रियाय । सुहृदे । रामदूताय नमः । ९८०

लोकबन्धवे नमः । अन्तरात्मने । मनोरमाय । श्रीरामध्यानकृते ।
वीराय । सदाकिंपुरुषस्तुताय । रामकार्यान्तरञ्जाय । शुद्धये । गत्यै ।
अनामयाय । पुण्यश्लोकाय । परानन्दाय । परेशप्रियसारथये ।
लोकस्वामिने । मुक्तिदात्रे । सर्वकारणकारणाय । महाबलाय ।
महावीराय । पारावारगतये । गुरवे नमः । १०००

तारकाय नमः। भगवते । त्रात्रे । स्वस्तिदात्रे । सुमङ्गलाय ।
समस्तलोकसाक्षिणे । समस्तसुखवन्दिताय । सीतासमेतश्रीरामपाद-
सेवाधुरन्धराय नमः । १००८

—*—

श्री हनुमदष्टोत्तरशतनामस्तोत्रम्—१

सर्वशास्त्रार्थतत्त्वज्ञा सर्वदेवनमस्कृत ।	
यत् त्वया कथितं पूर्वं रामचन्द्रेण धीमता ॥	१
स्तोत्रं समस्तपापघ्नं श्रुत्वा धन्योऽस्मि पद्मज ।	
इदानीं श्रोतुमिच्छामि लोकानां हितकाम्यया ॥	२
वायोरंशावतरणमाहात्म्यं सर्वकामदम् ।	
वद मे विस्तराद्विष्वन् देवगुह्यमनुत्तमम् ॥	३
इति पृष्ठो नारदेन ब्रह्मा लोकपितामहः ।	
नमस्कृत्य जगन्नाथं लक्ष्मीकान्तं परात्परम् ॥	४
प्रोवाच वायोर्महात्म्यं नारदाय महात्मने ।	
यच्छ्रुत्वा सर्वसौभाग्यं प्राप्नुवन्ति जनाः सदा ॥	५
इदं रहस्यं पापघ्नं वायोरष्टोत्तरं शतम् ।	
विष्णुना लोकनाथेन रमायै कथितं पुरा ॥	६
रमा मामाह यद्विष्यं तत्ते वक्ष्यामि नारद ।	
इदं पवित्रं पापघ्नं श्रद्धया हृदि धारय ॥	७
हनुमानञ्जनापुत्रो वायुसूनुर्महाबलः ।	
रामदूतो हरिश्चेष्ठः सूरी केसरिनन्दनः ॥	८

सूर्यश्रेष्ठो महाकायो वज्री वज्रप्रहारवान् ।	९
महासत्त्वो महारूपो ब्रह्मण्यो ब्राह्मणप्रियः ॥	१०
मुख्यप्राणो महाभीमः पूर्णप्रज्ञो महागुरुः ।	
ब्रह्मचारी वृक्षधरः पुण्यः श्रीरामकिङ्करः ॥	११
सीताशोकविनाशी च सिंहिकाप्राणनाशकः ।	
मैनाकगर्वभङ्गश्च छायाग्रहनिवारकः ॥	१२
लङ्कामोक्षप्रदो देवः सीतामार्गणितत्परः ।	
रामाङ्गुलिप्रदाता च सीताहर्षविवर्धनः ॥	१३
महारूपधरो दिव्यो ह्यशोकवननाशकः ।	
मन्त्रिपुत्रहरो वीरः पञ्चसेनाग्रमर्दनः ॥	१४
दशकण्ठसुतघ्नश्च ब्रह्माख्ववशगोऽव्ययः ।	
दशास्यसल्लापपरो लङ्कापुरविदाहकः ॥	१५
तीर्णाब्धिः कपिराजश्च कपियूथप्ररञ्जकः ।	
चूडामणिप्रदाता च श्रीवश्यः प्रियदर्शकः ॥	१६
कौपीनकुण्डलधरः कनकाङ्गदभूषणः ।	
सर्वशास्त्रसुसम्पन्नः सर्वज्ञो ज्ञानदोत्तमः ॥	१७
मुख्यप्राणो महावेगः शब्दशास्त्रविशारदः ।	
बुद्धिमान् सर्वलोकेशः सुरेशो लोकरञ्जकः ॥	१८
लोकनाथो महादर्पः सर्वभूतभयापहः ।	
रामवाहनरूपश्च सञ्जीवाचलभेदकः ॥	१९
कपीनां प्राणदाता च लक्ष्मणप्राणरक्षकः ।	
रामपादसमीपस्थो लोहितास्यो महाहनुः ॥	

रामसन्देशकर्ता च भरतानन्दवर्धनः ।	
रामाभिषेकलोलश्च रामकार्यधुरन्धरः ॥	२०
कुन्तीगर्भसमुत्पन्नो भीमो भीमपराक्रमः ।	
लक्षागृहाद्विनिर्मुक्तो हिंडिंभासुरमर्दनः ॥	२१
धर्मानुजः पाण्डुपुत्रो धनञ्जयसहायवान् ।	
बकासुरवधोद्युक्तस्तद्वामपरिरक्षकः ॥	२२
भिक्षाहाररतो नित्यं कुलालगृहमध्यगः ।	
पाञ्चाल्युद्धाहसञ्चातसंमोदो बहुकान्तिमान् ॥	२३
विराटनगरे गूढचरः कीचकमर्दनः ।	
दुर्योधननिहन्ता च जरासन्धविमर्दनः ॥	२४
सौगन्धिकापहर्ता च द्रौपदीप्राणवल्लभः ।	
पूर्णबोधो व्यासशिष्यो यतिरूपो महामतिः ॥	२५
दुर्वार्दिगजसिंहस्य तर्कशास्त्रस्य खण्डकः ।	
बौद्धागमविभेत्ता च साहृचशास्त्रस्य दूषकः ॥	२६
द्वैतशास्त्रप्रणेता च वेदव्यासमतानुगः ।	
पूर्णानन्दः पूर्णसत्त्वः पूर्णवैराग्यसागरः ॥	२७
(इति श्रुत्वा नारदस्तु वायोश्चरितमञ्जुतम् ।	
मुदा परमया युक्तः स्तोतुं समुपचक्रमे ॥	२८
रामावतारजाताय हनुमद्रूपिणे नमः ।	
वासुदेवस्य भक्ताय भीमसेनाय ते नमः ॥	२९

-
- वेदव्यासमतोद्धारकर्त्रे पूर्णसुखाय च ।
दुर्वादिध्वान्तचन्द्राय पूर्णबोधाय ते नमः ॥ ३०
- गुरुराजाय धन्याय कञ्जनेत्राय ते नमः ।
दिव्यरूपाय शान्ताय नमस्ते यतिरूपिणे ॥ ३१
- स्वान्तस्थवासुदेवाय सच्चित्ताय नमो नमः ।
अज्ञानतिमिराकार्यं व्यासशिष्याय ते नमः ॥ ३२
- अथाभिवन्द्य पितरं ब्रह्माणं नारदो मुनिः ।
परिक्रम्य विनिर्यातो वासुदेवं हरिं स्मरन् ॥ ३३
- अष्टोत्तरशतं दिव्यं वायुसूनोर्महात्मनः ।
यः पठेच्छृद्धया नित्यं सर्वबन्धात् प्रमुच्यते ॥ ३४
- सर्वरोगविनिर्मुक्तः सर्वपापैर्न लिप्यते ।
राजवद्यं भवेन्नित्यं स्तोत्रस्यास्य प्रभावतः ॥ ३५
- भूतग्रहनिवृत्तिश्च प्रजावृद्धिश्च जायते ।
आयुरारोग्यमैश्वर्यं बलं कीर्ति लभेत् पुमान् ॥ ३६
- यः पठेद्वायुचरितं भक्त्या परमया युतः ।
सर्वज्ञानसमायुक्तः स याति परमं पदम् ॥ ३६

-श्री पद्मोत्तरखण्डतः-

* * *

हनुमदष्टोत्तरशतनामावलिः—१

हनुमते नमः । अञ्जनापुत्राय । वायुसूनवे । महाबलाय । रामदूताय ।
हरिश्रेष्ठाय । सूरिणे । केसरिनन्दनाय । सूर्यश्रेष्ठाय । महाकायाय । वज्रिणे ।

वज्रप्रहारवते । महासत्त्वाय । महारूपाय । ब्रह्मण्याय । ब्राह्मणप्रियाय ।
मुख्यप्राणाय । महाभीमाय । पूर्णप्रज्ञाय । महागुरवे नमः । २०

ब्रह्मचारिणे नमः । वृक्षधराय । पुण्याय । श्रीरामकिङ्कराय ।
सीताशोकविनाशिने । सिंहिकाप्राणनाशकाय । मैनाकगर्वभज्ञाय ।
छायाग्रहनिवारकाय । लङ्घामोक्षप्रदाय । देवाय । सीतामार्गण तत्पराय ।
रामाङ्गुलिप्रदात्रे । सीताहर्षविवर्धनाय । महारूपधराय । दिव्याय ।
अशोकवननाशकाय । मन्त्रिपुत्रहराय । वीराय । पञ्चसेनाग्रमर्दनाय ।
दशकण्ठसुतघ्नाय नमः । ४०

ब्रह्माख्ववशगाय नमः । अव्ययाय । दशास्यसल्लापपराय ।
लङ्घापुरविदाहकाय । तीर्णाब्धये । कपिराजाय । कपियूथप्रञ्जकाय ।
चूडामणिप्रदात्रे । श्रीवश्याय । प्रियदर्शकाय । कौपीनकुण्डलधराय ।
कनकाङ्गदभूषणाय । सर्वशाख्सिसुसंपन्नाय । सर्वज्ञाय । ज्ञानदोत्तमाय ।
मुख्यप्राणाय । महावेगाय । शब्दशाख्वविशारदाय । बुद्धिमते ।
सर्वलोकेशाय नमः । ६०

सुरेशाय नमः । लोकरञ्जकाय । लोकनाथाय । महादर्पण्य ।
सर्वभूतभयापहाय । रामवाहनरूपाय । सञ्जीवाचलभेदकाय । कपीनां
प्राणदात्रे । लक्ष्मणप्राणरक्षकाय । रामपादसमीपस्थाय । लोहितास्याय ।
महाहनवे । रामसन्देशकर्त्रे । भरतानन्दवर्धनाय । रामाभिषेकलोलाय ।
रामकार्यधुरन्धराय । कुन्तीगर्भसमुत्पन्नाय । भीमाय । भीमपराक्रमाय ।
लाक्षागृहाद्विनिर्मुक्ताय नमः । ८०

हिंदिंभासुरमर्दनाय नमः । धर्मानुजाय । पाण्डुपुत्राय ।
धनञ्जयसहायवते । बलासुरवधोद्युक्ताय । तद्रामपरिरक्षकाय । नित्यं
भिक्षाहाररताय । कुलालगृहमध्यगाय । पाञ्चाल्युद्वाहसञ्चातसंमोदाय ।

बहुकान्तिमते । विराटनगरे गूढचराय । कीचकमर्दनाय । दुर्योधन-
निहन्ते । जरासन्धविमर्दनाय । सौगन्धिकापहर्त्रे । द्रौपदीप्राणवल्लभाय ।
पूर्णबोधाय । व्यासशिष्याय । यतिरूपाय । महामतये नमः । १००

दुर्वादिगजसिंहस्य तर्कशास्त्रस्य खण्डनाय नमः ।
बौद्धागमविभेत्रे । सांख्यशास्त्रस्य दूषकाय । द्वैतशास्त्रप्रणोत्रे ।
वेदव्यासमतानुगाय । पूर्णानन्दाय । पूर्णसित्वाय । पूर्णवैराग्यसागराय
नमः । १०८

(हनुमद्रीममध्वपरेयं नामावलिः)

— * —

श्रीहनुमदृष्टोत्तरशतनामस्तोत्रम्-२

रामदासाग्रणीः श्रीमान् हनूमान् पवनात्मजः ।

आञ्जनेयः कपिश्रेष्ठः केसरिप्रियनन्दनः ॥ १

आरोपितांसयुगलरामरामानुजः सुधीः ।

सुग्रीवसचिवो वालिजितसुग्रीवमाल्यदः ॥ २

रामोपकारविस्मर्त्तसुग्रीवसुमतिप्रदः ।

सुग्रीवसत्पक्षपाती रामकार्यसुसाधकः ॥ ३

मैनाकाश्लेषकृन्भागजननीजीवनप्रदः ।

सवदैवस्तुतः सवदैवानन्दविवर्धनः ॥ ४

छायान्त्रमालाधारी च छायाग्रहविभेदकः ।

सुमेरुसुमहाकायो गोष्पदीकृतवारिधिः ॥ ५

बिडालसद्वाकारस्तसताम्रसमाननः ।	
लङ्कानिभञ्जनः सीताराममुद्राङ्गुलीयदः ॥	६
रामचेष्टानुसारेण चेष्टाकृद्विश्वमञ्जलः ।	
श्रीरामहृदयाभिज्ञो निः शेषसुरपूजितः ॥	७
अशोकवनसंच्छेत्ता शिंशुपावृक्षरक्षकः ।	
सर्वरक्षोविनाशार्थं कृतकोलाहलध्वनिः ॥	८
तलप्रहारतः क्षुण्णबहुकोटिनिशाचरः ।	
पुच्छघातविनिष्पष्टबहुकोटिनराशनः ॥	९
जम्बुमाल्यन्तकः सर्वलोकान्तरसुतः कपिः ।	
स्वदेहप्राप्तिष्ठाङ्गदुर्धर्षाभिधराक्षसः ॥	१०
तलचूर्णितयूपाक्षो विरूपाक्षनिबर्हणः ।	
सुरान्तरात्मनः पुत्रो भासकर्णविनाशकः ॥	११
अद्रिशृङ्गविनिष्पष्टप्रधसाभिधराक्षसः ।	
दशास्यमन्तिपुत्रधनः पोथिताक्षकुमारकः ॥	१२
सुवञ्चितेन्द्रजिन्मुक्तनानाशक्ताख्ववृष्टिकः ।	
इन्द्रशत्रुविनिर्मुक्तशक्ताचाल्यसुविग्रहः ॥	१३
सुखेच्छयेन्द्रजिन्मुक्तब्रह्माख्ववशगः कृती ।	
तृणीकृतेन्द्रजित्पूर्वमहाराक्षसयूथपः ॥	१४
रामविक्रमसत्सिन्धुस्तोत्रकोपितरावणः ।	
स्वपुच्छवहिनिर्दिग्धलङ्कालङ्कापुरेश्वरः ॥	१५
वह्न्यनिर्दिग्धाच्छपुच्छः पुनर्लङ्घितवारिधिः ।	
जलदैवतसूनुश्च सर्ववानरपूजितः ॥	१६

सन्तुष्टः कपिभिः सार्धं सुग्रीवमधुभक्षकः ।	
रामपादार्पितश्रीमच्छूदामणिरनाकुलः ॥	१७
भक्त्याकृतानेकरामप्रणामो वायुनन्दनः ।	
रामालिङ्गनतुष्टाङ्गो रामप्राणप्रियः शुचिः ॥	१८
रामपादैकनिरतविभीषणपरिग्रहः ।	
विभीषणश्रियः कर्ता रामलालितनीतिमान् ॥	१९
विद्रावितेन्द्रशत्रुश्च लक्ष्मणैकयशः प्रदः ।	
शिलाप्रहारनिष्पिष्ठधूम्राक्षरथसारथिः ॥	२०
गिरिशृङ्गविनिष्पिष्ठधूम्राक्षो बलवारिधिः ।	
अकम्पनप्राणहर्ता पूर्णविज्ञानजिद्धनः ॥	२१
रणाध्वरे कण्ठरोधमारितैकनिकुम्भकः ।	
नरान्तकरथच्छेत्ता देवान्तकविनाशकः ॥	२२
मत्ताख्यराक्षसच्छेत्ता युद्धोन्मत्तनिकृन्तनः ।	
त्रिशिरोधनुषश्छेत्ता त्रिशिरः खड्गभञ्जनः ॥	२३
त्रिशिरोरथसंहारी त्रिशिरख्खिशिरोहरः ।	
रावणोरसि निष्पिष्ठमुष्टिदैत्यभयङ्करः ॥	२४
बज्रकल्पमहामुष्टिघातचूर्णितरावणः ।	
अशोषभुवनाधारो लक्ष्मणोद्धरणक्षमः ॥	२५
सुग्रीवप्राणरक्षार्थं मक्षिकोपमविग्रहः ।	
कुम्भकर्णत्रिशूलैकसञ्छेत्ता विष्णुभक्तिमान् ॥	२६
नागाख्यास्पृष्टसद्देहः कुम्भकर्णविमोहकः ।	
शख्याख्यास्पृष्टसद्देहः सुज्ञानी रामसम्मतः ॥	२७

अशेषकपिरक्षार्थमानीतौषधिपर्वतः ।	
स्वशक्त्या लक्ष्मणोद्धर्ता लक्ष्मणोज्जीवनप्रदः ॥	२८
लक्ष्मणप्राणरक्षार्थमानीतौषधिपर्वतः ।	
तपः कृशाङ्गभरते रामागमनशंसकः ॥	२९
रामस्तुतस्वमहिमा सदा सन्दृष्टराघवः ।	
रामच्छत्रधरो देवो वेदान्तपरिनिष्ठितः ॥	३०
मूलरामायणसुधासमुद्रस्नानतत्परः ।	
बदरीषण्डमध्यस्थनारायणनिषेवकः ३ ॥	३१
इत्येतच्छ्रीहनूमतो नाम्नामष्टोत्तरं शतम् ।	
पठतां शृण्वतां चैव नित्यमध्यसतां सताम् ॥	३२
अनन्तपुण्यफलदं महापातकनाशनम् ।	
महारोगप्रशमनं महादुःखविनाशनम् ॥	३३
दुस्तरापत्प्रशमनं तापत्रयविनाशनम् ।	
रामक्रोधादिशमनं बाह्यशत्रुविनाशनम् ॥	३४
अनाद्यज्ञानशमनं संसारभयनाशनम् ।	
महाबन्धहरं सम्यक् कर्मबन्धनिकृन्तनम् ॥	३५
वादे विजयदं नित्यं रणे शत्रुविनाशनम् ।	
धनधान्यप्रदं सम्यक् पुत्रपौत्रप्रवर्धनम् ॥	३६
किमत्र बहुनोक्तेन मोक्षैकफलदं सताम् ।	
पूर्णानुग्रहतो विष्णोर्यो वायुमोक्षदः सताम् ॥	३७

तस्य स्तोत्रस्य माहात्म्यं कोपि वर्णयितुं क्षमः ।

श्रुतिस्मृतिपुराणानि भारताद्युक्तयस्तथा ॥

३८

अस्मिन्बर्थे प्रमाणानि सत्यं सत्यं वदाम्यहम् ।

सत्यं सत्यं पुनः सत्यं नात्र कार्या विचारणा ॥

३९

-पाञ्चरात्रागमतः:

—*—

हनुमदष्टोत्रशतनामावलिः—२

रामदासाग्रण्ये नमः । श्रीमते । हनूमते । पवनात्मजाय ।
 आञ्जनेयाय । कपिश्रेष्ठाय । केसरिप्रियनन्दनाय । आरोपितांसयुगलराम
 रामानुजाय । सुधिये । सुग्रीवसचिवाय । वालिजित सुग्रीवमाल्यदाय ।
 रामोपकारविस्मर्त्तसुग्रीवसुमतिप्रदाय । सुग्रीवसत्पक्षपातिने ।
 रामकार्यसुसाधकाय । मैनाकाश्छेषकृते । नागजननीजीवनप्रदाय ।
 सर्वदैवस्तुताय । सर्वदैवानन्दविवर्धनाय । छायान्त्रमालाधारिणे ।
 छायाग्रहविभेदकाय नमः । २०

सुमेरुसुमहाकायाय नमः । गोष्पदीकृतवारिधये । बिडालसदशा-
 काराय । तस्ताम्रसमाननाय । लङ्घनिभञ्जनाय । सीताराममुद्राङ्गुलीय-
 दाय । रामचेष्टानुसारेण चेष्टाकृते । विश्वमङ्गलाय । श्रीरामहृदयाभिज्ञाय ।
 निःशेषसुरपूजिताय । अशोकवनसंच्छेत्रे । शिंशपावृक्षरक्षकाय ।
 सर्वरक्षोविनाशार्थं कृतकोलाहलध्वनये । तलप्रहारतः क्षुण्णबहुकोटि-
 निशाचराय । पुच्छधातविनिष्पिष्ठबहुकोटिनराशनाय । जम्बुमाल्यन्त-
 काय । सर्वलोकान्तरसुताय । कपये । स्वदेहप्राप्त पिष्टाङ्गदुर्धर्षीभि-
 धराक्षसाय । तलचूर्णितयूपाक्षाय नमः । ४०

विरूपाक्षनिबर्हणाय नमः । सुरान्तरात्मनः पुत्राय । भासकर्ण-
विनाशकाय । अद्रिशृङ्गविनिष्पिष्टप्रधसाभिधराक्षसाय । दशास्यमन्त्रि-
पुत्रघ्नाय । पोथिताक्षकुमारकाय । सुवश्वितेन्द्रजिन्मुक्तनानाशखास्त्र-
वृष्टिकाय । इन्द्रशत्रुविनिर्मुक्तशखाचाल्यसुविग्रहाय । सुखेच्छयेन्द्र-
जिन्मुक्तब्रह्मास्त्रवशगाय । कृतिने । तृणीकृतेन्द्रजित्पूर्व महाराक्षस-
यूथपाय । रामविक्रमसत्सिन्धुस्तोत्रकोपितरावणाय । स्वपुच्छवहि-
निर्दिग्धलङ्कालङ्कापुरेश्वराय । वह्यनिर्दिग्धाच्छपुच्छाय । पुनर्लंघित-
वारिधये । जलदैवतसूनवे । सर्ववानरपूजिताय । सन्तुष्टाय । कपिभिः
सार्धं सुग्रीवमधुभक्षकाय । रामपादार्पित श्रीमच्छूडामणये नमः । ६०

अनाकुलाय नमः । भक्त्या कृतानेकरामप्रणामाय । वायुनन्दनाय ।
रामालिङ्गन तुष्टाङ्गाय । रामप्राणप्रियाय । शुचये । रामपादैकनिरत-
विभीषणपरिग्रहाय । विभीषणश्रियः कर्त्रै । रामलालितनीतिमते ।
विद्रावितेन्द्रशत्रवे । लक्ष्मणैकयशः प्रदाय । शिलाप्रहार-निष्पिष्टधूमाक्ष-
रथसारथये । गिरिशृङ्गविनिष्पिष्टधूमाक्षाय । बलवारिधये । अकम्पन-
प्राणहर्त्रै । पूर्णविज्ञानचिद्धनाय । रणाध्वरे कण्ठरोधमारितैकनि
कुम्भकाय । नरान्तकरथच्छेत्रे । देवान्तकविनाशकाय । मत्ताख्यराक्ष
सच्छेत्रे नमः । ८०

युद्धोन्मत्तनिकृन्तनाय नमः । त्रिशिरोधनुषश्छेत्रे । त्रिशिरः
खड्गभञ्जनाय नमः । त्रिशिरोरथसंहारिणे । त्रिशिरस्त्रिशिरोहराय ।
रावणोरसिनिष्पिष्टमुष्टये । दैत्यभयङ्कराय । वज्रकल्पमहामुष्टिधात-
चूर्णितरावणाय । अशेषभुवनाधाराय । लक्ष्मणोद्धरणक्षमाय ।
सुग्रीवप्राणरक्षार्थं मक्षिकोपमविग्रहाय । कुम्भकर्णत्रिशूलैकसञ्जेत्रे ।
विष्णुभक्तिमते । नागास्त्रास्पृष्टसद्देहाय । कुम्भकर्णविमोहकाय ।

शस्त्रास्त्रास्पृष्टसद्देहाय । सुज्ञानिने । रामसंमताय । अशेषकपि रक्षार्थ-
मानीतौषधिपर्वताय । स्वशक्त्या लक्ष्मणोद्धर्त्रे । लक्ष्मणोज्जीवनप्रदाय
नमः (१००)

लक्ष्मणप्राणरक्षार्थमानीतौषधिपर्वताय नमः । तपः कृशाङ्गभरते
रामागमनशंसकाय । रामस्तुतस्वमहिम्ने । सदा सन्दृष्टराघवाय ।
रामच्छन्द्रधराय देवाय । वेदान्तपरिनिष्ठिताय । मूलरामायण सुधासमुद्र-
स्नानतत्पराय । बदरीषण्डमध्यस्थनारायण निषेवकाय नमः । १०८
(श्रीमद्रामायण किष्किन्धादिकाण्डगत हनुमद्विजयपरा नामावलिः)

—*—

हनुमदष्टोत्तरशतनामस्तोत्रम् - ३

अतिपाटलवक्त्राब्जं धृतहेमाद्रिविग्रहम् ।

१

आञ्जनेयं शङ्खचक्रपाणिं चेतसि धीमहि ॥

पारिजातप्रियो योगी हनूमान् नृहरिप्रियः ।

२

प्लवगेन्द्रः पिङ्गलाक्षः शीघ्रगामी दृढव्रतः ॥

शङ्खचक्रवराभीतिपाणिरानन्ददायकः ।

३

स्थायी विक्रमसम्पन्नो रामदूतो महायशाः ॥

सौमित्रिजीवनकरो लङ्घाविक्षोभकारकः ।

४

उदधिक्रमणः सीताशोकहेतुहरो हरिः ॥

बली राक्षससंहर्ता दशकण्ठमदापहः ।

५

बुद्धिमान् नैऋतवधूकण्ठसूत्रविदारकः ॥

सुग्रीवसचिवो भीमो भीमसेनसहोदरः ।	
सावित्रविद्यासंसेवी चरितार्थो महोदयः ॥	६
वासवाभीष्टदो भव्यो हेमशैलनिवासवान् ।	
किंशुकाभोऽग्न्यतनूक्रजुरोमा महामतिः ॥	७
महाक्रमो वनचरः स्थिरबुद्धिरभीशुमान् ।	
सिंहिकागर्भनिर्भेत्ता भेत्ता लङ्घानिवासिनाम् ॥	८
अक्षशत्रुविनिघ्नश्च रक्षोऽमात्य भयावहः ।	
वीरहा मृदुहस्तश्च पद्मपाणिर्जटाधरः ॥	९
सर्वप्रियः सर्वकामप्रदः प्रांशुमुखशशुचिः ।	
विशुद्धात्मा विज्वरश्च सटावान् पाटलाधरः ॥	१०
भरतप्रेमजनकश्चीरवासा महोक्षधृक् ।	
महास्त्रबन्धनसहो ब्रह्मचारी यतीश्वरः ॥	११
महौषधोपहर्ता च वृषपर्वा वृषोदरः ।	
सूर्योपलालितः स्वामी पारिजातावतंसकः ॥	१२
सर्वप्राणधरोऽनन्तः सर्वभूतादिगो मनुः ।	
रौद्राकृतिर्मिमिकर्मा भीमाक्षो भीमदर्शनः ॥	१३
सुदर्शनकरोऽव्यक्तो व्यक्तास्यो दुन्दुभिस्वनः ।	
सुवेलचारी मैनाकहर्षदो हर्षणप्रियः ॥	१४
सुलभः सुब्रतो योगी योगिसेव्यो भयापहः ।	
वालाग्निमथितानेकलङ्घावासिगृहोच्चयः ॥	१५
वर्धनो वर्धमानश्च रोचिष्णू रोमशो महान् ।	
महादंष्ट्रो महाशूरः सद्गतिः सत्परायणः ॥	१६

सौम्यदशर्णि सौम्यवेषो हेमयज्ञोपवीतिमान् ।	
मौञ्जीकृष्णाजिनधरो मन्त्रज्ञो मन्त्रसारथिः ।	
जितारातिः षड्मिश्च सर्वप्रियहिते रतः ॥	१७
एतैनर्मिपदैर्दिव्यैर्यः स्तौति तव सन्निधौ ।	
हनुमंस्तस्य किं नाम नो भवेऽन्नक्तिशालिनः ॥	१८
प्रणवं च पुरस्कृत्य चतुर्थ्यन्तैर्नमोऽन्तकैः ।	
एतैनर्मिभिरव्यग्रैरुच्यते हनुमान् भवान् ॥	१९
ऋणरोगादिदारिद्रव्यपापक्षुदपमृत्यवः ।	
विनश्यन्ति हनुमंस्ते नामां सङ्गीतनक्षणे ॥	२०
भगवन् हनुमन् नित्यं राजवश्यं तथैव च ।	
लक्ष्मीवश्यं च श्रीवश्यमारोग्यं दीर्घमायुषम् ॥	२१
प्राधान्यं सकलानां च ज्ञातिप्राधान्यमेव च ।	
बीर्यं तेजश्च भक्तानां प्रयच्छसि महामते ॥	२२

ब्रह्मवैर्तेऽघटिकाचलमाहात्म्यतः

(घटिकाचले शंखचक्रधरो हनुमान्)

* * *

हनुमदष्टोत्रशतनामावलिः—३

पारिजातप्रियाय नमः । योगिने । हनुमते । नृहरिप्रियाय ।
 प्लवगोन्द्राय । पिङ्गलाक्षाय । शीघ्रगामिने । दृढव्रताय ।
 शङ्खचक्रवराभीतिपाणये । आनन्ददायकाय । स्थायिने । विक्रमसंपन्नाय ।

रामदूताय । महायशसे । सौमित्रिजीवनकराय । लङ्घाविक्षोभकारकाय ।
उदधिक्रमणाय । सीताशोकहेतुहराय । हरये । बलिने नमः । २०

राक्षससंहर्त्रे नमः । दशकण्ठमदापहाय । बुद्धिमते । नैरङ्कतवधूकण्ठ
सूत्रविदारकाय । सुग्रीव सचिवाय । भीमाय । भीमसेनसहोदराय ।
सावित्रविद्यासंसेविने । चरितार्थ्यि । महोदयाय । वासवाभीष्टदाय ।
भव्याय । हेमशैलनिवासवते । किंशुकाभाय । अग्र्यतनवे । ऋजुरोम्णे ।
महामतये । महाक्रमाय । वनचराय । स्थिरबुद्धये नमः । ४०

अभीशुमते नमः । सिंहिकागर्भनिर्भेत्वे । लङ्घानिवासिनां भेत्वे ।
अक्षशश्चुविनिधनाय । रक्षोऽमात्यभयावहाय । वीरघ्ने । मृदुहस्ताय ।
पद्मपाणये । जटाधराय । सर्वप्रियाय । सर्वकामप्रदाय । प्रांशुमुखाय ।
शुचये । विशुद्धात्मने । विज्वराय । सटावते । पाटलाधराय ।
भरतप्रेमजनकाय । चीरवाससे । महोक्षधृते नमः । ६०

महाख्यबन्धनसहाय नमः । ब्रह्मचारिणे । यतीश्वराय ।
महौषधोपहर्त्रे । वृषपर्वणे । वृषोदराय । सूर्योपलालिताय । स्वामिने ।
पारिजातावतंसकाय । सर्वप्राणधराय । अनन्ताय । सर्वभूतादिगाय ।
मनवे । रौद्राकृतये । भीमकर्मणे । भीमाक्षाय । भीमदर्शनाय ।
सुदर्शनकराय । अव्यक्ताय । व्यक्तास्याय नमः । ८०

दुन्दुभिस्वनाय नमः । सुवेलचारिणे । नाकहर्षदाय । हर्षणप्रियाय ।
सुलभाय । सुब्रताय । योगिने । योगिसेव्याय । भयापहाय । वालाग्नि-
मथितानेकलङ्घावासिगृहोच्चयाय । वर्धनाय । वर्धमानाय । रोच्चिष्णवे ।
रोमशाय । महते । महादंष्ट्राय । महाशूराय । सद्रुतये । सत्परायणाय ।
सौम्यदर्शिनि नमः । १००

सौम्यवेषाय नमः । हेमयज्ञोपवीतिमते । मौञ्जीकृष्णाजिनधराय।
मन्त्रज्ञाय । मन्त्रसारथये । जितारातये । षट्मर्ये । सर्वप्रियहितेरताय
नमः । १०८

—*—

श्रीहनुमदृष्टोत्तरशतनामस्तोत्रम्—४

(श्री रघुप्रवीरयतिकृतम्)

यस्य संस्मरणादेव पुरुषार्थचतुष्टयम् ।	
लभ्यते श्रीहनुमते नमस्तस्मै महात्मने ॥	१
हनूमान् वायुतनयः केसरीप्रियनन्दनः ।	
अञ्जनानन्दनः श्रीमान् पिङ्गाक्षोऽमितविक्रमः ॥	२
सर्वलक्षणसम्पन्नः कल्याणगुणवारिधिः ।	
स्वर्णवर्णो महाकायो महावीर्यो महाद्युतिः ॥	३
महाबलो महौदार्यः सुग्रीवाभीष्टदायकः ।	
रामदासाग्रणीर्भक्तमनोरथसुरद्रमः ॥	४
अरिष्टध्वान्ततरणिः सर्वदोषविवर्जितः ।	
गोष्ठदीकृतवाराशिः सीतादर्शनलालसः ॥	५
देवर्षिसंस्तुतश्चित्रकर्मा जितखगेश्वरः ।	
मनोजवो वायुजवो भगवान् प्लवगर्षभः ॥	६
सुरप्रसूनाभिवृष्टः सिद्धगन्धवर्सेवितः ।	
दशयोजनविस्तीर्णकायवानम्बराश्रयः ॥	७

महायोगी महोत्साहो महाबाहुः प्रतापवान् ।	
रामद्वेषिजनासद्यः सज्जनप्रियदर्शनः ॥	८
रामाङ्गुलीयवान् सर्वश्रमहीनो जगत्पतिः ।	
मैनाकविप्रियः सिन्धुसंस्तुतः कदुरक्षकः ॥	९
देवमानप्रदः साधुः सिंहिकावधपण्डितः ।	
लङ्किण्यभयदाता च सीताशोकविनाशनः ॥	१०
जानकीप्रियसल्लापश्चूडामणिधरः कपि� ।	
दशाननवरच्छेत्ता मशकीकृतराक्षसः ॥	११
लङ्काभयङ्करः सप्तमन्तिपुत्रविनाशनः ।	
दुर्धर्षप्राणहर्ता च यूपाक्षवधकारकः ॥	१२
विरूपाक्षान्तकारी च भासकर्णशिरोहरः ।	
प्रभासप्राणहर्ता च तृतीयांशविनाशनः ॥	१३
अक्षराक्षससंहारी तृणीकृतदशाननः ।	
स्वपुच्छगाग्निनिर्दग्धलङ्कापुरवरोऽव्ययः ॥	१४
आनन्दवारिधिर्धन्यो मेघगम्भीरनिस्वनः ।	
कपिप्रबीरसम्पूज्यो मधुमक्षणतत्परः ॥	१५
रामबाहुसमालिष्ठो भविष्यच्चतुराननः ।	
सत्यलोकेश्वरः प्राणो विभीषणवरप्रदः ॥	१६
धूम्राक्षप्राणहर्ता च कपिसैन्यविवर्धनः ।	
त्रिशीर्षान्तकरो मत्तनाशनोऽकम्पनान्तकः ॥	१७

देवान्तकान्तकः शरो युद्धोन्मत्तविनाशकः ।	
निकुम्भान्तकरः शत्रुसूदनः सुरवीक्षितः ॥	१८
दशास्यगर्वहर्ता च लक्ष्मणप्राणदायकः ।	
कुम्भकर्णजयी शक्रशत्रुगर्वापिहारकः ॥	१९
सञ्जीवनाचलानेता मृगवानरजीवनः ।	
जाम्बवत्प्रियकृद्धीरः सुग्रीवाङ्गदसेवितः ॥	२०
भरतप्रियसल्लापः सीताहारविराजितः ।	
रामेष्टः फल्गुनसखः शरण्यत्राणतत्परः ॥	२१
उत्पत्तिस्थितिसंहारकर्ता किंपुरुषालयः ।	
वेदवेदाङ्गतत्वज्ञो भवरोगस्य भेषजम् ॥	२२
इत्थं हनुमतः पुण्यं शतमष्टोत्तरं पठन् ।	
विद्यार्थी लभते विद्यां धनार्थी लभते धनम् ॥	२३
कन्यार्थी लभते कन्यां सुतार्थी लभते सुतम् ।	
कीर्त्यर्थी लभते कीर्ति मोक्षार्थी मोक्षमाप्युयात् ॥	२४
रोगार्तो मुच्यते रोगाद्वद्धो मुच्येत बन्धनात् ।	
इदमायुष्करं धन्यं सर्वोपदेवनाशनम् ॥	२५
सर्वशत्रुक्षयकरं सर्वपापप्रणाशनम् ।	
समस्तयज्ञफलदं सर्वतीर्थफलप्रदम् ॥	२६
समस्तवेदफलदं सर्वदानफलप्रदम् ।	
पठनीयं महत्पुण्यं सर्वसंपत्समृद्धिदम् ॥	२७

एवमष्टोत्तरशतं नामां हनूमतो यतिः ।
रघुप्रबीराभिधानः कृतवान् वाञ्छितार्थदम् ॥

२८

* * *

हनुमदष्टोत्तरशतनामावलिः—४

हनुमते नमः । वायुतनयाय । केसरीप्रियनन्दनाय । अञ्जना-
नन्दनाय । श्रीमते । पिङ्गाक्षाय । अमितविक्रमाय । सर्वलक्षणसंपन्नाय ।
कल्याणगुणवारिधये । स्वर्णविराय । महाकायाय । महाबीर्याय ।
महाद्युतये । महाबलाय । महौदार्याय । सुग्रीवाभीष्ठदायकाय ।
रामदासाग्रण्ये । भक्तमनोरथसुरद्रुमाय । अरिष्ठध्वान्ततरणये । सर्वदोष-
विवर्जिताय नमः । २०

गोष्पदीकृतवाराशये नमः । सीतादर्शनलालसाय । देवर्षि-
संस्तुताय । चित्रकर्मणे । जितखगेशराय । मनोजवाय । वायुजवाय
भगवते । प्लवगर्षभाय । सुरप्रसूनाभिवृष्टाय । सिद्धगन्धर्वसेविताय ।
दशायोजनाविस्तीर्णकायवते । अम्बराश्रयाय । महायोगिने ।
महोत्साहाय । महाबाहवे । प्रतापवते । रामद्वेषिजनासह्याय ।
सज्जनप्रियदर्शनाय । रामाङ्गुलीयवते नमः । ४०

सर्वश्रमहीनाय नमः । जगत्पतये । मैनाकविप्रियाय ।
सिन्धुसंस्तुताय । कदुरक्षकाय । देवमानप्रदाय । साधवे ।
सिंहिकावधपण्डिताय । लङ्काभयदात्रे । सीताशोकविनाशनाय ।
जानकीप्रियसंलापाय । चूडामणिधराय । कपये । दशाननवरच्छेत्रे ।
मशकीकृतराक्षसाय । लङ्काभयङ्कराय । सप्तमन्त्रिपुत्रविनाशनाय ।
दुर्धर्षप्राणहर्त्रे । यूपाक्षवधकारकाय । विरूपाक्षान्तकारिणे नमः । ६०

भासकर्णिशिरोहराय नमः । प्रभासप्राणहर्त्रे । तृतीयांश-
विनाशनाय । अक्षराक्षसंहारिणे । तृणीकृतदशाननाय । स्वपुच्छ-
गाग्निनिर्देघ लङ्कापुरवराय । अव्ययाय । आनन्दवारिधये । धन्याय ।
मेघगम्भीर निस्वनाय । कपिप्रवरसंपूज्याय । मधुमक्षण-तत्पराय ।
रामबाहु समाश्लिष्टाय । भविष्यच्चतुराननाय । सत्य-लोकेश्वराय ।
प्राणाय । विभीषणवरप्रदाय । धूमाक्षप्राणहर्त्रे । कपिसैन्यविवर्धनाय ।
त्रिशीषर्णितकराय नमः । ८०

मत्तनाशनाय नमः । अकम्पनान्तकाय । देवान्तकान्तकाय ।
शूराय । युद्धोन्मत्तविनाशकाय । निकुम्भान्तकराय । शत्रुसूदनाय।
सुरवीक्षिताय । दशास्यगर्वहर्त्रे । लक्ष्मणप्राणदायकाय । कुम्भकर्ण-
जयिने । शक्रशत्रुगर्वपिहारकाय । सञ्जीवनाचलानेत्रे । मृतवानर-
जीवनाय । जाम्बवत्प्रियकृते । वीराय । सुग्रीवाङ्गदसेविताय । भरतप्रिय-
सल्लापाय । सीताहारविराजिताय । रामेष्टाय नमः । १००

फल्गुनसखाय नमः । शरणत्राणतत्पराय । उत्पत्तिकर्त्रे ।
स्थितिकर्त्रे । संहारकर्त्रे । किंपुरुषालयाय । वेदवेदाङ्गतत्त्वज्ञाय ।
भवरोगस्य भेषजाय नमः । १०८

—*—

कार्यकारस्वामिनाथार्यविरचिता

रामनामाङ्गिता

हनुमदष्टोत्तरशतनामस्तुतिः - ५

रामदूतो रामभृत्यो रामचित्तापहारकः ।
रामनामजपासक्तो रामकीर्तिप्रचारकः ॥

१

रामालिङ्गनसौख्यज्ञो रामविक्रमहर्षितः ।	
रामबाणप्रभावज्ञो रामसेवाधुरन्धरः ॥	२
रामहृत्पद्ममार्तण्डो रामसङ्कल्पपूरकः ।	
रामामोदितवाग्वृत्तिः रामसन्देशवाहकः ॥	३
रामतारकगुह्यज्ञो रामाह्लादनपण्डितः ।	
रामभूपालसचिवो रामधर्मप्रवर्तकः ॥	४
रामानुजप्राणदाता रामभक्तिलतासुमम् ।	
रामचन्द्रजयाशंसी रामधैर्यप्रवर्धकः ॥	५
रामप्रभावतत्त्वज्ञो रामपूजनतत्परः ।	
राममान्यो रामहृद्यो रामकृत्यपरायणः ॥	६
रामसौलभ्यसंवेत्ता रामानुग्रहसाधकः ।	
रामार्पितवचश्चित्तदेहवृत्तिप्रवर्तितः ॥	७
रामसामुद्रिकाभिज्ञो रामपादाब्जषट्पदः ।	
रामायणमहामालामध्याश्चित्तमहामणिः ॥	८
रामायणरसास्वादस्ववदश्रु परिस्रुतः ।	
रामकोदण्डटङ्कारसहकारिमहास्वनः ॥	९
रामसायुज्यसाम्राज्यद्वारोद्भाटनकर्मकृत् ।	
रामपादाब्जनिष्ठन्दिमधुमाधुर्यलोलुपः ॥	१०
रामकैङ्गर्यमात्रैकपुरुषार्थकृतादरः ।	
रामायणमहाम्भोधिमथनोत्थसुधाघटः ॥	११
रामाख्यकामधुगदोग्धा रामवक्त्रेन्दुसागरः ।	
रामचन्द्रकरस्पर्श द्रवच्छीतकरोपलः ॥	१२

रामायणमहाकाव्यशुक्तिनिक्षिप्तमौक्तिकः ।	
रामायणमहारण्यविहाररतकेसरी ॥	१३
रामपद्मेकपत्रीत्वसपत्रायितभक्तिमान् ।	
रामेञ्जितरहस्यज्ञो राममन्त्रप्रयोगवित् ॥	१४
रामविक्रमवर्षतुर्पूर्खमूनीलनीरदः ।	
रामकारुण्यमार्त्तण्ड प्रागुद्यदरुणायितः ॥	१५
रामराज्याभिषेकाम्बुपवित्रीकृतमस्तकः ।	
रामविश्वेषदावाग्निशमनोद्यतनीरदः ॥	१६
रामायणवियद्वज्ञाकल्लोलायितकीर्तिमान् ।	
रामप्रपञ्चवात्सल्यव्रततात्पर्यकोविदः ॥	१७
रामाख्यानसमाश्वस्तसीतामानससंशयः ।	
रामसुग्रीवमैत्र्याख्यवाहेन्धनायितः ॥	१८
रामाङ्गुलीयमाहात्म्यसमेधितपराक्रमः ।	
रामार्त्तिध्वंसनचणचूडामणिलस्त्करः ॥	१९
रामनाममधुस्यन्दद्वदनाम्बुजशोभितः ।	
रामनामप्रभावेण गोष्ठदीकृतवारिधिः ॥	२०
रामौदार्यप्रदीपार्चिर्वर्धकस्त्रेहविग्रहः ।	
रामश्रीमुखजीमूतवर्षणोन्मुखचातकः ॥	२१
रामभक्त्येकसुलभब्रह्मचर्यव्रते स्थितः ।	
रामलक्ष्मणसंवाहकृतार्थीकृतदोर्युगः ॥	२२
रामलक्ष्मणसीताख्यत्रयीराजितहृद्ग्रहः ।	
रामरावणसंग्रामवीक्षणोत्फुल्लविग्रहः ॥	२३

रामानुजेन्द्रजिद्युद्धलब्धव्रणकिणाङ्कितः ।	
रामब्रह्मानुसन्धानविधिदीक्षाप्रदायकः ॥	२४
रामरावणसंग्राममहाध्वरविधानकृत् ।	
रामनाममहारत्ननिक्षेपमणिपेटकः ॥	२५
रामताराधिपञ्चोत्सापानोन्मत्तचकोरकः ।	
रामायणाख्यसौवर्ण पञ्चरस्थितशारिकः ॥	२६
रामवृत्तान्तविधस्तसीताहृदयशाल्यकः ।	
रामसन्देशवर्षाम्बुवहनीलपयोधरः ॥	२७
रामराकाहिमकरञ्ज्योत्साधवलविग्रहः ।	
रामसेवामहायज्ञदीक्षितो रामजीवनः ॥	२८
रामप्राणो रामवित्तं रामायत्तकलेबरः ।	
रामशोकाशोकवनभञ्जनोद्यत्प्रभञ्जनः ॥	२९
रामप्रीतिवसन्तर्तुसूचकायितकोकिलः ।	
रामकायर्थोपरोधदूरोत्सारणलम्पटः ॥	३०
रामायणसरोजस्थं हंसो रामहिते रतः ।	
रामानुजक्रोधवहिदग्धसुग्रीवरक्षकः ॥	३१
रामसौहार्दकल्पद्रु सुमोद्रमनदोहदः ।	
रामेषुगतिसंवेत्ता रामजैत्ररथध्वजः ॥	३२
रामब्रह्मनिदिध्यासनिरतो रामवल्लभः ।	
रामसीताख्ययुगलयोजको राममानितः ॥	३३
रामसेनाग्रणी रामकीर्तिघोषणडिण्डिमः ।	
रामेतिद्वचक्षराकारकवचावृतविग्रहः ॥	३४

रामायणमहावृक्षफलासक्तकपीथरः ।	
रामपादाश्रयान्वेषिविभीषणविचारवित् ॥	३५
राममाहात्म्यसर्वस्वं रामसद्गुणगायकः ।	
रामजायाविषादा ग्रनिर्दर्घरिपुसैनिकः ॥	३६
रामकल्पद्रुमूलस्थो रामजीभूतवैद्युतः ।	
रामन्यस्तसमस्ताशो रामविश्वासभाजनम् ॥	३७
रामप्रभावरचितशैत्यवालाग्रिशोभितः ।	
रामभद्राश्रयोपात्तधीरोदात्तगुणाकरः ॥	३८
रामदक्षिणहस्ताब्जमुकुटोद्धासिमस्तकः ।	
रामश्रीवदनोद्धासिस्मितोत्पुलकमूर्तिमान् ।	
रामब्रह्मानुभूत्यासपूर्णानिन्दनिमज्जितः ॥	३९
इतीदं रामदूतस्य वायुसूनोर्महात्मनः ।	
रामनामाङ्गितं नाम्नामष्टोत्तरशतं शुभम् ॥	४०
प्रसादादाञ्जनेयस्य देशिकानुग्रहेण च ।	
रचितं स्वामिनाथेन कार्यकारेण भक्तिः ॥	४१
भूयादभीष्टफलदं श्रद्धया पठतां नृणाम् ।	
इहलोके परत्रापि रामसायुज्यदायकम् ॥	४२

* * *

रामनामाङ्किता

हनुमदष्टोत्तरशतनामावलिः—५

ओं रामदूताय नमः । रामभृत्याय । रामचित्तापहारकाय ।
 रामनामजपासक्ताय । रामकीर्तिप्रचारकाय । रामालिङ्गनसौख्यज्ञाय ।
 रामविक्रमहर्षिताय । रामबाणप्रभावज्ञाय । रामसेवाधुरन्धराय ।
 रामहृत्पद्ममार्ताण्डाय । रामसंकल्पपूरकाय । रामामोदितवाग्वृत्तये ।
 रामसन्देशवाहकाय । रामतारकगुह्यज्ञाय । रामाह्लादनपण्डिताय ।
 रामभूपालसचिवाय । रामधर्मप्रवर्तकाय । रामानुजप्राणदात्रे ।
 रामभक्तिलतासुमाय । रामचन्द्रजयाशंसिने नमः । २०

ओं रामधैर्यप्रवर्धकाय नमः । रामप्रभावतत्त्वज्ञाय । रामपूजन-
 तत्पराय । राममान्याय । रामहृद्याय । रामकृत्यपरायणाय । रामसौलभ्य-
 संवेत्रे । रामानुग्रहसाधकाय । रामार्पितवचश्चित्तदेहवृत्तिप्रवर्तिताय ।
 रामसामुद्रिकाभिज्ञाय । रामपादाब्जषट्पदाय । रामायणमहामाला-
 मध्याञ्छितमहामणये । रामायणरसास्वादस्ववदश्रुपरिष्टुताय । राम-
 कोदण्डटङ्कारसहकारिमहास्वनाय । रामसायुज्यसाम्राज्य द्वारोद्घाटन-
 कर्मकृते । रामपादाब्जनिष्यन्दिमधुमाधुर्यलोलुपाय । रामकैङ्गर्यमात्रैक-
 पुरुषार्थकृतादराय । रामायणमहाम्भोधिमथनोत्थसुधाघटाय । रामाख्य-
 कामधुगदोग्धे । रामवक्त्रेन्दुसागराय नमः । ४०

ओं रामचन्द्रकरस्पर्शद्रिवच्छीतकरोपलाय नमः । रामायण-
 महाकाख्यशुक्तिनिक्षिसमौक्तिकाय । रामायणमहारण्यविहाररतकेसरिणे ।
 रामपत्न्येकपत्नीत्वसपत्नायितभक्तिमते । रामेङ्गितरहस्यज्ञाय । राममन्त्र-
 प्रयोगविदे । रामविक्रमवर्षतुर्पूर्वभूनीलनीरदाय । रामकारुण्यमार्ताण्ड-

प्रागुद्यदरुणायिताय। रामराज्याभिषेकाम्बुपवित्रीकृतमस्तकाय।
रामविश्लेषदावाग्निशमनोद्यतनीरदाय। रामायणवियद्रज्ञाकल्लोलायित-
कीर्तिमते। रामप्रपञ्चात्सल्यव्रततात्पर्यकोविदाय। रामाख्यान-
समाश्वस्तसीतामानससंशयाय। रामसुग्रीवमैत्र्याख्यहव्यवाहेन्ध-
नायिताय। रामाङ्गुलीयमाहात्म्यसमेधितपराक्रमाय। रामार्तिध्वंसन-
चणचूडामणिलसत्कराय। रामनाममधुस्यन्दद्वदनाम्बुजशोभिताय।
रामनामप्रभावेण गोष्ठदीकृतवारिधये। रामौदार्यप्रदीपार्चिर्वर्धक-
स्त्रेहविग्रहाय। रामश्रीमुखजीमूतवर्षणोन्मुखचातकाय नमः। ६०

ओं रामभक्तचेकसुलभब्रह्मचर्यव्रते स्थिताय नमः। राम-
लक्ष्मणसंवाहकृतार्थीकृतदोर्युगाय। रामलक्ष्मणसीताख्यत्रयीराजित-
हद्वहाय। रामरावणसङ्ग्रामवीक्षणोत्फुल्लविग्रहाय। रामानुजेन्द्र-
जिद्युद्धलब्धव्रणकिणाङ्किताय। रामब्रह्मानुसन्धानविधिदीक्षाप्रदायकाय।
रामरावणसङ्ग्राममहाध्वरविधानकृते। रामनाममहारत्ननिक्षेपमणि-
पेटकाय। रामताराधिपञ्चोस्त्रापानोन्मत्तचकोरकाय। रामायणाख्य-
सौवर्णपञ्चरस्थितशारिकाय। रामवृत्तान्तविध्वस्तसीताहृदयशल्य-
काय। रामसन्देशवर्षाम्बुवहन्तीलपयोधराय। रामराकाहिमकरञ्ज्योत्स्वा-
धवलविग्रहाय। रामसेवामहायज्ञदीक्षिताय। रामजीवनाय। राम-
प्राणाय। रामवित्ताय। रामायत्तकलेवराय। रामशोकाशोकवन-
भञ्जनोद्यत्प्रभञ्जनाय। रामप्रीतिवसन्तर्तुसूचकायितकोकिलाय नमः।

८०

ओं रामकार्यार्थोपरोधदूरोत्सारणलम्पटाय नमः। रामायण-
सरोजस्थहंसाय। रामहिते रताय। रामानुजक्रोधवह्निदग्धसुग्रीव-
रक्षकाय। रामसौहार्दकल्पद्रुसुमोद्भवनदोहदाय। रामेषुगतिसंवेत्त्रे।

रामजैत्रथध्वजाय । रामब्रह्मनिदिध्यासनिरताय । रामवल्लभाय।
 रामसीताख्ययुगलयोजकाय । राममानिताय। रामसेनागण्ये । रामकीर्ति-
 घोषणडिण्डमाय । रामेतिव्यक्षराकारकवचावृतविग्रहाय । रामायणमहा-
 वृक्षफलासक्तकपीश्वराय। रामपादाश्रयान्वेषिविभीषण-विचारविदे ।
 राममाहात्म्यसर्वस्वाय । रामसद्गुणगायकाय । रामजायाविषादाग्नि-
 निर्दग्धरिपुसैनिकाय । रामकल्पद्रुमूलस्थाय नमः । १००

ओं रामजीमूर्तैद्युताय नमः । रामन्यस्तसमस्ताशाय । राम-
 विश्वासभाजनाय । रामप्रभावरचित्तैत्यवालाग्निशोभिताय । रामभद्रा-
 श्रयोपात्तधीरोदात्तगुणाकराय । रामदक्षिण हस्ताब्जमुकुटोऽद्वासि-
 मस्तकाय । रामश्रीवदनोऽद्वासि स्मितोत्पुलकमूर्तिमते । रामब्रह्मानु-
 भूत्याप्तपूर्णानन्दनिमज्जिताय नमः । १०८

* * *

श्रीमदाञ्जनेयाष्टोत्तरशतनामस्तोत्रम्-६

(कालिकारहस्यतः)

आञ्जनेयो महावीरो हनुमान्भारुतात्मजः ।	
तत्त्वज्ञानप्रदः सीतादेवीमुद्राप्रदायकः ॥	१
अशोकवनिकाच्छेत्ता सर्वमायाविभञ्जनः ।	
सर्वबन्धविमोक्ता च रक्षोविध्वंसकारकः ॥	२
परविद्यापरीहारः परशौर्यविनाशनः ।	
परमन्त्रनिराकर्ता परयन्त्रप्रभेदकः ॥	३
सर्वग्रहविनाशी च भीमसेनसहायकृत् ।	
सर्वदुःखहरः सर्वलोकचारी मनोजवः ॥	४

पारिजातदुमूलस्थः सर्वमन्त्रस्वरूपवान् ।	
सर्वतन्त्रस्वरूपी च सर्वयन्त्रात्मकस्तथा ॥	५
कपीश्वरो महाकायः सर्वरोगहरः प्रभुः ।	
बलसिद्धिकरः सर्वविद्यासम्पत्प्रदायकः ॥	६
कपिसेनानायकश्च भविष्यच्चतुराननः ।	
कुमारब्रह्मचारी च रत्नकुण्डलदीप्तिमान् ॥	७
सञ्चलद्वालसञ्चलम्बमानशिखोज्ज्वलः ।	
गन्धर्वविद्यातत्त्वज्ञो महाबलपराक्रमः ॥	८
कारागृहविमोक्ता च शृङ्खलाबन्धमोचकः ।	
सागरोत्तारकः प्राज्ञो रामदूतः प्रतापवान् ॥	९
वानरः केसरिसुतः सीताशोकनिवारकः ।	
अञ्जनागर्भसम्भूतो बालार्कसदशाननः ॥	१०
विभीषणप्रियकरो दशग्रीवकुलान्तकः ।	
लक्ष्मणप्राणदाता च वज्रकायो महाद्युतिः ॥	११
चिरञ्जीवी रामभक्तो दैत्यकार्यविधातकः ।	
अक्षहन्ता काञ्चनाभः पञ्चवक्त्रो महातपाः ॥	१२
लङ्कणीभञ्जनः श्रीमान् सिंहिकाप्राणभञ्जनः ।	
गन्धमादनशैलस्थो लङ्कापुरविदाहकः ॥	१३
सुग्रीवसचिवो धीरः शूरो दैत्यकुलान्तकः ।	
सुरार्चितो महातेजा रामचूडामणिप्रदः ॥	१४
कामरूपी पिङ्गलाक्षो वाधिमैनाकपूजितः ।	
कबलीकृतमार्तण्डमण्डलो विजितेन्द्रियः ॥	१५

रामसुग्रीवसन्धाता महारावणमर्दनः ।	
स्फटिकाभो वागधीशो नवव्याकृतिपण्डितः ॥	१६
चतुर्बाहुर्दीनबन्धुर्महात्मा भक्तवत्सलः ।	
सञ्जीवननगाहर्ता शुचिर्वर्गमी दृढव्रतः ॥	१७
कालनेभिप्रमथनो हरिमर्कटमर्कटः ।	
दान्तः शान्तः प्रसन्नात्मा शतकण्ठमदापहृत् ॥	१८
योगी रामकथालोलः सीतान्वेषणपण्डितः ।	
वज्रदंष्ट्रो वज्रनखो रुद्रवीर्यसमुद्धवः ॥	१९
इन्द्रजित्प्रहितामोघब्रह्मास्त्रविनिवारकः ।	
पार्थध्वजाग्रसंवासी शरपञ्चरभेदकः ॥	२०
दशबाहुलोकपूज्यो जाम्बवत्प्रीति वर्धनः ।	
सीतासमेत श्रीराममद्रपूजाधुरन्धरः ॥	२१
इत्येवं श्रीहनुमतो नाम्नामष्टोत्तरं शतम् ॥	
यः पठेच्छृणुयान्तित्यं सर्वान्कामानवाप्नुयात् ॥	२२

* * *

आञ्जनेयाष्टोत्तरशतनामावलिः—६

आञ्जनेयाय नमः । महावीराय । हनुमते । मारुतात्मजाय ।
 तत्वज्ञानप्रदाय । सीतादेवीमुद्राप्रदायकाय । अशोकवनिकाच्छेत्रे ।
 सर्वमायाविभञ्जनाय । सर्वबन्धविमोक्त्रे । रक्षोविध्वंसकारकाय ।
 परविद्यापरीहाराय । परद्वौर्यविनाशनाय । परमन्त्रनिराकर्त्रे ।
 परयन्त्रप्रभेदकाय । सर्वग्रहविनाशिने । भीमसेनसहायकृते ।

सर्वदुःखहराय । सर्वलोकचारिणे । मनोजवाय । पारिजातद्रुमूलस्थाय
नमः । २०

सर्वमन्त्रस्वरूपवते नमः । सर्वतन्त्रस्वरूपिणे । सर्वयन्त्रात्मकाय ।
कपीश्वराय । महाकायाय । सर्वरोगहराय । प्रभवे । बलसिद्धिकराय ।
सर्वविद्यासंपत्प्रदायकाय । कपिसेनानायकाय । भविष्यच्चतुराननाय ।
कुमारब्रह्मचारिणे । रत्नकुण्डलदीप्तिमते । सञ्चलद्वालसञ्चलंबमान
शिखोऽवलाय । गन्धर्वगिद्यातत्वज्ञाय । महाबलपराक्रमाय ।
कारागृहविमोक्त्रे । शृङ्गलाबन्धमोचकाय । सागरोत्तारकाय । प्राज्ञाय
नमः । ४०

रामदूताय नमः । प्रतापवते । वानराय । केसरिसुताय ।
सीताशोकनिवारकाय । अञ्जनागर्भसंभूताय । बालर्कसदृशाननाय ।
विभीषणप्रियकराय । दशग्रीवकुलान्तकाय । लक्ष्मणप्राणदात्रे ।
वज्रकायाय । महाद्युतये । चिरञ्जीविने । रामभक्ताय ।
दैत्यकार्यविधातकाय । अक्षहन्त्रे । काञ्चनाभाय । पञ्चवक्त्राय ।
महातपसे । लङ्घणीभञ्जनाय नमः । ६०

श्रीमते नमः । सिंहिकाप्राणभञ्जनय । गन्धमादनशैलस्थाय ।
लङ्घापुरविदाहकाय । सुग्रीवसचिवाय । धीराय । शूराय ।
दैत्यकुलान्तकाय । सुरार्चिताय । महातेजसे । रामचूडामणिप्रदाय ।
कामरूपिणे । पिङ्गलाक्षाय । वार्धिमैनाकपूजिताय ।
कबलीकृतमार्तण्डमण्डलाय । विजितेन्द्रियाय । रामसुग्रीवसन्धात्रे ।
महारावणमर्दनाय । स्फटिकाभाय । वागधीशाय नमः । ८०

नवव्याकृतिपण्डिताय नमः । चतुर्बाह्वे । दीनबन्धवे । महात्मने ।
भवतवत्सलाय । सञ्जीवननगाहर्त्रे । शुचये । वाग्मिने । दृढव्रताय ।

कालनेमिप्रमथनाय । हरिमर्कटमर्कटाय । दान्ताय । शान्ताय । प्रसन्नात्मने ।
शतकण्ठमदापहृते । योगिने । रामकथालोलाय । सीतान्वेषणपण्डिताय ।
वज्रदंष्ट्राय । वज्रनखाय नमः । १००

रुद्रवीर्यसमुद्भवाय नमः । इन्द्रजित्प्रहितामोघब्रह्माख्व विनिवारकाय ।
पार्थेध्वजाग्रसंवासिने । शरपञ्चरभेदकाय । दशबाहवे । लोकपूज्याय ।
जाम्बवत्प्रीतिवर्धनाय । सीतासमेतश्रीरामभद्रपूजा-धुरन्धराय नमः । १०८

—*—

आञ्जनेयद्वादशनामस्तोत्रम्

हनूमानञ्जनासूनुर्वायुपुत्रो महाबलः ।
रामेष्टः फल्गुनसखः पिङ्गाक्षोऽमितविक्रमः ॥

१

उदधिक्रमणश्चैव सीताशोकविनाशकः ।
लक्ष्मणप्राणदाता च दशग्रीवस्य दर्पहा ॥

२

द्वादशैतानि नामानि कपीन्द्रस्य महात्मनः ।
स्वापकाले पठेन्नित्यं यात्राकाले विशेषतः ।
तस्य मृत्युभयं नास्ति सर्वत्र विजयी भवेत् ॥

* * *

आञ्जनेयद्वादशनामावलिः

हनूमते नमः । अञ्जनासूनवे । वायुपुत्राय । महाबलाय । रामेष्टाय ।
फल्गुनसखाय । पिङ्गाक्षाय । अमितविक्रमाय । उदधिक्रमणाय ।
सीताशोकविनाशकाय । लक्ष्मणप्राणदात्रे । दशग्रीवस्य दर्पध्ने नमः ।
(१२)

* * *

मारुतिकवचम्

ओं नमो भगवते विचित्रवीरहनुमते प्रलयकालानलप्रभा-
प्रज्वलनाय । प्रतापवज्रदेहाय । अंजनीगर्भसंभूताय । प्रकटविक्रमवीर-
दैत्यदानवयक्षोगणग्रहबंधनाय । भूतग्रहबंधनाय । प्रेतग्रहबंधनाय ।
पिशाचग्रहबंधनाय । शाकिनीडाकिनीग्रहबंधनाय । काकिनीकामिनी-
ग्रहबंधनाय । ब्रह्मग्रहबंधनाय । ब्रह्मराक्षसग्रहबंधनाय । चोरग्रह-बंधनाय ।
मारीग्रहबंधनाय । एहि एहि । आगच्छ आगच्छ । आवेशय आवेशय ।
मम हृदये प्रवेशय प्रवेशय । स्फुर स्फुर । प्रस्फुर प्रस्फुर । सत्यं कथय ।
व्याघ्रमुखबन्धन । सर्पमुखबन्धन । राजमुखबन्धन । नारीमुखबन्धन ।
सभामुखबन्धन । शत्रुमुखबन्धन । सर्वमुखबन्धन । लंकाप्रासादमंजन ।
अमुकं मे वशमानय । छँ छँ छँ हीं श्रीं श्रीं राजानं वशमानय । श्रीं हीं
छँ छँ ख्रिय आकर्षय आकर्षय शत्रून्मर्दय मर्दय मारय चूर्णय चूर्णय
खे खे श्रीरामचन्द्राङ्गया मम कार्यसिद्धिं कुरु कुरु ओं हाँ हीं हूँ हैं हौं हः
फट् स्वाहा । विचित्रवीर हनूमन् मम सर्वशत्रून् भस्म कुरु कुरु । हन हन
हुं फट्स्वाहा । एकादशशतवारं जपित्वा सर्वशत्रून् वशमानयति नान्यथा
इति ॥

* * *

विभीषणकृतं

हनुमद्वाडवानलस्तोत्रम्

ओं अस्य श्रीहनुमद्वाडवानलस्तोत्रमन्त्रस्य । श्रीरामचन्द्रकृषिः ।
श्रीबडवानलहनुमान् देवता । मम समस्तरोगपृश्नमनार्थं
आयुरारोग्यैश्वर्याभिवृद्धचर्थं समस्तपापक्षयार्थं सीतारामचन्द्रप्रीत्यर्थं च

हनुमद्वाडवानलस्तोत्रजपमहं करिष्ये । ओं हां ह्रीं ओं नमो भगवते
 श्रीमहाहनुमते प्रकटपराक्रम सकलदिङ्गण्डलयशोवितान -
 धवलीकृतजगत्रितय वज्रदेह रुद्रावतार लंकापुरीदहन अमलमंत्र
 उदधिबन्धन दशशिरः कृतांतक सीताश्वसन वायुपुत्र अंजनीगर्भसंभूत
 श्रीरामलक्ष्मणानन्दकर कपिसैन्यप्राकार सुग्रीवसाह्य रणपर्वतोत्पाटन
 कुमारब्रह्मचारिन् गभीरनाद सर्वपापग्रहवारण सर्वज्वरोच्चाटन
 डाकिनीविध्वंसन ओं हां ह्रीं ओं नमो भगवते महावीरवीराय सर्वदुः
 खनिवारणाय ग्रहमंडलसर्वभूतमंडलसर्वपिशाचामंडलोच्चाटन
 भूतज्वरऐकाहिकज्वरद्वयाहिकज्वरत्र्याहिकज्वरचातुर्थिकज्वर -
 संतापज्वरविषमज्वरमाहेश्वरवैष्णवज्वरान् छिंधि छिंधि
 यक्षब्रह्मराक्षसभूतप्रेतपिशाचान् उच्चाटय उच्चाटय ओं हां श्रीं ओं नमो
 भगवते श्रीमहाहनुमते ओं हां ह्रीं हूं हैं हौं हः आं हां हां हां ओं सौं
 एहि एहि एहि ओं हं ओं हं ओं हं ओं नमो भगवते श्रीमहाहनुमते
 श्रवणचक्षुर्भूतानां शाकिनीडाकिनीनां विषमदुष्टानां सर्वविषं हर हर
 आकाशभुवनं भेदय भेदय छेदय मारय मारय शोषय शोषय मोहय
 मोहय ज्वालय ज्वालय प्रहारय प्रहारय सकलमायां भेदय भेदय ओं हां
 ह्रीं ओं नमो भगवते महाहनुमते सर्वग्रहोच्चाटन परबलं क्षोभय क्षोभय
 सकलबन्धनमोक्षणं कुरु कुरु शिरः शूलगुल्मशूलसर्वशूलान्निर्मूलय निर्मूलय
 नागपाशानंतवासुकितक्षककर्त्तककालियान् यक्षकुलजलगतबिलगत -
 रात्रिंचरदिवाचरसर्वान्निर्विषं कुरु कुरु स्वाहा । राजभयचोरभयपरमंत्र -
 परयंत्रपरतंत्रपरविद्याश्छेदय छेदय स्वमंत्रस्वयंत्रस्वतंत्रस्वविद्याः प्रकटय
 प्रकटय सर्वारिष्टान्नाशय नाशय सर्वशबूनाशय नाशय असाध्यं साधय
 साधय हुं फट् स्वाहा ॥ असाध्यसाधक स्वामिन् असाध्यं तव किं वद ।
 रामदूत महाबाहो ममाभीष्टं प्रसाधय ॥

हनुमल्लांगूलास्त्रस्तोत्रम्

श्रीमन्तं हनुमन्तमार्तरिपुभिन्दूभृत्तटभ्राजितं
 चालपद्वालधिबन्धवैरिनिचयं चामीकराद्विप्रभम् ।
 अग्यं रक्तपिण्डं नेत्रनलिनं भूभंगभंगस्फुरत्
 प्रोद्यच्चण्ड मयूखमण्डलमुखं दुःखापहं दुःखिनाम् ॥
 कौपीन - कटिसूत्र मौञ्यजिन युग्देहं विदेहात्मजा -
 प्राणाधीशपदारविन्दनिरतं स्वान्तः कृतान्तं द्विषाम् ।
 ध्यात्वैवं समरांगणस्थितमथानीय स्वहृत्पङ्कजे
 संपूज्याखिलपूजनोक्तविधिना संप्रार्थयेदर्चितम् ॥

हनुमन्त्रनीसूनो महाबलपराक्रम ।
 लोलल्लांगूलपातेन ममारातीनिपातय ॥

१

मर्कटाधिप मार्तण्डमण्डलग्रासकारक ।
 लोलल्लांगूलपातेन ममारातीनिपातय ॥

२

अक्षक्षपण पिङ्गाक्ष दितिजासुक्षयंकर ।
 लोलल्लांगूलपातेन ममारातीनिपातय ॥

३

रुद्रावतारसंसारदुःखभारापहारक ।
 लोलल्लांगूलपातेन ममारातीनिपातय ॥

४

श्रीरामचरणाम्भोजमधुपायितमानस ।
 लोलल्लांगूलपातेन ममारातीनिपातय ॥

५

वालिप्रमथनक्षान्तसुग्रीवोन्मोचनप्रभो ।
 लोलल्लांगूलपातेन ममारातीनिपातय ॥

६

सीताविरहवारीशभग्रसीतेशतारक ।	
लोलळांगूलपातेन ममारातीनिपातय ॥	७
रक्षोराजप्रतापाग्निदद्यमानजगद्वन ।	
लोलळांगूलपातेन ममारातीनिपातय ॥	८
ग्रस्ताशेषजगत्स्वास्थ्य राक्षसाम्भोधिमन्दर ।	
लोलळांगूलपातेन ममारातीनिपातय ॥	९
पुच्छगुच्छस्फुरद्वीर जगद्गंधारिपत्तन ।	
लोलळांगूलपातेन ममारातीनिपातय ॥	१०
जगन्मनोदुरुल्लङ्घ्यापारावारविलङ्घन ।	
लोलळांगूलपातेन ममारातीनिपातय ॥	११
स्मृतमात्रसमस्तेष्टपूरक प्रणतप्रिय ।	
लोलळांगूलपातेन ममारातीनिपातय ॥	१२
रात्रिंचरतमोरात्रिकृन्तनैकविकर्तन ।	
लोलळांगूलपातेन ममारातीनिपातय ॥	१३
जानक्या जानकीजानेः प्रेमपात्र परंतप ।	
लोलळांगूलपातेन ममारातीनिपातय ॥	१४
भीमादिकमहाभीमवीरवेशावतारक ।	
लोलळांगूलपातेन ममारातीनिपातय ॥	१५
बैदेहीविरहङ्गान्तरामरोषैकविग्रह ।	
लोलळांगूलपातेन ममारातीनिपातय ॥	१६
वज्राङ्गनखदंष्ट्रेश वज्रिवज्रावगुण्ठन ।	
लोलळांगूलपातेन ममारातीनिपातय ॥	१७

अखर्वगर्वगन्धर्वपर्वतोऽदेदनस्वर ।	
लोलङ्गूलपातेन ममारातीनिपातय ॥	१८
लक्ष्मणप्राणसंत्राण त्राततीक्ष्णकरान्वय ।	
लोलङ्गूलपातेन ममारातीनिपातय ॥	१९
रामादिविप्रयोगार्त भरताद्यार्तिनाशन ।	
लोलङ्गूलपातेन ममारातीनिपातय ॥	२०
द्रोणाचलसमुत्क्षेपसमुत्क्षसारिवैभव ।	
लोलङ्गूलपातेन ममारातीनिपातय ।	२१
सीताशीर्वदिसंपन्न समस्तावयवाक्षत ।	
लोलङ्गूलपातेन ममारातीनिपातय ॥	२२
इत्येमश्वत्थतलोपविष्टः शत्रुंजयं नाम पठेत्स्वयं यः ।	
स शीघ्रमेवास्तसमस्तशत्रुः प्रमोदते मारुतजप्रसादात् ॥	२३

* * *

श्रीहनुमत्कवचम्-१

एकदा सुखमासीनं शंकरं लोकशंकरम् ।	
पप्रच्छ गिरिजा कान्तं कर्पूरधबलं शिवम् ॥	१॥
पार्वत्युवाच ।	
भगवन्देवदेवेश लोकनाथ जगद्गुरो ।	
शोकाकुलानां लोकानां केन रक्षा भवेद्ध्रुवम् ॥	२
संग्रामे संकटे घोरे भूतप्रेतादिके भये ।	
दुःखदावाग्निसंतसचेतसां दुःखभागिनाम् ॥	३

ईश्वर उवाच ।

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि लोकानां हितकाम्यया ।

विभीषणाय रामेण प्रेम्णा दत्तं च यत्पुरा ॥

४

कवचं कपिनाथस्य वायुपुत्रस्य धीमतः ।

गुह्यं ते संप्रवक्ष्यामि विशेषाच्छृणु सुन्दरि ॥

५

ॐ अस्य श्री हनुमत्कवचस्तोत्रमन्त्रस्य श्री रामचन्द्र ऋषिः, अनुष्टुप्छन्दः । श्रीमहावीरो हनुमान् देवता । मारुतात्मज इति बीजम् । ॐ हं हां ह्रीं इति कवचम् । ॐ स्वाहा इति कीलकम् । लक्ष्मणप्राणदाता इति बीजम् । सकलकार्यसिद्ध्यर्थं जपे विनियोगः ।

(करन्यासः) ॐ हां अंगुष्ठाभ्यां नमः । ॐ ह्रीं तर्जनीभ्यां नमः । ॐ हूँ मध्यमाभ्यां नमः । ॐ हैं अनामिकाभ्यां नमः । ॐ हौं कनिष्ठिकाभ्यां नमः । ॐ हः करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ।

अङ्गन्यासः - ॐ अङ्गनीसूनवे हृदयाय नमः । ॐ रुद्रमूर्तये शिरसे स्वाहा । ॐ वायुसुताय शिखायै वषट् । ॐ वज्रदेहाय कवचाय हुम् । ॐ रामदूताय नेत्रत्रयाय वौषट् । ॐ ब्रह्माखनिवारणाय अख्याय फट् । रामदूताय विद्वहे कपिराजाय धीमहि । तन्मो हनुमान् प्रचोदयात् ।

ॐ हुं इति दिग्बन्धः ॥

ओं ध्यायेद् बालदिवाकरघुतिनिमं देवारिदपर्पिहं

देवेन्द्रप्रमुखप्रशस्तयशसं देदीप्यमानं रुचा ।

सुग्रीवादिसमस्तवानरयुतं सुव्यक्ततत्त्वप्रियं

संरक्तारुणलोचनं पवनजं पीताम्बरालंकृतम् ॥

६

- उद्यन्मार्तण्डकोटिप्रकटरुचियुतं चारुवीरासनस्थं
मौञ्जीयज्ञोपवीतारुणरुचिरशिखाशोभितं कुण्डलांगम् ।
- भक्तानाभिष्टदं तं प्रणतमुनिजनं वेदनादप्रमोदं
ध्यायेहेवं विधेयं प्लवगकुलपतिं गोष्पदीभूतवार्धिम् ॥ २
- वज्रांगं पिंगकेशाद्यं स्वर्णकुण्डलमण्डितम् ।
नियुद्धकर्मकुशलं पारावारपराक्रमम् ॥ ३
- वामहस्ते महावृक्षं दशास्यकरखण्डनम् ।
उद्यदक्षिणदोर्दण्डं हनुमन्तं विचिन्तये ॥ ४
- सफटिकाभं स्वर्णकान्तिं द्विभुजं च कृतांजलिम् ।
कुण्डलद्वयसंशोभिमुखाभ्योजं हरिं भजे ॥ ५
- उद्यदादित्यसंकाशमुदारभुजविक्रमम् ।
कन्दर्पकोटिलावण्यं सर्वविद्याविशारदम् ॥ ६
- श्रीरामहृदयानन्दं भक्तकल्पमहीरुहम् ।
अभयं वरदं दोभ्यां कलये मरुदात्मजम् ॥ ७
- अन्याजित नमस्तेऽस्तु नमस्ते रामपूजित ।
प्रस्थानं च करिष्यामि सिद्धिर्भवतु मे सदा ॥ ८
- यो वारांनिधिमल्पपल्वलभिवोल्लङ्घ्य प्रतापान्वितो
वैदेहीघनशोकतापहरणो वैकुण्ठतत्त्वप्रियः ।
- अक्षाद्यूर्जितराक्षसेश्वरमहादर्पापिहारी रणे
सोऽयं वानरपुंगवोऽवतु सदा युष्मान्समीरात्मजः ॥ ९
- वज्रांगं पिंगकेशं कनकमयलसत्कुण्डलाक्रान्तगण्डं
नानाविद्याधिनाथं करतलविधृतं पूर्णकुम्भं दृढं च ।

भक्ताभीष्टाधिकारं निहतनरभुजं सर्वदा सुप्रसन्नं

त्रैलोक्यत्राणहेतुं सकलभुवनगं रामदूतं नमामि ॥ १०

उद्घल्लाइगूलकेशप्रचलजलधरं भूममूर्ति कपीन्द्रं

वन्दे रामाङ्गिपद्मभ्रमणपरिवृतं तत्त्वसारं प्रसन्नम् ।

वज्रांगं वज्ररूपं कनकमयलसत्कुण्डलाक्रान्तगण्डं

दम्भोलिस्तम्भसारप्रहरणविकटं भूतरक्षोधिनाथम् ॥ ११

वामे करे वीरगदां वहन्तं शैलं च दक्षे निजकण्ठलग्नम् ।

दधानमासाद्य सुवर्णवर्णं भजे ज्वलत्कुण्डलं रामदूतम् ॥ १२

पद्मारागमणिकुण्डलत्विषा पाटलीकृतकपोलमण्डलम् ।

दिव्यदेहकदलीवनान्तरे भावयामि पवमाननन्दनम् ॥ १३

ईश्वर उवाच ।

इति वदति विशेषाद्राघवे राक्षसेन्द्रं

प्रमुदितवरचित्तो रावणस्यानुजो हि ।

रघुवरवरदूतं पूजयामास भूयः

स्तुतिभिरतिकृतार्थं स्वं परं मन्यमानः ॥ १४

वन्दे विद्युद्गलयसुभगं स्वर्णयज्ञोपवीतं

कर्णद्वन्द्वे कनकरुचिरे कुण्डले धारयन्तम् ।

उच्चैर्हृष्यदद्युमणिकिरणश्रेणिसम्भावितांगं

सत्कौपीनं कपिवरवृतं कामरूपं कपीन्द्रम् ॥ १५

मनोजवं मारुततुल्यवेगं जितेन्द्रियं बुद्धिमतां वरिष्ठम् ।

वातात्मजं वानरयूथमुख्यं श्रीरामदूतं सततं स्मरामि ॥ १६

न्यासः - ओं नमो भगवते हृदयाय नमः । उँ आञ्जनेयाय शिरसे स्वाहा । उँ रुद्रमूर्तये शिखायै वषट् । उँ रामदूताय कवचाय हुम् । उँहनुमते नेत्रत्रयाय वौषट् । उँ अग्निगर्भाय अस्त्राय फट् । उँ नमो भगवते अंगुष्ठाभ्यां नमः । उँ आंजनेयाय तर्जनीभ्यां नमः । उँ रुद्रमूर्तये मध्यमाभ्यां नमः । ओं रामदूताय अनामिकाभ्यां नमः । उँहनुमते कनिष्ठिकाभ्यां नमः । उँ अग्निगर्भाय करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ।

अथ मन्त्र उच्यते । उँ ऐं हाँ हीं हूँ हौं हः । ओं नमो भगवते महाबलपराक्रमाय भूत-प्रेत-पिशाच-शाकिनी-डाकिनी-यक्षिणी-पूतनी-मारी-महामारी-यक्ष-राक्षस-भैरव वेतालग्रहराक्षसादिकं क्षणेन हन हन भंजय भंजय मारय भारय शिक्षय शिक्षय महामाहेश्वररुद्रावतारं हुं फट् स्वाहा ।

उँ नमो भगवते हनुमदाख्यरुद्राय सर्वदुष्टजनमनः स्तंभं कुरु कुरु हाँ हीं हूँ ठं ठं ठं फट् स्वाहा ।

उँ नमो भगवते अंजनीगर्भभूताय रामलक्ष्मणानन्दकाय कपिसैन्यप्रकाशनाय पर्वतोत्पाटनाय सुग्रीवसाधकाय रणोच्चाटनाय कुमारब्रह्मचारिणे गम्भीरशब्दोदयाय । उँ हाँ हीं हः सर्वदुष्टान् निवारय स्वाहा ।

उँ नमो हनुमते सर्वग्रहान् भूतभविष्यद्वर्तमानान् दूरस्थान् समीपस्थान् सर्वकालदुष्टदुर्बुद्धीनुच्चाटयोच्चाटय परबलानि क्षोभय क्षोभय मम सर्वकार्यं साधय साधय हनुमते उँ हाँ हीं हूँ फट् जहि उँ शिवं उँ सिद्धं हाँ हीं हौं उँ स्वाहा

ॐ नमो हनुमते परकृतयन्त्रमन्त्रपराहंकारभूतप्रेतपिशाचपर
दृष्टिविघ्नदुर्जनचेटकविद्यासर्वग्रहभयान्विवारय निवारय वध वध पच पच
दल दल चिलु चिलु किल किल सर्वकुयन्त्राणि दुष्टवाचं फट् स्वाहा ।

ॐ नमो हनुमते पाहि पाहि एहि एहि सर्वग्रहभूतानां
शाकिनीडाकिनीनां ज्वल प्रज्वल भूतमण्डलं प्रेतमण्डलं पिशाचमण्डलं
निवारय निवारय । भूतज्वरप्रेतज्वरचातुर्थिकज्वरविषमज्वर-माहेश्वरान्
छिन्दि छिन्दि भिन्दि भिन्दि अक्षिशूलवक्षःशूलशिरोऽ-
भ्यन्तरशूलगुल्मशूलपित्तशूलब्रह्मराक्षसकुलपरकुलपरनागकुविषं नाशय
नाशय निर्विषं कुरु कुरु फट् । ॐ हां सर्वदुष्टग्रहान्विवारय स्वाहा ।

ॐ नमो हनुमते पवनपुत्राय वैश्वानरमुखाय हनहनान्त्या दृष्ट्या
पापदृष्टिं दुष्टदृष्टिं हन हन हनुमदाङ्गया स्फुर स्फुर स्वाहा ।

श्री रामचन्द्र उवाच ।

हनुमान्पूर्वतः पातु दक्षिणे पवनात्मजः ।

१

पातु प्रतीच्यां रक्षोद्भः पातु सागरपारगः ॥

उदीच्यामूर्धवर्गः पातु केसरिप्रियनन्दनः ।

२

अधश्च विष्णुभक्तस्तु पातु मध्यं च पावनिः ॥

अवान्तरदिशः पातु सीताशोकविनाशनः ।

३

लंकाविदाहकः पातु सर्वपिदभ्यो निरन्तरम् ॥

सुग्रीवसचिवः पातु मस्तकं वायुनन्दनः ।

४

भालं पातु महावीरो भ्रुवोर्मध्ये निरन्तरम् ॥

नेत्रे छायापहारी च पातु नः ष्ठवगेश्वरः ।

५

कपोलौ कर्णमूले तु पातु श्रीरामकिंकरः ॥

नासाग्रमंजनीसूर्वकं पातु हरीश्वरः ।	
वाचं रुद्रप्रियः पातु जिह्वां पिंगललोचनः ॥	६
पातु दन्तान् फाल्गुनेष्टश्चिबुकं दैत्यप्राणहृत् ।	
पातु कण्ठं च दैत्यारिः स्कन्धौ पातु सुरार्चितः ॥	७
भुजौ पातु महातेजाः करौ च चरणायुधः ।	
नखान्खायुधः पातु कुक्षिं पातु कपीश्वरः ॥	८
वक्षो मुद्रापहारी च पातु पाश्वे भुजायुधः ।	
लंकाविभञ्जनः पातु पृष्ठदेशं निरन्तरम् ॥	९
नाभिं च रामदूतस्तु कटिं पात्वनिलात्मजः ।	
गुह्यं पातु महाप्राज्ञः सक्विथनी च शिवप्रियः ॥	१०
ऊरू च जानुनी पातु लंकाप्रासादभंजनः ।	
जंघे पातु महाबाहुर्गुल्फौ पातु महाबलः ॥	११
अचलोद्धारकः पातु पादौ भास्करसन्निभः ।	
पादान्ते सर्वसत्त्वाद्यः पातु पादांगुलीस्तथा ॥	१२
फल श्रुतिः :-	
स एव पूर्षः श्रेष्ठो भुक्तिं मुक्तिं च विन्दति ।	
त्रिकालमेककालं वा पठेन्मासत्रयं सदा ॥	१४
सर्वान् रिपून्क्षणाद् जित्वा स पुमांच्छ्रयमाप्नुयात् ।	
मध्यरात्रे जले स्थित्वा सप्तवारं पठेद्यदि ॥	१५
क्षयापस्मारकुष्ठादितापत्रयनिवारणम् ।	
आर्किवारेऽश्वत्थमूले स्थित्वा पठति यः पुमान् ॥	१६

- स एव जयमाप्नोति संग्रामेष्वभयं तथा ।
अचलां श्रियमाप्नोति संग्रामे विजयी भवेत् ॥ १७
- यः करे धारयेन्नित्यं स पुमान् श्रियमापुयात् ।
विवाहे दिव्यकाले च द्यूते राजकुले रणे ॥ १८
- भूतप्रेतमहादुर्गे रणे सागरसम्मवे ।
दशवारं पठेद्रात्रौ मिताहारो जितेन्द्रियः ॥ १९
- विजयं लभते लोके मानवेषु नराधिपः ।
सिंहव्याघ्रभये चोग्रशरशस्त्रास्त्रपातने ॥ २०
- शूखलाबन्धने चैव काराग्रहणकारणे ।
कार्यस्तम्भे वहिदाहे गात्ररोगे च दारुणे ॥ २१
- शोके महारणे चैव ब्रह्मग्रहविनाशने ।
सर्वदा तु पठेन्नित्यं जयमाप्नोत्यसंशयम् ॥ २२
- धारणविधिः -
भूर्जे वा वसने रक्ते क्षौमे वा तालपत्रके ।
त्रिगन्धेनाथवा मष्या लिखित्वा धारयेन्नरः ॥ २३
- पंचसप्तत्रिलोहैर्वा गोपितं कवचं शुभम् ।
गले वा बाहुमूले वा कण्ठे शिरसि धारितम् ॥ २४

* * *

श्री हनुमत्कवचम्-२

अस्य श्री हनुमत्कवचस्य श्री रामचन्द्र भगवान् क्रषिः । वीरहनूमान् देवता । अनुष्टुप् छन्दः । मारुतात्मज इति बीजम् । अञ्जनासूनुरिति

शक्तिः । श्री रामचन्द्रकिङ्गर इति कीलकम् । मम सर्वरक्षार्थं श्री हनुमत्कवचं करिष्ये ।

अथ ध्यानम्—

ध्यायेद्वालदिवाकरघुतिनिभं देवारिदर्पपहं
देवेन्द्रप्रमुखप्रशस्तयशसं देदीप्यमानं रुचा ।
सुग्रीवादिसमस्तवानरयुतं सुव्यक्ततत्त्वं प्रियं
संरक्तायतलोचनं पवनजं पीताम्बरालङ्घतम्॥

उद्यन्मातर्णिंडकोटिप्रकररुचिनिभं चारुवीरासनस्थं
मौञ्जीयज्ञोपवीताभरणमुरुशिखं शोभितं कुण्डलाभ्याम् ।
भक्ताभीष्टप्रदानं प्रणयमनुदिनं वेदनादप्रमोदं
ध्यायेद्वादिदेवं ष्ठवगकुलपतिं गोष्पदीभूतवार्धिम्॥

हनूमान् पूर्वतः पातु दक्षिणे पवनात्मजः ।

पातु प्रतीच्यामक्षघ्नः पातु सागरतारकः ॥

१

उदीच्यामूर्धवर्गः पातु केसरिप्रियनन्दनः ।

अधस्ताद्विष्णुभक्तस्तु पातु मध्ये च पावनः ॥

२

लङ्घविदाहकः पातु सर्वापद्मचो निरन्तरम् ।

सुग्रीवेशः शिखां पातु मस्तकं वायुनन्दनः ॥

३

भालं पातु महाबीरो भ्रुवोर्मध्ये निरञ्जनः ।

नेत्रे छायापहारी च श्रवणे ष्ठवगेश्वरः ॥

४

कपोले कर्णमूले तु पातु श्रीरामकिङ्गरः ।

नासिकामञ्जनासूनुः पातु वक्त्रं हरीश्वरः ॥

५

- पातु कण्ठं तु दैत्यारिः स्कन्धौ पातु सुरार्चितः ।
भुजौ पातु महातेजाः करौ तु चरणायुधः ॥ ६
- नखान् नखायुधः पातु कुक्षिं पातु हरीश्वरः ।
वक्षो मुद्रापहारी च पातु पार्श्वे भुजायुधः ॥ ७
- लङ्घाविमञ्जनः पातु पृष्ठदेशे निरन्तरम् ।
नाभिं श्रीरामदूतस्तु कटिं पात्वनिलात्मजः ॥ ८
- गुह्यं पातु कपिश्रेष्ठो सक्थिनी हनूमान् प्रभुः ।
अरूच च जानुनी पातु लङ्घाप्रासादमञ्जनः ॥ ९
- जड्डे पातु कपिश्रेष्ठो गुलफौ पातु महाबलः ।
अचलोद्धारकः पातु पादौ भास्करसन्निभः ॥ १०
- अङ्गुलीस्त्वर्जुनसखस्तलं पात्वसुरान्तकः ।
अङ्गान्यमितसत्त्वाद्वयः पातु पादाङ्गुलीस्तथा ॥ ११
- सर्वज्ञानि महाशूरः पातु रोमाणि बाहुमान् ।
हनूमत्कवचं यस्तु पठेद्विद्वान् विचक्षणः ।
स एव पुरुषश्रेष्ठो भुक्तिं मुक्तिं च विन्दति ॥ १२
- त्रिकालमेककालं वा पठेन्मासत्रयं पुनः ।
सर्वान् रिपून् रणे जित्वा स पुमान् जयमाप्नुयात् ॥ १३
- नाभिमात्रजले स्थित्वा सप्तवारं पठेद्यदि ।
क्षयापस्मारकुष्टादितापञ्चरनिवारणम् ॥ १४
- अश्वत्थमूलेऽर्कवारे स्थित्वा पठति यः पुमान् ।
अचलां श्रियमाप्नोति सङ्ग्रामे विजयी भवेत् ॥ १५

-
- यः करे धारयेन्नित्यं सर्वान् कामानवाप्नुयात् ।
लिखित्वा पूजयेद्यस्तु स पुमान् जयमाप्नुयात् ॥ १६
- सृङ्गलाबन्धने यस्तु त्विमं जपति मानवः ।
तत्क्षणान्मुक्तिमाप्नोति कारागेहे तथैव च ॥ १७
- भूर्जपत्रे लिखित्वा तु बध्नीयात् कण्ठदेशातः ।
सर्वकार्यफलं तस्य सर्वत्र विजयी भवेत् ॥ १८
- मनोजवं मारुततुल्यवेगं जितेन्द्रियं बुद्धिमतां वरिष्ठम् ।
वातात्मजं वानरयूथमुख्यं श्रीरामदूतं शरणं प्रपद्ये ॥ १९
- यो वारान्निधिमल्पपल्वलभिवोल्लङ्घन्य प्रतापान्वितो
वैदेहीघनशोकतापहरणो वैकुण्ठभक्तप्रियः ।
अक्षाद्यूर्जितराक्षसेश्वरमहादर्पणहारी रणे
सोऽयं वानरपुङ्गवोऽवतु सदा चास्मान् समीरात्मजः ॥ २०
- वज्राङ्गं पिङ्गनेत्रं कनकमणिलसत्कुण्डलक्रान्तगण्डं
दम्भोलिस्तम्भपारं प्रहरणविवशीभूतरक्षोधिनाथम् ।
उद्यल्लाङ्गूलसत्कप्रबलजलधरं भीममूर्तिं कपीन्द्रं
वन्दे रामाद्विपद्मभ्रमरपरिवृतं सत्त्वसारं प्रपन्नम् ॥ २१
- कर्णद्वन्द्वे कनकरुचिरं कुण्डलं धारयन्तं
सत्कौपीनं कपिकुलयुतं भीममूर्तिं कपीन्द्रम् ।
वन्दे विद्युज्ज्वलनविलसद्विम्बसूत्रैकनिष्ठं
पुत्रं वायो रविसुतसखं वज्रदेहं वरेण्यम् ॥ २२
- पद्मरागमणिकुण्डलत्विषा पाटलीकृतकपोलमाननम् ।
दिव्यहेमकदलीवनान्तरे भावयामि पवमाननन्दनम् ॥ २३

यत्र यत्र रघुनाथकीर्तनं तत्र तत्र कृतमस्तकाञ्जलिम्।	२४
बाष्पवारिपरिपूर्णलोचनं मारुतिं नमत राक्षसान्तकम्॥	२५
वामहस्ते गदायुक्तं पानपात्रकमण्डलुम्।	२६
ऊर्ध्वदण्डं हनूमन्तं हुताशनसमप्रभम्॥	२७
स्फटिकाभं स्वर्णकान्तिं द्विभुजं च कृताञ्जलिम्।	
कुण्डलद्वयसंशोभिमुखाम्भोजं भजेद्वरिम्॥	
निष्कल्मषब्रह्मचर्यं व्रतधारिजितेन्द्रियम्।	
त्यक्तासनं महाभागं हनूमन्तं प्रपूजयेत्॥	

स्कन्दपुराणतः ।

* * *

श्री पञ्चमुखिवीरहनूमत्कवचम्

अस्य श्रीपञ्चमुखिवीरहनूमत्कवचस्तोत्रमहामन्त्रस्य ब्रह्मा क्रषिः ।
गायत्री छन्दः । पञ्चमुख्यन्तर्गतिः श्रीरामरूपी परमात्मा देवता । रां
बीजम् । मं शक्तिः । चन्द्र इति कीलकम् । पञ्चमुख्यन्तर्गति श्री
रामरूपिपरमात्मप्रसादसिद्धचर्थे मम सर्वाभीष्टसिद्धचर्थे जपे
विनियोगः । रां अङ्गुष्ठाभ्यां नमः । रीं तर्जनीभ्यां नमः । रुं मध्यमाभ्यां
नमः । रैं अनामिकाभ्यां नमः । रौं कनिष्ठिकाभ्यां नमः । रः
करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ।

रां हृदयाय नमः । रीं शिरसे स्वाहा । रुं शिखायै वषट् । रैं कवचाय
हुम् । रौं नेत्राभ्यां वौषट् । रं अङ्गाय फट् । भूर्भुवस्सुवरोम्॥ (इति
दिग्बन्धः)

अथ ध्यानम्—

वन्दे वानरनारसिंहखगराटक्रोडाश्ववक्त्रान्वितं
दिव्यालङ्करणं त्रिपञ्चनयनं देदीप्यमानं रुचा ।
हस्ताब्जैरसिखेटपुस्तकासुधाकुम्भाङ्गुशादीन् हलान्
खद्वाङ्गं फणिभूरुं ह दशभुजं सर्वारिदपर्पापिहम् ॥

ईश्वर उवाच—

अथ ध्यानं प्रवक्ष्यामि शृणु सर्वज्ञसुन्दरि ।

यत्कृतं देवदेवेशि ध्यानं हनुमतः परम् ॥ १

पञ्चवक्त्रं महाभीमं त्रिपञ्चनयनैर्युतम् ।

बाहुभिर्दशभिर्युक्तं सर्वकामार्थसिद्धिदम् ॥ २

पूर्वं तु वानरं वक्त्रं कोटिसूर्यसमप्रभम् ।

दंष्टाकरालवदनं भ्रुकुटीकुटिलेक्षणम् ॥ ३

अन्यत्तु दक्षिणं वक्त्रं नारसिंहं महाङ्गुतम् ।

अत्युग्रतेजोज्ज्वलितं भीषणं भयनाशनम् ॥ ४

पश्चिमं गारुडं वक्त्रं वज्रकुण्डं महाबलम् ।

सर्वनागप्रशमनं विषभूतादिकृन्तनम् ॥ ५

उत्तरं सौकरं वक्त्रं कृष्णं दीसं महोज्ज्वलम् ।

पातालसिद्धिवेतालज्वररोगादिकृन्तनम् ॥ ६

ऊर्ध्वं हयाननं घोरं दानवान्तकरं परम् ।

एतत्पञ्चमुखं तस्य ध्यायतामभयङ्गरम् ॥ ७

खद्गं त्रिशूलं खद्वाङ्गं पाशाङ्कुशसुपर्वतम् ।

८

मुष्ठिद्रुमगदाभिन्दिपालज्ञानेन संयुतम् ॥

एतान्यायुधजालानि धारयन्तं यजामहे ।

९

प्रेतासनोपविष्टं तु सर्वाभरणभूषितम् ॥

दिव्यमालाम्बरधरं दिव्यगन्धानुलेपनम् ।

१०

सर्वश्रीर्यमयं देवमनन्तं विश्वतोमुखम् ॥

पञ्चास्यमच्युतमनेकविचित्रवीर्यं

श्रीशङ्खचक्ररमणीयभुजाग्रदेशम् ।

पीताम्बरं मकुटकुण्डलनूपराङ्ग-

मुद्घोतितं कपिवरं हृदि भा वयामि ॥

११

मर्कटेश महोत्साह सर्वशोकविनाशक ।

शत्रून् संहर मां रक्ष श्रियं दापय मे प्रभो ॥

१२

हरिमर्कटमर्कटमन्त्रमिमं परिलिख्यति लिख्यति भूमितले ।

यदि नश्यति नश्यति शत्रु कुलं यदि मुश्वति मुश्वति वामकरः ॥ १३

इति ध्यानम्

श्रीपञ्चमुखहनुमत्कवचस्तोत्रमहामन्त्रपठनं करिष्ये

ओं हरिमर्कटमहामर्कटाय ॐ वं वं वं वं वं फट् फे के स्वाहा ।

ओं हरिमर्कटमहामर्कटाय ॐ घं घं घं घं घं घं फट् फे के स्वाहा ।

ओं हरिमर्कटमहामर्कटाय ॐ खें खें खें खें खें खें फट् फे के मारणाय स्वाहा । ओं हरिमर्कटमर्कटाय ॐ ठं ठं ठं ठं ठं ठं फट् फे के स्तम्भनाय स्वाहा । ओं हरिमर्कटमर्कटाय ॐ ओं ओं ओं ओं ओं ओं फट् फे के आकर्षणसत्वकाय स्वाहा ।

ओं हरिमर्कटमर्कटमन्त्रमिदं
परिलिख्यति लिख्यति भूमितले ।
यदि नश्यति नश्यति वामकरे
परिमुच्चति परिमुच्चति शृङ्खलिका ।

ओं नमो भगवते पञ्चवदनाय पूर्वे कपिमुखाय श्री वीरहनूमते ओं टं टं टं टं टं सकलशत्रुसंहाराय हुं फट् फे फे फे फे फे स्वाहा । ओं नमो भगवते श्रीपञ्चवदनाय दक्षिणे करालवदन श्री नृसिंहमुखाय श्री वीरहनूमते ओं हं हं हं हं सकल भूतप्रेतदमनाय महाबलाय हुं फट् फे फे फे फे फे स्वाहा । ओं नमो भगवते पञ्चवदनाय पञ्चिमे गरुडमुखाय श्री वीरहनूमते ओं मं मं मं मं महारुद्राय सकलरोगविषपरिहाराय हुं फट् फे फे फे फे स्वाहा । ओं नमो भगवते पञ्चवदनाय उत्तरे आदिवराहमुखाय श्री वीरहनूमते ओं लं लं लं लं लं लक्ष्मणप्राणदात्रे लङ्कापुरीदाहनाय सकलसंपत्कराय पुत्रपौत्राद्यभिवृद्धिकराय ओं नमः स्वाहा । ओं नमो भगवते पञ्चवदनाय ऊर्ध्वमुखस्थितहयग्रीव मुखाय श्री वीरहनूमते ओं रुं रुं रुं रुं रुं रुद्रमूर्तये सकललोकवशीकराय वेदविद्यास्वरूपिणे । ओं नमः स्वाहा । (इति मूलमन्त्रः । बीजमुद्राः प्रदर्शयेत्)

ओं कं खं गं धं डं चं छं जं झं अं टं ठं डं हं णं तं थं दं धं नं पं फं बं भं मं यं रं लं वं शं षं सं हं ळं क्षं स्वाहा । इति दिग्बन्धः

ओं नमो भगवते आङ्गनेयाय महाबलाय हुं फट् फे फे फे फे स्वाहा । ओं नमो भगवते श्री वीरहनूमते प्रबलपराक्रमाय आक्रान्त दिङ्मण्डलाय शोभिताननाय धवलीकृतवज्रदेहाय जगच्छिन्तकाय रुद्रावताराय लङ्कापुरी दाहनाय उदधिलङ्घनाय सेतुबन्धनाय

दशकण्ठशिरः क्रान्ताय सीताश्वासनाय अनन्तकोटिब्रह्माण्डनाय काय
महाबलाय वायुपुत्राय अञ्जनादेवीगर्भसम्भूताय श्री रामलक्ष्मणा-
नन्दकराय कपिसैन्यप्रियकराय सुग्रीवसहायकारण कार्यसाधकाय
पर्वतोत्पाटनाय कुमारब्रह्मचारिणे गम्भीरशब्दोदयाय ॥

(श्रीरामचन्द्रदूताय आञ्जनेयाय वायुपुत्राय महाबलाय सीता दुःख-
निवारणाय लङ्कादहनकारणाय महाबलप्रचण्डाय कोलाहलसकल-
ब्रह्माण्डविश्वरूपाय सप्तसमुद्रनिरालम्बिताय पिङ्गलनयनाय अमित-
विक्रमाय सूर्यबिम्बफलसेवनाय दृष्टिनिरालङ्घताय अङ्गदलक्ष्मण-
महाकपिसैन्यप्राणनिर्वाहकाय दशकण्ठविधंसनाय रामेष्टाय
फलगुनसखाय सीतासमेतरामचन्द्रप्रसादकाय स्वाहा ।)

ओं ह्रीं ह्लीं सर्वदृष्टग्रहनिवारणाय सर्वरोगज्वरोच्चाटनाय शाकिनी-
डाकिनीविधंसनाय ओं ह्रीं ह्लीं हुं फट् फे फे स्वाहा । ओं नमो भगवते
श्री वीरहनूमते सर्वभूतज्वरैकाहिकद्वच्याहिकन्याहिकचातुर्थिकसन्तत-
विषमज्वरगुप्तज्वरशीतज्वरमहेश्वरज्वरवैष्णवज्वरादिसर्वज्वरान् छिन्दि
छिन्दि भिन्दि भिन्दि यक्षराक्षसब्रह्मराक्षसभूतप्रेतपिशाचानुच्चाट-
योच्चाटय ॥ ओं श्रीं ह्रीं हुं फट् फे फे स्वाहा । ओं नमो भगवते श्री
वीरहनूमते नमः । ओं हां ह्रीं हुं हैं हः । आह आह । असइ असइ एहि
एहि ओं ओं हों हों हुं हुं फट् फे फे स्वाहा । ओं नमो भगवते पवनात्मजाय
डाकिनी शाकिनी मोहिनी निःशोषनिरसनाय सर्वविषं निर्विषं कुरु
कारयकारय हुं फट् फे फे स्वाहा । ओ नमो भगवते श्री वीरहनूमते
सिंहशरभ शार्दूल गण्डभेरुण्डपुरुषमृगाणां ओशाति निरसनाय ।
क्रमनिरसनक्रमणं कुरु । सर्वरोगान्विवारय निवारय आक्रोशय आक्रोशय
शत्रून्मादभयं छिन्दि छिन्दि । छादय छादय । मारय मारय । शोषय

शोषय । मोहय मोहय । ज्वालय ज्वालय । प्रहारय प्रहारय । मम सर्वरोगान् छेदय छेदय । ओं ह्रीं हुं फट् फे फे स्वाहा । ओं नमो भगवते श्रीवीरहनूमते सर्वरोगदुष्टग्रहानुच्चाटय उच्चाटय परबलानि क्षोभय क्षोभय । मम सर्वकार्याणि साधय साधय । शृङ्खलाबन्धनं मोक्षय मोक्षय । कारागृहादिभ्यो मोचय मोचय, शिरः शूलकर्णशूलाक्षिशूल कुक्षिशूल पार्श्वशूलादि महारोगान् निवारय निवारय । नागपाशानन्त-वासुकितक्षककर्णोटक कालगुलियकपद्ममहा पद्मकुमुदाचलचररात्रिचर-दिवाचरादिसर्वविषं निर्विषं कुरु निर्विषं कुरु । सर्वरोगनिवारणं कुरु । सर्वराजसभामुखस्तम्भनं कुरु । स्त्रीजनस्तम्भनं कुरु स्तम्भनं कुरु । सर्वभयचोरभयाग्निभयप्रशमनं कुरु प्रशमनं कुरु । सर्वनरयन्त्र-परतन्त्र-परविद्यां छेदय छेदय । सन्त्रासय सन्त्रासय । मम सर्वविद्यां प्रकटय प्रकटय । पोषय पोषय सर्वारिष्टं शमयशमय सर्वशत्रून् संहारय संहार्य । सर्वरोगपिशाचबाधां निवारय निवारय । ओं हां ह्रीं हूं हैं फट् फे फे स्वाहा । ओं नमो भगवते श्री वीरहनूमते वरप्रसादकाय सर्वाभीष्टप्रदाय सकलसम्पत्कराय महारक्षकाय ओं जं जं जं जं जं जं जं जगज्जीवनाय हुं फट् फे फे स्वाहा ।

य इदं कवचं नित्यं प्रपठेत् प्रयतो नरः ।

एकवारं पठेन्नित्यं सर्वशत्रुविनाशनम् ।

द्विवारं तु पठेन्नित्यं पुत्रपौत्रप्रवर्धनम् ॥

१

त्रिवारं यः पठेन्नित्यं सर्वसम्पत्करं शुभम् ।

चतुर्वारं पठेन्नित्यं सर्वरोगनिवारणम् ॥

पञ्चवारं पठेन्नित्यं सर्वशत्रुवशीकरम् ।

षट्वारं तु पठेन्नित्यं सर्वदेववशीकरम् ॥

सप्तवारं पठेन्नित्यं सर्वसौभाग्यदायकम् ।
 अष्टवारं पठेन्नित्यमिष्टकामार्थसिद्धिदम् ॥

नववारं सप्तकेन सर्वराज्यवशीकरम् ।
 दशवारं च प्रजपेत् त्रैलोक्यज्ञानदर्शनम् ॥

एकादशं जपित्वा तु सर्वसिद्धिकरं नृणाम् ।
 त्रिसप्तनववारं च राजभोगं च सम्भवेत् ॥

द्विसप्तदशवारं तु त्रैलोक्यज्ञानदर्शनम् ।
 दशैकवारं पठनादिदं मन्त्रं त्रिसप्तकम् ॥

स्वजनैस्तु समायुक्तस्त्रैलोक्यविजयी भवेत् ।
 कवचस्मरणादेव महाफलमवाप्नुयात् ।

चन्द्राभं चरणारविन्दयुगलं कौपीनमौङीधरं
 नाभ्यां वै कटिसूत्रयुक्तवसनं यज्ञोपवीतं शुभम् ।
 हस्ताभ्यामवलम्बिताङ्गलिपुटं हारावलिं कुण्डलं
 बिभ्रदीर्घिशिखाप्रसन्नवदनं वन्द्याङ्गनेयं भजे ॥

सुदर्शनसंहितातः ।

* * *

पञ्चमुखिहनुमत्कवचम् ।

(सुदर्शनसंहितातः)

अस्य श्रीपञ्चमुखि हनुमत्कवच स्तोत्र मन्त्रस्य, ब्रह्मा ऋषिः ।
 गायत्री छन्दः । श्री हनुमान् देवता । रां बीजम् । म शक्तिः, चन्द्रः
 कीलकम् । ओं रौं कवचाय हुम् । हौं अख्ताय फट् ।

ॐ हरिमर्कटमर्कटाय स्वाहा ॐ नमो भगवते पंचवदनाय पूर्वकपिमुखाय सकलशत्रुसंहारणाय स्वाहा । ओं नमो भगवते पञ्चवदनाय दक्षिणमुखाय करालवदनाय नरसिंहाय सकल भूत प्रमथनाय स्वाहा । ओं नमो भगवते पञ्चवदनाय पश्चिम मुखाय गरुडाननाय सकलविषहराय स्वाहा । ॐ नमो भगवते पंचवदनाय उत्तरमुखाय आदिवराहाय सकलसम्पत्कराय स्वाहा । ॐ नमो भगवते पंचवदनाय ऊर्ध्वमुखाय हयग्रीवाय सकलजनवशकराय स्वाहा ।

न्यासाः - अस्य श्रीपंचमुखिहनुमत्कवचस्तोत्रस्य श्रीरामचन्द्रक्रषिः । अनुष्टुप्छन्दः । श्रीरामचन्द्रो देवता । सीता इति बीजम् । हनुमानिति शक्तिः । हनुमत्प्रीत्यर्थे जपे विनियोगः । पुनर्हनुमानिति बीजम् । ॐ वायुपुत्राय इति शक्तिः । अंजनीसुतायेति कीलकम् । श्रीरामचन्द्रवरप्रसादसिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः ।

ॐ अंजनीसुताय अंगुष्ठाभ्यां नमः । अं रुद्रमूर्त्यै तर्जनीभ्यां नमः । औं वायुपुत्राय मध्यमाभ्यां नमः । ॐ अग्निर्भाय अनामिकाभ्यां नमः । ॐ रामदूताय कनिष्ठिकाभ्यां नमः । ॐ सीताशोकनिवारणाय करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः । ॐ अंजनीसुताय हृदयाय नमः । ॐ रुद्रमूर्त्यै शिरसे स्वाहा । ॐ वायुपुत्राय शिखायै वषट् । ॐ अग्निर्भाय कवचाय हुम् । ॐ रामदूताय नेत्रत्रयाय वौषट् । ॐ पंचमुखिहनुमते अस्त्राय फट् । ओं पञ्चमुखिहनुमते स्वाहा इति दिग्बन्धः । ध्यानं-वन्दे वानर-नारसिंहखगराट् क्रोडाश्ववक्त्रान्वितं दिव्यालङ्करणं त्रिपञ्चनयनं देदीप्यमानं रुचा । हस्ताब्जैरसिखेऽपुस्तक सुधाकुंभांकुशाद्रिं हलं खद्वांगं फणिभूरुहं दशभुजं सवारीवीरापहम् ॥

श्रीरामदूताय आंजनेयाय वायुपुत्राय महाबलाय सीताशोकनि-
वारणाय, महाबलप्रचण्डाय, लंकापुरीदहनाय, फाल्गुनसखाय कोलाहल
सकलब्रह्माण्डविश्वरूपाय, सप्तसमुद्रान्तराललंघिताय, पिंगलनयना-
यामितविक्रमाय, सूर्यबिम्बफलसेवाधिष्ठित-पराक्रमाय, संजीवन्या -
अंगदलक्ष्मणमहाकपिसैन्यप्राणदात्रे दशग्रीवविघ्वंसनाय, रामेष्टाय,
सीतासहितरामचन्द्रवरप्रसादाय। षट् प्रयोगागमपंचमुखिहनुमन्मन्त्रजपे
विनियोगः ।

ॐ हरिमर्कटमर्कटाय स्वाहा । हरिमर्कटमर्कटाय, वं, वं, वं, वं वं
वौषट् स्वाहा ।

हरिमर्कटमर्कटाय फं, फं, फं, फं, फं, फट् स्वाहा ।

ॐ हरिमर्कटमर्कटाय खं, खं, खं, खं, खं, मारणाय स्वाहा ।

ॐ हरिमर्कटमर्कटाय ठं, ठं, ठं, ठं, ठं, स्तम्भनाय स्वाहा ।

ॐ हरिमर्कटमर्कटाय ढं, ढं, ढं, ढं, ढं आकर्षणाय
सकलसम्पत्कराय पंचमुखिवीरहनुमते स्वाहा ।

उच्चाटने-

ॐ ढं, ढं, ढं, ढं, ढं, कूर्ममूर्तये पंचमुखिहनुमते
परयन्त्रतन्त्रोच्चाटनाय स्वाहा। कं, खं, गं, घं, डं, चं, छं, जं, झं, झं,
टं, ठं, डं, ढं, णं, तं, थं, दं, धं, नं, पं, फं, बं, भं, मं, यं, रं, लं, वं,
शं, षं, सं, हं, क्षं, स्वाहा इति दिग्बन्धः ।

ॐ पूर्वकपिमुखाय पंचमुखिहनुमते ठं, ठं, ठं, ठं, ठं,
सकलशत्रुसंहरणाय स्वाहा ।

ॐ दक्षिणमुखाय पंचमुखिहनुमते करालवदनाय नरसिंहाय हां,
हां, हां, हां सकलभूतप्रेतदमनाय स्वाहा ।

ॐ पश्चिममुखाय गरुडासनाय पंचमुखीरहनुमते मं, मं, मं,
मं, मं, सकलविषहराय स्वाहा ।

ॐ उत्तरमुखे आदिवराहाय लं, लं, लं, लं, लं नृसिंहाय
नीलकण्ठाय पंचमुखिहनुमते स्वाहा ।

ओं अंजनीसुताय वायुपुत्राय, महाबलाय, रामेष्टफाल्गुनसखाय
सीताशोकनिवारणाय, लक्ष्मणप्राणरक्षकाय, कपिसैन्यप्रकाशाय,
दशग्रीवाभिमानदहनाय, श्रीरामचन्द्रवरप्रसादकाय, महाबीर्याय,
प्रथमब्रह्माण्डनायकाय, पंचमुखिहनुमते, भूत-प्रेतपिशाच-ब्रह्मराक्षस-
शाकिनी-डाकिनी अन्तरिक्ष-गृह-परयन्त्र-परतन्त्र-सर्वग्रहोच्चाटनाय,
सकलशत्रुसंहरणाय, पंचमुखिहनुमद्वप्रसादाय, सर्वरक्षकाय जं, जं,
जं, जं, स्वाहा ।

पठित्वेदं तु कवचं महान्तं कवचं पठेत् ।

एकवारं पठेन्नित्यं सर्वशत्रुनिवारणम् ॥

१

द्विवारं तु पठेन्नित्यं पुत्रपौत्रप्रवर्जनम् ।

त्रिवारं पठते नित्यं सर्वसम्पत्करं परम् ॥

२

चतुर्वारं पठेन्नित्यं सर्वमर्त्यवशंकरम् ।

पंचवारं पठेन्नित्यं सर्वरोगनिवारणम् ॥

३

षट्वारं तु पठेन्नित्यं सर्वदेववशीकरम् ।

सप्तवारं पठेन्नित्यं सर्वकामार्थसिद्धिदम् ॥

४

अष्टवारं पठेन्नित्यं सर्वसौभाग्यदायकम् ।

नववारं पठेन्नित्यं सर्वैश्वर्यप्रदायकम् ॥

५

दशवारं पठेन्नित्यं त्रैलोक्यज्ञानदर्शनम् ।

एकादशं पठेन्नित्यं सर्वसिद्धिं लभेन्नरः ॥

६

कवचं स्मृतिमात्रेण महालक्ष्मीफलप्रदम् ।

तस्माच्च प्रयता भाव्यं कार्यं हनुमतः प्रियम् ॥

७

-श्रीचिन्तामणिरामभद्रे सुदर्शनसंहितायां

* * *

श्रीसप्तमुखिहनुमत्कवचम्

उक्तं चाथर्वणरहस्ये-

ॐ अस्य श्री सप्तमुखिवीरहनुमत्कवचस्तोत्रमन्त्रस्य नारदऋषिः
अनुष्टुप्छंदः श्री सप्तमुखिकपिः परमात्मा देवता । हाँ बीजम् । हीं शक्तिः
हूं कीलकम् । मम सर्वाभीष्ठसिद्ध्यर्थं जपे विनियोगः ।

ॐ हाँ ॐ हीं ॐ हूं ॐ हैं ॐ हौं ॐ हः इति हृदयादिन्यासः ।

करन्यासश्च

वन्दे वानरसिंहसर्पिपुवाराहाश्वगोमानुषैः

युक्तं सप्तमुखैः करैर्दुमगिरिं चक्रं गदां खेटकम् ।
खट्वांगं हलमंकुशं फणिसुधाकुम्भौ शराब्जाभयान्

शूलं सप्तशिखं दधानममरैः सेव्यं कपिं कामदम् ॥

ब्रह्मोवाच ।

सप्तशीर्षः प्रवक्ष्यामि कवचं सर्वसिद्धिदम् ।

जस्वा हनुमतो नित्यं सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥

१

सप्तस्वर्गपतिः पायाच्छिखां मे मारुतात्मजः ।

सप्तमूर्धा शिरोऽव्यान्मे सप्तार्चिर्भालिदेशकम् ॥

२

त्रिः सप्तनेत्रो नेत्रेऽव्यात्सप्तस्वरगतिः श्रुती ।

नासां सप्तपदार्थोऽव्यान्मुखं सप्तमुखोऽवतु ॥

३

सप्तजिह्वस्तु रसनां रदान्सप्तहयोऽवतु ।

सप्तच्छदो हरिः पातु कण्ठं बाहू गिरिस्थितः ॥

४

करौ चतुर्दशकरो भूधरोऽव्यान्ममांगुलीः ।

सप्तर्षिध्यातो हृदयमुदरं कुक्षिसागरः ॥

५

सप्तद्वीपपतिश्चित्तं सप्तव्याहृतिरूपवान् ।

कटिं मे सप्तसंस्थार्थदायकः सविथनी मम ॥

६

सप्तग्रहस्वरूपी मे जानुनी जंघयोस्तथा ।

सप्तधान्यप्रियः पादौ सप्तपातालधारकः ॥

७

पशून्धनं च धान्यं च लक्ष्मीं लक्ष्मीप्रदोऽवतु ।

दारान् पुत्रांश्च कन्याश्च कुदुंबं विश्वपालकः ॥

८

अनुक्तस्थानमपि मे पायाद्वायुसुतः सदा ।

चौरेभ्यो व्यालदंष्ट्रिभ्यः शृंगिभ्यो भूतराक्षसात् ॥

९

दैत्येभ्योऽप्यथ यक्षेभ्यो ब्रह्मराक्षसजान्द्यात् ।

दंष्ट्राकरालवदनो हनुमान्मां सदाऽवतु ॥

१०

परशस्त्रमन्वयन्वतन्नाग्निजलविद्युतः ।
रुद्रांशः शत्रुसंग्रामात्सर्वविस्थासु सर्वभृत् ।

ॐ नमो भगवते सप्तवदनाय आद्यकपिमुखाय, वीरहनुमते
सर्वशत्रुसंहारणाय, ठं, ठं, ठं, ठं, ठं, ठं, ठं, ॐ नमः स्वाहा।

ॐ नमो भगवते सप्तवदनाय, द्वितीयनारसिंहास्याय,
अत्युग्रतेजोवपुषे, भीषणाय भयनाशनाय, हं हं हं हं हं हं ॐ नमः
स्वाहा।

ॐ नमो भगवते सप्तवदनाय तृतीयगरुडवक्त्राय वज्रदंष्ट्राय
महाबलाय सर्वरोगविनाशनाय मं मं मं मं मं ॐ नमः स्वाहा।

ॐ नमो भगवते सप्तवदनाय चतुर्थक्रोडतुण्डाय सौमित्रिरक्षकाय
पुत्राद्यभिवृद्धिकराय लं लं लं लं लं ॐ नमः स्वाहा।

ॐ नमो भगवते सप्तवदनाय पंचमाश्ववदनाय रुद्रमूर्त्ये
सर्ववशीकरणाय सर्वागमस्वरूपाय रुं रुं रुं रुं रुं ॐ नमः स्वाहा।

ॐ नमो भगवते सप्तवदनाय षष्ठगोमुखाय सूर्यस्वरूपाय
सर्वरोगहराय मुक्तिदात्रे ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ नमः स्वाहा।

ॐ नमो भगवते सप्तवदनाय सप्तमानुषमुखाय रुद्रावताराय
अंजनीसुताय सकलदिग्यशोविस्तारकाय वज्रदेहाय सुग्रीवसाह्यकराय
उदधिलंघनाय सीताशुद्धिकराय लंकादहनाय अनेकराक्षसांतकाय
रामानन्ददायकाय अनेकपर्वतोत्पाटकाय सेतुबंधकाय कपिसैन्यनायकाय
रावणांतकाय ब्रह्मचर्याश्रमिणे कौपीनब्रह्मसूत्रधारकाय रामहृदयाय
सर्वदुष्टग्रहनिवारणाय शाकिनीडाकिनीवेतालब्रह्मराक्षस
भैरवग्रह्यक्षग्रहपिशाचाग्रहब्रह्मग्रह क्षत्रियग्रहवैद्यग्रहशूद्रग्रहांत्यज-

ग्रहम्लेच्छग्रहसर्पग्रहोच्चाटकाय मम सर्वकार्यसाधकाय सर्वशत्रुसंहारकाय
परयंत्रमंत्रनाशकाय सर्वव्याधिनिकृन्तकाय सपादिसर्वस्थावर-
जंगमविषस्तंभनकराय सर्वराजभयचोरभयाग्निभयप्रशमनाय आध्यात्मि-
काधिदैविकाधिभौतिकतापत्रयनिवारणाय सर्वविद्यासर्वसंपत्सर्व-
पुरुषार्थदायकाय असाध्यकार्यसाधकाय सर्ववरप्रदाय सर्वाभीष्टकराय
ॐ हाँ हर्षि हूँ हैं हः ॐ नमः स्वाहा।

य इदं कवचं नित्यं सप्तास्यस्य हनूमतः ।

त्रिसंध्यं जपते नित्यं सर्वशत्रुविनाशनम् ॥ १

पुत्रपौत्रप्रदं सर्वं संपद्राज्यप्रदं परम् ।

सर्वतापहरं चायुः कीर्तिदं पुण्यवर्धनम् ॥ २

राजानं स्ववशं नीत्वा त्रैलोक्यविजयी भवेत् ।

इदं हि परमं गोप्यं देयं भक्तियुताय च ॥

न देयं भक्तिहीनाय दत्वा स निरयं ब्रजेत् ॥ ३

नामानि सर्वाण्यपवर्गदानि रूपाणि विश्वानि च यस्य सन्ति ।

कर्माणि देवैरपि दुर्घटानि तं मारुतिं सप्तमुखं प्रपद्ये ॥ ४

-सुदर्शनसंहितातः:

* * *

एकादशमुखिहनुमत्कवचम्-१

(रुद्रयामलतः)

ॐ श्रीसमस्तजगन्मङ्गलात्मने नमः ।

श्रीदेव्युवाच -

शैवानि गाणपत्यानि शाक्तानि वैष्णवानि च ।
कवचानि च सौराणि यानि चान्यानि तानि च ॥ १

श्रुतानि देवदेवेश तद्द्वक्त्रान्निःसृतानि च ।
किंचिदन्यन्तु देवानां कवचं यदि कथ्यते ॥ २

ईश्वर उवाच -

शृणु देवि प्रदक्ष्यामि सावधानावधारय ।
हनुमत्कवचं पुण्यं महापातकनाशनम् ॥ ३

एतदगुह्यतमं लोके शीघ्रं सिद्धिकरं परम् ।
जयो यस्य प्रगानेन लोकत्रयजितो भवेत् ॥ ४

ॐ अस्य श्रीएकादशवक्त्रहनुमत्कवचमालामन्त्रस्य वीररामचन्द्र
ऋषिरनुष्टुप्छन्दः । श्री महावीरहनुमान् रुद्रो देवता । ह्रीं बीजं ह्रौं शक्तिः
स्फेकीलकम् सर्वदूतस्तम्भनार्थं जिह्वाकीलनार्थं, मोहनार्थं राजमुखी-
देवतावश्यार्थं ब्रह्मराक्षसशाकिनीडाकिनीभूतप्रेतादिबाधापरिहारार्थं
श्रीहनुमद्व्यकवचाख्यमालामन्त्रजपे विनियोगः ।

ॐ ह्रौं आञ्जनेयाय अंगुष्ठभ्यां नमः । ॐ स्फें रुद्रमूर्तये तर्जनीभ्यां
नमः । ओं स्फें वायुपुत्राय मध्यमाभ्यां नमः । ओं स्फें अञ्जनीगर्भाय
अनामिकाभ्यां नमः । ॐ स्फें रामदूताय कनिष्ठिकाभ्यां नमः । ॐ ह्रौं

ब्रह्मास्त्रादिनिवारणाय करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः । ॐ हौं आञ्जनेयाय हृदयाय नमः । ॐ स्फे रुद्रमूर्तये शिरसे स्वाहा । ॐ स्फे वायुपुत्राय शिखायै वषट् । ओं हौं अंजनीगर्भाय कवचाय हुम् । ॐ स्फे रामदूताय नेत्रत्रयाय वौषट् । ॐ हौं ब्रह्मास्त्रादिनिवारणाय अस्त्राय फट् । इति न्यासः ।

अथ ध्याम् -

ॐ ध्यायेदणे हनुमन्तमेकादशमुखाम्बुजम् ।

ध्यायेत्तं रावणोपेतं दशबाहुं त्रिलोचनम् ।

हाहाकारैः सदर्पैश्च कम्पयन्तं जगत्त्रयम् ।

ब्रह्मादिवन्दितं देवं कपिकोटिसमन्वितम् ।

एवं ध्यात्वा जपेदेवि कवचं परमाद्भुतम् ॥

दिग्बन्धा:-

ॐ इन्द्रदिग्भागे गजारुढहनुमते ब्रह्मास्त्रशक्तिसहिताय चौरव्याघ्रपिशाचब्रह्मराक्षसशाकिनीडाकिनीवेतालसमूहोच्चाटनाय मां रक्ष रक्ष स्वाहा -

ॐ अग्निदिग्भागे मेषारुढहनुमते अस्त्रशक्तिसहिताय चौरव्याघ्र-पिशाचब्रह्मराक्षसशाकिनीडाकिनी वेतालसमूहोच्चाटनाय मां रक्ष रक्ष स्वाहा ।

ॐ यमदिग्भागे महिषारुढहनुमते खड्गशक्तिसहिताय चौरव्याघ्रपिशाच.... ।

ॐ निर्कृतिदिग्भागे नरारूढहनुमते खडगशक्तिसहिताय चौरव्याघ्र
...।

ॐ वरुणदिग्भागे मकरारूढहनुमते प्राणशक्तिसहिताय
चौरव्याघ्र...।

ॐ वायुदिग्भागे मृगारूढहनुमते अंकुशशक्तिसहिताय चौरव्याघ्र...

ॐ कुबेरदिग्भागे अश्वारूढहनुमते गदाशक्तिसहिताय
चौरव्याघ्र...।

ॐ ईशानदिग्भागे राक्षसारूढहनुमते पर्वतशक्तिसहिताय
चौरव्याघ्र...।

ॐ अन्तरिक्षदिग्भागे वर्तुलहनुमते मुद्गरशक्तिसहिताय
चौरव्याघ्र...।

ॐ भूमिदिग्भागे वृश्चिकारूढहनुमते वज्रशक्तिसहिताय
चौरव्याघ्र...।

ॐ वज्रमण्डले हंसारूढहनुमते वज्रशक्तिसहिताय चौरव्याघ्र...

मालामन्त्रः

ॐ ह्रीं यीं यं प्रचण्डपराक्रमाय एकादशमुखहनुमते हंसयति-
बन्धमतिबन्धवाग्बन्ध भैरुण्डबन्धभूतबन्ध - प्रेतबन्धपिशाचबन्ध-
ज्वरबन्धशूलबन्ध-सर्वदेवताबन्ध-रागबन्ध-मुखबन्ध-राजसभाबन्ध-
घोरवीरप्रतापरौद्रभीषणहनुमद्वज्रदंष्ट्राननाय वज्रकुण्डलकौपीनतुलसी-
वनमालाधराय सर्वग्रहोच्चाटनोच्चाटनाय ब्रह्मराक्षससमूहोच्चाटनाय
ज्वरसमूहोच्चाटनाय राजसमूहोच्चाटनाय चौरसमूहोच्चाटनाय शत्रुसमूहो-
च्चाटनाय दुष्टसमूहोच्चाटनाय मां रक्ष रक्ष स्वाहा ॥ १॥

ॐ वीरहनुमते नमः ।

ॐ नमो भगवते वीरहनुमते पीताम्बरधराय कर्णकुण्डलाद्या-
भरणालङ्कृतभूषणाय किरीटबिल्ववनमालावि भूषिताय कनकयज्ञोप-
वीतिने कौपीनकटिसूत्रविराजिताय श्रीवीररामचन्द्रमनोभिलषिताय
लंकादिदहनकारणाय घनकुलगिरिवज्रदण्डाय अक्षकुमारसंहारकारणाय
ॐ यं ॐ नमो भगवते रामदूताय फट् स्वाहा ॥

ॐ ऐं ह्रीं ह्रौं हनुमते सीतारामदूताय सहस्रमुखराजविध्वंसकाय
अंजनीगर्भसम्भूताय शाकिनीडाकिनीविध्वंसनाय किलिकिलिचुचु कारेण
विभीषणाय वीरहनुमदेवाय ॐ ह्रीं श्रीं ह्रौं ह्रां फट् स्वाहा

ॐ श्रीवीरहनुमते ह्रौं ह्रूं फट् स्वाहा।

ॐ श्रीवीरहनुमते स्फूं ह्रूं फट् स्वाहा।

ॐ श्रीवीरहनुमते ह्रौं ह्रूं फट् स्वाहा।

ॐ ह्रां श्रीवीरहनुमते ह्रौं ह्रूं फट् स्वाहा।

ॐ श्रीवीरहनुमते ह्रैं ह्रूं फट् स्वाहा।

ॐ ह्रां पूर्वमुखे वानरमुखहनुमते लं सकलशत्रुसंहारकाय ह्रुं फट् स्वाहा।

ॐ आग्रेयमुखे मत्स्यमुखहनुमते रं सकलशत्रु ०

ॐ दक्षिणमुखे कूर्ममुखहनुमते मं सकलशत्रु ० ॥

ॐ नैऋतिमुखे वराहमुखहनुमते क्षं सकलशत्रु ० ॥

ॐ पश्चिममुखे नारसिंहमुखहनुमते वं सकलशत्रु ० ॥

ॐ वायव्यमुखे गरुडमुखहनुमते यं सकलशत्रु० ॥

ॐ उत्तरमुखे शरभमुखहनुमते सं सकलशत्रु० ॥

ॐ ईशानमुखे वृषभमुखहनुमते हूं आं सकलशत्रु० ॥

ॐ ऊर्ध्वमुखे ज्वालामुखहनुमते आं सकलशत्रु० ॥

ॐ अधोमुखे मार्जरमुखहनुमते ह्रीं सकलशत्रु० ॥

ॐ सर्वत्र जगन्मुखे हनुमते स्फ्रूं सकलशत्रु० ॥

ॐ श्रीसीतारामपादुकाधराय महावीराय बायुपुत्राय कनिष्ठाय
ब्रह्मनिष्ठाय एकादशरुद्रमूर्तये महाबलपराक्रमाय भानुमण्डलग्रसनग्रहाय
चतुर्मुखवरप्रसादाय महाभयरक्षकाय यं हौं ।

ॐ हस्फें हस्फें हस्फें श्री वीरहनुमते नमः एकादशवीरहनुमन् मां
रक्ष रक्ष शान्तिं कुरु कुरु तुष्टिं कुरु करु पुष्टिं कुरु कुरु महारोग्यं कुरु कुरु
अभयं कुरु कुरु अविघ्नं कुरु कुरु महाविजयं कुरु कुरु सौभाग्यं कुरु कुरु
सर्वत्र विजयं कुरु कुरु महालक्ष्मीं देहि हुं फट् स्वाहा ॥

फलश्रुतिः

इत्येतत्कवचं दिव्यं शिवेन परिकीर्तिम् ।

यः पठेत्प्रयतो भूत्वा सर्वान्कामानवापुयात् ॥

द्विकालमेककालं वा त्रिवारं यः पठेन्नरः ।

रोगान् पुनः क्षणात् जित्वा स पुमान् लभते श्रियम् ॥

मध्याहे च जले स्थित्वा चतुर्वारं पठेद्यदि ।

क्षयापस्मारकुष्ठादितापत्रयनिवारणम् ॥

यः पठेत्कवचं दिव्यं हनुमद् ध्यानतत्परः ।
 त्रिः सकृद्गा यथाज्ञानं सोऽपि पुण्यवतां वरः ॥
 देवमभ्यर्च्य विधिवत्पुरुचर्यां समारभेत् ।
 एकादशज्ञातं जाप्यं दशांशहवनादिकम् ॥
 यः करोति नरो भक्त्या कवचस्य समादरम् ।
 ततः सिद्धिर्भवेत्स्य परिचर्याविधानतः ॥
 गद्यपद्यमया वाणी तस्य वक्त्रे प्रजायते ।
 ब्रह्महत्यादिपापेभ्यो मुच्यते नात्र संशयः ॥

***

एकादशमुखिहनुमत्कवचम्-२

लोपामुद्रोवाच—

कुम्भोद्भव दयासिन्धो श्रुतं हनुमतः परम् । यन्त्रमन्त्रादिकं सर्वं त्वन्मुखोदीरितं मया ॥	१
दयां कुरु मयि प्राणनाथ वेदितुमुत्सहे । कवचं वायुपुत्रस्य एकादशमुखात्मनः ॥	२
इत्येवं वचनं श्रुत्वा प्रियायाः प्रश्रयान्वितम् । वक्तुं प्रचक्रमे तत्र लोपामुद्रां प्रति प्रभुः ॥	३
अगस्त्य उवाच— नमस्कृत्वा रामदूतं हनुमन्तं महामतिम् । ब्रह्मप्रोक्तं तु कवचं शृणु सुन्दरि सादरम् ॥	४

सनन्दनाय सुमहच्चतुराननभाषितम् । कवचं कामदं दिव्यं सर्वरक्षोनिबर्हणम् ॥	५
सर्वसंपत्प्रदं पुण्यं मत्यानां मधुरस्वरे । ओं अस्य श्रीकवचस्यैकादशचक्रस्य धीमतः ॥	६
हनुमत्कवचमन्त्रस्य सनन्दन क्रषिः स्मृतः । प्रसन्नात्मा हनूमांश्च देवताऽत्र प्रकीर्तिता ॥	७
छन्दोऽनुष्टुप् समाख्यातं बीजं वायुसुतस्तथा । मुख्यः प्राणः शक्तिरिति विनियोगः प्रतीर्तिः ॥	८
सर्वकामार्थसिद्ध्यर्थं जप एवमुदीरयेत् । ओं स्फें बीजं शक्तिधृत् पातु शिरो मे पवनात्मजः ॥	९
क्रौं बीजात्मा नयनयोः पातु मां वानरेश्वरः । क्षौं बीजरूपी कणौं मे सीताशोकविनाशनः ॥	१०
ग्लौं बीजवाच्यो नासां मे लक्ष्मणप्राणदायकः । वं बीजार्थश्च कण्ठं मे पातु चाक्षयकारकः ॥	११
रां बीजवाच्यो हृदयं पातु मे कपिनायकः । वां बीजकीर्तिः पातु बाहू मे चाञ्जनीसुतः ॥	१२
हौ बीजं राक्षसेन्द्रस्य दर्पहा पातु चोदरम् । हसौं बीजमयो मध्यं पातु लङ्घाविदाहकः ॥	१३
ओं हर्षीं बीजधरः पातु गुह्यं देवेन्द्रवन्दितः । रं बीजात्मा सदा पातु चोरू वारिधिलङ्घनः ॥	१४

सुग्रीवसचिवः पातु जानुनी मे मनोजवः ।	
पादौ पादतले पातु द्रोणाचलधरो हरिः ॥	१५
आपादमस्तकं पातु रामदूतो महाबलः ।	
पूर्वे वानरवक्त्रो मामाग्नेय्यां क्षत्रियान्तकृत् ॥	१६
दक्षिणे नारसिंहस्तु नैरक्रत्यां गणनायकः ।	
वारुण्यां दिशि मामव्यात्खगवक्त्रो हरीश्वरः ॥	१७
वायव्यां भैरवमुखः कौबेर्या पातु मां सदा ।	
क्रोडास्यः पातु मां नित्यमीशान्यां रुद्ररूपधृक् ॥	१८
ऊर्ध्वं हयाननः पातु त्वधः शोषमुखस्तथा ।	
रामास्यः पातु सर्वत्र सौम्यरूपी महाभुजः ॥	१९
इत्येवं रामदूतस्य कवचं प्रपठेत्सदा ।	
एकादशमुखस्यैतद्वोप्यं वै कीर्तिं मया ॥	२०
रक्षोघ्नं कामदं सौम्यं सर्वसम्पद्विधायकम् ।	
पुत्रदं धनदं चोग्रशत्रुसञ्चिविमर्दनम् ॥	२१
स्वर्गापिवर्गदं दिव्यं चिन्तितार्थप्रदं शुभम् ।	
एतत्कवचमज्ञात्वा मन्त्रसिद्धिं जायते ॥	२२
चत्वारिंशत्सहस्राणि पठेच्छुद्धात्मको नरः ।	
एकवारं पठेन्नित्यं कवचं सिद्धिं पुमान् ॥	२३
द्विवारं वा त्रिवारं वा पठन्नायुष्यमाप्नुयात् ।	
क्रमादेकादशादेवमावर्तनजपात्सुधीः ॥	२४

वषान्ते ददर्शं साक्षाल्लभते नात्र संशयः ।	
यं यं चिन्तयते चार्थं तं तं प्राप्नोति पूरुषः ॥	२५
ब्रह्मोदीरितमेतद्धि तवाग्रे कथितं महत् ॥	२६
इत्येवमुक्त्वा वचनं महर्षस्तूष्णीं बभूवेन्दुमुखीं निरीक्ष्य । संहष्टचित्ताऽपि तदा तदीयपादौ ननामातिमुदा स्वभर्तुः ॥	२७

अथ मन्त्रः—

स्फें क्रों क्षौं ग्लौं क्षीं क्षौं दुं हां हलौं हसौं ह्रीं रं । स्फें क्रों क्षौं ग्लौं क्षीं
क्षौं दुं हां हलौं हसौं ह्रीं रं ।

—अगस्त्यसारसंहितायाः

***

श्रीहनुमतः लघुपूजाक्रमः ॥

१. ध्यानम् ॥

अतुलितबलधाम स्वणैलाभदेहम्
दनुजवनकृशानुं ज्ञानिनामग्रगण्यम् ।
सकलगुणनिधानं वानराणामधीशम्
रघुपतिप्रियभक्तं वातजातं नमामि ॥
श्रीसीतासमेतश्रीरामपादसेवाधुरन्धराय हनुमते नमः

ध्यायामि ॥

आगच्छ हनुमदेव त्वं सुवर्चलया सह ।
पूजासमाप्तिपर्यन्तं भव सन्निहितो मुदा ॥

श्रीसीतासमेतश्रीरामपादसेवाधुरन्धराय हनुमते नमः आवाहयामि ।

भीमाग्रज महाप्राज्ञ त्वं ममाभिमुखो भव ।

श्रीरामसेवक श्रीमन् प्रसीद जगतां पते ॥

हे स्वामिन्, स्थिरो भव, वरदो भव, सुमुखो भव, सुप्रसन्नो भव ।

स्थिरासनं कुरु ।

देव देव जगन्नाथ केसरिप्रियनन्दन ।

रत्नसिंहासनं तुभ्यं ददामि हनुमत्प्रभो ॥

श्रीसीतासमेतश्रीरामपादसेवाधुरन्धराय हनुमते नमः ।

नवरत्नखच्चित स्वर्णसिंहासनं समर्पयामि ॥

योगिध्येयांध्रिपद्माय जगतां पतये नमः ।

पाद्यं मयार्पितं देव गृहाण पुरुषोत्तम ॥

श्रीसीतासमेतश्रीरामपादसेवाधुरन्धराय हनुमते नमः

पादयोः पाद्यं समर्पयामि ॥

लक्ष्मणप्राणसंरक्ष सीताशोकविनाशन ।

गृहाणाधर्यं मया दत्तं अङ्गनाप्रियनन्दन ।

श्रीसीतासमेतश्रीरामपादसेवाधुरन्धराय हनुमते नमः ।

हस्तयोः अर्धं समर्पयामि ॥

बालाग्रसेतुबन्धाय शताननवधाय च ।

तुभ्यमाचमनं दत्तं प्रतिगृह्णीष्व मारुते ॥

श्री सीतासमेतश्रीरामपादसेवाधुरन्धराय हनुमते नमः

मुखे आचमनीयं समर्पयामि ॥

अर्जुनध्वजसंवास दशाननमदापह ।
मधुपर्क प्रदास्यामि हनुमन् प्रतिगृह्यताम् ॥

श्रीसीतासमेतश्रीरामपादसेवाधुरन्धराय हनुमते नमः ।
मधुपर्क समर्पयापि ॥

गङ्गादिसर्वतीर्थेभ्यः समानीतैर्नवोदकैः ।
भवन्तं स्नपयिष्यामि कपिनायक गृह्यताम् ॥

श्रीसीतासमेतश्रीरामपादसेवाधुरन्धराय हनुमते नमः ।
शुद्धोदकस्नानं समर्पयामि ॥

पीताम्बरमिदं तुभ्यं तस्माटकसन्निभम् ।
दास्यामि वानरश्रेष्ठ संगृहाण नमोऽस्तु ते ॥

उत्तरीयं तु दास्यमि संसारोत्तारकारण ।
गृहाण च मया प्रीत्या दत्तं धत्स्व यथाविधि ॥

श्रीसीतासमेतश्रीरामपादसेवाधुरन्धराय हनुमते नमः ।
बस्त्रं समर्पयामि ।

भूषणानि महाहर्षणि किरीटप्रमुखान्यहम् ।
तुभ्यं दास्यामि सर्वेश गृहाण कपिनायक ।

श्रीसीतासमेतश्रीरामपादसेवाधुरन्धराय हनुमते नमः ।
आभरणानि समर्पयामि ॥

कस्तूरीकुङ्गुमामिश्रं कर्पूरागरुवासितम् ।
श्रीचन्दनं तु दास्यामि गृह्यतां हनुमत्प्रभो ॥

श्री सीतासमेत श्रीरामपाद सेवाधुरन्धराय हनुमते नमः ।
गन्धान्धारयामि ॥

सुगन्धीनि सुरूपाणि वन्यानि विविधानि च ।

चम्पकादीनि पुष्पाणि कमलान्युत्पलानि च ॥

तुलसीदलबिल्वानि मनसा कलिप्तानि च ।

गृहाण हनुमदेव प्रणतोऽस्मि पदाम्बुजे ॥

श्रीसीतासमेतश्रीरामपादसेवाधुरन्धराय हनुमते नमः ।

पुष्पाणि समर्पयामि ॥

शालीयानक्षतान् रम्यान् पद्मरागसमप्रभान् ।

अखण्डान् खण्डितध्वान्त स्वीकुरुष्व दयानिधे ॥

श्रीसीतासमेतश्रीरामपादसेवाधुरन्धराय हनुमते नमः ।

अक्षतान्समर्पयामि ॥

अथ अङ्गपूजा ॥

मारुतये नमः । पादौ पूजयामि। सुग्रीवसखाय नमः । गुल्फौ
पूजयामि। अङ्गदमित्राय नमः । जड्घे पूजयामि। रामदासाय नमः।
ऊरू पूजयामि। अक्षम्बाय नमः । कटिं पूजयामि। लङ्कादहनाय नमः।
बालं पूजयामि । सङ्खीवननगाहर्त्रे नमः । स्कन्धौ पूजयामि ।
सौमित्रिप्राणदात्रे नमः । वक्षःस्थलं पूजयामि । कुण्ठितदशकण्ठाय
नमः । कण्ठं पूजयामि । रामाभिषेककारिणे नमः । हस्तौ पूजयामि।
मन्त्ररचितरामायणाय नमः । वक्त्रं पूजयामि । प्रसन्न वदनाय नमः।
वदनं पूजयामि । पिङ्गलनेत्राय नमः । नेत्रे पूजयामि । श्रुतिपरायणाय
नमः । श्रोत्रे पूजयामि । ऊर्ध्वपुण्ड्रधारिणे नमः । ललाटं पूजयामि ।
मणिकण्ठमालिकाय नमः । शिरः पूजयामि । सर्वाभीष्टप्रदाय नमः
सर्वाण्यङ्गनि पूजयामि ।

अथ अष्टोन्तरशतनामपूजा ॥

ओं आङ्गनेयाय नमः । महावीराय नमः । तत्त्वज्ञानप्रदाय नमः ।
 सीतादेवीमुद्राप्रदायकाय नमः । सर्वग्रहविनाशिने नमः ।
 भीमसेनसहायकृते नमः । परविद्यापरीहाराय नमः । परशौर्यविनाशकाय
 नमः । परयन्त्रनिराकर्त्ते नमः । परमन्त्रप्रभेदकाय नमः । सर्वदुःखहराय
 नमः । सर्वलोकचारिणे नमः । मनोजवाय नमः । पारिजातद्रुममूलस्थाय
 नमः । अशोकवनिकाच्छेत्रे नमः । सर्वमायाविभञ्जकाय नमः ।
 सर्वबन्धविमोक्त्रे नमः । रक्षोविधंसकारकाय नमः । सर्वयन्त्रात्मकाय
 नमः । कपीश्वराय नमः । २०

ओं महाकायाय नमः । सर्वरोगहराय नमः ।
 सर्वविद्यासम्पत्प्रदायकाय नमः । कपिसेनानायकाय नमः ।
 भविष्यच्चतुराननाय नमः । कुमारब्रह्मचारिणे नमः । रत्नकुण्डलदीसिमते
 नमः । सञ्चलद् बालसञ्चालम्बमानाय नमः । हनुमते नमः ।
 मारुतात्मजाय नमः । महाबलपराक्रमाय नमः । कारागृहविमोक्त्रे
 नमः । शृङ्खलाबन्धमोचकाय नमः । सागरोत्तारकाय नमः । प्राज्ञाय
 नमः । रामदूताय नमः । प्रतापवते नमः । वानराय नमः ।
 लङ्कणीभञ्जकाय नमः । श्रीमते नमः । ४०

ओं सर्वमन्त्रस्वरूपिणे नमः । सर्वतन्त्रस्वरूपिणे नमः ।
 गन्धमादनशैलस्थाय नमः । लङ्कापुरविदाहकाय नमः । सुग्रीवसचिवाय
 नमः । धीराय नमः । शूराय नमः । दैत्यकुलान्तकाय नमः । सुरार्चिताय
 नमः । महातेजसे नमः । प्रभवे नमः । बलसिद्धिकराय नमः । केसरीसुताय
 नमः । शिखोज्जवलाय नमः । सीताशोकनिवारकाय नमः ।

अङ्गनागर्भसंभूताय नमः । गन्धर्वविद्यातत्त्वज्ञाय नमः ।
लक्ष्मणप्राणदात्रे नमः । वज्रकायाय नमः । महाद्युतये नमः । ६०

ओं चिरजीविने नमः । रामभक्ताय नमः । देत्यकार्यविद्यातकाय
नमः । अक्षहन्त्रे नमः । काञ्चनाभाय नमः । पञ्चवक्त्राय नमः । महातपसे
नमः । विजितेन्द्रियाय नमः । सिंहिकाप्राणभञ्जनाय नमः । महारावण-
मर्दनाय नमः । स्फटिकाभाय नमः । वागधीशाय नमः । नवव्याकरण-
पण्डिताय नमः । चतुर्बाह्वे नमः । दीनबन्धवे नमः । महात्मने नमः ।
भक्तवत्सलाय नमः । रामचूडामणिप्रदाय नमः । कामरूपिणे नमः ।
पिङ्गलाक्षाय नमः । ८०

ओं वार्धिमैनाकपूजिताय नमः । कबलीकृतमार्तण्डमण्डलाय
नमः । बालार्कसदृशाननाय नमः । विभीषणप्रियकराय नमः ।
दशग्रीवकुलान्तकाय नमः । दान्ताय नमः । शान्ताय नमः । प्रसन्नात्मने
नमः । शतकण्ठमदापहर्त्रे नमः । योगिने नमः । रामकथालोलाय नमः ।
सीतान्वेषणपण्डिताय नमः । वज्रदंष्ट्राय नमः । वज्रनखाय नमः ।
रुद्रवीर्यसमुद्धवाय नमः । सङ्खीवननगाहर्त्रे नमः । शुचये नमः । वाग्मिने
नमः । दृढव्रताय नमः । कालनेमिप्रमथनाय नमः । १००

ओं हरिमर्कटमर्कटाय नमः । इन्द्रजित्प्रहितामोघब्रह्मास्त्रविनि-
वारकाय नमः । पार्थध्वजाग्रसंवासिने नमः । शरपञ्चरभेदकाय नमः ।
लोकपूज्याय नमः । जाम्बवत्प्रीतिवर्धनाय नमः । मारूतये नमः ।
सीतासममेतश्रीरामपादसेवाधुरन्धराय नमः ॥ (१०८)

धूपमाद्रापयामि । दीपं दर्शयामि । धूपदीपानन्तरं आचमनीयं
समर्पयामि । नैवेद्यम् समर्पयामि । मध्ये मध्ये पानीयं समर्पयामि ।
उत्तरापोशनं समर्पयामि । हस्तौ प्रक्षालयामि । पादौ प्रक्षालयामि ।

शुद्धाचमनीयं समर्पयामि । नीराजनं समर्पयामि । नीराजनानन्तरं
आचमनीयं समर्पयामि । सुवर्णदिव्यमन्त्रपुष्पं समर्पयामि ।
प्रदक्षिणनमस्कारान् समर्पयामि । श्रीहनुमद पर्णमस्तु ।

★ ★ ★

श्रीहनुमद्रवतम्

तत्राऽऽदौ हनुमद्रवतं कर्तुमारभमाण आचारानुसारेण
विशिष्टाचारपरम्पराप्राप्तां यथाशक्तिद्रव्यैः पम्पापूजां करिष्ये । इति
संकल्प्य, मार्गशीर्षमासे शुक्लत्रयोदश्यां व्रतं करिष्यमाणः द्वादश्यामेव
नियतो ब्रह्मचारी जितेन्द्रियः सम्यग् रात्रिं यापयित्वा ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय
कर्तव्यं सर्वमालोकयति ॥

शैनक उवाच-

हनुमद्रवतसंकल्पं कर्तुकामोऽब्रवीज्जनः ।
कस्मिन्देशे व्रतं सम्यकर्तव्यं वद सूतज ॥

१

किं च व्रतं पूर्वतरैः कुत्राचरितमद्भुतम् ।
सन्ति स्थलानि बहुधा गोष्ठवृन्दावनादयः ॥

२

वापीकूपतडागाद्याः कुल्याः कृत्रिमविस्तृताः ।
नदो नदाः सागराद्याः पर्वताः सरितो द्रुमाः ।
विचार्य बहुधा तच्च वद नो वदतां वर ॥

३

सूत उवाच-

साधु पृष्ठं महाभागाः सम्यगेवोच्यते मया ।
बहवः सन्ति देशाश्च पुण्याः पुण्यविवर्धनाः ॥

तथापि वक्ष्ये यद् गुह्यं तच्छृणवन्तु मुनीश्वराः ॥

४

पूर्व हनुमतः पूजा कृता पम्पासरित्तटे ।

५

तस्मात् पम्पासरित्तरे हनुमद्वतमुत्तमम् ॥

नानादेशेषु कर्तव्या पम्पापूजा प्रयत्नतः ।

६

ब्राह्मे मुहूर्ते चोत्थाय शौचादिभिरतन्द्रितः ॥

नित्यकर्म समाप्याशु योगक्षेमं समाविशेत् ।

७

ततश्च पंचभिवाद्यैरुपेतो बन्धुभिर्वृतः ॥

तत्रत्यां च नर्दीं कांचिदगत्वा स्नात्वा च वाग्यतः ।

८

अघमर्षणमंत्रैश्च शुचिः प्रयतमानसः ॥

सन्ध्यावन्दनपूर्वं च नित्यकर्म समाप्य च ।

९

पितृन् संतर्प्य यद्देन ललाटे तिलकोज्ज्वलः ॥

षोडशाप्युपचारांश्च पम्पायाः सर्वतो व्रती ॥

१०

पम्पा पूजा ॥

हेमकूट-गिरिप्रान्तजनानां गिरिसानुगाम् ।

पम्पामावाहयाम्यस्यां नद्यां हृद्यां प्रयत्नतः ॥ आवाहनम्

तरंगशतकल्लोलैः रिंगत्तामरसोज्ज्वले ।

पम्पानदि नमस्तुभ्यं गृहणासनमुत्तमम् ॥ आसनम्

हृद्यं सुगन्धसंपन्नं शुद्धं शुद्धांबुसत्कृतम् ।

पाद्यं गृहण पम्पाख्ये महानदि नमोऽस्तु ते ॥ पाद्यम्

भागीरथि नमस्तुभ्यं सलिलेन सुशोभने ।

अनध्यर्थमध्यर्थमनधे गृह्यतामिदमुत्तमम् ॥ अध्यम्

पम्पानदि नमस्तुभ्यं महापुण्ये सुशोभने ।
 गोदावरीजलेनाद्य गृहाणाचमनीयकम् ॥ आचमनीयम्
 दुग्धाज्येक्षुरसैः पुण्यैर्दध्ना च मधुना तथा ।
 पञ्चामृतैः स्नापयिष्ये पम्पानदि नमोऽस्तु ते । पञ्चामृतस्नानम्
 शुद्धक्षरौः शुद्धजलैर्नारिकेलांबुभिस्तथा ।
 पुण्यैः कृष्णानदीतोयैः सिंचामि त्वां सरिद्वरे ॥ स्नानम्
 महामूल्यं च कार्पासं दिव्यवस्त्रमनुत्तमम् ।
 पम्पानदि महापुण्ये पम्पा शोभातिशोभने ॥ वस्त्रम्
 श्रौतस्मार्तादिसत्कर्मफलदं पावनं शुभम् ।
 यज्ञोपवीतमधुना कल्पये सरिदुत्तमे ॥ यज्ञोपवीतम्
 कर्पूरगुटिकामिश्रं कस्तर्या च विमर्दितम् ।
 यद्नेन कल्पितं गन्धं लेपयेऽङ्गं सरिद्वरे ॥ गन्धम्
 लक्षणोक्तान्हरिद्राक्तानक्षतांश्चोत्तमाञ्छुभान् ।
 पम्पानदि गृहाणेमाञ्छुभशोभातिवृद्धये ॥ अक्षतान्
 अतसीकुसुमोपेतं पंकेरुहदलोङ्गलम् ।
 कुंकुमं शंकरजटासंभूते सरिदर्पये ॥ कुंकुमम्
 कञ्जलं त्रिजगद्वन्द्ये महापुण्ये तरंगिणि ।
 नेत्रयोः पादमनघं गृह्णतां सरितां वरे ॥ नेत्राञ्जनम्
 शतपत्रैश्च कह्लारैः कुमुदैर्वकुलैरपि ।
 मल्लिकाजातिपुन्नागैः केवलैश्चापि चम्पकैः ॥
 तुलसीदामभिश्चापि तथा बिल्वदलैरपि ।

पूजयामि महापुण्ये पम्पानदि नमोऽस्तु ते ॥ पुष्पाणि

अथ अङ्गपूजा ॥

गोदावर्यै नमः पादौ पूजयामि । कृष्णायै नमः गुलफौ पूजयामि ।
पापहारिण्यै नमः जंघे पूजयामि । सुभ्रुवे नमः जानुनी पूजयामि ।
उरुतरंगिण्यै नमः ऊरु पजयामि । तडिदुज्जबलजवायै नमः कटिं
पूजयामि । अम्बुशोभिन्यै नमः नितम्बं पूजयामि । अणुमध्यायै नमः
मध्यं पूजयामि । सुस्तनायै नमः स्तनौ पूजयामि । कम्बुकंठचै नमः
कंठं पूजयामि । ललिताबाहुरंगायै नमः बाहू पूजयामि । दीर्घवैण्यै नमः
वेणीं पूजयामि । सुवक्त्रायै नमः वक्त्रं पूजयामि । दुर्वारिवारिपूरायै नमः
शिरः पूजयामि । सहस्रमुखायै नमः सर्वांगं पूजयामि ॥

सदशांगं शुभं दिव्यं सगुगुलमनुत्तमम् ।

साज्यं परिमलोदभूतं धूपं स्वीकुरु पावने ॥ धूपम्

साज्यमश्चिप्रकाशोद्यत्कोटिसूर्यसमद्युति ।

पश्य दीपं प्रसन्नांगे पम्पानदि नमोऽस्तु ते ॥ दीपम्

शाल्यनं स्वर्णपात्रस्थं शाकापूपसमन्वितम् ।

साज्यं दधिपायसं च नैवेद्यं प्रतिगृह्यताम् ॥ नैवेद्यम्

पूर्णैः सुशोभनैश्चापि नागवल्लीदलैर्युतम् ।

ताम्बूलं गृह्यतां देवि पम्पानदि नमोऽस्तु ते ॥ ताम्बूलम्

ब्रतपूर्तिमहाकीर्तिदिव्यस्फूर्तिप्रकीर्तिदम् ।

कर्तुकामो ब्रतमिदं सौवर्णं पुष्पमर्पये ॥ सुवर्णपुष्पम्

प्रदक्षिणत्रयं देवि प्रयत्नेन प्रकल्पितम् ।

पश्याद्य पावने देवि पम्पानदि नमोऽस्तु ते ॥ प्रदक्षिणं

नमस्ते नमस्ते विशालोज्जवलांगे

नमस्ते नमस्ते लसत्सत्तरंगे।

नमस्ते नमस्ते गिरिप्रान्तरंगे

नमस्ते नमस्ते कलद्विर्हिंगे ॥ नमस्कारं

अपराधशतं देवि मत्कृतं च दिने दिने ।

क्षम्यतां पावने देवि पम्पानदि नमोऽस्तु ते॥ क्षमापणम्

पम्पानदि महापुण्ये तरंगिणि ! नमोऽस्तु ते ।

त्वत्तीरे हनुमत्पूजा कृता रामेण धीमता ॥

मनोरथफलाऽवासिस्तस्याभीष्टं न संशयः ।

सुग्रीवेण च तीरेऽस्मिन्कपिवर्येण ते कृतम्॥

संस्कृतं च मनोवाञ्छा सहस्तस्य बभूव सा ।

अतस्त्वच्चीरपुलिने कृते हनुमतो व्रते ॥

श्रेयांसि मम सर्वाणि न विद्धानि भवन्त्विह ।

इति सम्प्रार्थ्य पम्पाख्यां नर्दी शुभतरंगिणीम्॥

कलशोदकपाणिश्च गच्छेत् स्वगृहमादरात्॥

इति पम्पापूजा ॥

देशकालौ स्मृत्वा, मयाऽचरितस्य व्रतस्य सम्पूर्णफलावास्यर्थं
भार्यया सह हनुमत्पूजां करिष्ये । इति संकल्प्य-

(पीठस्य अधोभागे) - अतलाय नमः । वितलाय नमः । सुतलाय
नमः । रसातलाय नमः । तलातलाय नमः । महातलाय नमः । पातलाय
नमः । तत्र अगाधसर्वतःशब्दात्मने नमः । तत्र कमले कमठाय नमः ।

तदुपरि सहस्रमणिफणाप्रकाशमानशेषाय नमः । अष्टदिग्गजेभ्यो नमः ।
 तदुपरि भूमण्डलाय नमः । तपोलोकाय । महर्लोकाय नमः ।
 सत्यलोकाय । अष्टदिक्पालकेभ्यो नमः । तन्मध्ये मेरवे नमः ।
 मेरोर्दक्षणदिग्भागे द्रोणशैलाय नमः । तन्मध्ये सुरतरवे नमः । तन्मूले
 सुवर्णवेदिकायै नमः । वेद्यां वृक्षस्य पूर्वभागे नवरत्नखचित्चारुत्रपीठाय
 नमः । (हनुमत् पीठे अलङ्घतं कलशं निधाय) ॐ नमो भगवते
 वायुनन्दनाय नमः । इति कलशस्थापनम् ।

ततः देशकालौ संकीर्त्य सीतासमेतश्रीरामचन्द्रध्यानादि मानसं
 कृत्वा श्री हनुमन्तमावाहयेत् । प्राणप्रतिष्ठां च विधिवत्कुर्यात् ॥

द्वादशग्रन्थपूजा - अङ्गनीसूनवे नमः प्रथमग्रन्थं पूजयामि । हनुमते
 नमः द्वितीयग्रन्थं पूजयामि । वायुपुत्राय नमः तृतीयग्रन्थं पूजयामि ।
 महाबलाय नमः चतुर्थग्रन्थं पूजयामि । रामेष्ट्राय नमः पञ्चम ग्रन्थं
 पूजयामि । फाल्गुनसखाय नमः षष्ठ ग्रन्थं पूजयामि । पिंगाक्षाय सप्तम
 ग्रन्थं पूजयामि । अमितविक्रमाय अष्टम ग्रन्थं पूजयामि । कपीश्वराय
 नमः नवम ग्रन्थं पूजयामिः । सीताशोकविनाशनाय नमः दशम ग्रन्थं
 पूजयामि । लक्ष्मणप्राणदात्रे नमः एकादश ग्रन्थं पूजयामि ।
 दशग्रीवदर्पणाय नमः द्वादश ग्रन्थं पूजयामि । भविष्यद्ब्रह्मणेनमः
 त्रयोदश ग्रन्थं पूजयामि ।

(अंग पूजा) हनुमते नमः पादौ पूजयामि । सुग्रीवसखाय नमः
 गुल्फौ पूजयामि । अंगदमित्राय नमः जंघे पूजयामि । रामदासाय नमः
 ऊरू पूजयामि । अक्षघाय कटिं पूजयामि । लंकादहनाय नमः वालं
 पूजयामि । रामदासाय नमः नाभिं पूजयामि । सागरोलंघनाय नमः
 मध्यं पूजयामि । लंकामर्दनाय नमः केशावलिं पूजयामि । संजीवनीहर्त्रे

नमः स्तनौ पूजयामि । सौमित्रिप्राणदाय नमः वक्षः पूजयामि ।
 कुण्ठितदशकण्ठाय नमः कण्ठं पूजयामि । रामाभिषेककारिणे नमः
 हस्तौ पूजयामि । मन्त्ररचितरामायणाय नमः वक्त्रं पूजयामि ।
 प्रसन्नदवदनाय नमः वदनं पूजयामि । पिंगनेत्राय नमः नेत्रं पूजयामि ।
 श्रुतिपारगाय नमः श्रुतिं पूजयामि । ऊर्ध्वपुण्ड्रधारिणे नमः कपोलं
 पूजयवामि । मणिकण्ठमालिने नमः शिरः पूजयामि । सर्वाभीष्टप्रदाय
 नमः सर्वांगं पूजयामि ।

दोर ग्रहणम्-

अंजनीगर्भसम्भूत रामकार्यर्थसम्भव ।

वरदातः कृता पूजा रक्ष मां प्रतिवत्सरम् ।

ब्रतोद्यापनम् - यजमानो महानद्यां माध्याहिकस्नानं कृत्वा,
 नित्यकर्म विधायाऽचार्य-ब्रह्मऋत्विग्भिः सहोपविश्य प्राणानायम्य,
 अद्य शुभतिथौ धर्मपत्नीसमेतस्य मम हनुमद्-ब्रतकल्पोक्त-सम्पूर्णफला-
 वासये धर्मार्थ-काम-मोक्ष-चतुर्विध-पुरुषार्थसिद्ध्यर्थं श्रीमदाञ्जनेय-
 प्रीत्यर्थं च हनुमद्ब्रतोद्यापनाख्यं कर्म करिष्ये ।

अस्मिन् कर्मणि आचार्यत्वं भवन्तः कुर्वन्त्विति वेदवेत्तारं कुटुम्बिनं
 वित्तहीनं शान्तमाचारवन्तं ब्राह्मणमाचार्यत्वे नियोज्य, एवं
 लक्षणसहयुक्तमपरं ब्राह्मणं नियोज्य, ततः त्रयोदशकलशावाहनार्थं
 त्रयोदशब्राह्मणानृत्विग्विधौ नियोज्य एवमावरणं कृत्वा, ततो
 निष्कमात्रसुवर्णेन, तदर्थेन यथाशक्तिं वा हनुमत्प्रतिमां कृत्वा
 प्राणानायम्य, हनुमद्-ब्रतोद्यापनांगत्वेन पम्पापूजां कृत्वा, पुनः
 प्राणानायम्य, शुभतिथौ धर्मपत्नीसमेतस्य मम मनोवाञ्छाफलसिद्ध्यर्थं
 श्रीमदाञ्जनेय-प्रीत्यर्थमांजनेयप्रतिमापूजां करिष्ये । इति संकल्प्य,

तत्प्रतिमाशुद्ध्यर्थं पंचामृतस्नपनं कृत्वा, मूलमन्त्रेण शुद्धोदकस्नपनं कृत्वा, पंचप्रस्थपरिमितश्वेततण्डुलोपरि अलंकृतपूर्णकलशं संस्थाप्य तदुपरि प्रतिमामाधाय प्राणप्रतिष्ठां कृत्वा. ततस्त्रयोदशकलशान् प्रतिमावेष्टितांस्तण्डुलेषु निधाय, कलशपूजां कृत्वा, तेषु कलशेषु वस्त्राण्यावेष्ट्य, तेषु नानाविधफलानि दत्वा, कलशपूजां कृत्वा, ततः पीठार्चनं कुर्यात् ॥ पीठस्याधस्तले अतलाय नमः। वितलाय नमः। सुतलाय नमः। रसातलाय नमः। तलातलाय नमः। महातलाय नमः। पातालाय नमः। तथागाधसर्वतोमुख-सुधाधिभ्यां नमः। तत्र कमठाय नमः। तदुपरि-सहस्रफणिफणामण्डित-मणिप्रकाशिताशेषलोकशेषाय नमः। अष्टदिग्गजेभ्यो नमः। तदुपरि भूमण्डलाय नमः। दिक्पालेभ्यो नमः। तन्मध्ये मेरवे नमः। मेरोर्दक्षिणदिग्भागे रत्नसानवे नमः। तन्मध्ये सुरतरवे नमः। तन्मूले सुवर्णवेदिकायै नमः। वेदां वृक्षस्य पूर्वभागे नवरत्नखचितनूतनपीठाय नमः। (एवं भावयित्वा)

स्वामिन्! सर्वजगन्नाथ! यावत् पूजावसानकम्।

तावत् त्वं प्रीतिभावेन प्रतिमायां स्थिरो भव ॥

ततस्त्रयोदशग्रन्थियुक्तदोरकं प्रतिष्ठाप्य, ध्यानम् -

वन्दे विद्युद-वलयलसितं ब्रह्मसूत्रं दधानं,

कर्णद्वन्द्वे कनकवलये कुण्डले धारयन्तम्।

सत्कौपीनं कटिपरिहृतं कामरूपं कपीन्द्रं

नित्यं ध्यायाम्यनिलतनयं वज्रदेहं वरिष्ठम् ॥

प्रतस-जाम्बूनद-दिव्यमंसं देदीप्यमानाग्निविभासुराक्षम्।

प्रफुल्ल-पंकेरुह-शोभनास्यं ध्याये हृदिस्थं पवमानसूनम्॥

अथ कल्पोक्तप्रकारेण आवाहनादि - षोडशोपचारान् कृत्वा

नमः सर्वाहितार्थाय जगदाराध्यकर्मणे ।

अमेयायाऽनेयाय पुनरर्थ्यं पुरोऽर्पये ।

इति प्रसन्नार्थ्यं समर्पयामि नमः ।

भक्त्या प्रकल्पितैरतैरुपचारैश्च षोडशैः ।

भगवन् हनुमन्तीश ! प्रीयतां मे प्रियोक्तिभिः ॥

उपचारसमर्पणम् -

यस्य स्मृत्या च नामोक्त्या तपो यज्ञं क्रियादिषु ।

न्यूनं संपूर्णतां याति सद्यो वन्दे तमच्युतम् ॥

एवं रात्रौ प्रथम-यामपूजां कृत्वा, तस्यां रात्र्यां प्रतियाम-पूजां कुर्वन्, गीतवादित्रादिभिर्मिर्गलध्वनिभिर्भागवत-पठनादि-पुराण-श्रवणादिभिर्जागरणं कृत्वा, परेद्युः प्रभाते महानद्यां ब्राह्मणैः सह स्नानं कृत्वा, नित्यकर्म विधाय गन्धादिभिरलंकृत्य, गृहमागत्य, पूर्ववत्पूजां कृत्वा, हनुमद्वतोद्यापनांगहोमं कुर्यात् । क्षीराब्नेनाज्येन पिप्पलसमिन्द्रिः कल्पोक्तद्रव्येण मूलमन्त्रेणाष्टोत्तरसहस्रमष्टोत्तरशतं वा होमं कुर्यात् । पूर्णाहुतिं दत्वा, ब्रह्मणे दक्षिणां दत्वा, तत आचार्यं पूजयित्वा, प्रतिमां सवस्त्रां सालंकारां सतण्डुलां च दत्वा, तदानसादगुण्यार्थं दक्षिणां दत्वा, आचार्यार्थं सवत्सां सालंकारां पयस्विनीं गां दद्यात् ।

तत ऋत्विग्भ्यः सवस्त्रान् कलशान् दत्त्वा दक्षिणां च दत्वा, विशिष्टपंगु-दीनान्धकृपणजनान् ब्राह्मणान् सन्तप्य, ऋत्विगादि-ब्राह्मणान् शतं पंचाशत्, पंचविंशतिं त्रयोदश वा ब्राह्मणान् मिष्ठान-भोजनेन सन्तप्य, भूरिदानं विमवानुसारेण कुर्यात् । एवं कुर्वन् यजमानः

कृतार्थो भवति । हनुमान् सुप्रीतो वरदो भूत्वा पुत्रपौत्रादि सर्वकामान् प्रयच्छति । इति शौनकादिकान् प्रति सूतः प्रोवाच । इति ॥

* * *

दीपदानम्

कवचमन्त्रपाठः - अँ ऐं श्रीं हाँ हूँ हौं हैं फँ हनुमन् प्रकटपराक्रम आक्रान्तदिङ्गण्डल यशोधवलीकृतजगत्तितय वज्रदेह ज्वलत्सूर्यकोटिसमप्रभ तनुरुद्रावतार लंकापुरदहन उदधिलंघन दशग्रीवशिरः कृन्तन सीतात्रासनिवारक वायुसुत अंजनीगर्भसंभूत श्रीरामलक्ष्मणानन्दकर कपिसैन्यप्रकाश सुग्रीवसख्यकारण वालिनिबहर्ण द्रोणपर्वतोत्पाटन अशोकवनविदारण अक्षकास्यच्छेदेन वनरक्षाकार-समूहमंजन ब्रह्मशक्तिग्रसन लक्ष्मणशक्ति-भेदननिवारण शिशुसमानपीन-वालादित्यसानुग्रसन मेघनादहोम-विध्वंसन इन्द्रजिद्वधकारण सीता-रक्षक राक्षसविदारण कुम्भकर्णदिवधपरायण श्रीरामभक्तित्पर व्योम-द्रुमोलंघन महासामर्थ्य महातेजः पुञ्जविराजमान स्वामिवचनसम्पादि-तार्जुन-संयुगसहाय । कुमार ब्रह्मचारिन् गम्भीरस्वर दक्षिणामार्तण्ड मेरुपर्वतोत्पाटकचरण सर्वदुष्टनिबहर्ण व्याघ्रादिभयनिवारण सर्वशत्रु-च्छेदेन मम त्रिभुवनस्त्रीपुंनपुंसकात्मकं सर्वजीवजातं वशयवशय । ममा-ज्ञाकारं सम्पादय नानानामधेयान् राज्ञः सपरिवारान् कुरु कुरु सर्ववश्य अविषाण अविषाण विध्वंसय विध्वंसय प्रबलानि परसैन्यानि क्षोभय क्षोभय सर्वकार्याणि साधय साधय सर्वदुर्जनानां मुखानि स्तम्भय कीलय धे धे धे हा हा हा हुं हुं हुं फट् स्वाहा ॥ (दीपदानकाले जप्यमिदम् ।)

आचम्य प्राणानायम्य देशकालौ स्मृत्वा मम इह जन्मनि जन्मान्तरे च अभीप्सितफलावास्यर्थं श्री रामरूपिहनुमदेवताप्रीत्यर्थं मंत्रसिद्ध्यर्थं

पंचापलैकतौलेन यथाशक्ति पंचापलमानताम् पात्रोण
 एकविंशतितन्तुनिर्मिताभिस्त्रिभिर्वर्त्तिभिर्नित्यं दीपदानमहं करिष्ये इति
 संकल्प्य ॥

सुमुखश्चैकदन्तश्चेति पठित्वा पुण्याहं वाचयित्वा गणेशं संपूज्य
 गुरुचरणारविन्दं ध्यात्वा,

भक्त्या समागतोऽहं ते पादयोः भक्तवत्सल ।

दीपकार्यं च भवता संपाद्यं वै नमो नमः ॥

इत्याज्ञां गृहीत्वा कपिलागोमयोपलिप्तभूमौ दीपयन्त्रं विलिख्य
 रक्तचन्दनरक्ततण्डुलैस्तद्यन्त्रं संपूर्य । यद्वा धातुनिर्मितयन्त्रम्
 गोमयोपलिप्तभूमौ निधाय तन्मध्ये श्री रामरूपिहनुमदीप-यन्त्रराजाय
 नमः । (मूलं) दीपप्रियाय (त्रिरावृत्ति) नमः अग्नीशासुरवायव्येषु
 हृदयादि सम्पूज्य दिक्षवस्त्रं च सम्पूज्य

यन्त्रराजमहाराज हनुमत्प्रियकारक ।

दीपं स्थापय मदत्तं मत्कामान्परिपूर्य ॥

इति मंत्रराजं संप्रार्थ्य ।

ॐ हौं रामदूताय विद्वाहे वायुपुत्राय धीमहि । तन्मो हनुमान्
 प्रचोदयात् । इति गायत्रीमन्त्रेण पात्रमभिमन्त्र्य तेनैव मूलपूर्वेण दीपपात्रं
 यन्त्रोपरि स्थापयेत् ॥

ॐ हां ह्रीं हूं हनुमन् एहि एहि मम सन्धिं कुरु कुरु स्वाहा ।

अनेन शुद्धतैलेन पूर्यामि जगत्पते ।

श्रीहनुमन् महावीर्य कार्यं साधय मे नमः ॥

इति मंत्रेण दीपपात्रं तैलेनापूर्य तत्र चतुरुंगुलां सूक्ष्माग्रां स्थूलमूलां
स्वर्णार्दिशलाकां दक्षिणतः क्षिस्वा

ॐ हों हनुमन्वर्तिनं कल्पय कल्पय स्वाहा इति कन्याकरस्पर्शिते
यथातन्तुनिर्मिते वर्तिके श्रीहनुमते इष्टान्मत्कामान्परिपूर्येति वर्तिकं
दीपान्तरे निक्षिप्य

“ॐ हौं हनुमन्संधुक्ष्व मम ईप्सितं सिद्ध्यतु स्वाहा ।

श्रीहनुमन्महावीर्य योगज्वलितविग्रह ।
भव सन्निहितो देव ज्वालारूपेण वर्तिषु ।

ॐ हां हं हं श्रीहनुमन्मम समीहितमुद्दीपयोद्दीपय हुं फट् स्वाहा
रामप्रियाय हनुमते वातात्मजाय । यथा दीपयते दीपं तथा कार्यं प्रदीपय ।
इति पठित्वा मूलपूर्वकं गायत्र्या प्रज्वाल्य मूलगायत्रीभ्यां त्रिधाभिमंत्र्य
प्राणप्रतिष्ठां कुर्यात् ॥

ॐ आं ह्रीं क्रों यं रं लं वं शं सं हं लं क्षं हंसः सोहं दीपस्य प्राणा
इह प्राणाः (पुनस्तान्युच्चार्य) दीपस्य जीव इह स्थिताः ।
(पुनस्तान्युच्चार्य) दीपस्य सर्वेन्द्रियाणि । (पुनस्तान्युच्चार्य) दीपस्य
बाह्मनश्चक्षुः श्रोत्रघ्राणप्राणा इहागत्य सुखं चिरं तिष्ठन्तु स्वाहा । इति
त्रिः पठित्वा पुनस्तस्मन्ब्रेव हनुमत्प्राणप्रतिष्ठां कृत्वा पुनश्च अकारादि
क्षकारान्तं मातृकया मूलेन गायत्र्या चाभिमंत्र्य गन्धादि दत्वा न्यासं
कुर्यात् । मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा,

ॐ अस्य श्री द्वादशवर्णात्मकहनुमन्मन्त्रस्य रामचन्द्र ऋषिः ।
जगती छन्दः । हनुमान् देवता । हसौं बीजं । हसखें शक्तिः । हौं
कीलकम् । दीपपूजने विनियोगः ॥ रामचन्द्रर्षये नमः शिरसि ।

जगतीछन्दसे नमः मुखे । हनुमदेवतायै नमः हृदि । हसौंबीजाय नमः गुह्ये । हस्खफें शक्तये नमः पादयोः । हौंकीलकाय नमः सर्वगे । इति क्रष्णादिन्यासः । हौं अंगुष्ठाभ्यां नमः । हस्फें तर्जनीभ्यां नमः । खफें मध्यमाभ्यां नमः हसौं अनामिकाभ्यां नमः । हस्खफें कनिष्ठिकाभ्यां नमः । हसौः करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः इति करन्यासः ।

हौं हृदयाय नमः । हस्फें शिरसे स्वाहा । खफें शिखायै वषट् । हसौं कवचाय हुं । हस्खफें नेत्रत्रयाय वौषट् । हसौं अस्त्राय फट् । इति हृदयादि न्यासः । मूलेन सवर्ज्ञे ।

अथांगन्यासः - हौं नमः मूर्धि । हस्फें नमः भाले । खफें नमः नेत्रयोः । हस्तौं नमः मुखे । हस्खफें नमः कण्ठे । हसौः नमः हस्तद्वये । अक्षरन्यासः - हनुमते नमः जंघयोः । नमोनमः पादयोः । हं नमः हृदि । नुं नमः उदरे । मं नमः नाभौ । तें नमः लिंगे । नं नमः जान्वोः । मं नमः पादयोः । मूलेन व्यापकं विधाय । ध्यानम् ।

अस्य श्री हनुमदीपदानमालांमत्रस्य रामचन्द्र क्रषिः । हनुमान् देवता । दीपप्रदाने प्रयोगसिद्धये जपे विनियोगः । रां रीं रुं रैं रौं रः इत्यनेन करषडंगन्यासौ कृत्वा ।

ॐ हनुमते नाथनाथाय अनन्तबाहवे सेतुबन्धनाय रामप्रियाय वायुपुत्राय अंजनीगर्भरत्नाय इमं दीपं गृहाण (२) रक्ष (२) दुष्टान्नाशाय (२) पातय (२) घातय (२) शत्रून् जहि (२) ॐ हौं किलि (२) भुमुकारेण ॐ स्वाहा । मालामन्त्रकार्यपरत्वेन योजयित्वा दीपदेवं मानसैरुपचारैः संपूज्य अद्य शुभपुण्यतिथौ मम निखिलोपद्रवशान्ति-पूर्वकंसकलाभीष्टसिद्ध्यर्थं श्रीरामरूपिहनुमदेवताप्रीत्यर्थं पंच एकं वा यथाशक्ति तैलनिर्मितं पंचपलमितताम्रपात्रस्थितं नित्यदीपं श्री हनुमते

संप्रददे न मम इत्यादि द्वादशवर्णान् हनुमते अनाथनाथाय अनन्तबाहवे
सेतुबंधनाय रामप्रियाय वायुपुत्राय अंजनीगर्भरत्नाय हूँ हौं इमं दीपं गृहाण
(२) मां रक्ष (२) दुष्टान् नाशय (२) पातय (२) धातय (२) शत्रून्
जहि (२) ऊँ ऐं श्रीं हाँ हूँ हैं हौं हस्फे खफे हस्फौं स्वाहा। अनेन
दीपवर्येण पश्चिमाभिमुखेन मां रक्ष (२) मम वरप्रदानाय हूँ (३) हर्षीं
(३) हर्षीं (३) स्वाहा। जलं भूमौ क्षिस्वा उदड़मुखो भूत्वा करौ
संपूटीकृत्य ऊँ तं थं दं धं नं पं फं बं भं मं ऊँ स्वाहा। सकृज्जपेत्।
मूलमंत्रस्य पूर्वोक्तन्यासान् कुर्यात्॥

* * *

श्रीहनुमतः आवरणपूजा

जपः -

ऊँ अस्य श्रीहनुमन्मन्त्रस्य श्रीरामचन्द्र ऋषिः । जगतीच्छन्दः ।
हनुमान् देवता, हौं बीजं, हस्फे शक्तिः, हनुमते कीलकम् ।
हनुमददेवताजपे विनियोगः ।

न्यासाः - क्रष्यादिन्यासः । श्री रामचन्द्रऋषये नमः शिरसि।
जगतीच्छन्दसे नमः मुखे। हौं बीजाय नमः गुद्ये। हनुमते कीलकाय
नमो नाभौ। विनियोगाय नमः अंजलौ ॥

करन्यासः (अंगन्यासः) - ऊँ हौं अंगुष्ठाभ्यां नमः (हृदयाय नमः)।
ऊँ हृखफे तर्जनीभ्यां नमः (शिरसे स्वाहा)। ऊँ हृखफे मध्यमाभ्यां
नमः (शिखायै वषट्)। ऊँ हृस्फौं अनाभिकाभ्यां नमः (कवचाय हुं)।
ऊँ हृखफे कनिष्ठिकाभ्यां नमः (नेत्रत्रयाय वौषट्)। ऊँ हृस्फौं
करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः (अस्त्राय फट्)।

मन्त्रवर्णविन्यासः

ॐ हौं नमः पूर्धि। ॐ हस्फें नमः ललाटे। ॐ खफें नमः नेत्रयोः। ॐ हख्नौं नमः मुखे। ॐ हस्खफें नमः कण्ठे। ओं हसौं नमः बाहुमूले। ॐ हं नमः हृदि। ॐ नुं नमः कुक्ष्योः। ॐ मं नमः नाभौ। ॐ तें नमः लिंगे। ओं नं नमः जानुनि। ओं मः नमः पादयोः।

पदन्यासः

ॐ हौं नमः मूर्धि। ॐ हस्फें नमः ललाटे। ॐ खफें नमः मुखे। ॐ हख्नौं नमः हृदि। ॐ हस्खफें नमः नाभौ। ॐ हसौं नमः ऊरौ। ॐ हनुमते नमः जानुनि। ॐ नमः पादयोः।

ध्यानम्

‘‘बालाकार्युततेजसं त्रिभुवनप्रक्षोभकं सुन्दरं
सुग्रीवादि-समस्त-वानर गणैराराधितं साञ्जलिम्।
नादेनैव समस्तराक्षसगणान् संत्रासयन्तं प्रभुं
श्रीमद्रामपदाम्बुजस्मृतिरतं ध्यायामि वातात्मजम् ॥’’

अग्न्याधानम्-अग्नौ मारुतेरावाहनम्। प्राणप्रतिष्ठा।

ॐ आं ह्रीं क्रों यं रं लं वं शं षं सं हं लं क्षं हं सः सोहम् अस्याः श्री हनुमत्प्रतिमायाः प्राणाः।

ॐ ओं आं ह्रीं क्रों यं रं लं वं शं षं सं हं लं क्षं हं सः सोहम् अस्याः श्री हनुमत्प्रतिमायाः जीव इह स्थितः ॥

ॐ आं ह्रीं क्रों यं रं लं वं शं षं सं हं लं क्षं हं सः सोहम् अस्याः श्री हनुमत् प्रतिमाया सर्वेन्द्रियाणि वाङ्मनस्त्वक्चक्षुः श्रोत्र जिह्वा घ्राण पाद

पायूपस्थानि इहैवागत्य सुखं चिरं तिष्ठन्तु स्वाहा ॥

गर्भधानादि षोडशसंस्कारान्सम्पादयामि ।

आवाहनाद्युपचाराः

देवेश भक्तिसुलभ परिवारसमन्वित ।

यावत्त्वां पूजयिष्यामि तावदेव इहावह ।

आगच्छ भगवन्देव स्थाने चात्र स्थितो भव ।

यावत्पूजां करिष्यामि तावत्त्वं सन्निधौ भव ॥

“ॐ भूर्भुवःसुवः श्रीहनुमद् देवतामावाहयामि” ।

“तवेयं महिमा मूर्तिस्तस्यां त्वां सर्वगं प्रभे ।

भक्तिस्त्रेहसमाकृष्ट दीपवत्स्थापयाम्यहम् ॥”

“ॐ भूर्भुवःसुवः श्रीहनुमद् देव इह तिष्ठ ।

“अनन्या तव देवेश मूर्तिशक्तिरियं प्रभो ।

सान्निध्यं कुरु तस्यां त्वं भक्तानुग्रहतत्पर ।”

(मूलं ॐ भूर्भुवःसुवः श्रीहनुमद् देव इह सन्निधेहि ।

“आज्ञया तव देवेश कृपांभोधे गुणांबुधे ॥

आत्मानदैकतृसं त्वां निरुणधिम पितर्गुरो ॥”

(मूलं ॐ भूर्भुवःसुवः श्रीहनुमद् देव इह सन्निरुद्धो भव ।

“अज्ञानाद्वुर्मनस्त्वाद्वा वैकल्यात्साधनस्य च ॥

यदपूर्णं भवेत्कृत्यं तदप्यभिमुखो भव ॥”

(मूलं ॐ भूर्भुवःसुवः श्री हनुमद् देव इह सम्मुखो भव ॥

‘अभक्तवाङ्मनश्चक्षः श्रोत्रदूरातिगद्युते ॥

स्वतेजः पञ्चरेणाशु वेष्टितो भव सर्वतः ॥

(मूलं ॐ भूर्भुवः सुवः श्री हनुमद्देव अवगुंठितो भव ॥

‘‘यस्य दर्शनमिच्छन्ति देवाः स्वाभीष्टसिद्धये ।

तस्मै ते परमेशाय स्वागतं च ब्रवीमि ते ॥’’

(मूलं ॐ भूर्भुवः सुवः श्री हनुमद्देवाय नमः सुस्वागतं समर्पयामि।

‘‘देव देव महाराजरामचन्द्र प्रियेश्वर ।

आसनं दिव्यमीशान दास्येऽहं परमेश्वर ॥

अपराधो भवत्येव सेवकस्य पदे पदे ॥

कोऽपरः सहतां लोके केवलं स्वामिनं विना ॥

(मूलं ॐ भूर्भुवः सुवः श्रीहनुमद्देवाय नमः । आसनं समर्पयामि।

स्वागतं देव देवेश मन्दाग्यात्त्वमिहागतः ।

प्राकृतं त्वं च दृष्ट्वा मां बालवत्परिपालय ॥

(मूलं ॐ भूर्भुवः सुवः श्री हनुमद्देवतायां प्रार्थनां समर्पयामि,

नमस्करोमि ॥

पीठपूजा

“‘ओं मण्डूकादिपरतत्वांतपीठदेवताः स्थापयेत् ।

तथा च पुष्पकेसराक्षतं देवतायां अर्पयेत् । ॐ मं मंडूकाय नमः । ॐ

कां कालाग्निरुद्राय नमः । ॐ आं आधारशक्त्यै नमः । ॐ कंकुमाय

नमः । ॐ अं अनन्ताय नमः । ॐ पृं पृथिव्यै नमः । ॐ क्षीरसागराय

नमः । ॐ रं रत्नद्वीपाय नमः । ॐ रं रत्नमण्डपाय नमः । ॐ कं

कल्पवृक्षाय नमः । ॐ रं रत्नवेदिकायै नमः । ॐ रं रत्नसिंहासनाय नमः ।

(अग्निकोणे) - ॐ धं धर्माय नमः । नैरऋत्ये - ज्ञां ज्ञानाय नमः ।
 (वायव्ये) ॐ वैं वैराग्याय नमः । (ईशाने) ॐ ऐं ऐश्वर्याय नमः ।
 (पूर्वे) ॐ अं अधर्मायिनमः (दक्षिणे) ओं अं अज्ञानाय नमः । (पश्चिमे)
 ॐ अं अवैराग्याय नमः । (उत्तरे) ॐ अं अनैश्वर्याय नमः । (मध्ये)
 ॐ संविनालाय नमः ॥ ॐ सं सर्वतत्त्वकमलासनाय नमः । ॐ प्रं
 प्रकृतिमयपत्रेभ्यो नमः । ॐ विं विकारमयकेसरेभ्यो नमः । ॐ पं
 पंचाशद्वर्णद्वयकर्णिकाभ्यो नमः ॥ ॐ अं अर्कमंडलाय द्वादशकलात्मने
 नमः । ॐ सों सोममंडलाय षोडशकलात्मने नमः । ॐ वं वह्निमण्डलाय
 दशकलात्मने नमः । ॐ सं सत्त्वाय नमः । ॐ रं रजसे नमः । ॐ तं
 तमसे नमः । ॐ आं आत्मने नमः । ॐ पं परमात्मने नमः । ॐ अं
 अन्तरात्मने नमः । ॐ ह्रीं ज्ञानात्मने नमः । ॐ मं मायातत्त्वाय नमः ।
 ॐ कं कलातत्त्वाय नमः । ॐ विं विद्यातत्त्वाय नमः । ॐ पं परतत्त्वाय
 नमः । (एवं पीठदेवताः संपूज्य नवपीठशक्तीः पूजयेत्) (पूर्वे) ॐ
 विमलायै नमः ॥ (आग्रेये) ॐ उत्कर्णिष्यै नमः । (दक्षिणे) ॐ ज्ञानायै
 नमः । (नैरऋत्ये) - ॐ क्रियायै नमः । (पश्चिमे) - ॐ योगायै नमः ।
 (वायव्ये) ॐ प्रह्लायै नमः । (उत्तरे) - ओं सत्यायै नमः । (ऐशान्ये)
 ॐ सत्यायै नमः । (पीठमध्ये) - अनुग्रहायै नमः । इति पीठशक्तीः
 संपूज्य, देवाज्ञां गृहीत्वा आवरणपूजां कुर्यात् ॥

तत्र क्रमः ॥

पुष्पांजलिमादाय “संविन्मयपरो देव परामृत रसप्रिय ।
 अनुज्ञां देहि हनुमन् परिवारार्चनाय मे” ॥ (पुष्पाङ्गलिः)

षट्कोणयन्त्रपूजा

(षट्कोणेषु) ॐ हौं हृदयाय नमः हृदयश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः । ॐ हस्फें शिरसे स्वाहा । शिरःश्रीपादु० पू० तर्पयामि० नमः । ॐ खफें शिखायै वषट् शिखाश्रीपा० पू० तर्पयामि नमः । ॐ हस्खौं कवचाय हुं कवचश्रीपा० पू० तर्पयामि नमः । ॐ हस्खफें नेत्रत्रयाय वौषट् नेत्रत्रयश्रीपा० पू० त० नमः ।

अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सल । भक्त्या समर्पयै तुभ्यं प्रथमा-वरणार्चनम् ॥ इति पुष्पाङ्गलिं दत्वा विशेषाघ्याद्बिन्दुं निक्षिप्य पूजितास्तर्पिताः सन्तु इति वदेत् । (ततोऽष्टदले) पूज्यपूजकयोरंतरालं प्राची । तदनुसारेण अन्या दिशः प्रकल्प्य (दक्षहस्ते तर्जन्यंगुष्ठाभ्यां गंधाक्षतपुष्पाणि गृहीत्वा, प्राच्यादिक्रमेण अष्टसु दिक्षु ॥) प्राच्याम् ॐ रामभक्ताय नमः रामभक्तश्री पा० पू० तर्पयामि नमः । ॐ महाबलाय नमः महाबल श्री पा० पू० त० नमः । ॐ द्रोणाद्रिहारकाय नमः द्रोणाद्रिहारक श्री पा० पू० त० नमः । ॐ मेरुपीठकार्चनकारणाय नमः मेरुपीठकार्चनकारण श्री पा० पू० त० नमः ॥ ॐ सर्वं विघ्ननिवारकाय नमः सर्वं विघ्ननिवारक श्री पा० पू० त० नमः ॥

(ततः पुष्पांजलिमादाय भूलं पठित्वा विशेषाघ्याद्बिन्दुं दत्वा, ‘अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सल । पूजितास्तर्पिताः सन्तु इति वदेत् । ततः अष्टदलाद्बहिः चतुरश्राभ्यंतरे प्राच्याम् ।)

ॐ सुग्रीवाय नमः सुग्रीवश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः । ॐ अंगदाय नमः अंगदश्रीपा० पू० त० नमः । ॐ नीलाय नमः नीलश्रीपा० पू० त० नमः । ॐ जाम्बवते नमः जाम्बवतश्रीपा० पू० त० नमः । ॐ नलाय नमः नलश्री पा० पू० त० नमः । ॐ सुषेणाय नमः सुषेणश्रीपा०

पू० त० नमः । ऊँ द्विविदाय नमः द्विविदश्रीपा० पू० त० नमः ॥ ऊँ
मैन्दाय नमः मैन्दश्रीपा० पू० त० नमः । ततः पुष्पांजलिमादाय मूलं
पठित्वा

‘‘अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सल ।
भक्त्या समर्पये तुभ्यं तृतीयावरणार्चनम् ॥

(इत्युक्त्वा पुष्पांजलिं दत्वा विशेषाध्याद्विन्दुं दत्वा पूजितास्तर्पिताः
सन्तु इति वदेत् ॥)

(सन्धिषु पूर्वादिक्रमेण)

ऊँ रक्षोद्घाय नमः रक्षोद्घश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः । ऊँ
विषद्घाय नमः विषनाशकश्री पा० पू० त० नमः । ऊँ रिपुद्घाय नमः
रिपुसंहारकश्री पा० पू० त० नमः । व्याधिद्घाय नमः व्याधिद्घश्रीपा
पू० त० नमः । ओं चोरद्घाय नमः चोरसंहारकश्रीपा० पू० त० नमः ।
ऊँ भूतद्घाय नमः भूतसंहारक श्री पा० पू० त० नमः । ऊँ परशस्त्राख-
मन्त्रद्घाय नमः परशस्त्रपरमंत्रनिवारकश्रीपा० पू० त० नमः । ऊँ
भयनाशाय नमः भयनिवारकश्री पा० पू० त० नमः ।

इति संपूज्य ।

पुष्पाङ्गलिमादाय मूलमुच्चार्य-

‘‘ऊँ अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सल ।
भक्त्या समर्पये तुभ्यं चतुर्थावरणार्चनम् ।

इत्युक्त्वा पुष्पांजलिं च दत्वा विशेषाध्याद्विन्दुं निक्षिप्य
पूजितास्तर्पिताः सन्तु इति वदेत् ॥

(भूपुराद्विः प्रथमपंक्तौ पूर्वादिक्रमेण ॥)

ॐ ऐरावताय नमः ऐरावतश्री पा० पू० त० नमः । ॐ पुण्डरीकाय नमः पुण्डरीकश्री पा० पू० त० नमः । ॐ वामनाय नमः वामनश्री पा० पू० त० नमः । ॐ कुमुदाय नमः कुमुदश्री पा० पू० त० नमः । ॐ अञ्जनाय नमः अञ्जनश्रीपा० पू० त० नमः । पुष्पदन्ताय नमः पुष्प-दन्तश्री पा० पू० त० नमः । ॐ सार्वभौमाय नमः सार्वभौमश्री पा० पू० त० नमः ॥ ॐ सुप्रतीकाय नमः सुप्रतीकश्री पा० पू० त० नमः ॥
ततः पुष्पांजलिमादाय मूलं पठित्वा-

“अभीष्टसिद्धि मे देहि शरणागतवत्सल ।
भक्त्या समर्पये तुभ्यं पञ्चमावरणार्चनम् ॥”

इत्युक्त्वा पुष्पांजलिं च दत्वा विशेषाध्यादूबिन्दुं निक्षिप्य पूजिता-स्तर्पिताः सन्तु वदेत् ।

भूपुरादिद्वितीयरेखायां पूर्वे ॐ लं इन्द्राय नमः ।
इन्द्रश्री पा० पू० त० नमः ॥ ओं रं अग्नये नमः अग्निश्री पा० पू० त० नमः ॥ ॐ मं यमाय नमः यमश्री पा० पू० त० नमः । ॐ क्षं निर्झतये नमः निर्झतिश्री पा० पू० त० नमः । ओं वं वरुणाय नमः वरुणश्रीपा० पू० त० नमः । ॐ यं वायवे नमः वायुश्री पा० पू० त० नमः । ॐ कं कुबेराय नमः कुबेरश्री पा० पू० त० नमः । ॐ हं ईशानाय नमः ईशानश्री पा० पू० त० नमः । इन्द्रेशानयोर्मध्ये । ॐ आं ब्रह्मणे नमः ब्रह्मश्री पा० पू० त० नमः । ॐ ह्रीं अनन्ताय नमः अनन्तश्री पा० पू० त० नमः ।

इति दश दिक्पालान्संपूज्य पुष्पांजलिमादाय मूलमुच्चार्य ।

ॐ अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सल ।

भक्त्या समर्पये तुभ्यं षष्ठमावरणार्चनम् ॥

(इत्युक्त्वा पुष्पांजलिं च दत्त्वा, विशेषाध्यादिबिन्दुं निक्षिप्य

‘पूजितास्तर्पिताः सन्तु’ इति वदेत्)

ततः पूर्वादिक्रमेण तत्तत्समीपे ॐ वं बज्राय नमः ३० शं शक्तये
नमः । ॐ दं दण्डाय नमः । ॐ खं खड्गाय नमः । ॐ पां पाशाय
नमः । ॐ अं अंकुशाय नमः । ॐ गं गदायै नमः । ॐ त्रिं त्रिशूलाय
नमः । ॐ पं पद्माय नमः । ॐ चं चक्राय नमः । इत्यस्त्राणि पूजयेत् ॥

ततः पुष्पांजलिं गृहीत्वा मूलमुच्चार्च्य

‘‘ॐ अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सल ।

भक्त्या समर्पये तुभ्यं सप्तमावरणार्चनम् ॥

इत्युक्त्वा पुष्पांजलिं च दत्त्वा विशेषाध्यादिबिन्दुं निक्षिप्य

पूजितास्तर्पिताः सन्तु इति वदेत् ॥ इत्यावरणपूजा ॥

उपचाराः -

“यद्भक्तिलेशसंपर्कात्परमानन्दसम्भवः ।

तस्मै ते चरणाब्जाय पाद्यं शुद्धाय कल्पये ॥”

(मूलं) “३० भुर्भुवःसुवः श्री हनुमते नमः पाद्यं समर्पयामि ॥”

पापत्रयहरं दिव्यं परमानन्दलक्षणम् ।

तापत्रयविनिर्मुक्तं तवाध्यं कल्पयाम्यहम् ॥

(मूलमन्त्रं पठित्वा)

ॐ भूर्भुवःसुवः श्रीहनुमते नमः इदमध्यं समर्पयामि ।

देवानामपि देवाय देवानां देवतात्मने ॥”

आचामं कल्पयामीश शुद्धानां शुद्धिहेतवे ॥

(मूलमन्त्रं पठित्वा) ओँ भूर्भुवःसुवः श्रीहनुमते नमः आचमनीयं समर्पयामि ॥

मधुपर्कपञ्चामृतस्नानादि च सर्वं देवोपयोगिपञ्चतिमार्गेण कुर्यात् ॥

अशक्तश्चेज्जलस्नानं मधुस्नानं शुद्धोदकस्नानं च कुर्यात् ॥

“गंगासरस्वतीरेवापयोष्णीनर्मदाजलैः ।

स्नापितोऽसि मया देव तथा शान्तिं कुरुष्व मे ॥

(मूलं पठित्वा) ओँ भूर्भुवःसुवः श्रीहनुमते नमः जलस्नानं समर्पयामि ॥”

तरुपुष्पसमुदभूतं सुस्वादु मधुरं मधु ।

तेजःपुष्टिकरं दिव्यं स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ॥

(मूलं पठित्वा) ओँ भूर्भुवःसुवः श्रीहनुमते नमः मधुस्नानं समर्पयामि ।

गंगा-सरस्वती-रेवा-पयोष्णी-नर्मदाजलैः ।

स्नापितोऽसि मया देव तथा शान्तिं कुरुष्व मे ॥

(मूलं) ओँ भूर्भुवःसुवः श्रीहनुमते नमः पुण्यतीर्थस्नानं समर्पयामि ॥

सर्वभूषादिकसमे लोकलज्जानिवारणे ।

मयैवापादिते तुम्यं वाससी प्रतिगृह्यताम् ॥

(मूलं) ओँ भूर्भुवःसुवः श्रीहनुमते नमः वस्त्रं समर्पयामि ॥

नवभिस्तन्तुभिर्युक्तं त्रिगुणं देवतामयम् ।

उपवीतं चोत्तरीयं गृहण परमेश्वर ॥

(मूलं)ॐ भूर्भुवःसुवः श्रीहनुमते नमः यज्ञोपवीतं उत्तरीयं च समर्पयामि ॥

श्रीखंडं चन्दनं दिव्यं गन्धाढ्यं सुमनोहरम् ।
विलेपनं सुरश्रेष्ठ चन्दनं प्रतिगृह्णताम् ॥

(मूलं)ॐ भूर्भुवःसुवः श्रीहनुमते नमः चन्दनं समर्पयामि ।

अक्षताऽच सुरश्रेष्ठ कुंकुमाक्ताः सुशोभिताः ।
मया निवेदिता भक्त्या गृहाण परमेश्वर ।

(मूलं)ॐ भूर्भुवःसुवः श्रीहनुमते नमः अक्षतान्समर्पयामि ॥

“माल्यादीनि सुगंधीनि मालत्यादीनि वै प्रभो ।
मयानीतानि पुष्पाणि गृहाण परमेश्वर ॥

(मूलं)ॐ भूर्भुवःसुवः श्रीहनुमते नमः पुष्पाणि समर्पयामि ॥
वनस्पतिरसोदभूतो गंधाढ्यो गन्ध उत्तमः ।

आघ्रेयः सर्वदेवानां धूपोऽयं प्रतिगृह्णताम् ॥

(मूलं)ॐ भूर्भुवःसुवः श्रीहनुमते नमः धूं समर्पयामि ॥

“सुप्रकाशो महादीपः सर्वतस्तिमिरापहः ।
सबाह्याभ्यन्तरं ज्योतिर्दीपोऽयं प्रतिगृह्णताम् ॥

(मूलं)ॐ भूर्भुवःसुवः श्रीहनुमते नमः दीपं समर्पयामि ॥
सत्पात्रसिद्धं सहविर्विधं स्वादु भक्षणम् ।

निवेदयामि देवेश सानुगाय गृहाण तत् ॥

(मूलं)ॐ भूर्भुवःसुवः सांगाय सपरिवाराय श्रीहनुमते नमः नैवेद्यं समर्पयामि ॥

ब्रह्मेशादैः सरसमभितः सूपविष्टैः समेतं
 शिञ्चद्वाल-व्यजन-निकरैर्बीज्यमानो गणौधैः ।
 नर्मक्रीडा-प्रहसनपरो हासयन् पंक्तिभोक्तृन्,
 भुइके पात्रे कनकघटिते षड्सान् वायुपुत्रः ।
 नमस्ते देवदेवेश सर्वतृसिकरं परम् ।
 अखण्डानन्दपूर्णं गृहाण जलमुत्तमम् ।

(मूलं) “ॐ भूर्भुवःसुवः श्रीहनुमते नमः जलं समर्पयामि ।

अथ ध्यानम् -

बालार्कयुततेजसं त्रिभुवनप्रक्षोभकं सुन्दरं
 सुग्रीवादि-समस्त-वानरगणैराराधितं सांजलिम् ।
 नादेनैव समस्तराक्षसगणान् संत्रासयन्तं प्रभुं
 श्रीमद्रामपदाम्बुजस्मृतिरितं ध्यायामि वातात्मजम् ॥

अद्येहेत्यादि मम (यजमानस्य) संकल्पोक्तफलावासये श्री हनुमदेवतापुरश्चरण सिद्धये, चतुर्दिक्षु बटुकादिदेवताभ्यो दधिमाषान्नद्रव्यैः पंचमहाभूतबलिदानं करिष्ये।

“ॐ बटुक बलिपात्राधारमण्डलाय नमः” “ॐ वैं बटुकबलि-द्रव्याय नमः” गन्ध पुष्पाभ्यां नमः । (पूर्वे) वैं बटुकाय नमः, ॐ ऐं हीं श्रीं एह्येहि देवीपुत्र बटुकनाथ जटाभारभास्वर त्रिनेत्र ज्वालामुख सर्वविघ्नानाशय नाशय सर्वोपचारसहितं इमं बलिं गृहाण गृहाण स्वाहा ॥

प्रार्थना-

ॐ करकलितकपालः कुण्डलीदण्डपाणिः
 तरुणतिमिरनील व्यालयज्ञोपवीती ।

ऋतुसमयसपर्याविघ्नविच्छेदहेतुः

जयति वटुकनाथः सिद्धिदः साधकानाम् ॥

बलिदानेन सन्तुष्टो बटुकः सर्वसिद्धिदः ।

शान्तिं करोतु मे नित्यं भूतवेतालसेवितः ॥

(पुष्पांजलिं कुर्यात्)

(उत्तरे) ॐ गं गणपतये नमः गणेशबलिपात्राधारमण्डलाय नमः ।

(तत्पश्चात्) - ॐ गणेशबलिद्रव्याय नमः । ॐ गां गौं गूं गैं गौं गः गणपतये वरवरद सर्वजनं मे वशमानय सर्वोपचारसहितं बलिं गृह्ण-गृह्ण स्वाहा ।

सर्वदा सर्वकार्याणि निर्विघ्नं साधयेन्मम ।

शान्तिं करोतु सततं विघ्नराजः सशक्तिकः ।

(उत्तरस्यां) “योगिनीबलिपात्राधारमण्डलाय नमः” “ॐ यां योगिनीबलिद्रव्याय नमः” दक्षिणे यां सर्वयोगिनीभ्यो नमः । ॐ सर्ववर्णयोगिन्यः इमं बलिं गृह्णन्तु गृह्णन्तु हुं फट् स्वाहा ।

ॐ ऊर्ध्वं ब्रह्माण्डतो वा दिवि गगनतले भूतले निष्कले वा

पाताले वा स्थले वा सलिलपवनयोर्यत्र कुत्रि स्थिता वा ।

क्षेत्रे पीठोपपीठे दिशि च कृते धूपदीपादिकेभ्यः

प्रीता देव्यः सदा नः शुभविधिबलिनः पांतु वीरेन्द्रवन्द्याः ॥

या काचिद्योगिनी रौद्रा सौम्या धोरा परात्परा ।

खेचरी भूचरी व्योमवत्यः प्रीतास्तु मे सदा ॥

यां योगिनीभ्यः स्वाहा सर्वाभ्यो योगिनीभ्यः फट् ॥ (पुष्पांजलिः)

(पश्चिमायां) “क्षेत्रपालबलिपात्राधारमण्डलाय नमः ॥” “ॐ क्षं क्षेत्रपालबलिद्रव्याय नमः ॥” “पश्चिमे क्षं क्षेत्रपालाय नमः ॥ क्षां क्षीं क्षूं क्षैं क्षौं क्षः भो स्थानक्षेत्रपाल इमं बलिं गृहाण सर्वकार्याणि पूर्य पूर्य स्वाहा ॥”

योऽस्मिन् क्षेत्रे निवासी च क्षेत्रपालः सकिंकरः ।
प्रीतोऽयं बलिदानेन सर्वरक्षां करोतु मे ॥

“हर्षी सर्वभूतविघ्नकृद्बलिपात्राधारमण्डलाय नमः ॥” “सर्वभूत-विघ्नकृद्बलिद्रव्याय नमः ॥” “ॐ हर्षी सर्वविघ्नकृदभ्यः सर्वभूतेभ्यः इमं बलिं गृह्णन्तु गृह्णन्तु हुं फट् स्वाहा ॥

भूता ये विघ्नकर्तारः दिवि भूम्यन्तरिक्षगाः ।
पातालस्थलसंस्थाश्च शिवयोगेन भाविताः ।
क्रूराद्याः शतसंख्याकाः पाखण्डाद्या व्यवस्थिताः ।
ध्रुवाद्याः सत्यसंख्याश्च इन्द्राद्यादाशाव्यवस्थिताः ।
तृप्यन्तु प्रीतमनसो भूता गृह्णन्त्वमं बलिम् ।
नगरे वाथ संग्रामे अटव्यां वै सरित्तटे ॥
वापीकूपेषु वृक्षेषु श्मशाने च चतुष्पथे ।
नानारूपधरा ये च बहुरूपधराश्च ये ।
ते सर्वे चैव सन्तुष्टा बलिं गृह्णन्तु मे सदा ॥

श्री द्वादशाक्षरहनुमन्मत्रस्य श्री रामचन्द्रस्य ऋषेः बलिपात्राधार-मण्डलाय नमः (मूलं मन्त्रमुच्चार्य) “श्री रामचन्द्रऋषये इमं बलिं गृहाण गृहाण स्वाहा ॥”

(मूलमंत्रं पठित्वा) “ओं (मूलं) हनुमदेवताबलिद्रव्याय नमः ॥” “ॐ (मूलं) सांगायै सायुधायै सवाहनायै सपरिवारायै सशक्तिकायै श्री

हनुमदेवतायै नमः । ॐ (मूलं) चण्डेश्वराय नमः धूं फट् चण्डेश्वराय
इमं बलिं गृहाण गृहाण स्वाहा ॥”

चण्डेश्वरं रक्ततनुं त्रिनेत्रं रक्तांशुकाद्यं हृदि भावयामि ।

टंकं त्रिशूलं स्फटिकाक्षमालां कमण्डलुं बिभ्रतमिन्दुचूडम् ॥

ॐ ह्रीं नमः इति सेतुमंत्रं जस्वा (१०८) मूलमंत्रं यथाशक्ति जपेत्

“कदलीगर्भसंभूतं कर्पूरं च प्रदीपितम् ।

आरात्रिकमहं कुर्वे पश्य मे वरदो भव ॥”

(मूलं) “ॐ भूर्भुवःसुवः श्रीहनुमते नमः कर्पूरारात्रिकं समर्पयामि ।

यानि कानि च पापानि जन्मान्तरकृतानि वै ।

तानि सर्वाणि नश्यन्तु प्रदक्षिणपदे पदे ॥

ॐ भूर्भुवःसुवः श्रीहनुमते नमः प्रदक्षिणं समर्पयामि ॥

“नानासुगंधपुष्पाणि यथाकालोऽवानि च ।

पुष्पाजलिं मया दत्तं गृहाण परमेश्वर ॥

ॐ भूर्भुवःसुवः श्रीहनुमते नमः । पुष्पांजलिं समर्पयामि ॥

यदुक्तं हृदि भावेन पत्रं पुष्पं फलं जलम् ।

निवेदितं च नैवेद्यं गृहाण त्वनुकंपया ॥

“अनया कृतया पूजया श्री हनुमदेवता प्रीयतां इदं न मम ।”

परिवारपूजा - ॐ भुर्भुवःसुवः श्रीरामचन्द्रक्रष्णे स्वाहा । ॐ
भुर्भुवःसुवः हौं स्वाहा । ॐ भुर्भुवःसुवः हस्फैं स्वाहा । ॐ भुर्भुवःसुवः
ख्फैं स्वाहा । ॐ भुर्भुवःसुवः हस्तौं स्वाहा । ॐ भुर्भुवःसुवः हस्त्ख्फैं
स्वाहा । ॐ भुर्भुवःसुवः हस्तौं स्वाहा । ॐ भुर्भुवःसुवः रामभक्ताय

स्वाहा । अँ भुर्भुवः सुवः महातेजसे स्वाहा । अँ भुर्भुवः सुवः कपिराजाय स्वाहा । अँ भुर्भुवः सुवः महाबलाय स्वाहा । अँ भुर्भुवः सुवः द्रोणाद्रिहारकाय स्वाहा । अँ भुर्भुवः सुवः मेरुपीठकार्चनकारकाय स्वाहा । अँ भुर्भुवः सुवः दक्षिणाशाभास्कराय स्वाहा । अँ भुर्भुवः सुवः सर्वविघ्ननिवारकाय स्वाहा । अँ भुर्भुवः सुवः सुग्रीवाय स्वाहा । अँ भुर्भुवः सुवः अंगदाय स्वाहा । अँ भुर्भुवः सुवः नीलाय स्वाहा । अँ भुर्भुवः सुवः जाम्बवते स्वाहा । अँ भुर्भुवः सुवः नलाय स्वाहा । अँ भुर्भुवः सुवः सुषेणाय स्वाहा । ओं भूर्भुवः सुवः - द्विविदाय स्वाहा । ओं भूर्भुवः सुवः । मैन्दाय स्वाहा ॥ ओं तत्सद्ब्रह्मार्पणमस्तु ।

* * *

हनुमन्मन्त्राः

(प्रपञ्चसारसारसंग्रहतःः)

१. हनुमन्मन्त्रस्य ईश्वरः क्रषिः, अनुष्टुप् छन्दः, हनुमान् देवता। हां बीजं, नमः शक्तिः, मं कीलकं; मम हनुमत्प्रीत्यर्थे जपे विनियोगः । ओं नमो भगवते आञ्जनेयाय हृदयाय नमः । रुद्रमूर्तये शिरसे स्वाहा । वायुसुताय शिखायै वषट् । अग्निगर्भाय कवचाय हुं । रामदूताय नेत्रत्रयाय वौषट् । ब्रह्माख्य निवारणाय अस्त्राय फट् । एतैरेव करन्यासः । ध्यान-

स्फटिकाभं स्वर्णकान्तिं द्विभुजं च कृताञ्जलिम् ।

कुण्डलद्वयसंशोभिमुखांभोजं मुहुर्भजे ॥

हौ ओं नमो भगवन् प्रकटपराक्रम आक्रान्तदिङ्गपडल यशोवितान-धवलीकृतजगत्त्रितय वज्रदेह रुद्रावतार लंकापुरीदहन उदधिबन्धन (लङ्घन) दशग्रीवकृतान्तक, सीताशासन, अञ्जनागर्भसंभव

रामलक्ष्मणा - नन्दकर कपिसैन्यप्राकारक सुग्रीवधारण पर्वतोत्पाटन बालब्रह्मचारिन् गंभीरशब्द सर्वग्रहविनाशन सर्वज्ज्वरोत्सादन डाकिनीविध्वंसिन् ओं ह्रीं हा हा हा हंस एहि सर्वविषं हर हर परबलं क्षोभय क्षोभय मम सर्वकार्याणि साधय साधय हुं फट् स्वाहा ।

२. अस्य श्रीहनुमन्मन्त्रस्य ब्रह्मा क्रषिः गायत्री छन्दः हनुमान् देवता हां बीजं ह्रीं शक्तिः, हनुमत्प्रीत्यर्थे जपे विनियोगः । हां ह्रीं हूं हैं हौं हः इति अंगन्यासकरन्यासौ। ध्यानम् -

आञ्जनेयमतिपाटलानन् काञ्चनाद्रिकमनीयविग्रहम् ।

पारिजात तरमूलवासिनं भावयामि पवमाननन्दनम् ॥

ओं नमो भगवते मम मदनक्षोभं संहर संहर आत्मतत्त्वं प्रकाशय प्रकाशय हुंफट् स्वाहा । (मन्त्रोऽयं विद्याप्रदः)

३. कशिं कुक्ष वरवर अञ्जनावरपुत्र आवेशि

आवेशि (आवेशयावेशय) ओं ह्रीं हनुमन् फट् ।

क्रष्यदिन्यासाः पूर्ववत् । पिशाचादि निवृत्तिः फलम् ।

४. वसिष्ठक्रषिः अनुष्टुप्छन्दः । हनुमान् देवता ।

ओं नमो हनुमते - मम मदनक्षोभं - संहर संहर आत्मतत्त्वं प्रकाशय प्रकाशय हुंफट् स्वाहा इति अंगन्यासकरन्यासौ। ध्यानम्

वामे जानुनि वामबाहुमपरं ज्ञानाख्यमुद्रायुतं

हृदेशे कलयन् वृतो मुनिगणैरध्यात्मदत्तेक्षणः ।

आसीनः कदलीवने मणिमये बालार्ककोटिप्रभः

ध्यायन्ब्रह्म परं करोतु मनसः सिद्धिं (शुद्धिं) हनूमान्मम ॥

ओं नमो हनुमते मम मदनक्षोभं संहर संहर आत्मतत्त्वं प्रकाशय
प्रकाशय हुं फट् स्वाहा । (मदनक्षोभशान्तिविद्याप्रधानोऽयं मन्त्रः ।

शीर्षालिक श्रवणनेत्रकपोलनासा

दोः पादसन्धिकटिनाभिसपार्श्वहृत्सु ।

कण्ठांसयुग्म मुखमूर्धसु च क्रमेण

मन्त्राक्षरान्ब्यसतु शुद्धमतिः स्वदेहे ॥ (इति न्यासक्रमः)

लक्षं जपेत् । कदलीफलैर्वा पनसफलैर्वा; स्वादु (मधु) छ्रौः दशांशं
पुरश्चरणहोमः ।

पूजाक्रमः - नवशक्तिसहिते सामान्यपीठे आवाहय अङ्गैः
प्रथमावृतिः, जाम्बवते - विनताय - नीलाय - पनसाय - गन्धमादनाय
- सुषेणाय - मैन्दाय - द्विविदाय - इति द्वितीयावृतिः । लोकेशैः
(दिक्पालैः) तृतीया । तदायुधैः चतुर्थी । यन्त्रं तु-

कर्णिकायां लिखेत्तारं साध्यगर्भं च तद्वहिः ।

अष्टपत्रे केसरोद्यत्स्वरद्वन्द्वे मनोः क्रमात् ॥

आद्ये सप्त द्वितीये च चतुरोऽणस्तृतीयके ।

सप्त तुर्ये पञ्चमे च त्रीणि त्रीण्यक्षराण्यपि ॥

षट् सप्तमाष्टपत्रेषु चतुरश्चतुरश्चतुरोऽक्षरान् ।

वृत्तोल्लसत्कादिवर्णं भूपुराश्रस्थतारकम् ॥

हनूमतो यन्त्रमेतत् वाञ्छितार्थप्रदं परम् ।

इदमेव विलिख्य साधु यन्त्रं नवनीते प्रतिजप्य मन्त्रमेनम् ।

परिभक्षयतामनङ्गपीडा प्रशमं गच्छति शुद्धिमेति चेतः ॥

द्वितीयः प्रयोगः -

आदाय दोष्णा सलिलं प्रसन्नं प्रजप्य मन्त्रं प्रपिबेत् त्रिवारम् ।
रागादिदोषप्रशमाय बुद्धेज्ञानोदयाय प्रशमाय वृत्तेः ॥

* * *

पुरश्चर्यार्णवतो हनुमन्मन्त्राः

अष्टादशाक्षरो मन्त्रः

अथान्यं संप्रवक्ष्यामि मन्त्रमष्टादशाक्षरम् ।

नमो भगवते प्रोच्य आञ्जनेयाय संवदेत् ॥

महाबलाय स्वाहेति मुनिरस्येश्वरः स्मृतः ।

१

(नमो भगवते आञ्जनेयाय महाबलाय स्वाहा)

छन्दोऽनुष्टुभ् देवता तु हनुमान् हूँ च बीजकम् ॥

२

स्वाहा शक्तिश्चाञ्जनेयो रुद्रमूर्तिर्मरुत्सुतः ।

अग्निगर्भो रामदूतो ब्रह्माख्विनिवारकः ।

एतैर्डेऽन्तैः षड्ङगानि तथाऽङ्गुष्ठादिषु न्यसेत् ॥

३

तसकाञ्चनसङ्काशं हृदये निहिताञ्जलिम् ।

किरीटिनं कुण्डलिनं ध्यायेद्वानरनायकम् ॥

४

अयुतं प्रजपेन्मन्त्रं दशांशं जुहुयात्तिलैः ।

विप्रसन्तर्पणाद्यं तु प्राग्वत् सिद्धौ भवेन्मनुः ॥

५

जितेन्द्रियो नक्तभोजी प्रत्येकं साष्टकं शतम् ।

जपित्वा क्षुद्ररोगेभ्यो मुच्यते दिवसत्रयात् ।

- भूतप्रेतपिशाचादिनाशायैवं समाचरेत् ॥ ६
- महारोगनिवृत्त्यै तु सहस्रं त्रिदिनं जपेत् ।
यताशनोऽयुतं नित्यं जपेदध्यायन् कपीश्वरम् ।
राक्षसौर्यं विनिघ्नन्तमचिराज्जयति द्विषः ॥ ७
- सुग्रीवेण समं रामं संदधानं स्मरन् कपिम् ।
प्रजप्यायुतमात्रं तु सन्धिं कुर्याद्विरुद्धयोः ॥ ८
- लङ्कां दहन्तं तं ध्यायन्नयुतं प्रजपेन्मनुम् ।
शत्रूणां प्रदहेद् ग्रामानचिरादेव साधकः ॥ ९
- प्रयाणसमये ध्यायन् हनुमन्तं मनुं जपेत् ।
यो याति सोऽचिरात् स्वेष्टं साधयित्वा गृहं व्रजेत् ॥ १०
- यः कपीशं सदा गेहे पूजयेज्जपतत्परः ।
आयुर्लक्ष्म्यौ प्रवर्धेते तस्य नश्यन्त्युपद्रवाः ॥ ११
- शार्दूलतस्करादिभ्यो रक्षेन्मनुरयं स्मृतः ।
प्रस्थानकाले चौरेभ्यो दुष्टसर्पादपि ध्रुवम् ॥ १२
- पुच्छाकारे सुवसने लेखिन्या कोकिलोत्थया ।
अष्टगन्धैर्लिखेद्रूपं कपिराजस्य सुन्दरम् ॥ १३
- तन्मध्येऽष्टादशार्णं तु शत्रूणामयुतं लिखेत् ।
तेन मन्त्राभिजसेन शिरोबन्धेन भूमिपः ।
जयत्यरिगणं सर्वं दर्शनादेव निश्चितम् ॥ १४
- अष्टाक्षरो मन्त्रः -
- अथान्यं संप्रवक्ष्यामि मन्त्रमष्टाक्षरं परम् ।
षट्दीर्घयुक्ता हृष्टेखा प्रणवेन च सम्पुटा ॥ १५

अष्टार्णोऽयं हनुमतो मन्त्रराजः प्रकीर्तिः ।

षड्दीर्घयुक्तबीजेन षड्जविधिरीरितः ॥

१६

ओं ह्रीं ह्रीं ह्रीं ह्रीं ह्रीं ओं

बालाकार्भं त्रिभुवनं क्षोभकान् सर्वराक्षसान् ।

नादेनैव त्रासयन्तं सुग्रीवादिकसेवितम् ।

सुन्दरं रामचरणध्यानं ध्यायेत्समीरजम् ॥

१७

द्वादशाक्षरो मन्त्रः

अथास्यायं प्रवक्ष्यामि द्वादशार्णं महामनुम् ।

ह्रौं बीजं सम्यगुच्छार्यं पूर्वोक्तं कूटपञ्चकम् ॥

१८

हनुमते नमो मन्त्रो रामचन्द्रो मुनिर्मतः ।

जगतीछन्द उद्दिष्टं हनुमान्देवता मतः ॥

१९

बीजं तु पञ्चमं कूटं शक्तिराद्यं कूटकम् ।

षड्बीजैः प्रथमैन्यासिः षड्जोऽस्य प्रकीर्तिः ॥

२०

आद्यन्ताकृतिवेदार्णा बिन्दुरुद्रस्वरान्विताः ।

हनूमतस्त्वाद्यकूटमेतत्साधक उच्चरेत् ॥

२१

प्रकृत्याकृतिवेदार्णा बिन्दुरुद्रस्वरान्विताः ।

द्वितीयं कूटमेतत्स्यादाद्यन्ताकृतिवर्णकाः ॥

२२

विसर्गेन्दुस्वरोपेतास्तृतीयं कूटमुच्यते ।

आद्यन्तसिद्धाकृत्यबिधवर्णैरीशस्वरान्वितैः ॥

२३

सानुस्वारैस्तुर्यकूटं साद्यः सौः पञ्चमं मतम् ।

(ह्रौं ह्रौं ख्रौं हस्रौं हस्रव्वौं सः हसौं हनुमते नमः)

ध्यानं पूर्वोक्तमेवास्य जपेदर्कसहस्रकम् ।
दशांशं जुहुयाद् ब्रीहीन् पयोदध्याज्यसंयुतान् ॥

२४

मालामन्त्रः -

अथातः संप्रवक्ष्यामि मालामन्त्रं वदेद् ध्रवम् ।

वज्रकाय वज्रतुण्ड वदेत् कपिलपिङ्गल ॥

२५

ऊर्ध्वकिशो महाबलेति रक्तमुख कीर्तयेत् ।

तडिज्जिह्वा महारौद्र दंष्ट्रोत्कटक हृदयम् ॥

२६

करालिने महा प्रोच्य हृष्प्रति च हा वदेत् ।

हि लङ्घेन्वर वेत्युक्त्वा धाय महा वदेत्परम् ॥

२७

सेतुबन्धमहाशैलप्रवाह गगनेचर ।

एह्येहि भगवन् प्रोच्य महाबल पराक्रम ॥

२८

भैरवाज्ञापय प्रोच्य एह्येहीति पदं वदेत् ।

महारौद्रपदं प्रोच्य दीर्घपुच्छेन वेष्टय ॥

२९

वैरिणं भञ्जय द्वन्द्वं हूँ फङ्गवाणार्कवर्णवान् ।

मुन्याद्यन्तप्रियोगादिसर्वं सूर्यार्णवन्मतम् ॥

३०

अन्यो मन्त्रः -

नमः सविन्दुमृद्धत्य हनुमन्तं च डेऽन्तकम् ।

रुद्रात्मकाय कवचमस्त्रं चेत्येकवर्णकः ॥

३१

मन्त्रोऽयं हरिणा पूर्वं दत्तो गाण्डीवधन्विने ।

एतस्य साधनं कृत्वा रणे विजयमासवान् ॥

३२

अन्यो मन्त्रः -

- स्वबीजं पूर्वमुच्चार्य डेऽन्तं पवननन्दनम् ।
वहिजायावधि प्रोक्तो मन्त्रोऽयं सुरपादपः ॥ ३३
- षट्दीर्घभाजा बीजेन मन्त्रार्णेरङ्गकल्पना ।
स्वरैः कादैश्च प्राणायामत्रयं चरेत् ॥ ३४
- ओं हं पवननन्दनाय स्वाहा ।
ध्यायेदणे हनूमन्तं कपिकोटिसमन्वितम् ।
धावन्तं रावणं जेतुं दृष्ट्वा सत्वरमुत्थितम् ॥ ३५
- लक्ष्मणं च महावीरं पतितं रणभूतले ।
गुरुक्रोधं समुत्पाद्य गृहीत्वा गुरुपर्वतम् ॥ ३६
- हाहाकारैः सदपैश्च वर्णयन्तं जगत्त्रयम् ।
आब्रह्म च समाव्याप्य कृत्वा भीमकलेवरम् ॥ ३७
- पूजा तु वैष्णवे पीठे लक्ष्मेकं जपं चरेत् ।
ततः सिद्धमनुर्मन्त्री साधयेत्सिद्धिमुत्तमाम् ॥ ३८
- ब्राह्मे मुहूर्ते चोत्थाय कृतनित्यक्रियो द्विजः ।
गत्वा नर्दी ततः स्नात्वा तीर्थमावाह्य चाष्ठधा ॥ ३९
- मूलमन्त्रं ततो जस्वा सिञ्चेदादित्यसंख्या । (१२)
संपूज्य हनूमन्तं षट्सहस्रं जपमाचरेत् ॥ ४०
- एवं सप्तदिनान्ते च समायाति कपीश्वरः ।
रात्रौ त्रिभागशेषायां ददाति वरमीप्सितम् ॥ ४१

विद्यां वाऽपि धनं वापि राज्यं वा शत्रुनिग्रहम् ।
ददाति साधकेन्द्राय सत्यं सत्यं सुनिश्चयम् ॥

४२

* * *

हनुमन्त्रप्रयोगविधिः

(मन्त्रमहोदधितः)

अथोच्यन्ते हनुमतो मन्त्राः सर्वेष्टसिद्धये ।

इन्द्रस्वरेन्दुसंयुक्तो वराहोहसफाग्रयः ॥

१

हौं ह स् फ् र् एं = हस्फ्रे

झिण्टीशबिन्दुसंयुक्ताद्वितीयं बीजमीरितम् ।

गदी (ख) पान्ताग्निरुद्रेन्दुसंयुतः स्यात्तीयकम् ॥

२

(ख, फ, र, एं = खफ्रे)

हसरासमुच्चन्द्रेष्वाश्चतुर्थहसखाः फराः । (ह स् र ओं = हसौं) (ह स् ख् फ् र् एं = हसर्फ्रे)

शिवेन्द्राष्वाः पञ्चमः स्याद्भसौमबिन्दुगौपरम् ॥ ३ (ह स् = हसौं)

डेयुतो हनुमान्हार्द (नमः) मन्त्रोऽयं द्वादशाक्षरः

१. हौं हृदयाय नमः २. हस्फ्रे शिरसे स्वाहा । ३. खफ्रे शिखायै वषट् ।
४. हसौं कवचाय हुं । ५. हसर्फ्रे नेत्रत्रयाय वौषट् । हसौं अस्त्राय फट्
हनुमते नमः ॥

रामचन्द्रो मुनिश्चास्य जगतीछन्द इरितम् ॥

४

-
- हनुमान्देवता बीजं षष्ठं शक्तिद्वितीयकम् ।
षट्बीजैरङ्गषट्कं स्यान्मूर्धि भाले दशोर्मुखे ॥ ५
- कण्ठे च बाहुद्वितये हृदि कुक्षौ च नाभितः ।
लिङ्गे जानुद्वये चैव मन्त्रवर्णान्क्रमान्वयसेत् ॥ ६
- षट्बीजानि पदद्वन्द्वे भाले चैव मुखे हृदि ।
नाभावूर्वोर्जच्छयोऽत्र पादयोर्विन्यसेत्क्रमात् ॥ ७
- बालाकार्युततेजसं त्रिभुवनप्रक्षोभकं सुन्दरम्
सुग्रीवादिसमस्तवानरगणैः संसेव्यपादाम्बुजम् ।
नादेनैव समस्तराक्षसगणान्संत्रासयन्तं प्रभुं
श्रीमद्रामपदाम्बुजस्मृतिरतं ध्यायामि वातात्मजम् ॥ ८
- एवं ध्यात्वा जपेदर्कसहस्रं जितमानसः ।
दशांशं जुहुयाद् व्रीहीन्पयोदध्याज्यसंयुतान् ॥ ९
- केसरेष्वङ्गपूजा स्याद्वलेष्वन्यांस्तदाह्वयन् ॥ १०
- रामभक्तो महातेजा कपिराजो महाबलः ।
द्रोणाद्रिहारको मेरुपीठकार्चनकारकः ॥ ११
- दक्षिणाशाभास्करश्च सर्वविघ्ननिवारकः ।
एवं नामानि सम्पूज्य दलाग्रेषु च वानरान् ॥ १२
- सुग्रीवमङ्गदं नीलं जाम्बवन्तं नलं तथा ।
सुषेणं द्विविदं मैन्दं पूजयेद्विकपतीनपि ॥ १३
- एवं सिद्धे मनौ मन्त्री स्वपरेष्टं प्रसाधयेत् ।
कदलीबीजपूराम्रफलैर्हुत्वा सहस्रकम् ॥ १४

द्वाविंशतिब्रह्मचारिविप्रान्सम्भोजयेदथ ।	
एवं कृते महाभूतविषचौराघुपद्रवाः ॥	१५
नश्यन्ति क्षणमात्रेण विद्वेषिग्रहदानवाः ।	
अष्टोत्तरशतं वारि मन्त्रितं विषनाशनम् ॥	१६
रात्रौ नवशतं मन्त्रं जपेदशदिनावधि ।	
यो नरस्तस्य नश्यन्ति राजशत्रूथभीतयः ॥	१७
अभिचारोत्थभूतोत्थज्वरे तन्मन्त्रितैर्जलैः ।	
भस्मभिः सलिलैर्वापि ताडयेज्ज्वरिणः क्रुधा ॥	१८
दिनत्रयाज्ज्वरान्मुक्तः स सुखं लभते नरः ।	
तन्मन्त्रितौषधं जग्धवा नीरोगो जायते ध्रुवम् ॥	१९
तन्मन्त्रितं पयः पीत्वा योद्धुं गच्छेन्मनुं जपन् ।	
तज्जसभस्मलिपाङ्गः शस्त्रसंधैर्न बाध्यते ॥	२०
शस्त्रक्षतं व्रणः शोफो लतास्फोटोऽपि भस्मना ।	
त्रिर्मन्त्रितेन संस्पृष्टाः शुष्यन्त्यचिरतो नृणाम् ॥	२१
बश्यादिप्रयोगाः -	
सूर्यास्तमयमारभ्य जपेत्सूर्योदयावधि ।	
कीलकं भस्म चादाय सप्ताहावधि संयतः ॥	२२
निखनेऽस्मकीलौ तौ विद्विषां द्वार्यलक्षितम् ।	
विद्वेषं मिथ आपन्नाः पलायन्तेऽस्योऽचिरात् ॥	२३
अभिमन्त्रितभस्माम्बुदेहचन्दनसंयुतम् ।	
खाद्यादियोजितं यस्मै दीयते स च दासवत् ॥	२४

क्रूराश्च जन्तवोऽनेन भवन्ति विधिना वशाः ।	
ईशानदिकस्थमूलेन भूतांकुशतरोः शुभाम् ॥	२५
अंगुष्ठमात्रां प्रतिमां प्रविधाय हनूमतः ।	
प्राणसंस्थापनं कृत्वा सिन्दूरैः परिपूज्य च ॥	२६
गृहस्याभिमुखे द्वारे निखनेन्मन्त्रमुच्चरन् ।	
भूताभिचारचौराग्निविषरोगनृपोद्धवाः ॥	२७
सञ्जायन्ते गृहे तस्मिन्न कदाचिदुपद्रवाः ।	
प्रत्यहं धनपुत्रादैरेधते तदगृहं चिरम् ॥	२८
निशि इमशानभूमिस्थो भस्मना मृत्स्नयापि वा ।	
शत्रोः प्रतिकृतिं कृत्वा हृदि नाम समालिखेत् ॥	२९
कृतप्राणप्रतिष्ठां तां भिन्द्याच्छङ्गैर्मनुं जपन् ।	
मन्त्रान्ते प्रोच्चरेच्छत्रोनर्मि छिन्धि च भिन्धि च ॥	३०
मारयेति च तस्यान्ते दन्तैरोष्टं निपीड्य च ।	
पाण्योस्तले प्रपीड्यात्र त्यक्त्वा तां सदनं ब्रजेत् ॥	३१
एवं सप्तदिनं कुर्वन्हन्याच्छत्रुं शिवावितम् ।	
अर्धचन्द्राकृते कुण्डे स्थण्डिले वा हुतं चरेत् ॥	३२
मुक्तकेशः इमशानस्थे लवणराजिकायुतैः ।	
उन्मत्तफलपुष्पैऽच नखरोमविषैरपि ॥	३३
काककौशिकगृध्राणां पक्षैः इलेष्मातकाक्षजैः ।	
समिद्वैश्च त्रिशतं दक्षिणाशामुखो निशि ॥	३४
सप्तधस्तानिदं कुर्वन्मारयेद्विपुमुद्धतम् ।	
शतषट्कं जपेद्रात्रौ इमशाने दिवसत्रयम् ॥	३५

ततो वेताल उत्थाय वदेद्धावि शुभाशुभम् ।	
उदितं कुरुते सर्वं किङ्करीभूय मन्त्रिणः ॥	३६
हनुमत्प्रतिमां भूमौ विलिखेत्तपुरो मनून् ।	
साध्यनाम द्वितीयान्तं विमोचय विमोचय ॥	३७
तत्सर्वं मार्जयेद्वामहस्तेनाथ पुनर्लिखेत् ।	
एवमष्टोत्तरशतं लिखित्वा मार्जयेत्पुनः ॥	३८
एवं कृते पराधीनो मुच्यते निगडातक्षणात् ।	
एवं विद्वेषणादीनि कुर्यात्तिपल्लवं लिखन् ॥	३९
वश्यार्थे सषपैर्होमो विद्वेषे करवीरजैः ।	
कुसुमैरिध्मकाष्ठैर्वा जीरकैर्मिरचैरपि ॥	४०
ज्वरे दूर्वगुदूचीभिर्दधा क्षीरेण वा घृतैः ।	
शूले होमः कुबेराक्षैरेण्डसमिधा तथा ॥	४१
तैलाक्ताभिश्च निर्गुण्डीसमिन्द्रिवा प्रयत्नतः ।	
सौभाग्ये चन्दनैश्चन्द्रैः रोचनैलालवङ्गकैः ॥	४२
सुगन्धिपुष्पैर्वस्त्रास्यै तत्तद्वान्यैः तदाप्तये ।	
तत्पादरजसा राजीलवणाक्तेन मृत्यवे ॥	४३
किञ्चबहूतैर्विषे व्याधौ शान्तौ मोहे च मारणे ।	
विवादे स्तम्भने द्यूतभूतभीतौ च सङ्कटे ॥	४४
वश्ये युद्धे नृपद्वारे समरे चौरसङ्कटे ।	
मन्त्रोऽयं साधितो दद्यादिष्टसिद्धिं ध्रुवं नृणाम् ॥	४५

हनुमद्यन्त्रम् - धारणाय

वक्ष्ये हनुमतो यन्वं सर्वसिद्धिप्रदायकम् । वलयत्रितयं लेख्यं पुच्छाकारसमन्वितम् ॥	४६
साध्यनाम लिखेन्मध्ये पाशबीजप्रवेष्टितम् । उपर्यष्टदलं कृत्वा वर्मपत्रेषु संलिखेत् ॥	४७
वलयं बहिरालिख्य तद्विश्चतुरस्तकम् । चतुरस्स्य रेखाग्रे त्रिशूलानि समालिखेत् ॥	४८
भूपुरस्याष्टवज्ञेषु हसौबीजं तु लिखेत्ततः । कोणेष्वंकुशमालिख्य मालामन्त्रेण वेष्टयेत् ॥	४९
तत्सर्वं वेष्टयेद्यन्तं वलयत्रितयेन च । वस्त्रे शिलायां फलके ताम्रपात्रेऽथ कुड्यके ॥	५०
भूर्जे वो ताढपत्रे वा रोचनानाभिकुंकुमैः । यन्त्रमेतत्समालिख्य त्यक्ताशो ब्रह्मर्यवान् ॥	५१
कपे: प्राणान्प्रतिष्ठाप्य पूजयेत्तं यथाविधि । सर्वदुःखनिवृत्त्यै तद्यन्त्रमात्मनि धारयेत् ॥	५२
ज्वरमार्यभिचारद्वां सर्वोपद्रवशान्तिकृत् । योषितामपि बालानां धृतं जनमनोहरम् ॥	५३
मालामन्त्रः	
मालामन्त्रमधो वक्ष्ये प्रणवो वाग्धरिप्रिया । दीर्घत्रयान्विता माया पूर्वोक्तं कूटपञ्चकम् ॥	५४

तारो नमो हनुमते प्रकटान्ते पराक्रम ।	
आक्रान्तदिङ्मण्डलतोयशोवीति च तान च ॥	५५
धवलीकृतवर्णान्ते जगत्त्रितयवज्ञ च ।	
देहज्वलदग्निसूर्यकोट्यन्ते तु समप्रभ ॥	५६
तनूरुहपदं रुद्रावतारपदमीरयेत् ।	
लङ्कापुरीदहान्तेनोदधिलङ्घनवर्णकाः ॥	५७
दशग्रीवशिरः पश्चात्कृतान्तकपदं ततः ।	
सीताश्वासनवाख्यन्ते सुतशब्दमुदीरयेत् ॥	५८
अञ्जनागर्भसम्भूत श्रीरामान्ते तु लक्ष्मणा ।	
नन्दकान्ते रकपिचसैन्यप्राकारवर्णकाः ॥	५९
सुग्रीवसख्यकावर्णा रणवालिनिबर्हण ।	
कारणद्रोणपर्वान्ते तोत्पाटनपदं वदेत् ॥	६०
अशोकवनवीत्यन्तदारणाक्षकुमारक ।	
च्छेदनान्ते वनपदं रक्षाकरसमूह च ॥	६१
विभञ्जनान्ते ब्रह्माख्ब्रह्मशक्तिग्रसेति च ।	
लक्ष्मणान्ते शक्तिमेदनिवारणपदं पुनः ॥	६२
विशल्यौषधिवर्णान्ते समानयनवर्णकाः ।	
बालोदितान्ते भान्वन्ते मण्डलग्रसनेति च ॥	६३
राक्षसीसंघवर्णान्ते विदारण च कुम्भ च ।	
कणार्दिवधशब्दान्ते परायणपदं वदेत् ।	६४
	६५

श्रीरामभक्तिशब्दान्ते तत्परेति समुद्रं च । व्योमद्रुमलंघनेति महासामर्थ्यमिति च ॥	६६
महातेजः पुंज वीत्यंते राजमानपदं पुनः । स्वामिवचनसम्पादितार्जुनान्ते च संयुगे ॥	६७
सहायान्ते कुमारेति ब्रह्मचारिन्पदं वदेत् । गम्भीरशब्दोऽत्रिवर्युर्दक्षिणाशापदं पुनः ॥	६८
मार्तण्डमेरुशब्दांते सकलेति पदं वदेत् । पीठिकार्चनशब्दांते सकलेति पदं पुनः ॥	६९
मन्त्रागमाचार्यं मम सर्वग्रहविनाशन । सर्वज्वरोच्चाटनेति सर्वविषविनाशन ॥	७०
सर्वपित्तनिवारणं सर्वदुष्टेति संपठेत् । निबर्हणपदं सर्वव्याघ्रादिभयतत्परम् ॥	७१
निवारणं सर्वशत्रुच्छेदनेति पदं मम । परस्य च त्रिभुवनपुंखीनपुंसकात्मकम् ॥	७२
सर्वं जीवपदं पश्चाज्जातं वशययुग्मकम् । ममाज्ञाकारकं पश्चात्संपादय पदद्वयम् ॥	७३
नानानामपदं धेयान्सर्वान् राज्ञः स संपठेत् । परिवारान्ममेत्यन्ते सेवकान्कुरु युग्मकम् ॥	७४
सर्वशस्त्रवीत्यन्ते षाणिविध्वंसयद्वयम् । मायादीर्घत्रयोपेताहात्रयं चैहियुग्मकम् ॥	७५

विलोमपञ्चकूटानि सर्वशत्रून्हनद्वयम् ।	
परदान्तेलानि परसैन्यानि क्षोभयद्वयम् ॥	७६
मम सर्वकार्यजातं साधयद्वितयं ततः ।	
सर्वदुष्टुर्जनान्ते मुखानि कीलयद्वयम् ॥	७७
घेत्रयं हात्रयं वर्मन्त्रितयं फट्त्रयं ततः ।	
वहिप्रियांतो मन्त्रोयं मालासंज्ञोऽखिलेष्टदः ॥	७८
अष्टाशीत्यत्तराः पञ्चशतवर्णा (५८८) मनोः स्मृताः ।	
महोपद्रवसंपाते स्मृतोऽयं दुःखनाशनः ॥	७९
पञ्चकूटमन्त्रः ।	
द्वादशाणान्तिमान्वर्णान्वद्यक्त्वैकं तथादिमम् ।	
पञ्चकूटात्मको मन्त्रो निखिलाभीष्टसाधकः ॥	८०
मुनी रामोथ गायत्रीछन्दो देवः कपीश्वरः ।	
पञ्चबीजैः समस्तेन षडंगं मुनिभिः स्मृतम् ॥	८१
रामदूतो लक्ष्मणांते प्राणदाताङ्नासुतः ।	
सीताशोकविनाशोऽथ लंकाप्रासादभञ्जनः ॥	८२
हनूमदाद्याः पञ्चैते बीजाद्या डेसमन्विताः ।	
षडंगमन्त्राः संदिष्टा ध्यानपूजादिपूर्वकम् ॥	८३
(ॐ) (ऐ) (श्री)	
एकादशाक्षरो मन्त्रः	
तारो वाक्मलामायादीर्घत्रयसमन्विताः (हाँ हीं हुं)	
पञ्चकूटानि मन्त्रोऽयं रुद्राणोऽभीष्टसिद्धिदः ॥	८४

(हस्फें खफें हसौं हस्खफें हसौः)

अष्टादशाक्षरो मन्त्रः

अर्चना पूर्ववच्चास्य परो मन्त्रोऽभिधीयते ।

हृदयं (नमः) भगवन्डेन्तं (भगवते) आञ्जनेयमहाबलौ (आञ्जनेयाय
महाबलाय) ॥ ८५

तद्वद्वहिप्रियांतोऽयं मनुरष्टादशाक्षरः ।

मुनिरीश्वर एवास्यानुषुप्त्वन्दः समीरितम् ॥ ८६

हनुमान्देवता बीजं हुं शक्तिर्वहिवल्लभा ।

आञ्जनेयो रुद्रमूर्तिर्विपुत्रस्तथैव च ॥ ८७

अग्निगर्भो रामदूतो ब्रह्मास्त्रविनिवारणः ।

एतैर्डेन्तैः षडंगानि कृत्वा ध्यायेत्कपीश्वरम् ॥ ८८

दहनतस्सुवर्णसमप्रभं भयहरं हृदये विहिताञ्जलिम् ।

श्रवणकुण्डलशोभिमुखाम्बुजं नमत वानरराजमिहादभुतम् ॥ ८९

अयुतं प्रजपेन्मन्त्रं दशांशं जुहुयात्तिलैः ।

वैष्णवे पूजयेत्पीठे पूर्ववत्कपिनायकम् ॥ ९०

जितेन्द्रियो नक्तभोजी प्रत्यहं साष्टकं शतम् ।

जपित्वा क्षुद्ररोगेभ्यो मुच्यते दिवसत्रयात् ॥ ९१

भूतप्रेतपिशाचादिनाशायैवं समाचरेत् ।

महारोगनिवृत्त्यै तु सहस्रं प्रत्यहं जपेत् ॥ ९२

यताशनोऽयुतं नित्यं जपन्ध्यायन्कपीश्वरम् ।

राक्षसौधं विनिघ्नंतमचिराज्जयति द्विषम् ॥ ९३

सुग्रीवेण समं रामं संदधानं स्मरन्कपिम् । प्रजप्यायुतमेतस्य सन्धिं कुर्याद्विरुद्धयोः ॥	९४
लङ्कां दहन्तं तं ध्यायन्बयुतं प्रजपेन्मनुम् । शत्रूणां प्रदहेद् ग्रामानचिरादेव साधकः ॥	९५
प्रयाणसमये ध्यायन्हनूमन्तं मनुं जपन् । यो याति सोऽचिरात्स्वेष्टं साधयित्वा गृहं ब्रजेत् ॥	९६
यः कपीशं सदा गेहे पूजयेऽपतत्परः । आयुर्लक्ष्म्यौ प्रवर्धेते तस्य नश्यन्त्युपद्रवाः ॥	९७
शार्दूलतस्करादिभ्यो रक्षेन्मनुरयं स्मृतः । प्रस्वापकाले चौरेभ्यो दुष्टस्वप्नादपि ध्रुवम् ॥	९८
पवनद्वितयं सद्योजातयुक्तं हनुपदम् । महाकालः शशांकाढ्यः कामिकाफलकः क्रिया ॥	९९
सनेत्राणां तमीनोगसातोगित आयुरा । षलोहितं रुडाहेति वेदनेत्राक्षरो मनुः ॥ (२४)	१००
झीहनिवारको मन्त्रः	
झीहरोगहरश्चास्य मुन्याद्यं पूर्ववन्मतम् । झीहयुक्तोदरे स्थाप्यं नागवल्लीदलं शुभम् ॥	१०१
तदुपर्यष्टगुणितं वस्त्रमाच्छादयेत्ततः । वंशजं शकलं तस्योपरि मुञ्चेत्कपिं स्मरन् ॥	१०२
आरण्यप्रस्तरोत्पन्ने वहौ यष्टिं प्रतापयेत् ।	

बदरीतरुसंभूतां मन्त्रेणानेन सप्तशः ॥	१०३
तथा संताडयेद्वंशं शकलं जठरस्थितम् । सप्तकृत्वः प्लीहरोगो नश्यत्येव नृणां क्षणात् ॥	१०४
(ॐ यो यो हनुमन्त फलफलित धगधगित आयुराषपरुडाह ॥)	
पुच्छाकारे सुवसने लेखिन्या कोकिलोत्थया । अष्टगन्धैर्लिखेद्रूपं कपिराजस्य सुन्दरम् ॥	१०५
तन्मध्ये द्वादशार्णं तु शत्रुनामयुतं लिखेत् । तेन मन्त्राभिजसेन शिरोबद्धेन भूमिपः ॥	१०६
जयत्यरिगणं सर्वं दर्शनादेव निश्चितम् । विजयध्वजः:	
युद्धे जिगीषुर्नृपतिः पूर्वोक्तं लेखयेद्धवजे ॥	१०७
ध्वजमादायोपरागे संस्पर्शान्मोक्षणावधि । मातृकां जापयेत्पश्चादशांशेन च हावयेत् ॥	१०८
सर्षपैस्तिलसंमिश्रैः संस्पर्शान्मोक्षणावधि । गजस्थं तं ध्वजं दृष्ट्वा पलायन्तेऽस्योऽचिरात् ॥	१०९
रक्षायन्त्रः:	
अथो हनुमतो यन्त्रं वक्ष्ये रक्षाविधायकम् । लिखेदष्टदलं पद्मं साध्याख्यायुतकर्णिकम् ॥	११०
दलेष्वष्टार्णमालिख्य मालामन्त्रेण वेष्टयेत् । तद्बहिर्मर्यायावेष्ट्य प्राणस्थापनमाचरेत् ॥	१११

लिखितं स्वर्णलेखिन्या दले भूर्जतरोःशुभे ।	
रोचनाकुंकुमाभ्यां तु वेष्टितं कनकादिभिः ॥	११२
सम्पातसाधितं यन्त्रं भुजं वा मूर्धि धारयेत् ।	
रणे जयमवाप्नोति व्यवहारे दुरोदरे ॥	११३
ग्रहैविघ्नैविष्णैःशङ्खैश्चौरैर्नैवाभिमूर्यते ।	
रोगान्सर्वानिपाकृत्य चिरं जीवति भाग्यवान् ॥	११४
अष्टाक्षरो मन्त्रः	
वियदग्नियुतं दीर्घषट्काद्यं तारसम्पूटम् ।	
अष्टार्णो मन्त्र आख्यातो मूलमन्त्रोऽथ कथ्यते ॥	११५
(ओं हाँ हीं हूँ हैं हः ओं)	
मालामन्त्रोद्धारः	
वज्रकायवज्रतुण्डकपिलेत्यथ पिंगल ।	
ऊर्ध्वकैश महावर्ण बल रक्तमुखेति च ॥	११६
तडिज्जिह्व महारौद्र दंश्रोत्कटक हृदयम् ।	
करालिने महादृढप्रहारिनितिवर्णकाः ॥	११७
लंकेश्वरवधायान्ते महासेतुपदं ततः ।	
बन्धान्ते च महाशैलप्रवाहगगनेचर ॥	११८
एहोहि भगवन्ते महाबलपराक्रम ।	
भैरवाज्ञापयैहोहि महारौद्रपदं पुनः ॥	११९
दीर्घपुच्छेन वर्णन्ते वेष्टयान्ते तु वैरिणम् ।	
भञ्जयद्वितयं फट्प्रणवादिसमीरितः ॥	१२०

बाणनेत्रेन्दु (१२५) वर्णोयं मालामन्त्रोऽखिलेष्टदः ।

युद्धे जसो जयं दद्याद्ब्याधौ व्याधिविनाशनः ॥

१२१

(ॐ वज्रकाय वज्रतुण्ड कपिल पिङ्गल ऊर्ध्वकेश महाबल रक्तमुख तडिज्जिह्व महारौद्र दंष्ट्रोत्कटक ह ह करालिने महादृढप्रहारिन् लक्ष्मेश्वरवधाय महासेतुबन्ध महाशैल प्रवाह गगनेचर एह्येहि भगवन् महाबलपराक्रम भैरवाज्ञापय एह्येहि महारौद्र दीर्घपुच्छेन वैरिणं भञ्जय भञ्जय हुं फट् ॥)

अष्टार्णमालामन्त्रोस्तु मुन्याद्यर्च्य तु पूर्ववत् ।

भूरिणा किमिहोक्तेन सर्वं दद्यात्कपीश्वरः ॥

१२२

* * *

श्री हनुमत्तन्त्रान्तर्गतमन्त्रसमुच्चयः

ॐ हं हनुमते नमः ॥ ॐ नमो भगवते हनुमते आञ्जनेयाय महाबलाय स्वाहा ॥ ॐ हं हनुमते मुख्यप्राणाय नमः ॥ ॐ हं पवननन्दनाय हनुमते स्वाहा ॥ ॐ नमो भगवते हनुमते सर्वभूतात्मने स्वाहा ॥ ॐ नमो हरिमर्कटमर्कटमहावीराय स्वाहा ॥ ॐ भूभुर्वःसुवः श्रीहनुमते नमः ॥ ॐ श्रीहनुमदेवतायै नमः ॥ ॐ श्रीहनुमन्महारुद्राय नमः ॥ ॐ ह्रीं श्रीं हौं हां फट् स्वाहा । ओं हं नमो हनुमते रामदूताय रुद्रात्मकाय स्वाहा ॥ ॐ अञ्जनीसुताय महावीर्यप्रमथनाय महाबलाय जानकीशोकनिवारणाय श्रीरामचन्द्रकृपापादुकाय ब्रह्माण्डनाथाय कामदाय पञ्चमुखवीरहनुमते स्वाहा ॥

ॐ नमो भगवते आञ्जनेयाय आत्मतत्त्वप्रकाशाय स्वाहा ॥

ॐ ऐं हां हनुमते रामदूताय किलिकिलिबुबुकारेण विभीषणाय
नमो हनुमद्वेवाय ॥

आञ्जनेयाय विद्वहे महाबलाय धीमहि । तन्मो हनुमान् प्रचोदयात् ॥

ॐ नमो भगवते वीरहनुमते पीताम्बरधराय कर्णकुण्डलाद्या-
भरणकृतभूषणाय वनमालाविभूषिताय कनकयज्ञोपवीतिने कौपीन-
कटिसूत्रविराजिताय श्रीरामचन्द्रमनोभिलाषिताय लङ्घादहनकारणाय
घनकुलगिरिवज्रदण्डाय अक्षकुमारप्राणहरणाय ॐ यं ॐ भगवते
रामदूताय स्वाहा ।

ॐ श्रीवीरहनुमते ह्रौं हूं फट् स्वाहा ॥ ॐ श्रीवीरहनुमते स्फ्रे हूं
फट् स्वाहा ॥ ॐ श्रीरामपादुकाधराय महावीराय वायुपुत्राय कनिष्ठाय
ब्रह्मनिष्ठाय एकादशरुद्रमूर्तये महाबलपराक्रमाय भानुमण्डलग्रसन-ग्रहाय
चतुर्मुखवरप्रदाय महाभयनिवारकाय ये ह्रौं ॐ स्फ्रे हं स्फ्रे हैं स्फ्रे ॐ
वीर ।

सर्वारिष्टशमनार्थम्-

ॐ नमो वीरहनुमते सर्वाण्यरिष्टानि सद्यः शमय शमय स्वाहा ॥
ॐ वीराञ्जनेय भगवन् मम सर्वकार्याणि साधय साधय सर्वतो मां रक्ष
रक्ष स्वाहा ॥ ॐ महावीर हनुमन् सर्वयन्त्रतन्त्रमायाश्छेदय छेदय
स्वाहा ॥

-रक्षणार्थम्

ॐ नमो हनुमते रुद्रावताराय वायुसुताय अञ्जनीगर्भसम्भूताय
अखण्डब्रह्मचर्यपालनतत्पराय धवलीकृतजगत् त्रितयाय ज्वलदग्नि
सूर्यकोटिसमप्रभाय प्रकटपराक्रमाय आक्रान्तदिङ्मण्डलाय यशो-

वितानाय यशोऽलंकृताय शोभिताननाय महासामथ्यर्थ्य महातेजः
पुञ्जविराजमानाय श्रीरामभक्तित्पराय श्रीरामलक्ष्मणानन्दकारणाय
कपिसैन्यप्राकाराय सुग्रीव सख्य कारणाय सुग्रीवसाहाय्यनिमित्ताय-
ब्रह्माख्वाब्रह्मशक्तिग्रसनाय लक्ष्मणशक्तिभेदनिवारणाय शल्यविशल्यौष-
धिसमानयनाय बालोदितभानुमण्डलग्रसनोद्युक्ताय अक्षकुमारछेदनाय
वनरक्षाकरसमूहविभज्ञनाय द्रोणपर्वतोत्पाटनाय स्वामिवचनसम्पादि-
तार्जुनसंयुगसङ्घामाय गम्भीरशब्दोदयाय दक्षिणाशामार्तण्डाय मेरुपर्व-
रक्षकाय (मेरुपर्वतपीठिकार्चनाय दावानल कालाग्निरुद्राय समुद्रलंघनाय
सीताश्वासनाय सीतारक्षकाय) राक्षसीसंघविदारणाय अशोकवनिका
विध्वंसनाय (विदारणाय) लङ्घापुरदाहनाय दशग्रीवशिरः कृन्तनाय
कुम्भकण्ठादिवधकारणाय वालिनिबर्हणकारणाय मेघनादहोमविनाशकाय
(विध्वंसनाय) इन्द्रजिद्वधकारणाय सर्वशास्त्रपारङ्गताय सर्वग्रह-
निबर्हणाय (विनाशकाय) सर्वज्वरहराय सर्वभयनिवारणाय सर्वकष्ट-
निवारणाय सर्वार्पित्तनिवारणाय सर्वकार्यसाधकाय प्राणिमात्ररक्षकाय
रामदूताय स्वाहा ॥

(सर्वत्र रक्षार्थम्)

ॐ नमो हनुमते रुद्रावताराय विश्वरूपाय अमितविक्रमाय
प्रकटपराक्रमाय महाबलाय सूर्यकोटिसमप्रभाय रामदूताय स्वाहा ॥ ॐ
नमो हनुमते रुद्रावताराय रामसेवकाय रामभक्तित्पराय रामहृदयाय
(लक्ष्मणशक्तिभेदनिवारणाय) लक्ष्मणरक्षकाय दुष्टनिबर्हणाय रामदूताय
स्वाहा ॥

(वशीकरणार्थम्)

ॐ नमो हनुमते रुद्रावताराय सर्वशत्रुसंहारकाय सर्वरोगहराय
सर्ववशीकरणाय रामदूताय स्वाहा ॥

(तापत्रयनिवारणार्थम्)

ॐ नमो हनुमते रुद्रावताराय आध्यत्मिकाधिदैविकाधि-
भौतिकतापत्रयनिवारणाय रामदूताय स्वाहा ॥ ॐ नमो हनुमते
रुद्रावताराय देवदानवर्षिमुनिवरदाय रामदूताय स्वाहा ॥ ॐ नमो हनुमते
रुद्रावताराय भक्तजनमनःकल्पनाकल्पद्रुमाय दुष्टमनोरथस्तम्भनाय
प्रभञ्जनप्राणप्रियाय महाबलपराक्रमाय महाविपत्तिनिवारणाय पुत्रपौत्र-
धनधान्यादिविविधसम्पत्प्रदाय रामदूताय स्वाहा ॥ ॐ नमो हनुमते
रुद्रावताराय परयन्त्रमन्त्रतन्त्रत्राटकनाशकाय सर्वज्वरच्छेदकाय
सर्वव्याधिनिकृन्तनाय सर्वभयप्रशमनाय सर्वदुष्टमुखस्तम्भनाय
सर्वकार्यसिद्धिप्रदाय रामदूताय स्वाहा ॥ ॐ नमो हनुमते रुद्रावताराय
वज्रदेहाय वज्रनखाय वज्ररोम्णे वज्रनेत्राय वज्रदन्ताय वज्रकराय
रामदूताय स्वाहा ॥ ॐ नमो हनुमते रुद्रावताराय देवदानवयक्ष-
राक्षसभूतप्रेतपिशाचडाकिनीशाकिनीदुष्टग्रहबन्धनाय रामदूताय
स्वाहा ॥

(पञ्चमुखहनुमत्तन्त्रतःः)

ॐ नमो हनुमते रुद्रावताराय पञ्चागदनाय पूर्वमुखे
सकलशत्रुसंहारकाय रामदूताय स्वाहा ॥ ॐ नमो हनुमते रुद्रावतारय
पञ्चवदनाय दक्षिणमुखे करालवदनाय नारसिंहाय सकलभूतप्रेतदमनाय
रामदूताय स्वाहा ॥ ॐ नमो हनुमते रुद्रावताराय पञ्चवदनाय पञ्चिममुखे

गरुडाय सकलविघ्ननिवारणाय रामदूताय स्वाहा ॥ ॐ नमो हनुमते
रुद्रावताराय पञ्चवदनाय उत्तरमुखे आदिवराहाय सकलसम्पत्कराय
रामदूताय स्वाहा ॥ ॐ नमो हनुमते रुद्रावताराय ऊर्ध्वमुखे हयग्रीवाय
सकलजनवशीकरणाय रामदूताय स्वाहा ॥

(ग्रहोच्चाटनार्थम्)

ॐ नमो हनुमते रुद्रावताराय सर्वग्रहान् भूतभविष्यद्वर्तमानान्
समीपस्थान् सर्वकालदुष्टबुद्धीनुच्चाटयोच्चाटय परबलानि क्षोभय क्षोभय
मम सर्वकार्याणि साधय साधय स्वाहा ॥ ॐ नमो हनुमते रुद्रावताराय
परकृत यन्त्रमन्त्रपराहंकारभूतप्रेतपिशाचापरसृष्टिविघ्न-
तर्जनचेटकविद्यासर्वग्रहभयं निवारय निवारय स्वाहा ॥ ॐ नमो हनुमते
रुद्रावताराय डाकिनीशाकिनीब्रह्मराक्षसकुलपिशाचोरुभयं निवारय
निवारय स्वाहा ॥

(व्याधिनिवारणार्थम्)

ॐ नमो हनुमते रुद्रावताराय भूतज्वरप्रेतज्वरचातुर्थिकज्वर-
विष्णुज्वरमहेशज्वरं निवारय निवारय स्वाहा ॥ ॐ नमो हनुमते
रुद्रावताराय अक्षिशूलपक्षशूलशिरोऽभ्यन्तरशूलपित्तशूलब्रह्म-राक्षसशूल
पिशाचकुलच्छेदनं निवारय निवारय स्वाहा ॥

(भूतादिग्रहबन्धनार्थम्)

ॐ नमो भगवते वीरहनुमते प्रलयकालानलप्रभाज्वलनाय प्रताप-
वज्रदेहाय अञ्जनागर्भसम्भूतायप्रकट विक्रमवीरदैत्यदानवयक्षरक्षो-
गणग्रहबन्धनाय भूतग्रहनिबन्धनाय ब्रह्मबन्धनाय शाकिनीकामिनी-
ग्रहबन्धनाय ब्रह्मराक्षसग्रहबन्धनाय चोरग्रहबन्धनाय मारिकाग्रह-

बन्धनाय एहोहि आगच्छागच्छ आवेशयावेशय मम हृदयं प्रवेशय प्रवेशय स्वाहा ॥ उँ यं हीं वायुपुत्राय एहोहि आगच्छागच्छ आवेशयावेशय श्रीरामचन्द्र आवेशयावेशय श्रीरामचन्द्र आज्ञापयति स्वाहा ॥

(सर्वतो विजयार्थम्)

उँ हूं हनुमते रुद्रात्मकाय हूं फट् स्वाहा ॥ उँ हं पवननन्दनाय हनुमते स्वाहा ॥ उँ हीं यं हीं रामदूताय रिपुपुरीदहनाय अक्षकुक्षिविदारणाय अपरिमितबलपराक्रमाय रावणगिरिवज्रायुधाय हीं स्वाहा ॥

उँ भगवते अञ्जनापुत्राय उज्जयिनीनिवासिने गुरुतरपराक्रमाय श्रीरामदूताय लङ्घापुरीदहनाय यक्षराक्षसंहारकारिणे हुं फट् स्वाहा ॥ उँ श्रीं महाञ्जनेय पवनपुत्राऽवेशयाऽवेशय उँ हनुमते फट् स्वाहा ॥

(ज्ञानार्थम्)

उँ नमो हनुमते मम मदनक्षोभं संहर संहर आत्मतत्वं प्रकाशय प्रकाशय हुं फट् स्वाहा ॥

(बन्धमोचनार्थम्)

उँ हरि मर्कट वामकरे परिमुञ्च मुञ्च शृंखलिकां स्वाहा । उँ यो यो हनूमन्त फलिफलिति धिगिधिगिति हर हर हूं फट् स्वाहा ॥ उँ नमो भगवते आञ्जनेयाय शृंखलां त्रोट्य त्रोट्य बन्धमोक्षं कुरु कुरु स्वाहा ॥ उँ नमो भगवते आञ्जनेयाय महाबलाय स्वाहा ॥ उँ नमो हनुमते आवेशयाऽवेशय स्वाहा ॥ उँ नमो हरिमर्कटाय स्वाहा ॥ उँ नमो रामदूताञ्जनेयाय वायुपुत्राय महाबलाय कोलाहलसकल ब्रह्माण्ड-विश्वरूपाय सप्तसमुद्रनीरलंघनाय पिङ्गलनयनायामितविक्रमाय

दृष्टिनिरालंकृताय सञ्जीविनीसञ्जीविताङ्गदलक्ष्मण-महाकपिसैन्य-
प्राणदाय रामेष्टाय स्वाहा ॥

(सम्पत्प्राप्त्यर्थम्)

ह्रीं ह्रीं हूं ह्रों हः हनुमते श्रियं देहि दापय दापय ह्रां ह्रीं हूं हें ह्रों
हः श्रीं स्वाहा ॥ ॐ नमो हनुमते रुद्रावताराय सकलसम्पत्कराय स्वाहा ॥
ॐ पवननन्दनाय रमेराम रमेराम रमेरामाः ह्रीं श्रीं क्लीं ॐ स्वाहा ॥ ॐ
श्रीं ओं ह्रीं श्रीं ह्रीं क्लीं श्रीं वित्तेश्वराय हनुमदेवताय श्रीं ह्रीं एं ॐ स्वाहा ॥

(स्वप्रदृष्टान्तर्थम्)

ॐ शिव हरि मर्कट मर्कटाय स्वाहा ॥ ॐ हरि मर्कट मर्कटाय
स्वप्नं दर्शय दर्शय ॐ स्वाहा ॥

(भयनाशनार्थम्)

ॐ नमो भगवते सप्तवदनाय आद्यकपिमुखाय वीर हनुमते
सर्वशत्रुसंहारणाय ठं ठं ठं ठं ठं ठं ॐ नमः स्वाहा ॥ ॐ नमो भगवते
सप्तवदनाय द्वितीय नारसिंहास्याय अत्युग्रतेजोवपुषे भीषणाय
भयनाशनाय हं हं हं हं हं ॐ नमः स्वाहा ॥ रं हरिमर्कट हरिमर्कट
भूतप्रेतब्रह्मराक्षसवेतालादि नाशय नाशय मर्कट मर्कटाय हरि हूं फट् ॥
ॐ नमो हनुमते अञ्जनीर्गर्भसम्भूताय रामलक्ष्मणानन्दकराय कपिसैन्य-
प्रकाशनाय पर्वतोत्पाटनाय सुग्रीवामात्याय रणपरोद्धाटनाय कुमारब्रह्म-
चारिणे गम्भीरशब्दोदयाय ॐ ह्रां ह्रीं हूं सर्वदुष्टनिवारणाय सर्वभूतप्रेत-
डाकिनीशाकिनीनिवारणाय ॐ ह्रां ह्रीं हूं फट् ॥

(वादविजयार्थम्)

ॐ नमो भगवते आञ्जनेयाय महाबलाय स्वाहा ।

(वेतालसिद्ध्यर्थम्)

हौं हस्फँ ख्फों हसों हस्ख्फों हसौः हनुमते नमः ॥

(रक्षार्थम्)

अञ्जनीगर्भसम्भूताय कपीन्द्रसचिवोत्तम रामप्रिय नमस्तुभ्यं हनुमन्
रक्ष रक्ष सर्वदा ॥

(बन्धमोक्षार्थम्)

ॐ हरि मर्कट मर्कटाय बन्धमोक्षं कुरु स्वाहा ॥

(दृष्टिदोषपरिहारार्थम्)

ॐ रं मङ्गल ॐ ॥ हं हनुमते रुद्रात्मकाय हूं फट् ॥ ॐ नमो हनुमते
रुद्रावताराय परमन्त्रपरयन्त्रपरतन्त्र मूढघातत्राटकचेटक-नाशाय
सर्वज्वरच्छेदकाय सर्वव्याधिनिकृन्तनाय सर्वभयप्रशमनाय
सर्वदुष्टमुखस्तम्भनाय सर्वकार्यसिद्धिप्रदाय रामदूताय हुं हुं हुं फट् फट् ॥

(हनुमदगायत्री) रामदूताय विद्वहे वायुपुत्राय धीमहि। तन्मो
हनुमान् प्रचोदयात् ॥

(सामर्थ्यविवास्यर्थ)

ॐ ह्रां ह्रों ह्रूं ह्रौं वज्रकायाय लज्जेश्वरवधाय महासेतुबन्धाय
महाशैल प्रवाह गग्नेचर एह्येहि महाबलपराक्रमाय भैरवायाज्ञापय एह्येहि
महारौद्र दीर्घपुच्छेन वेष्टय वैरिणो भञ्जय हूं फट् ॥

(षट्कर्मसिद्ध्यर्थम्)

(आकर्षणार्थम्) ॐ नमो मर्कट मर्कटाय लुं लुं लुं लुं लुं -
आकर्षितसकल सम्पत्कराय हरि मर्कट मर्कटाय ॐ ॥

(वशीकरणार्थम्) अँ नमो हनुमते ऊर्ध्वमुखाय हयग्रीवाय रुं रुं
रुं रुं रुं रुं रुं रुं रुद्रमूर्तये प्रयोजननिर्वाहिकाय स्वाहा ॥

(मारणार्थम्) रं हां रं हीं रं हूं रं हैं रं हौं रं हः रुद्रावताराय
शत्रुसंहारणाय रं हां रं हीं रं हूं रं हैं रं हौं रं हः फट् स्वाहा ॥

(विद्वेषणार्थम्) अँ हरि मर्कट मर्कटाय बं बं बं बं अमुकामुकं
विद्वेषय विद्वेषय हूं फट् ॥

(स्तम्भनार्थम्) अँ नमो हनुमते पञ्चवदनाय टं टं टं टं टं अमुकं
स्तम्भय स्तम्भय टं टं टं टं हूं फट् ॥

(मोहनार्थम्) अँ ऐं श्रीं हां हीं हूं हस्फें हस्फें हस्फौं ओं हनुमते
अमुकं मोहय मोहय हुं फट् ॥

(त्रिदोषसंनिपातनिवृत्त्यर्थम्) अँ हनुमते श्रीरामदूताय नमः ।

आपदामपहतरिं दातारं सर्वसम्पदाम् ।

लोकाभिरामं श्रीरामं भूयो भूयो नमाम्यहम् ।

(हार्दचक्रजागरणार्थम्) गुरवे मम अञ्जनीसूनवे नमः ॥

(सर्वमनोरथपूरणार्थम्) अँ नमो भगवते महावीराय श्रीमते
सर्वकामप्रदाय हुं स्वाहा ॥

असाध्यसाधक स्वामिन् असाध्यं तव किं वद।

रामदूत महोत्साह ममाभीष्टं प्रसाधय ॥

* * *

श्रीहनुमदृष्टादशाक्षरमन्त्रजपविधानम् ।

ॐ नमो भगवते आङ्गनेयाय महाबलाय स्वाहा ॥

अस्य मन्त्रस्य ईश्वर ऋषिः अनुष्टुप् छन्दः । हनुमान् देवता । हुं
बीजम् । स्वाहा शक्तिः । सर्वेष्टसिद्धये जपे विनियोगः ।

ध्यानम्

ॐ दहनतससुवर्णसमप्रभं भयहरं हृदये विहिताञ्जलिम् ।

श्रवणकुण्डलशोभिमुखाम्बुजं नमत वानरराजमिहाङ्गुतम् ॥

षड्जन्यासवन्दनम्- ॐ आङ्गनेयाय नमः । ॐ रुद्रमूर्तये नमः ।
ॐ वायुपुत्राय नमः । ॐ अग्निगर्भाय नमः । ॐ रामदूताय नमः । ॐ
ब्रह्माख्वनिवारकाय ममः ।

दिशावन्दनम्- ॐ रामभक्ताय नमः । ॐ महातेजसे नमः । ॐ
कपिराजाय नमः । ॐ महाबलाय नमः । ॐ द्रोणाद्रिहारकाय नमः ।
ॐ मेरुपीठार्चनकारकाय नमः । ॐ दक्षिणाशाभास्कराय नमः । ॐ
सर्वविघ्ननिवारकाय नमः ।

परिवारवन्दनम्- ॐ सुग्रीवाय नमः । ॐ अङ्गदाय नमः । ॐ
नीलाय नमः । ॐ जाम्बवते नमः । ॐ नलाय नमः । ॐ सुषेणाय
नमः । ॐ द्विविदाय नमः । ॐ मैन्दाय नमः ।

यन्त्रस्थापना ॥

संविन्मय प्रभो देव परामृतरसप्रिय ।

अभीष्टं मम देहि त्वं शरणागतवत्सल ॥

ॐ नमो भगवते हनुमते सर्वभूतात्मने हनुमते सर्वात्मसंयोग-
पद्मपीठात्मने नमः ॥

काम्यमन्त्रयोगफलानि -

जपित्वा क्षुद्ररोगेभ्यो मुच्यते दिवसत्रयात् ।

भूतप्रेतपिशाचादिनाशाय च समाचरेत् ।

महारोगनिवृत्त्यै च मुच्यते दिवसत्रयात् ।

एकाशनोऽयुतं नित्यं जपन्ध्यायन्कपीश्वरम् ।

राक्षसौघं विनिघ्नन्तं अचिराज्जयति द्विषः ॥

लङ्कां दहन्तं निध्यायन्नयुतं प्रजपेन्मनुम् ।

शत्रूणां प्रदहेद् ग्रामानचिरादेव साधकः ॥

यः कपीशं सदा गेहे पूजयेज्जपतत्परः ।

आयुर्लक्ष्म्यौ प्रवर्धेते तस्य नश्यन्त्युपद्रवाः ॥

शार्दूलतस्करादिभ्यो रक्षेन्मनुरयं स्मृतः ।

प्रस्वापकाले चौरेभ्यो दुष्टस्वप्नादपि ध्रुवम् ॥

* * *

विश्वलोचनचक्रपूजा

ॐ नमो भगवते हनुमते रुद्रावताराय महाबलाय आञ्जनेयाय
वायुपुत्राय कोसलेन्द्रानुचराय साम्प्रतं स्वात्मानं दर्शय सत्यं वद वद
स्वाहा हां हां ॐ ॥ इति मन्त्रः ।

ॐ अस्य श्रीविश्वलोचनचक्रराजहनुमन्महामन्त्रस्य
अगस्त्यऋषिः अतिजगतीच्छन्दः । कोसलेन्द्रानुचरो महेश्वरो

हनुमान्देवता । हां बीजम् । स्वाहा शक्तिः । नमः कीलकम् । स्वात्मदर्शनै
विनियोगः ।

ऋष्यादिन्यासः ॥ ॐ अगस्त्यऋषये नमः । शिरसि । ॐ
अतिजगतीच्छन्दसे नमः । मुखे । ॐ कोसलेन्द्रानुचराय महेश्वराय
हनुमते देवतायै नमः हृदि । ॐ हां बीजाय नमः गुह्ये । ॐ स्वाहा
शक्तये नमः । पादयोः । ॐ नमः कीलकाय नमः । नाभौ । ॐ
स्वात्मदर्शनविनियोगाय नमः सर्वज्ञे ॥

हृदयादिषडङ्गन्यासः । ॐ नमो भगवते हां हनुमते हृदयाय नमः ।
ॐ रुद्रावताराय महाबलाय हीं हनुमते शिरसे स्वाहा । ॐ आञ्जनेयाय
वायुपुत्राय हूं हनुमते शिखायै वषट् । ॐ कोसलेन्द्रानुचराय हैं हनुमते
कवचाय हुम् । ॐ साम्प्रतं स्वात्मानं दर्शय दर्शय हौं हनुमते नेत्रत्रयाय
बौषट् । ॐ सत्यं वद वद स्वाहा हां हां ॐ हः हनुमते अख्याय फट् ।
ध्यानम् । मनोजवं मारुततुल्यवेगं यतेन्द्रियं बुद्धिमतां वरिष्ठम् ।
वातात्मजं वानरयूथमुख्यं श्रीरामदूतं शिरसा नमामि ॥

पीठदेवताप्रतिष्ठा ।

ओं मं मण्डूकादिपरतत्त्वपीठ देवताभ्यो नमः । ॐ विमलायै नमः ।
ॐ ज्ञानायै नमः । ॐ क्रियायै नमः । ॐ योगायै नमः । ॐ प्रह्लायै
नमः । ॐ सत्यायै नमः । ॐ ईशानायै नमः । मध्ये । ॐ अनुग्रहायै
नमः ।

ॐ नमो भगवते रुद्राय सर्वभूतात्मने हनुमते सर्वात्मसंयोगपद्म-
पीठात्मने नमः ॥ इति हनुमन्तं पीठे निधाय ।

ॐ सविन्मय परो देव परामृतरसप्रिय ।

अनुज्ञां हनुमन् देहि परिवारार्चनाय मे ॥ इति पुष्पाञ्जलिं दयात् ।

आवरणपूजा ॥

(मध्ये) ॐ रां रामाय नमः । रामश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः । (पूर्वे) ॐ हां हनुमते नमः हनुमच्छ्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः । (ईशान्ये) ॐ सं सुग्रीवाय नमः सुग्रीवश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः । (आग्नेर्ये) ॐ लं लक्ष्मणाय नमः । लक्ष्मणश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ।

ॐ अभीष्टसिद्धिं में देहि शरणागतवत्सल ।

भक्त्या समर्पये तुम्यं प्रथमावरणार्चनम् ॥

ॐ अणिमायै नमः । अणिमाश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः । ॐ महिमायै नमः । महिमाश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः । ॐ गरिमायै नमः । गरिमाश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः । ॐ लघिमायै नमः । लघिमाश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः । ॐ प्राप्त्यै नमः । प्राप्तिश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः । ॐ प्राकाम्यायै नमः । प्राकाम्य श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः । ॐ ईशितायै नमः । ईशिता-श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः । ॐ वशितायै नमः । वशिता-श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ।

ॐ अभीष्टसिद्धिं में देहि शरणागतवत्सल । भक्त्या समर्पये तुम्यं द्वितीयावरणार्चनम् ॥

ॐ विजयध्वजाय नमः । ॐ सिंहध्वजाय नमः । ॐ हलध्वजाय नमः । ॐ सुषेणाय नमः । ॐ भद्रसेनाय नमः । ॐ जयसेनाय नमः । ॐ विजयसेनाय नमः । ॐ गोमुखाय नमः । ॐ दधिमुखाय नमः । ॐ जडलाङ्गूलाय नमः । ॐ महीलाङ्गूलाय नमः । ॐ कालाय नमः । ॐ

महाकालाय नमः । ॐ वज्रसाराय नमः ॐ महासाराय नमः । ॐ
मकरध्वजाय नमः ।

ॐ अभीष्टसिद्धिं में देहि शरणागतवत्सल ।

भक्त्या समर्पये तुभ्यं तृतीयावरणार्चनम् ॥

इतः परं वृत्ते मातृकाक्षराणि द्वारेषु दिक्पतितदायुधपूजा च-

इत्यावरणपूजां कृत्वा धूपादिना संपूज्य स्तोत्रादिना हनूमन्तं
स्तुत्वा मालां संस्कृतामादाय हृदये धारयन् मौनी एकाग्रचित्तः भूत्वा
मूलमन्त्रं जपति ॥)

अस्य मन्त्रस्य पुरश्चरणमेकलक्षजपः । बदलघृतैः दशांशतो
होमः । तदशांशेन त्रिमधुभिः (मधुघृतशर्कराभिः) तर्पणम् । तदशांशेन
गन्धवारिभिः मार्जनम् । तदशांशेन मोदकैः पायसेन वा ब्राह्मणभोजनम् ।
इति मन्त्रसिद्धिः ॥

दीपपूजा- शुक्र-शनि-भौमवासरे घृतदीपं स्वर्णादिपात्रे सुगन्ध-
वत्या संयोज्य ॐ हनुमदीपाय नमः इति दीपं संपूज्य प्रज्वाल्य कज्जलं
पाययेत् ।

ॐ हनुमदञ्जनाय नमः । इति कज्जलं संपूज्य ततः विशाले शोभने
पात्रे द्वचंगुलं वर्तुलं तदुपरि चतुरञ्जलं चक्रवालं अलक्तकेन विधाय,
तत्राद्यमण्डले सुगन्धेन स्नेहेन कज्जलं संयोज्य तदुपरि मण्डलं कुंकुमेन
संलिप्य भूर्जपत्रे मूलमन्त्रं लिखित्वा, मन्त्रान्तरे च पत्रान्तरयोः
स्थाननिरूपक तगरादीन् अगरु कर्पूरकल्केन निरूपयेत् तदग्रे यन्त्रं
लिखित्वा तेषां मूलमन्त्रेण षोडशोपचारैः सम्पूजयेत् ॥

ॐ जयत्यतिबलो रामो लक्ष्मणश्च महाबलः । राजा जयति सुग्रीवो

हनुमान्कार्यसाधकः ॥ इति वा मन्त्रेण सम्पूजनम् ॥

ततः स्नातं शुद्धं अखण्डितब्रह्मचर्यं अदूषितं वदुं आनीय तत्र संस्थाप्य तस्य मन्त्रं श्रावयेत् पूजां च कारयेत् । ततः गोधृतेन तैलेन वा दीपं प्रज्वाल्य शुचिः प्रयतः साधकः मौनेन अष्टोत्तरशतवारं मूलमन्त्रं जपेत् ।

ततो वदुं समुत्थाप्य दीपकेन स्पृष्टं कृत्वा मेचकमण्डले नेत्रं दत्वा दीपं पश्येत् । तत्र मन्त्रत्रयं जपेत् । हुं इति उच्चरन् वदुं पृच्छेत् - किं पश्यसि? इति । एवं पुनः पुनः पृच्छेत् ॥

वदुः पूर्वं तेजोमण्डलं पश्यति । तत उत्तरं तत उपवेशनम् । ततः प्रभाम् । ततः समयदेवताः । ततः सिंहासनम् । अनन्तरं अनुक्रमं हनूमन्तं, सुग्रीवं, लक्ष्मणं, श्रीरामं च पश्यति । ततः स्वचिन्तितं कार्यं यजमानः वटवे श्रावयेत् । वदुः कृताङ्गलिर्भूत्वा ‘भगवन् हनुमन् मया निवेदितं कार्यं कृपया वदतु भवान् ।’ इति ब्रूयात् । तज्जाषितं श्रुत्वा यजमानः गुरवे निवेदयेत् । तेन सिद्ध्यसिद्धी जानीयात् ।

यदा तु वदुः किमपि न पश्यति, अन्यथा वा पश्यति गिरि-समुद्र-यक्ष राक्षस-नर-नारी-पशु-पक्षिगणं पश्यति, तदपि तदा शुभाशुभं तद्रूपेण जानीयात् । यद्यनिष्टं पश्यति तदा यन्त्रं वदुशिरसि निधाय मन्त्रं जस्वा पुनः ‘किं पश्यसि?’ इति तं पृच्छेत् । ततः इष्टं पश्यति । अनन्तरं कार्यं पृच्छेत् । चोर- जार-नारी-द्यूतादीनां प्रश्नं न कुर्यात् ॥

शान्त्यर्थं इवेतवस्त्रमाल्यनैवेद्योपचारैः तुष्टिं कुर्यात् । इतरे रक्तवस्त्राणि धारयेयुः । कार्यसिद्धिर्भवति । प्रश्वेला अर्धरात्रिरेव ॥

इत्यगस्त्यसंहितायां विश्वलोचनचक्रपूजाविधानं समाप्तम् ॥

जय मारुते !

- ओं नमो वायुपुत्राय भीमरूपाय धीमते ।
नमस्ते रामदूताय कामरूपाय श्रीमते ॥ १
- मोहशोक विनाशाय सीताशोकविनाशिने ।
भग्नाशोकवनायास्तु दग्धलङ्घाय वाग्मिने ॥ २
- गतिनिर्जितवाताय लक्ष्मणप्राणदाय च ।
वनौकसां वरिष्ठाय वशिने वनवासिने ॥ ३
- तत्त्वज्ञानसुधासिन्धुनिमग्नाय महीयसे ।
आञ्जनेयाय शूराय सुग्रीवसचिवाय ते ॥ ४
- जन्ममृत्युभयध्नाय सवक्षिशहराय च ।
नेदिष्ठाय प्रेतभूत पिशाच भयहारिणे ॥ ५
- यातनानाशनायास्तु नमो मर्कटरूपिणे ।
यक्षराक्षसशार्दूल सर्पवृश्चिकभीहृते ॥ ६
- महाबलाय वीराय चिरञ्जीविन उद्धते ।
हारिणे वज्रदेहाय चोलङ्घितमहाब्धये ॥ ७
- बलिनामग्रगण्याय नमो नमः पाहि मारुते ।
लाभदोऽसि त्वमेवाशु हनुमान् राक्षसान्तक ।
यशो जयं च मे देहि शत्रून्नाशय नाशय ॥ ८

—श्री वासुदेवानन्दसरस्वती ।

सङ्गीतेन वशीकरोति वरदं क्षमाजाधवं राघवं
यश्रामीकरचारुगात्रसुषमां विस्तारयत्यन्तुताम् ।

नानातालकलाकलापनिपुणः कौशन्यवद्वायति
स प्रीणातु प्रशस्तगानरसिकव्यामोदिशाखामृगः ॥ ९
—सङ्गीतपारिजततः ।

दक्षिणो लक्ष्मणो यस्य वामे च जनकात्मजा ।
पुरतो मारुतिर्यस्य तं बन्दे रघुनन्दनम् ॥ १०
—रामराक्षास्तोत्रतः ।

मारुतिं वीरवज्राङ्गं भक्तरक्षणदीक्षितम् ।
हनुमन्तं सदा बन्दे राममन्त्रप्रचारकम् ॥ ११

हनुमन्त्रञ्जनासूनो वायुपुत्र महाबल ।
अकस्मादागतोत्पातं नाशयाशु नमोऽस्तु ते ॥ १२
—कुतोऽपि

उद्यन्मार्तण्ड तेजः प्रसरपरिगतारक्तमेरुप्रभाभं
वज्रप्रान्तानुकारि प्रखरनखमुखाधात सन्दारितारिम् ।
लोलल्लाङ्गूल लीलालुलित खलदलोद्दाम दर्पन्धनाकं
कालं क्रूरग्रहणां शतभयशमनं नौमि वायोः सुबालम् ॥ १२

धीरं धीरं धरित्रीं पदकमलमुखन्याससंपीड्यन्तं
निकाणैर्नाशयन्तं निखिलकलिमलं तालजैः कङ्कणानाम् ।
गायन्तं राम रामेत्यतिरतिरभसैः राघवं संस्मरन्तं
सङ्गीताचार्यवर्यं कविकुलतिलकं मारुतिं नौमि वीरम् ॥ १४
कूर्मो मूलवदालवालवदपां नाथो लतावदिशो
मेघाः पल्लववत्प्रसूनफलवन्धनसूर्योन्दवः ।

स्वामिन् ! व्योमतरुर्मम क्रमतले श्रुत्वेति गां मारुतेः

सीतान्वेषणमादिशान् दिशतु बो रामः सहर्षः श्रियम् ॥ १५

—हनुमन्नाटकतः

खद्गं त्रिशूलं खद्वाङ्गं पाशमङ्कुशपर्वतम् ।

ध्रुवमुष्ठिगदामुण्डं दशभिः कपिपुङ्गवम् ॥

एतान्यायुधजालानि धारयन्तं यजामहे ॥

१६

—श्री विद्यार्णवितः

स्वप्रभोवर्हकश्रेष्ठः श्वेतच्छत्रितपुच्छकः ।

सुखासनमहापृष्ठः सेतुबन्धक्रियाग्रणीः ॥

१७

कदाऽपि शुभ्रैर्वरचामरैः प्रभुं

गायन् गुणान्वीजयति स्थितोऽग्रतः ।

कदाऽप्युपश्लोकयति स्वनिमित्तैः

चित्रैः स्तवैः श्री हनुमान्कृताञ्जलिः ॥

१८

—बृहद्भागवतामृततः

नखायुधाय भीमाय दन्तायुधधराय च ।

विहगाय च शर्वाय वज्रदेहाय ते नमः ॥

१९

ज्वलत्काञ्चन वर्णाय दीर्घलाङ्गूलधारिणे ।

सौमित्रिजयदात्रे च रामदूताय ते नमः ॥

२०

—नारदपुराणतः

द्विभुजं स्वर्णविणार्भं रामसेवापरायणम् ।

मौञ्जीकौपीनसहितं मां ध्यायेद्रामसेवकम् ॥

२१

—रामरहस्योपनिषदि

श्री विष्णोः श्रवणे परीक्षिदभवद्वैयासकिः कीर्तने

प्रह्लादः स्मरणे, तदद्विभजने लक्ष्मीः पूथुः पूजने ।
अक्लूरस्त्वभिनन्दने कपिपतिर्दास्येऽथ सख्येऽर्जुनः
सर्वस्वात्मनिवेदने बलिरभूत् कृष्णास्तिरेषां परम् ॥ २२

शौर्यं दाक्ष्यं बलं धैर्यं प्राज्ञाता नयसाधनम् ।

विक्रमश्च प्रभावश्च हनूमति कृतालयाः ॥ (७. ३५) २३

तेजो धृतिर्यशो दाक्ष्यं सामर्थ्यं विनयो नयः ।

पौरुषं विक्रमो बुद्धिः यस्मिन्बेतानि नित्यदा ।

हनुमांस्तेन हारेण शुश्रुते वानरर्षभः ॥ (६. १२७) २४

यस्य त्वेतानि चत्वारि वानरेन्द्र यथा तव ।

धृतिर्दृष्टिर्मतिर्दाक्ष्यं स कर्मसु न सीदति ॥ (५. १) २५
—वाल्मीकि रामायणतः ।

मरुत्सुतं रामपदारविन्दवन्दारु बृन्दारकमाशु वन्दे ।

धीशक्तिभक्ति द्युतिसिद्धयो यं कान्तां स्वकान्तामिव कामयन्ते ॥ २६
—रामचरिताब्धिरत्नतः ।

स्फटिकाभं स्वर्णकान्तिं द्विभुजं च कृताङ्गलिम् ।

कुण्डलद्वयसंशोभिमुखाम्बुजमहं भजे ॥ २७

हनूमान् रामपादाब्जसङ्गी वर्णिवरः शुचिः ।

सञ्जीवनोपहर्ता मे दीर्घमायुर्ददात्विह ॥ २८
—श्रीतत्त्वनिधितः ।

सदा राम रामेति नामामृतं ते सदाराममानन्दनिष्यन्दकन्दम् ।

पिबन्तं नमन्तं सुदन्तं हसन्तं हनूमन्तमन्तर्भजे तं नितान्तम् ॥ १९
—भगवत्पादानां रामभुजङ्गतः

हनुमत्पञ्चरत्नस्तोत्रम्

- शंशंशंसिद्धनाथं प्रणमति चरणं वायुपुत्रं च रौद्रं
 बंबंवंविश्वरूपं हहहहसितं गर्जितं मेघक्षत्रम् । १
 तंतंत्रैलोक्यनाथं तपति दिनकरं तं त्रिनेत्रस्वरूपं
 कंकंकन्दर्पविद्यं कमलमनहरं शाकिनीकालरूपम् ॥
- रंरंरंराम दूतं रणगजदमितं रावणच्छेददक्षं
 बंबंबंबालरूपं नतगिरिचरणं कम्पितं सूर्यबिम्बम् । २
 मंमंमंमन्त्रसिद्धिं कपिकुलतिलकं मर्दनं शाकिनीनां
 हुंहुंहुंकारबीजं हनति हनुमतं हन्ते शत्रुसैन्यम् ॥
- दंदंदंदीर्घरूपं धरकरशिखरं पातितं मेघनादं
 ऊँऊँच्चाटितं वै सकलभुवतलं योगिनी वृन्दरूपम् । ३
 क्षंक्षंक्षं क्षिप्रवेगं क्रमति च जलधिं ज्वालितं रक्षदुर्गं
 क्षेक्षेक्षें क्षेमतत्वं दनुरुहकुलं मुच्यते बिम्बकारम् ॥
- कंकंकंकालदुष्टं जलनिधितरणं राक्षसानां विनाशो
 दक्षं श्रेष्ठं कवीनां त्रिभुवनचरतां प्राणिनां प्राणरूपम् । ४
 ह्वांह्वांह्वांसतत्वं त्रिभुवनरचितं दैवतं सर्वभूते
 देवानां च त्रयाणां फणिभुवनधरं व्यापकं वायुरूपम् ॥
- त्वंत्वंत्वंवेदत्वं बहुऋचयजुषं सामचाऽथर्वरूपं
 कंकंकंकन्दने त्वं ननु कमलतजे राक्षसान् रौद्ररूपान् । ५
 खंखंखंद्वग्हस्तं झटिति भुवितले त्रोटितं नागपाशम्
 ऊँऊँऊँकाररूपं त्रिभुवनपठितं वेदमन्त्राधिमन्त्रम् ॥

संग्रामे शत्रुमध्ये जलनिधितरणे व्याघ्रसिंहे च सर्पे राज-
 द्वारे च मार्गे गिरिगुहविवरे चोषरे कन्दरे वा ।
 भूतप्रेतादियुक्ते ग्रहगणविषये शाकिनीडाकिनीनां
 देशो विस्फोटकानां ज्वरवमन शिरः पीडने नाशकस्त्वम् ॥ ६

—*—